RUDOLF STEINER

ÎNCERCAREA SUFLETULUI

BIOGRAFII SCENARIZATE
CONTINUARE LA *POARTA INIŢIERII*
PRIN RUDOLF STEINER

GA 14.2

CUPRINS

INTRODUCERE 7
CUPRINS 11
PERSONAJE, FĂPTURI ŞI EVENIMENTE 12
TABLOUL ÎNTÂI 14
TABLOUL DOI 28
TABLOUL TREI 40
TABLOUL PATRU 48
TABLOUL CINCI 56
TABLOUL ŞASE 73
TABLOUL ŞAPTE 83
TABLOUL OPT 97
TABLOUL NOUĂ 113
TABLOUL ZECE 126
TABLOUL UNSPREZECE 132
TABLOUL DOISPREZECE 136
TABLOUL TREISPREZECE 141
Comentarii ale lui Hugo Reimann pe baza notelor Mathildei Scholl (Tablourile I, II, III) 154
TABLOUL ÎNTÂI 154

TABLOUL DOI 167
TABLOUL TREI 174
Comentarii ale lui Hugo Reimann pe baza notelor Mathildei Scholl (Tablourile IV, V, VI) 180
TABLOUL PATRU 180
TABLOUL CINCI 187
TABLOUL ŞASE 200
Comentarii ale lui Hugo Reimann pe baza notelor Mathildei Scholl (Tablourile VII, VIII, IX) 207
TABLOUL ŞAPTE 207
TABLOUL OPT 215
TABLOUL NOUĂ 219
Comentarii ale lui Hugo Reimann pe baza notelor Mathildei Scholl (Tablourile X, XI, XII, XIII) 224
TABLOUL ZECE 224
TABLOUL UNSPREZECE 237
TABLOUL DOISPREZECE 244
TABLOUL TREISPREZECE 247
Comentarii ale lui Hugo Reimann pe baza notelor Mathildei Scholl (Tablourile VII, VIII, IX) 251
TABLOUL ŞAPTE 251
TABLOUL OPT 259
TABLOUL NOUĂ 263

Comentarii ale lui Hugo Reimann pe baza notelor
Mathildei Scholl (Tablourile X, XI, XII, XIII) 268
TABLOUL ZECE 268
TABLOUL UNSPREZECE 282
TABLOUL DOISPREZECE 289
TABLOUL TREISPREZECE 291

INTRODUCERE

În prefaţa la ediţia în limba română a ***Porţii iniţierii*** menţionam că cele patru drame-misterii au o acţiune comună, şi deci, pentru o înţelegere profundă a conţinutului fiecăreia este nevoie să le cunoaştem şi pe celelalte trei; abia astfel vom avea un tablou mai complet privind acţiunile şi evoluţia personajelor. Dacă am rămâne la prima dramă, am putea crede că Johannes Thomasius este deja un iniţiat; dar aşa cum însăşi punerea în scenă o sugerează şi cum ne arată şi drama a doua, cum însuşi Rudolf Steiner o spune în ***Tainele Pragului***, aici avem de-a face de fapt cu imaginaţiuni subiective ale lui Johannes Thomasius. Abia în drama a doua pătrunde el în lumea spirituală obiectivă, parcurgând astfel prima treaptă a iniţierii.

Şi în drama de faţă sufletul uman este scena pe care se confruntă forţele Universului. Ştim că Misteriile antice evocaseră acţiunea acestor forţe universale în om. La Eleusis era adorată Demeter, zeiţa fertilităţii şi mama Persefonei, cea răpită o parte a anului în adâncimile Pământului; în Egipt, faraonul prezenta în fiecare an drama lui Osiris, cel ucis şi înviat, precum grăuntele care se jertfeşte pentru a germina din pământ. Mai târziu, în Evul Mediu, se evocau elementele legate de Misteriul de pe Golgota. În timpurile moderne, în centrul acţiunii cosmic-terestre este plasată fapta individualităţii umane, cu determinările ei şi cu consecinţele ei. Recunoscând legităţile karmei, eroul modern va învăţa să o privească în faţă pentru a o compensa. Această compensare va acţiona nu numai asupra celor implicaţi karmic, ci şi asupra evoluţiei cosmice. În acest sens, Rudolf Steiner caracteriza scopul urmărit de Benedictus – Îndrumătorul spiritual

prezent în dramele-misterii – şi discipolii săi, spunând că acţiunea umană pe care iubirea o străbate cu căldură iar înţelepciunea cu lumină, această acţiune dă întregul sens Universului. Pământul, locul jertfei de pe Golgota, este acel loc din Univers pe care trebuie să se desfăşoare Misteriul omului modern.

În situaţii de viaţă încărcate de forţă dramatică, dramele-misterii ne aduc pe scenă – sub numele de Lucifer şi Ahriman – şi cele două ipostaze ale forţelor răului. Asupra omului care se lasă dus de viaţa cotidiană, ele acţionează din straturi ale inconştientului, insuflându-i trufia, egoismul, fantazarea, misticismul nebulos (Lucifer) şi limitarea la gândirea materialistă, teama, fanatismul de orice fel, intelectualismul dogmatic ş.a. (Ahriman). Cel ce se angajează însă în mod conştient şi cu seriozitate pe calea cunoaşterii – şi însuşi spiritul timpului, la acest prag de mileniu, cu încărcătura lui de evenimente obligă la acest pas – este chemat să le deceleze tot mai limpede. El trebuie să găsească şi să menţină continuu echilibrul între aceste două forţe polare. Poate ajunge la aceasta numai dacă se uneşte cu un al treilea principiu: *Impulsul lui Hristos* (A se vedea, în acest sens, şi Rudolf Steiner, ***Misiunea lui Mihail***, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2000).

Nici unul din discipolii prezentaţi în dramele-misterii nu este scutit de confruntările, de atacurile directe sau camuflate ale forţelor luciferice şi ahrimanice. Apelând însă la forţa lui Hristos şi conturându-şi ţeluri spirituale comune cu cei cu care este legat prin destin, omul poate face faţă acestor confruntări, asistat şi susţinut de puterile benefice. O dată biruite, astfel de confruntări îi cresc forţele lăuntrice şi îi grăbesc evoluţia. Fiecare pas este cântărit cu grijă, fiind încărcat de răspunderi faţă de ceilalţi; de aici şi spiritul de jertfă. Desigur, nu este uşor. Dar dacă vrei să fii

demn de numele de om, de menirea acestuia, şi să slujeşti conştient şi liber ţelurilor evoluţiei universale – afirmaţia nu trebuie să pară trufaşă ci gravă – atunci nu eziţi să porneşti la drum. Discipolii prezentaţi în dramele-misterii – trecând prin frământări sufleteşti, ezitări, uneori descurajări – ştiu că nu trebuie să-ţi slăbească niciodată speranta că sufletul omenesc – aşa cum spunea Rudolf Steiner – rămâne destinat să ridice ceea ce este divin în el până la revelaţiile spirituale.

A dezvălui capcanele răului care dă târcoale, cere cunoaştere şi cunoaştere de sine. De aceea întrebările raportate la cunoaştere, puse în primele tablouri ale acestei drame de către discipoli, devin ulterior întrebări de destin, aşa cum cunoaşterea dobândită în alte vieţi pământeşti creează destin în cea prezentă. Durerile suportate în învingerea erorilor şi slăbiciunii lăuntrice sunt asumate. Forţa biruitoare a spiritului de jertfă care străbate soarele sufletesc al personalităţii şi soarele spiritual al fiinţei veşnice a omului apare limpede pentru cel care urmăreşte, tablou după tablou, evoluţia dramelor. Încercarea prin care trece – cu destulă suferinţă, dar biruitoare – Maria în tabloul doi din *Încercarea sufletului* îşi aduce rodul în finalul acestei drame – şi în următoarele – când dejoacă atacul abil construit de Ahriman şi apoi de Lucifer. Pentru asta a fost însă necesar să-şi afle datoriile karmice, să înţeleagă clipa prezentă ca înflorind din germeni puşi de ea în vieţi trecute. Oricât de grea faptă presupune, ea defineşte această compensare karmică drept „datoria cea mai sfântă" a ei, menită să dea la o parte obstacole grele în evoluţia celorlalţi. Maria nu se pleacă în faţa destinului, ci îl înţelege în rădăcinile şi urmările lui, „conlucrează" cu el, evocându-ne acea concluzie care se desprinde din cunoaşterea spirituală, şi anume că omul

care recunoaşte că adevăratul său Eu este o fiinţă ce trăieşte din voinţa de sacrificiu nu mai este disperat de karma sa.

Şi iată că atunci când a fost biruită încercarea are loc o metamorfozare a forţelor: ceea ce a fost tărie a obstacolului se transformă în impuls, în forţă de evoluţie; primejdia dejucată varsă vigoare şi limpezime şi conturarea ţelurilor şi a drumului, aduce revelaţii spirituale, ceea ce ne va fi arătat în dramele următoare.

ADRIANA ONOFREI şi GHEORGHE PAXINO
Paşti, 2000

CUPRINS

Tabloul întâi. O bibliotecă în tonalitate maronie

Tabloul doi. O cameră de meditaţie în tonalitate violet

Tabloul trei. Cameră în tonalitate roz-roşu, atmosferă prietenoasă

Tabloul patru. Aceeaşi cameră ca în primul tablou

Tabloul cinci. Un peisaj în care se află casa singuratică a soţilor Balde

Tabloul şase. Un luminiş în pădure

Tabloul şapte. O sală a castelului ornată cu simboluri ale unei Confrerii mistice

Tabloul opt. Aceeaşi sală ca în tabloul precedent

Tabloul nouă. Luminişul din pădure, ca în tabloul şase

Tabloul zece. Acelaşi peisaj ca în tabloul cinci

Tabloul unsprezece. Aceeaşi cameră de meditaţie ca în tabloul doi

Tabloul doisprezece. Aceeaşi cameră ca în tabloul precedent

Tabloul treisprezece. Templul Soarelui; lăcaşul tainic de Misterii al hierofanţilor

PERSONAJE, FĂPTURI ŞI EVENIMENTE

Experienţele spirituale şi sufleteşti prezentate în *Încercarea sufletului* sunt continuarea celor înfăţişate de mine anterior, în ***Poarta iniţierii***.

Profesorul Capesius

Benedictus, hierofante al Templului Soarelui.

Philia
Astrid
Luna
} entităţi spirituale care stabilesc legătura între forţele sufletului omenesc şi Cosmos

Cealaltă Philia, entitate spirituală care împiedică unirea forţelor sufletului cu Cosmosul. Aceste entităţi spirituale nu sunt alegorii, ci realităţi, aşa cum sunt ele pentru cunoaşterea spirituală

Vocea conştiinţei, nu alegorică, ci aşa cum este ea reală pentru cunoaşterea spirituală

Maria

Johannes Thomasius

Doctorul Strader

Felix Balde

Doamna Balde

Dublul lui Johannes Thomasius

Lucifer

Ahriman

Şase ţărani şi şase ţărănci

Simon evreul, încarnarea anterioară a doctorului Stradet

Thomas, încarnarea anterioară a lui Johannes Thomasius

Un călugăr, încarnarea anterioară a Mariei

Marele Maestru, superiorul unei ramuri a unei Confrerii mistice

Primul preceptor al acestei Confrerii, încarnarea anterioară a profesorului Capesius

Al doilea preceptor al Confreriei

Primul maestru de ceremonii al Confreriei
Al doilea maestru de ceremonii al Confreriei
Spiritul lui Bendictus
Joseph Kühne, încarnarea anterioară a lui Felix Balde
Doamna Kühne, încarnarea anterioară a dnei Balde
Berta, fiica lor, încarnarea anterioară a Celeilalte Marii din Poarta iniţierii
Cecilia, numită Cilli, fiica adoptivă a soţilor Kühne, încarnarea anterioară a Theodorei din Poarta iniţierii
Theodosius
Romanus } Hierofanţi ai Templului Soarelui

Evenimentele tablourilor VI, VII, VIII, IX sunt conţinutul viziunii spirituale pe care o are Capesius, viziunea vieţii sale trecute. Aşa cum reiese din acţiune, Maria şi Johannes au aceeaşi viziune, nu însă şi Strader, a cărui încarnare anterioară este contemplată numai de către Capesius, Maria şi Johannes. Tablourile viziunii tetrospective din secolul XIV sunt concepute ca rezultate ale cunoaşterii imaginative şi trebuie deci să ni le imaginăm, în ce priveşte istoria, ca o reprezentare idealizată a condiţiilor de viaţă care pot fi recunoscute în lumea sensibilă doar prin efectele lor. Modul de repetare a vieţilor prezentat pe baza evenimentelor din secolul XIV şi din prezent nu trebuie considerat ca general valabil, ci ca ceva ce se poate întâmpla numai într-un moment crucial al dezvoltării istorice. De aceea conflictele care sunt prezentate aici drept consecinţe ale unei vieţi anterioare sunt posibile *numai* pentru o astfel de perioadă de timp.

TABLOUL ÎNTÂI

O bibliotecă, totodată şi camera de studiu a lui Capesius. Tonalitate maronie. Atmosferă de seară. Capesius, apoi făpturi spirituale care sunt forţele sufletului; mai târziu, Benedictus. Acest tablou, ca şi cele care urmează, reprezintă evenimente ce survin la mai mulţi ani după ***Poarta iniţierii***.

CAPESIUS (citind dintr-o carte):		
		„În nefiinţă privind cu ochiul sufletului, Şi în imaginile de umbră ale gândirii visând După reguli născocite de sine însăşi, Aşa adesea caută fiinţa rătăcitoare a omului Să afle sensul şi scopul vieţii. Ea vrea să scoată din adâncimi de suflet Răspuns la întrebările ce ţintesc depărtările cosmice. Dar încă de la primii paşi Atare cugetare trăieşte-n amăgire
	10	Şi vede la urmă doar cum, neputincioase, Privirile spiritului se mistuie pe sine.” (Vorbindu-şi sieşi): Aşa imprimă, în cuvinte grave, Nobilul spirit clarvăzător al lui Benedictus, Drumul sufletesc al multor oameni. Nimicitor mă atinge fiecare din aceste

		cuvinte. Cumplit de clar îmi zugrăvesc ele Tabloul drumului vieţii mele. Şi dacă-n ceasul ăsta, un zeu, Din a furtunii sălbatice tărie,
	20	Ar vrea să mă atingă în mânia lui, Puterea sa de groază n-ar fi-n stare Mai crunt să mă chinuie Decât forţa acestui cuvânt al destinului. Într-o lungă viaţă de om, Eu am ţesut doar în imagini ce ca umbre Se desenează-n visul sufletului, care, Stăpânit de iluzii, oglindeşte Natura şi fapte ale spiritului – Şi din ţesătura lui de vis,
	30	Vrea să dezlege enigmele lumii. Mi-am îndreptat spre multe ţeluri sufletul, Aflat mereu în căutare; Dar trebuie s-o recunosc deschis: Eu însumi, eu nu trăiam în sufletu-mi, Atunci când firele gândirii mele, orbită de iluzii, Voiau să atingă depărtările cosmice. ..... O cugetare goală, atât a rămas doar din ceea ce, Mulţumit de mine însumi, am zugrăvit în imagini. Intră atunci în viaţa mea

	40	Thomasius, tânărul pictor; El ajunsese prin adevărată forţă sufletească La cea mai 'naltă treaptă-a spiritului Ce îi transformă pe oameni Şi lasă să urce, Din adânci straturi ale sufletului, Forţele care creează izvoarele existenţei. Ce lui îi încolţi din adâncimi de suflet, Stă adormit în fiecare om. Şi pentru că în el mi s-a dezvăluit asta,
	50	Eu recunosc ca cel mai grav păcat al vieţii Să laşi să se ruineze comoara spirituală. ..... Ştiu deci că trebuie să caut… Nu pot să zăbovesc în îndoială. Odinioară, semeţul drum al gândirii mele M-ar fi putut ispiti încă spre părerea falsă Că-n van ar fi impulsul omului spre cercetare, Iar cugetării ce-aspiră la izvoarele vieţii Doar resemnarea i s-ar cuveni. ..... Şi dacă, la capătul întregii înţelepciuni,
	60	Mi-ar apărea în mod cert Cum că puterile destinului uman îmi

		cer Să mă scufund ca fiinţă individuală În neantul fără de fiinţă, Neînfricat as îndrăzni... Ar fi nesocotinţă să gândesc aşa, Când limpede am perceput Că nu-mi e îngăduită odihna Cât timp, în suflet; comoara spiritului N-a fost adusă la lumină. .....
	70	Fiinţe spirituale au sădit roadele muncii lor În sufletele oamenilor, Şi operă a zeilor distruge cel care, nepăsător, Lasă să putrezească germenii spiritului. Pot recunoaşte deci suprema datorie-a vieţii; Dar dacă vreau să fac numai un pas 'n-acest domeniu pe care nu-l pot ocoli, Atunci eu simt cum mă trădează forţele Prin care, în trufaşa mea gândire, Voiam să descopăr ţelurile vieţii
	80	În curentul timpului şi depărtările cosmice. Cândva credeam că lesne storc din creier Acele gânduri în stare Să cuprindă realităţile.

		Acum însă, când în lumina adevărului Izvorul vieţii vreau să-l prind, Tocit mi-apare instrumentul gândirii, Şi neputincios mă chinui să dau formă clară Imaginilor de gândire Din cuvintele clare ale lui Benedictus,
	90	Ce trebuie să-mi indice căile spiritului. (Citind mai departe.) „Pătrunde liniştit 'n-adâncurile sufletului tău Şi lasă-te condus de curaj. Îţi uită vechile forme de gândire Când te-adânceşti în tine, Spre-a te conduce pe tine la tine. Nimicind orice lumină proprie, Îţi va apărea strălucirea spiritului.” (Vorbindu-şi sieşi.) E ca şi cum mi-aş pierde răsuflarea, Când caut să prind sensul acestui discurs.
	100	Şi înainte de-a simţi ce trebuie să gândesc, Îmi pun stăpânire pe suflet teama şi spaima. Şi simt cum se năruie tot ce-a cuprins Viaţa mea de până acum Şi în dărâmăturile ei, Ar trebui să mă ducă în neant. O, de-o sută de ori am citit Cuvintele ce urmează acum...: De fiecare dată

		Mai întunecat e-ntunericul
	110	Ce-n jurul meu se-adună. (Citind mai departe.) „În gândirea ta trăiesc gânduri cosmice, În simţirea ta ţes forţe cosmice, În voinţa ta lucrează fiinţe cosmice. Te pierde-n gândurile cosmice, Te vieţuieşte prin forţele cosmice, Te plăsmuieste din fiinţele voinţei. Să nu sfârşeşti in depărtările cosmice Prin jocul visător al gândurilor; Începe-n depărtările spiritului
	120	Şi-opreşte-te'n adâncurile sufletului tău: Cunoscându-te în tine, Tu ţelurile zeilor le afli.” (Sfârşit de puteri, adâncindu-se în sine, într-o viziune. Când îşi revine, spune următoarele): Ce-a fost asta? (Trei făpturi ca forţe ale sufletului, plutind în jurul lui.)
LUNA:		Nu îţi lipseşte forţa Spre nobilul zbor al spiritului. Ea-şi are temelia În vrerea umană. Ea este întărită De siguranţa speranţei.
	130	Ea este oţelită

		De privirea spre viitoru-ndepărtat. Curajul numai îţi lipseşte, Spre a-ţi vărsa-n voire Încrederea în viată... Ca în necunoscutu-ndepărtat Să te încumeţi, fă-ţi curaj!
ASTRID:		Din cosmicele depărtări Ale luminii vesele solare – Din întinsuri stelare
	140	Ale puterii magice a lumilor, Din eterul albastru ceresc A'naltei forţe a spiritului, Te străduie să dobândeşti puterea sufletească Şi razele îndreaptă-i Spre-adâncurile inimii. Căldură revărsând, cunoaşterea În tine se va naşte.
CEALALTĂ PHILIA:		Te-nşală Surorile răutăcioase;
	150	Cu nălucirile vieţii Vor ele să te prindă-n mreje. Iluzia semeaţă A darurilor lor Se va topi când Vei vrea s-o reţii Cu forţă omenească. În lumea zeilor Te poartă ele Şi-or să te nimicească
	160	Atunci când, în împărăţia lor,

		Vei vrea cu încăpăţânare Fiinţa ta umană.
CAPESIUS:		A fost cu totul clar... Fiinţe au vorbit aici... Şi totuşi este cert... 'n afară de mine, Nu-i nici un om în locul ăsta... ..... Atunci, eu însumi mie îmi voi fi vorbit...? Nici asta nu se poate;
	170	Doar niciodată n-aş putea născoci Ce mi s-a părut că aud... ..... Mai sunt oare Cel care eram mai 'nainte? (Din mimica lui reiese clar că nu poate să-şi răspundă „Da”.) O – sunt eu – eu nu sunt.
VOCEA SPIRITULUI, CONŞTIINŢA SPIRITUALĂ		
		Gândurile tale coboară Într-ale fiinţei umane adâncuri. Ce ca suflet te-nfăşoară, Ce ca spirit e-n tine vrăjit, Zboară-n temelia lumilor,
	180	Din a cărei plinătate, Oamenii, bând, Trăiesc în gândire; Din a cărei plinătate, Oamenii, trăind, Ţes în aparenţă.

CAPESIUS:		Destul... Destul... Unde-i Capesius? Vă rog fierbinte, Puteri necunoscute,
	190	Unde-i... Capesius? Unde sunt eu însumi? (Adâncindu-se iar în meditaţie.)
BENEDICTUS (intră, fără a fi remarcat de la început de Capesius. Benedictus îl atinge pe umăr):		
		Am fost înştiinţat Că vreţi să îmi vorbiţi; De-aceea vă caut acasă.
CAPESIUS:		E-atâta bunăvoinţă din partea dumneavoastră Să-mi împliniţi astfel dorinţa. Nicicând însă n-aţi fi putut Să mă găsiţi într-o stare mai rea. Şi dacă după o tortură sufletească,
	200	Precum cea care m-a lovit acum, Nu zac paralizat la pământ, O datorez numai privirii voastre blânde Ce a-ntâlnit-o pe a mea, Când mâna voastră, cu blândeţe, M-a scos din aprigul coşmar.
BENEDICTUS:		Nu-mi este-ascuns că vă găsesc Într-o luptă-ncrâncenată. De mult ştiam deja Că astfel trebuie să ne-ntâlnim.
	210	De vreţi să ne-nţelegem însă pe deplin, Obişnuiti-vă să schimbaţi sensul

		multor cuvinte, Şi nu vă miraţi dacă-n limbajul meu, Durerea voastră trebuie să poarte Un alt nume. ..... Vă aflu-n fericire.
CAPESIUS:		În felul ăsta creşteţi şi mai mult Tortura ce m-aruncă în întunecimi. Fiindcă tocmai am simţit de parcă Sinea proprie Ar fi fugit 'n-adâncurile lumilor
	220	Şi, prin chiar elementele Sinei, Fiinţe stranii vorbeau în încăperea asta. M-a susţinut numai faptul Că-această fantasmagorie-a spiritului Am putut s-o vieţuiesc ca pe-o iluzie, Şi amăgirea sufletului era durere pentru mine. O, nu-mi luaţi sprijinul acestui simţământ! Să nu numiţi fericire ceea ce a fost un delir, – De nu vreti să mă pierd cu totul.
BENEDICTUS:		Omul poate pierde
	230	Doar ceea ce-l desparte de fiinţa lumilor. Lui i se pare mai întâi că a pierdut Ceea ce-n a gândurilor stare visătoare A folosit abuziv, într-o slujire vană; Va trebui să caute ce i-a fost smuls,

		Să regăsească, Şi-abia atunci, într-un mod just, Să consacre aceasta operei umane. În ceasul ăsta, a vă consola Ar însemna un joc intelectualist de cuvinte.
CAPESIUS:	240	Nu; învăţături ce satisfac doar raţiunea, Cu-adevărat, nu-s de găsit la voi. Şi greu a trebuit să resimt asta. Aşa cum faptele te poartă-n înalturi Sau te aruncă-n abis, Tot astfel, cu putere se revarsă În sufletele oamenilor, prin vorbele voastre, Viaţa-nflăcărată, ca şi răceala morţii. Ele-acţionează ca semnul destinului Şi ca furtunile iubirii din viaţă.
	250	'nainte de-a vă fi-ntâlnit, Eu cugetasem, cercetasem... Dar forţa creatoare-a spiritului Şi acţiunea lui nimicitoare, Eu le cunosc Abia de când păşesc pe urmele voastre. ..... Ce iscă-n sufletul meu Cuvintele voastre, aţi constatat acum, Când aţi intrat în cameră la mine. M-am chinuit adesea
	260	Citindu-vă cartea vieţii. Dar azi, măsura acestui chin s-a umplut.

		Neliniştea sufletului meu a trebuit să se reverse La cuvintele de destin ale cărţii voastre. Oprit îi rămâne sufletului meu Înţelesul spuselor voastre. Dar ca o sevă de viaţă S-a revărsat cuvântul în inima mea Şi lumi feerice năştea, Încât mi-a dispărut claritatea simţurilor.
	270	În juru-mi am văzut plutind făpturi fantomatice. Din sufletul meu rătăcit de boală, Am putut auzi cuvinte cu-nţeles obscur. Eu ştiu că nu tot ce păstraţi Pentru sufletul oamenilor Aţi vrut să-ncredinţaţi scrisului Şi că multor enigme le daţi rezolvări După nevoile oamenilor. Daţi-mi deci şi mie ce am eu nevoie; Fiindcă trebuie să stiu
	280	Ce îmi răpea raţiunea şi simţurile, Şi mă-nconjura cu un suflu vrăjit.
BENEDICTUS:		Cuvintele mele nu vor să spună Doar ceea ce arată-nvelişul conceptelor; Ele-ndrumă forţele sufletului Spre realităţile spiritului, Iar sensul lor este atins abia când sufletelor

		Ce lasă să lucreze-asupra lor puterea acestor cuvinte Li s-a deschis privirea. Nu-s roadele cercetărilor mele;
	290	Mi-au fost încredinţate de către spiritele Cunoscătoare ale semnelor Prin care se revelă karma lumilor. Virtutea acestor cuvinte este aceea De a conduce la izvoarele cunoaşterii. De-aceea, omului care le percepe În adevărata lor esenţă, îi rămâne Ca seva spiritului s-o bea de la izvor; Iar faptul că vă răpesc În lumi ce vă par fantomatice,
	300	Nu e-mpotriva intenţiei cuvintelor mele. Voi aţi intrat într-o împărăţie Ce va rămâne pentru voi o iluzie, Dacă-n ea vă veţi pierde propria Sine; E sigur însă că se va deschide sufletului vostru Prima poartă a înţelepciunii, Dacă-n ea vă veţi menţine voi înşivă.
CAPESIUS:		Şi cum pot să mă menţin pe mine însumi?
BENEDICTUS:		Soluţia la această-ntrebare enigmă vă va parveni Când, cu ochiul treaz al sufletului,
	310	Vă veţi plasa în faţa multor lucruri uimitoare

		Ce în curând urmează să apară pe drumul vostru. Vă văd chemat la încercare De către puterile spiritului şi ale destinului. (Iese.)
CAPESIUS:		Ce-i drept, nu pot să înţeleg sensul cuvintelor lui; Dar în fiinţa mea le simt lucrând. Mi-a arătat un ţel... Vreau să ascult de semnul lui. Nu cere efort de gândire; El vrea ca, cercetând, să-mi îndrept paşii
	320	Spre realităţile spiritului. …….. Esenţa misiunii sale nu-mi este cunoscută; Dar comportarea lui obligă la încredere. El mie însumi m-a redat. Şi chiar dacă acuma Necunoscută îmi rămâne Magia care m-a înspăimântat, Vreau liber să mă confrunt cu lucrurile Pe care el, profetic, mi le-a anunţat.
		(Cortina cade, în timp ce Capesius este încă în scenă.)

TABLOUL DOI

O cameră de meditaţie în tonalitate violet. Atmosferă gravă, dar nu sumbră. Benedictus, Maria, apoi făpturi spirituale ce reprezintă Forţele sufletului.

MARIA:		Cumplite lupte sufleteşti mă-mping în ceasul ăsta,
	330	S-ascult la voi, Îndrumătorul meu, un sfat înţelept. Mi-e stăpânită inima de-ntunecate presimţiri Şi nu-s în stare ca gândurilor, Ce-mi dau asalt fără-ncetare, Să mă împotrivesc. În miezu-adânc al fiinţei mele ele mă lovesc, Şi vor să-mi impună o poruncă Ce-mi pare-un sacrilegiu. Desigur că puteri înşelătoare mă ademenesc. Fierbinte vă rog, ajutaţi-mă
	340	Să le izgonesc.
BENEDICTUS:		Niciodată nu-ţi va lipsi Ajutorul ce-l vrei de la mine.
MARIA:		Ştiu drumul vieţii lui Johannes Ce strâns legat e de al meu. Un greu drum al destinului ne-a unit; Şi din înaltele lumi ale spiritului, Voinţa zeilor a binecuvântat legătura noastră. Îmi stau atât de clare-n faţă toate astea,

		Cum doar imaginea adevărului poate fi.
	350	Și totuși... mă cuprinde un fior De-ndată ce-mi mișc buzele Ca să rostesc acest cuvânt nelegiuit, – Și totuși... aud din adâncul sufletului meu O voce care-mi spune clar, Din nou repetând Când cred că am învins-o: „Tu trebuie să-l desprinzi pe Johannes de tine; Nu poți să-l ții alături, De vrei să-i aperi sufletul de rău.
	360	El trebuie singur să străbată drumul Ce-l duce către țelul său.” Știu însă, doar un cuvânt dacă rostiți, Această țesătură-amăgitoare se va risipi din suflet.
BENEDICTUS:		Maria, o nobilă durere te face-acum Să iei drept nălucire adevărul.
MARIA:		Să fie... adevărul... Dar nu! Ființă-nșelătoare se interpune iarăși Între auzul propriu și vorbele Îndrumătorului meu. O, mai spuneți-mi o dată!
BENEDICTUS:	370	Așa e cum ai înțeles. Iubirea ta e de esență nobilă, Și strâns este legat Johannes de tine. Iubirea însă trebuie să nu uite Că sora ei e-nțelepciunea.

		Mulţi ani, Johannes, spre salvarea sa, A fost unit cu tine; Dar drumul mai departe-al sufletului său Pretinde să-şi caute în libertate propriile ţeluri. Voinţa destinului nu vorbeşte
	380	De o ruptură exterioară a prieteniei voastre; Dar cere, cu toată rigoarea, Fapta liberă a lui Johannes în sfera spiritului.
MARIA:		Percep încă iluzii! Lăsaţi-*mă* să vorbesc mai departe; Voi trebuie să mă-nţelegeţi; Urechii voastre nici o nălucire N-ar îndrăzni să-i schimbe cuvântul. Uşor ar fi de izgonit orice-ndoială, dacă Doar drumul încâlcit al vieţii pământeşti
	390	Ar vrea să reţină sufletul lui Johannes lângă-al meu. Dar legătura noastră a primit consacrarea Ce leagă pe vecie suflet de suflet; Şi, binecuvântând, puterile spiritului Au spus cuvântul ce izgoneşte orice îndoială: „El şi-a cucerit adevărul În împărăţia veşnicului, Fiindcă-n lumea simţurilor a fost deja legat de tine

		În ființa sa cea mai profundă.” Cum să-nțeleg o revelație ca asta,
	400	Acum, când contrariul trece drept adevăr?
BENEDICTUS:		Trebuie să afli că și celui ce-a avut parte De multe revelații, multe-i pot încă lipsi Pentru o deplină maturitate. Drumurile adevărului suprem sunt încâlcite; – Se regăsește-n ele doar cel ce cu răbdare E-n stare să străbată labirintul. În împărăția luminii înalturilor, Tu ai putut vedea doar o parte a realității, Atunci când ochiului sufletului tău
	410	I-a apărut un tablou al lumii spiritelor. Tabloul ăsta însă nu-i realitatea întreagă. Sufletul lui Johannes și al tău sunt unite Prin astfel de legături pământești Încât fiecăruia dintre ele îi este hărăzit Să-și afle drumul în sfera spiritului Prin forțele pe care le datorează celuilalt. Dar până-acum nimic n-a arătat *Că voi ați împlinit cerința asta.* Voi ați putut vedea în imagini
	420	Ce este rezervat în viitor pentru voi, De veți putea birui încercarea până la

		capăt. Iar faptul că vi s-au arătat roadele strădaniei voastre Nu-nseamnă că aţi ajuns La capătul acestei strădanii. Aţi contemplat o *imagine*, Dar numai voinţa voastră O poate transforma în realitate.
MARIA:		Cuvintele voastre mă lovesc Ca o durere cumplită după o lungă fericire;
		Am învăţat însă bine Să mă supun luminii înţelepciunii, Când se impune prin forţa ei lăuntrică. Începe-a se schimba în limpezime Ce până acum în inimă era nedesluşit. Când însă, în culmea fericirii, strălucirea erorii Se prezintă minţii omului drept adevăr, E greu să-alungi bezna din suflet. Îmi trebuie mai mult decât mi-aţi dat, Să pot urma cu-adevărat ce-aţi spus.
		Mi-aţi îndrumat Sinea-n acel adânc de suflet În care mi-a fost îngăduită lumina, Încât să pot pătrunde vieţi pământeşti Ce mi-au fost date-n timpuri de demult. Am putut afla cum sufletul prietenului S-a întâlnit cu-al meu. Că-n timpurile vechi am condus sufletul lui Johannes La adevăratul cuvânt al spiritului,

		Am putut socoti asta drept germene care, Crescând, ne-a dat fructul prieteniei,
	450	Găsită matură pentru vesnicie.
BENEDICTUS:		Ai fost recunoscută demnă să pătrunzi 'n-acele drumuri pământeşti Încredinţate ţie În vremuri de mult timp trecute. Privirea spiritului când ţi-o-ntorci în urmă, Să nu uiti însă-a cerceta De ai şi siguranţa că nu-ţi este asuns Nici unul din drumurile vieţii.
MARIA (după o pauză care arată o profundă cufundarc în sine):		
		O, cum am putut să fiu atât de oarbă!
	460	Acea fericire pe care-am resimţit-o Când am putut vedea o parte din trecut, Ea m-a făcut să uit, într-o iluzie trufaşă, Ce multe încă-mi mai lipsesc. Şi-abia acum pot să presimt Că trebuie să privesc întunecimile, De vreau să mă-adâncesc pe drumul care, Din viaţa mea de-acum, mă duce-n acel timp În care sufletul prietenului S-a îndreptat spre sufletul meu.
	470	Şi vreau să vă promit, Îndrumătorul meu, Să-mi înfrânez mândria sufletului...!

		Abia acum descopăr cum vanitatea cunoaşterii Poate ademeni sufletul; În loc să-absoarbă forţă Din bunul spiritual oferit de voi, El vrea să folosească darul Doar pentru-a se oglindi nesăbuit pe sine. Dar ştiu în clipa asta, Prin strigătul de prevenire din inima mea,
	480	Căreia forţă-i dau cuvintele voastre, Cât de departe încă trebuie să mă simt De ţelul cel mai apropiat. Nu vreau să mai interpretez pripit Cunoştinţele provenite din lumea spirituală. Vreau să le socotesc ca pe o forţă Ce trebuie să îmi formeze sufletul, Şi nu ca o instrucţiune Ce-mi poate cruţa osteneala De-a recunoaşte-n viaţa însăşi ţelurile acţiunii.
	490	De-aş fi urmat mai curând aceste cuvinte Ce-mi pretind modestie, Nu mi-ar fi rămas ascuns Că sufletul atât de dotat al prietenului meu Doar liber se poate dezvolta, Când îşi caută singur căi Ce nu i-au fost indicate de mine.

		Recunoscând asta, Voi dobândi şi forţa de a-mplini Ce cere de la mine datoria şi iubirea.
	500	Acum simt însă mai mult ca oricând Că stau în faţa unei grele încercări a sufletului. De obicei, când oamenii îşi smulg din inimă Ceea ce trăieşte dintr-unul în celălalt, Iubirea s-a schimbat în contrariul ei. Ei înşişi transformă legăturile care-i uneau, Dar pasiunea şi instinctul le dau forţa; Eu, dimpotrivă, trebuie ca prin voinţă liberă Să sting efectul pe care l-am văzut apărând, Din viaţa propriului meu suflet,
	510	În faptele prietenului meu. Şi totuşi neschimbată trebuie să-mi rămână iubirea.
BENEDICTUS:		Vei merge-n sensul just Când ai să vrei să recunoşti Ce ţi-a fost mai preţios în această iubire. Dacă ştii ce forţă te conduce, Inconştient, în suflet, Găseşti atunci puterea să-mplineşti Ce datoria trebuie să îţi impună.
MARIA:		Spunând acestea, îmi daţi şi ajutorul
	520	De care sufletul meu are atâta nevoie.

		'n-adâncul fiinţei mele trebuie să pun Această gravă întrebare: „Ce mă-mpinge cu forţă puternică-n această iubire?” Văd viaţa propriului meu suflet acţionând În fiinţa şi creaţia prietenului meu. Eu caut deci satisfacţia Pe care-o simt în propria mea Sine; Trăiesc însă-n iluzia de-a fi altruistă. Mi-a rămas însă ascuns că în prietenul meu
	530	Mă oglindesc doar pe mine însămi. Balaurul egoismului este cel care, Înşelându-mă, mi-a ascuns ceea ce De fapt mă mâna. Însutite forme ia egoismul, Trebuie s-o recunosc. Şi când l-ai socotit învins, Învie cu o forţă şi mai mare Din ruina stăpânirii sale. Şi-atunci câştigă şi-n acea forţă
	540	Ce îţi arată iluzia drept adevăr. (Maria se adânceşte-n meditaţie. Benedictus iese.) …….. (Apar cele trei făpturi ale Forţei sufletului.)
MARIA:		Voi, surorile mele, pe care 'n-adâncul fiinţei mele le aflu, Când sufletul meu se lărgeşte Şi se conduce pe sine

		În depărtările cosmice, Dezlegaţi-mi forţele clarvederii Din ale eterului înălţimi, Şi îndrumaţi-le pe căile Pământului; Să mă scrutez pe mine însămi
	550	În existenţa mea în timp Şi să mă pot îndrepta Din vechile moduri de viaţă Spre noile cercuri de voinţă. .....
PHILIA:		Vreau să mă umplu Cu lumina sufletească năzuindă Din ale inimii adâncuri; Vreau să aspir în mine Puterea de voinţă ce dă viaţă Din impulsuri spirituale;
	560	Ca tu, soră iubită, În vechile cercuri de viaţă Să poţi simţi lumina. .....
ASTRID:		Vreau sentimentul personalităţii Să-l întreţes Voinţei de iubire devotată; Vreau să dezleg Din lanţul dorinţei Puterile voinţei germinânde, Ca dorul paralizant să-l transform, pentru tine,
	570	Într-un sentiment al spiritului care află; Ca tu, soră iubită, În depărtate drumuri pământeşti,

		Pe tine însăţi să te poţi scruta.
LUNA:		Vreau să chem puterile de renunţare ale inimii Şi pacea ce susţine sufletul s-o întăresc. Să se cunune ele şi să-aducă, Din ale sufletului temelii, Lumina spiritului care forţă dă. Să se întrepătrundă ele
	580	Şi-auzului spiritual atent Să-i supună depărtările pământeşti; Ca tu, soră iubită, În orizontu-ndepărtat al timpului Să poţi găsi urmele vieţii.
MARIA (după o pauză):		
		De pot să mă smulg Sentimentului de sine care înşală Şi să mă dărui vouă Încât, din depărtări cosmice, Fiinţa sufletului meu să-mi oglindiţi,
	590	Atunci voi ajunge să mă desprind Din cercul vieţii de acum Şi să mă pot scruta În alte forme de existenţă. (După o pauză mai lungă.) În voi, surorilor, eu văd fiinţele spirituale care, Din întreg Universul, viaţă dau sufletelor. Voi faceti să se maturizeze-n om

		Forţele care germinează-n veşnicie. Prin porţile sufletului meu am putut adesea Să aflu calea în împărăţia voastră,
	600	Şi am privit cu ochii sufletului Formele originare ale existenţei pământeşti. Silită-s să recurg acum la ajutorul vostru, Fiindcă-i de datoria mea să aflu drumul care, Din călătoria mea pământească de acum, Urcă până-n epocile-ndepărtate ale omenirii. Dezlegaţi-mi fiinţa sufletească de sentimentul Sinei În viaţa ei de-acum. Deschideti-mi cercul datoriilor Din parcursul vieţilor mele trecute.
VOCEA SPIRITULUI, CONŞTIINŢA SPIRITUALĂ:		
	610	Gândurile ei caută De-a lungul timpurilor. Ce i-a rămas ca vină, Ce îi e dat ca datorie, Să urce din temelia sufletului său, Din ale cărei adâncuri, Visând, Oamenii îşi conduc viaţa; În ale cărei adâncuri, Rătăcind,

	620	Oamenii se pierd pe sine.
		(Cortina cade, în timp ce toţi sunt încă în scenă.)

TABLOUL TREI

Cameră în tonalitate roz-roşu, atmosferă prietenoasă. Johannes în faţa unui şevalet. Mai târziu, Maria, apoi făpturi spiritualc, ca Forţe ale sufletului.

JOHANNES:		Maria a tăcut în fata tabloului meu Când l-a văzut ultima dată. Ea îmi dădea de obicei Din bogatele ei comori de-nţelepciune Ce-ajută să-avanseze munca mea. Pe cât de puţin mă-ncred în mine Să judec dacă arta mea-mplineşte Ce cere curentul nostru spiritual, Pe-atât de mult
	630	Mă-ncred în ea – Şi-aud din nou în spirit cuvântul care, Invigorându-mă, mă făcea fericit, Când am îndrăznit să mă-apuc de tablou. „Tu poţi pe drumul ăsta”, spunea ea, „Să ai cutezanta De-a revela aparenţei simţurilor Ceea ce doar sufletul vede în spirit. Şi nu-ţi va mai rămâne-ascuns Cum forme asemenea gândurilor
	640	Subjugă materia, Şi cum culorile, cu sentimentele-nrudite,

		Străbat cu căldură forţa de viaţă. Cu priceperea ta, vei ajunge să-nfăţişezi Împărăţii şi mai înalte.” Simţind virtutea acestor cuvinte, M-am dăruit timid credinţei Că mă apropii de ţelul Pe care Benedictus mi l-a arătat. Adesea descurajat stăteam în faţa tabloului,
	650	De multe ori îmi părea temerar, Alteori mi se părea imposibil Să reproduc în forme şi culori Ceea ce sufletul meu putea să vadă. M-am întrebat adesea cum se poate, Cu mijloace ce ţin de lumea simţurilor, Să revelezi existenţa urzindă a spiritului, Ce se sustrage oricărei aparenţe senzoriale Şi se deschide Doar ochiului clarvăzător.
	660	Dar dacă dau la o parte propria-mi fiinţă Şi, în sensul învăţăturii spirituale, Mă pot înălţa fericit Către puterile cosmice creatoare, În mine se trezeste-atunci credinţa Într-o astfel de artă, adevărată mistic, Aşa cum este cercetarea noastră spirituală. Am învăţat să trăiesc cu lumina Şi să recunosc în culoare faptele luminii, Precum discipolii adevăraţi ai misticii

		pure
	670	Contemplă faptele spiritului şi fiinţa sufletului În împărăţia vieţii lipsite de formă şi de culoare. Încredinţându-mă unei atari lumini spirituale, Mi-am dobândit capacitatea Să simt cu năvalnica mare de lumină, Şi să trăiesc cu văpaia culorilor în revărsare, Presimţind puterile spirituale ce acţionează În ţesătura de lumină sustrasă materiei, În viaţa culorilor umplute de spirit. (Maria intră fără a fi observată de Johannes.) ..... Şi când curajul vrea să mă lase,
	680	Gândesc la tine, nobilă prietenă. La focul sufletului tău Se încălzeşte bucuria mea de a crea, Iar în lumina spiritului tău, Forţele mele de credinţă se trezesc. (O vede pe Maria.) O, tu eşti aici... Te aşteptam nerăbdător, Şi nici nu am băgat de seamă-apropierea ta!
MARIA:		Mult trebuie să mă bucur că prietenul meu E-atât de absorbit de muncă

	690	Încât prietena îşi uită.
JOHANNES:		O, nu spune astfel de cuvinte, – Tu ştii, nu pot crea nimic Ce nu-i de tine binecuvântat. Şi nu e nici o operă a mea Care să nu-ţi datoreze obârşia. În focul iubirii m-ai purificat, Încât prin arta mea am putut să dau formă La ce ţi se revelează ţie în strălucirea frumuseţii, Care radiază încălzind fiinţa şi existenţa limpezind-o,
	700	Şi, radiind, patria spiritului o revelă. Curentul creaţiei mele trebuie să-l simt Curgând din izvorul sufletului tău în al meu; Atunci simt aripile ce mă-nalţă Pe culmile pline de spirit, departe de Pământ. Iubesc ce trăieşte în sufletul tău Şi pot, iubind, să-i dau formă de imagine. Doar iubirea poate să nască-n artist forţele Ce dăinuie în opere, fecund. Şi dacă trebuie, ca pictor, s-aduc în lumea simţurilor
	710	Imagini din întinderile spiritului, Atunci spiritul cosmic trebuie să apară prin mine, Iar fiinţa mea proprie să-i fie doar

		instrumentul. Şi trebuie să pot sfărâma lanţurile egoismului, Ca să nu plăsmuiesc artistic, după bunul plac, Forme iluzorii în loc de lumi ale spiritului. .....
MARIA:		Şi dacă nu din viziunea sufletului meu, Ci din tine ar trebui să scoţi arhetipul operei, Atunci fiinţa frumuseţii ar putea acţiona unitar Din temelia unui singur suflet. .....
JOHANNES:	720	Aş vâna doar urziri vanitoase de gânduri De-aş căuta să aflu ce-i mai bine pentru mine: Să creez, întrupând viziunea ta spirituală, Ori să caut în mine însumi obârşia tabloului. Ştiu bine că nu o pot găsi astfel. Pot coborî-n adâncul sufletului meu Şi fericit să mă găsesc în lumea spiritului; Pot să mă pierd în lumea simţurilor Şi să urmăresc cu ochiul minunile culorilor Care mă fac să contemplu faptele creaţiunii.

	730	Când sunt doar singur cu sufletul meu, Ce pot atunci vieţui-n mine duce o existenţă Ce nu mă-mpinge la creaţie. Dar dacă pot să te urmez în 'nalturile cosmice Şi, încălzit de fericire, să retrăiesc cu tine Ce tu deja în spirit ai putut privi, În viziunea spirituală simt atunci un foc Ce continuă să ardă în mine şi, arzând, Aprinde-n mine forţa ce mă împinge la creaţie. De aş fi vrut să vestesc oamenilor, în cuvinte,
	740	Ce pot să recunosc în lumile superioare, Ar trebui să mă înalţ cu propriul suflet În sferele unde spiritul vorbeşte spiritului. Dar, ca artist, trebuie să găsesc acel foc Care din operă acţionează, iradiind în inimi; Sufletul meu îi poate da tabloului Doar ceea ce ardoarea spiritului revarsă-n inimă, magic, Când el însuşi, din profunzimile inimii tale, Revelaţia spiritului o poate sorbi. …… Adesea sufletul prietenei m-a făcut să-nţeleg
	750	Prin cuvântul ei nobil, în mod invizibil,

		Cum forţe din obârşii se condensează-n dor Şi puteri creatoare împrăştie spiritul Şi cum, simţindu-l deja pe om însetat de existenţă, Se creau ca zei, la începutul timpului. În purpura fină a eterului lumii spirituale Am încercat să condensez invizibilul, Simţind cum culorile nutresc dorul de a se contempla, Iluminate de spirit, în suflete. Astfel, fiinţa sufletească a prietenei, ca şi fiinţa mea,
	760	Vorbeşte, din tablourile mele, inimilor oamenilor.
MARIA:		Gândeşte-te Johannes că un suflet trebuie Să se dezvolte pe sine, de la-nceputul lumii, Ca o fiinţă individuală, despărţit de alţii. Iubirea trebuie să lege fiinţe separate, Dar să nu vrea să ucidă personalităţile. A venit acum pentru noi momentul în care Sufletele trebuie să ni le punem la-ncercarea Cum să-şi îndrepte paşii următori Pe calea spiritului, spre salvarea fiecăruia. …….. (Maria iese.)

JOHANNES:	770	Ce-a vrut să spună prietena mea? Cât de neînţeles sunau cuvintele ei! Trebuie să vin după tine, Maria!... (Apar cele trei făpturi ale Forţei sufletului.)
LUNA:		Tu nu te poţi găsi pe tine 'n-oglinda altui suflet. Tăria propriei fiinţe trebuie În temelia lumilor să îşi înfigă rădăcinile, De vrea ca frumuseţea, din înălţimi spirituale, S-o transplanteze, cu sensul ei adevărat, În profunzimile Pământului.
	780	Să ai curajul afirmării de sine, Ca să te poţi jertfi puterilor cosmice Ca formă sufletească plină de tărie. .....
ASTRID:		Să nu vrei să te pierzi Pe drumurile tale cosmice; Cei care se privează de fiinţa lor Nu vor pătrunde-n depărtări solare. Te pregăteşte să pătrunzi Prin iubirea pământească În temeliile profunde ale inimii,
	790	Ce fac să se maturizeze iubirea cosmică. .....
CEALALTĂ PHILIA:		O, nu da ascultare surorilor; În depărtări cosmice ele te duc Şi îţi răpesc Pământul; Ele nu văd cum iubirea pământească

		Înfățișarea iubirii cosmice o poartă. Fiinţa lor domneşte-n frig, Iar forţele lor fug de căldură, Şi vor să-i răpească pe oameni Din ale sufletului lor adâncuri
	800	În lumile înalturilor reci.
		(Cortina cade, în timp ce Johannes, Cealaltă Philia, Astrid, Luna sunt încă în scenă.)

TABLOUL PATRU

Aceeaşi cameră ca în primul tablou. Capesius şi Strader.

CAPESIUS (adresându-se lui Strader, care intră):		
		Cu bucurie îmi salut prietenul Care-n dispute-aprinse M-a înfruntat curajos. N-aţi fost văzut de mult În casa mea, voi care Atât de bucuros veneaţi odinioară.
STRADER:		N-am avut timp. Viaţa mea s-a schimbat mult, Nu îmi mai chinui mintea
	810	Cu ţesături de gânduri fără de speranţă. Am o cunoaştere de mine însumi cucerită, Şi o consacru unei munci adevărate, Ce poate fi folositoare-n viaţă.
CAPESIUS:		Aţi părăsit deci calea cercetării?

STRADER:		Să spunem mai curând Că ea m-a părăsit pe mine.
CAPESIUS:		Și care-s țelurile spre care v-ați îndreptat?
STRADER:		Viața nu-i deloc făcută Să indice oamenilor țeluri pe care ei,
	820	În plină lumină, să le poată privi. Ea nu-i decât un angrenaj Ce ne prinde-n mișcarea roților lui Și ne aruncă obosiți în bezne, Când măsura forțelor noastre a secătuit.
CAPESIUS:		V-am cunoscut pe când înfruntați, Cu un curaj deosebit, enigma existenței. Am aflat și cum ați văzut prăbușindu-se Comorile științei cucerite, Cum sufletul vostru a fost adânc zguduit
	830	De-a fi băut cupa amară A viselor cercetătorului dezamăgit. Dar nici pe departe nu mă gândeam Că ați putea să vă smulgeți din inimă Impulsul de cunoaștere ce vă stăpânea.
STRADER:		V-aduceți aminte Și ziua în care, Prin adevărul cuvintelor ei, o văzătoare Mi-a arătat deslusit eroarea drumului meu? Am fost obligat să-mi mărturisesc Că nici o muncă de gândire
	840	Nu poate afla vreodată izvoarele vieții. Că orice gândire se rătăcește dacă Lumina celei mai înalte-nțelepciuni

		Se poate revela puterii sufleteşti Pe care-acea femeie spunea că o are. Ştiinţa riguroasă, e cert, se străduie zadarnic Spre o atare revelaţie. De-aş fi rămas doar la această unică-nfrângere A iluziei mele de cercetător, As fi fost cred în stare-atunci
	850	Să reiau totul de la capăt, Şi drumul meu propriu Să-l întreţes cu alte drumuri. Dar când a trebuit să văd totuşi Că o-nsuşire spirituală stranie, Ce-mi apărea ca nebunie, Transformă neputinţa în forţă creatoare, Atunci mi-a încetat orice speranţă. V-aduceţi aminte de tânărul pictor Pe care împreună l-am întâlnit,
	860	Pornit pe căi spirituale îndoielnice?... Eu după astfel de lovituri ale soartei Am trăit săptămâni în şir Cu o întunecare a minţii, vecină nebuniei. Şi când natura m-a făcut să-mi revin, Am hotărât cu o tărie de granit Să mă feresc pe mai departe de orice căutare. Ca să ajung cu totul sănătos, Mi-a trebuit un timp îndelungat. L-am trăit, adevărat, fără bucurie.
	870	M-am exersat în lucruri care M-au dus la o viaţă practică,

		Aşa încât, acum, conduc o fabrică Unde se roluesc şuruburi. Dar, graţie acestei munci, Pot ore-ntregi să uit cât de chinuitoare-a fost Lupta mea deşartă.
CAPESIUS:		Mărturisesc că regăsesc cu greu, În cel ce azi îmi stă în faţă, Pe-acel prieten de odinioară...
	880	Dar în afara orelor de muncă De care mi-aţi vorbit, Nu sunt şi ceasuri În care vechile furtuni revin Şi vă împing afară din viaţa asta-apăsătoare?
STRADER:		Nu sunt cruţat de acele ore-n care, În sufletul meu, neputinţa Vrea doar cu neputinţa să se lupte. Destinul meu n-a vrut însă Ca în această viaţă, cu totul pierdută,
	890	Să îmi pătrundă-n inimă Noi raze de speranţă. Voi reuşi s-ajung la resemnare. Se poate ca forţa ce mi se pretinde acum Să-mi dea capacitatea De a parcurge altfel calea cercetării, …… Dacă-acest curs al vieţii pe Pământ s-ar repeta.
CAPESIUS:		Vorbiţi, o, am auzit bine, De repetarea vieţii pământeşti.

		Pe-acele căi ale spiritului
	900	Pe care şi azi Vreţi să le consideraţi doar îndoielnice, Aţi căştigat deci adevărul Cu greutate de destin?
STRADER:		Deci singur aţi descoperit al treilea fapt, Cel ce mi-a dat puterea Să-ncep o viaţă nouă. Pe patul de boală am încercat Să-mbrăţişez cu privirea, pentru ultima oară, Întinderea cunoştinţelor pe care le dobândisem.
	910	Şi am făcut-o înainte de a mă îndrepta spre alte ţeluri. De-o sută de ori m-am întrebat: Ce pot să ne înveţe cunoştintele despre natură, Aşa cum le putem cuprinde azi cu mintea? ... Nu-i nici o ieşire...: Să tăgăduiască repetarea vieţilor pământeşti Nu poate şi n-are dreptul s-o facă nici o gândire, De nu voieşte să rupă cu tot ceea ce Strădania cercetătorilor a recunoscut de-a lungul timpului.
CAPESIUS:		O experienţă ca aceasta
	920	M-ar fi cruţat de foarte multă suferinţă. În multe nopţi fără de somn,

		Cu înfocare mi-am dorit Ca gânduri de acest fel Să-mi poată-aduce liberarea.
STRADER:		Dar mie-această fulgerare-a spiritului Și ultimele forțe mi-a răpit. Mereu simt în suflet, ca cel mai putemic impuls, Să verific, în viață, Ceea ce gândirea îmi dă drept adevăr.
	930	O întâmplare-a vrut ca în acele zile grele Să mi se dovedească-n existența proprie Cât de teribilă e consecința acestui adevăr. Ea lasă ca suferințele și bucuriile vieții Să-apară ca urmări ale propriei noastre ființe, Și asta e adesea greu de suportat.
CAPESIUS:		Îmi pare imposibilă această experiență. Ce poate întrece-n strălucire Un adevăr fără-ncetare căutat Și care spiritului certitudine îi dă?
STRADER:	940	O fi așa, se poate, pentru voi. Dar eu în alt mod trebuie s-o simt. Voi nu cunoașteti drumul straniu-al vieții mele. Se pare că o pură întâmplare A-mpiedicat intențiile părinților mei. Ei au voit să-ajung călugăr. Și-adesea mi-au spus Că erezia fiului lor și-o socotesc Drept cea mai mare durere a vieții.

		Pe toate astea le-am luat...
	950	Şi încă multe altele, Aşa cum se ia viaţa în uşor Când naşterea şi moartea sunt considerate Ca limitele pelerinajului pământesc. Şi viaţa mea de mai târziu chiar, Cu toate speranţele ei călcate-n picioare, Mi s-a înfăţişat într-un tablou Ce doar prin sine însuşi se lasă explicat. De n-ar fi venit ziua Ce m-a silit să-mi schimb părerea!
	960	Fiindcă, trebuie să ştiţi, nu v-am spus Tot ceea ce destinul mi-a impus. Eu nu sunt fiul oamenilor care Voiau să facă din mine un călugăr. M-au adoptat Pe când aveam câteva zile. Obârsia adevărată nu mi-o cunosc. Aşa încât, eram străin încă din casa părintească. Şi străin am rămas faţă de tot ce am trăit În mediul meu de mai târziu.
	970	Şi-acum, gândirea mă constrânge Să îmi îndrept privirea spre timpuri de demult, În care eu însumi m-am smuls lumii. Un gând se leagă de altul: Cel care-i stabilit străin să fie-n lume, 'nainte ca zorii conştienţei să-i mijească, El şi-a voit acest destin 'nainte ca, gândind, să-l poată vrea.

		Și pentru că am rămas pe mai departe Așa cum la-nceput eram,
	980	Trebuie să îmi dispară orice îndoială Că m-aș putea supune apatic Puterilor ce-mi țes firul destinului, Și care nu vor să mi se reveleze. Ce-mi mai lipsește ca să-mi demonstreze cu cruzime Cât sunt de dese vălurile Ce propria existență mi-o ascund! Și-acum, o, judecați fără falsă nevoie de cunoaștere, Dacă noul meu adevăr mi-a adus lumina. Mi-a dat măcar certitudinea
	990	Că trebuie în incertitudine să rămân. Mi-a arătat în așa fel destinul propriu Încât, pe jumătate suferind, Pe jumătate bătându-mi joc de el, Îi plătesc cu aceeași monedă. Cumplit a venit peste mine: Chinuit de un amar sarcasm, A trebuit să înfrunt viața; Și, persifland scamatoriile destinului, M-am lăsat în voia beznei.
	1000	Un singur lucru mai puteam gândi: Tu, roată a vieții, ia-mă cu totul; Nu vreau să știu cum ajungi să te miști.
CAPESIUS:		Omul pe care îl cunosc în voi, Chiar dacă-ar vrea, nu poate să rămână mult timp Într-un astfel de pustiu al cunoașterii.

		În faţa ochilor mei stau deja zile În care altfel ne vom întâlni.
		(Cortina cade, în timp ce cei doi mai stau încă faţă în faţă.)

TABLOUL CINCI

Un peisaj în care se află casa singuratică a soţilor Balde. Atmosferă de seară. Doamna Balde, Capesius, apoi Felix Balde, mai târziu Johannes şi Dublul său; după aceea Lucifer şi Ahriman.

CAPESIUS (sosind şi apropiindu-se de banca din faţa casei, pe care stă doamna Balde):

		Veţi îngădui ca vechiul nostru prieten Să zăbovească lângă voi puţin?
	1010	Mai mult ca altădată are nevoie acum, De ajutorul ce l-a găsit adesea-n casa voastră.
DNA BALDE:		Când v-am văzut venind de departe, Mi-au spus şi paşii voştri obosiţi Şi chiar şi ochii voştri când aţi ajuns aproape, Că azi durerea vă stăpâneşte peste suflet.
CAPESIUS (care s-a aşezat):		Nu am putut odinioară S-aduc în casa asta multă bucurie; Dar azi, când cu inima lipsită de pace Calc pragu-acestei case-a păcii,
	1020	Vă cer o-ngăduinţă-aparte.
DNA		Cu bucurie v-am văzut venind aici,

BALDE:		Pe timpul când alt om cu greu Se-apropia de casa asta. În ciuda multor lucruri ce stau între noi, Voi aţi rămas prietenul nostru Şi-acum, când mulţi caută bucuroşi Lăcaşul nostru-ndepărtat de lume.
CAPESIUS:		E deci adevărat ce-am auzit, Că dragul nostru Felix
	1030	Odinioară-aşa tăcut, A devenit 'n-aceste zile Un om căutat de mulţi?
DNA BALDE:		O, da, odinioară bunul Felix Ne izola de toată lumea... Iar azi, el trebuie să vorbească la mulţi oameni. Ca datoria lui, aşa-i apare-această viaţă nouă. În zile de demult, voia Doar propriului lăuntru să-i încredinţeze Ceea ce pădurea şi stâncile îi revelau
	1040	Despre faptele spiritului şi puterile naturii. Pe-atunci, nimănui nu-i păreau demne a fi cunoscute. Dar cum s-au schimbat timpurile! Acum chiar mulţi ascultă însetaţi ştiinta Pe care Felix le-o poate revela, Pe care înainte O socoteau prostească. Şi când iubitul, bunul meu bărbat,

		(Felix Balde iese din casă) Adesea trebuie să povestească ore-n şir, Atunci tânjesc după vechile timpuri
	1050	În care Felix îmi deslușea Cum sufletul trebuie doar într-o inimă tăcută Să-şi poarte darurile spirituale, Ce din împărăţia zeilor Prin har, îi sunt lui dăruite; Şi că acela care le dezvăluie unei urechi Ce nu-i deschisă decât lumii simţurilor Devine trădător al 'naltului cuvânt al spiritului.
FELIX BALDE:		Felicia se regăsește doar cu greu În viaţa noastră-acum deplin schimbată;
	1060	Cândva, ea se plângea de singurătate, Acum se plânge, nu mai puţin, De faptul că-n atât de multe zile Avem puține ceasuri numai pentru noi.
CAPESIUS:		Şi ce v-a hotărât, atât de ospitalier Să vă deschideţi oamenilor casa, Așa de-nchisă odinioară?
FELIX BALDE:		Supus am urmat călăuzirea spirituală Care-n adâncul inimii mele vorbește, Atunci când ea îmi impunea tăcerea.
	1070	Şi-acum, când porunceşte să vorbesc, Vreau să îi fiu la fel devotat. Fiinţa omenirii se schimbă O dată cu evoluţia existenţei Pământului.

		Ne-aflăm la un moment de cotitură a timpurilor. O parte a cunoașterii spiritului Trebuie să fie dezvăluită tuturor oamenilor Care vor să-și deschidă ei sufletul. Știu bine ce puțin se potrivește felul meu de-a fi Cu formele apreciate în zilele noastre.
	1080	Ca să exprimi ceea ce trăiește-n spirit, se cere Cea mai strictă logică și-nlănțuire de gânduri. Acestea n-ar fi proprii cuvântărilor mele. Se spune că pentru știința adevărată, Ce trebuie să aibă un reazem solid, Ființa mea poate sluji doar ca exemplu De cum visează sufletele oamenilor Atunci când, străine de știință, de instruire, Caută-nțelepciunea pe căi proprii; Dar unii socotesc că,
	1090	Prin încâlceala cuvintelor mele, Descoperi din când în când ceva Ce se lasă prins cu rațiunea. Sunt un om căruia trebuie Să i se reverse-n inimă fără artificii Ceea ce i se revelează. Nu cunosc o cunoaștere fără cuvinte. Iar când mă reculeg 'n-adâncul inimii, Ca și atunci când ascult natura,

		Trăiește-n mine cunoașterea care
	1100	Nu trebuie mai întâi să caute cuvintele... Vorbirea e atât de legată de ea, Ca omul pământesc de forma corpului său. O cunoaștere care ni se revelează astfel Din lumile spirituale E folositoare chiar celor care nu o înțeleg. De-aceea trebuie să poată veni la mine Oricine care vrea să-audă ce am de spus. Știu foarte bine, pe mulți doar curiozitatea Și alte motive mai puțin bune îi mână.
	1110	Chiar dacă sufletele unor astfel de oameni Nu sunt mișcate încă în această viață, În ele binele va fi sădit Și va lucra mai departe în ele.
CAPESIUS:		Vreau să vă vorbesc deschis... Sunt mulți ani de când vă admir, Dar sensul ciudatelor voastre cuvinte Până-acum încă mi-a rămas închis.
FELIX BALDE:		El vi se va deschide, desigur. Voi năzuiți cu spirit bun și inimă aleasă.
	1120	Și trebuie să vină și timpul Când o să auziți vocea adevărului. Voi nu luați în seamă ce plin de conținut E omul, ca imagine a-mpărăției cosmice.

		Capul lui e imaginea oglindită-a Cerului; Prin membrele lui acţionează spiritele sferelor; În pieptul lui se mişcă fiinţe-ale Pământului; Şi împotriva acestor toate, aprig luptând, Stau demoni din sfera lunară Ce se-ncrucişează cu ţelurile acestor fiinţe.
	1130	Ce stă 'naintea noastră ca o fiinţă umană, Ce vieţuim ca suflet, Ce ne luminează ca spirit Era prevăzut din veşnicie de mulţi zei, Iar planul lor era Să reunească forţe din toate lumile Şi împreună să plăsmuiască omul.
CAPESIUS:		Aproape mă cuprinde teama la acest cuvânt Ce, îndrăzneţ, fiinţa omului vrea s-o privească În întregime ca operă zeiască.
FELIX BALDE:	1140	Şi tocmai de aceea-i necesară suprema umilinţă Aceluia ce vrea să-ajungă la ştiinţa spiritului. Iar celui care vrea cu vanitate şi trufie Pe sine-a se cunoaşte, Lui, porţile înţelepciunii nu i se deschid. (Felix Balde intră în casă.)

CAPESIUS:		Şi azi, cum a făcut-o de atâtea ori, Iubita doamnă Felicia desigur mă va ajuta Să îmi întorc sufletul spre imagini care, Încălzindu-l, să-l facă în stare Să înţeleagă cum trebuie cuvintele voastre.
DNA BALDE:	1150	Iubitul meu Felix Mi-a repetat adesea cuvintele Pe care tocmai le-a rostit, Iar ele mi-au desprins din inimă un tablou Pe care, îmi spuneam mereu, Trebuie să vi-l povestesc.
CAPESIUS:		O, faceţi asta, scumpă doamnă... Mi-e sete de înviorarea Ce vine din comoara voastră de imagini.
DNA BALDE:	1160	Fie... Era odat' un băieţaş, Fiu unic al unor pădurari sărmani, Crescut în singurătatea pădurii. 'n-afara părinţilor săi, El nu ştia decât puţini oameni. Avea o constituţie fragilă: Aproape transparentă-i era pielea. Puteai privi-ndelung în ochii lui; Ascundeau minunile spirituale cele mai adânci. Şi chiar de-n cercul vieţii lui
	1170	Intraseră puţini oameni numai, Lui nu-i lipseau prietenii.

		Când limpezimea de aur a Soarelui Se aprindea pe munţii din apropiere, Ochiul meditativ al băiatului Sorbea în suflet aurul spiritului, Iar fiinţa inimii lui devenea La fel ca Soarele dimineţii. Când însă razele Soarelui de dimineaţă Nu răzbăteau prin norii-ntunecoşi
	1180	Iar munţii se posomorau, Atunci ochii copilului se tulburau Şi-adânc era mâhnită inima lui... Era deci dăruit cu totul Urzirii spirituale a lumii sale strâmte, Pe care n-o simţea mai străină de fiinţa lui Decât membrele trupului său. Copacii pădurii, florile, Erau prietenii lui; Fiinţe spirituale vorbeau din calicele
	1190	Şi corolele florilor, din vârful pomilor,– El le putea-nţelege murmurul lor... Minunile lumilor tainice I se dezvăluiau băiatului, Când sufletul lui vorbea cu ceea ce, Pentru cei mai mulţi oameni, Era socotit a fi lipsit de viaţă. Şi deseori părinţii, seara, observându-i lipsa, Erau îngrijoraţi pentru vlăstarul lor. O dată, el stătea-ntr-un loc
	1200	Aproape de-un izvor ţâşnind dintr-o stâncă,

		Şi care risipea-nmiit peste pietre Stropii de apă. Când strălucirea argintată a luminii Lunii Se oglindea-n curentul picăturilor de apă În magic joc de culori, Băiatul putea sta ore-n şir Acolo, la izvorul din stânci. Iar în vâltoarea apei, în lumina scânteietoare-a Lunii, Privirii văzătoare a copilului
	1210	Îi apărură făpturi spirituale care Luară chipu-a trei femei, Şi care îi vorbiră despre-acele lucruri Spre care-l îndrepta pornirea sufletului lui. Şi când, într-o blândă noapte de vară, Băiatul iar stătea lângă izvor, Una dintre femei luă din pulberea multicoloră A fiinţelor picăturilor de apă Şi îi întinse celei de a doua femei, Care plăsmui din pulberea de picături
	1220	O cupă strălucind argintiu Şi o întinse celei de-a treia. Ea o umplu cu argintata lumină lunară Şi i-o dărui astfel băieţaşului. El urmărise toate astea Cu privirea lui clarvăzătoare de copil. În noaptea Ce-a urmat întâmplării,

		Visă că un balaur feroce Îi răpise potirul.
	1230	După această noapte, doar de trei ori Mai trăi băieţaşul minunea de la izvor. Chiar dacă, în lumina argintie a lunii, Stătea gânditor lângă izvorul din stânci, Femeile nu mai veneau. Şi când se scurseră de trei ori Trei sute şaizeci de săptămâni, De mult băiatul era un bărbat, Plecat într-un oraş străin, Departe de casa părintească şi de adâncul pădurii.
	1240	Dar într-o seară când Trudit după o muncă grea Gândea la ce i-ar mai putea aduce viaţa, Deodată el se simţi băieţaşul Răpit de izvorul din stânci. Şi iar putu să vadă femeile apei, Dar de această dată le auzi vorbind. Şi prima dintre ele-i spuse: „Ţi-adu aminte de mine fiece dată când În viaţă singur te simţi.
	1250	Privirea sufletului oamenilor o atrag În depărtările eterului şi în tării stelare. Iar celui ce vrea să mă simtă, Îi dau, din cupa mea fermecată, Bucuria Speranţei în viaţă.” Vorbi şi cea de-a doua; „Nu mă uita în clipele Ce-ţi ameninţă curajul de-a trăi. Pornirea inimii oamenilor eu o-ndrept

		'n-adânc de suflet şi în culmi de spirit.
	1260	Iar celui care lângă mine caută forţa, Îi făuresc, cu ciocanul meu minuuat, Tăria Credinţei în viaţă." Iar cea de-a treia se făcu astfel auzită: „Spre mine ochiul spiritului ţi-l ridică, Enigmele vieţii când te năpădesc. Eu firele gândirii ţes În labirintul vieţii şi-n ale sufletului profunzimi. Iar celui ce are-ncredere în mine, Îi ţes, în războiul meu minunat de ţesut,
	1270	Razele Iubirii vieţii." În noaptea ce urmă întâmplării, Bărbatul visă Că un balaur feroce Se târa în jurul lui, Dar nu putea să se apropie de el; Îl apărau de-acest balaur Fiinţele pe care le văzuse odinioară la izvor Şi care, din ţara lui, Veniseră cu el în oraşul străin. .....
CAPESIUS:	1280	Vă mulţumesc, iubită doamnă, Plec copleşit de un dar bogat. (Se ridică şi iese. Doamna Balde intră în casă.) (Capesius, singur, la o anumită depărtare.)

CAPESIUS:		Simt acţionând vindecător în suflet O astfel de imagine şi simt cum poate da Întregii gândiri forţele pierdute. Era atât de simplu ce această doamnă povestea, Şi totuşi trezeşte-n mine forţe de gândire Ce-n lumi necunoscute mă poartă... Vreau, în singurătatea asta frumoasă, Visării să mă dărui, care de-atâtea ori
	1290	A vrut să îi dea sufletului meu gânduri Ce s-au dovedit mult mai bune Decât roadele unor lungi săptămâni de meditări. ..... (Dispare în spatele unui tufţ des.)
JOHANNES (apare cufundat în gânduri, în acelagi peisaj al pădurii):		
		Un vis a fost? A fost realitate...? Nu pot să suport ce-a spus despre despărţire, Cu calm atât de blând, dar grav, Prietena mea. O, de-aş putea gândi măcar că raţiunea, Vrăjmaşă impulsului spiritului, Voieşte să se interpună între noi
	1300	Ca o iluzie amăgitoare. …… Nu pot, nu vreau să urmez Această chemare făcută de Maria

		Ca să-mi acopere vocea spiritului Ce ne-ncetat repetă: „O iubesc.” lubirea mea e pentru mine izvorul acţiunilor, Şi este singurul pe care vreau să îl cunosc. Ce-s pentru mine impulsurile creatoare, Ce-i perspectiva 'naltelor ţeluri spirituale, Dacă vor să îmi răpească lumina care
	1310	Îmi poate ilumina existenţa? Trebuie să pot trăi 'n această lumină; Şi dacă-mi este luată, Vreau numai moartea pentru veşnicie. Simt cum mă părăseşte forţa Dacă-ncerc să gândesc Că ar trebui să umblu Pe drumuri neluminate de lumina ei. ..... Se ţese-n faţa ochilor mei O ceaţă, care schimbă-n haos
	1320	Minunile pe care-aceste stânci şi păduri Le zugrăveau măreţ Ochilor mei... Un vis cumplit se'nalţă din abis... *O, cum mă zguduie de groaznic*... …… O, du-te de la mine!... Sunt însetat după singurătatea Ce vrea să-mi lase propriile vise; În ele încă pot să năzuiesc La ceea ce îmi pare pierdut.

		……..
	1330	... Nu vrea să plece!... Atunci voi fugi eu– (Se simte ţintuit de pământ.) Ce lanţuri mă ţin Aici ferecat! (Apare Dublul lui Johannes Thomasius.) Ah... Oricine-ai fi, De curge sânge omenesc în forma ta, Ori de fiinţa-ţi este numai spirit, Mă lasă... …….. Cine e el?... Un demon, mie, pe mine însumi mă arată...
	1340	Nu vrea să plece;... El e imaginea fiinţei mele proprii, Şi pare-a fi chiar mai puternic Ca însăşi fiinţa mea proprie...
DUBLUL:		Eu te iubesc, Maria... Cu inima zvâcnind, Cu sângele fierbinte, Doar astfel pot să stau în faţa ta.– Şi când privirea-ţi mă atinge,
	1350	Fior fierbinte mă străbate; Iar dacă mâna ta iubită În mâna mea vrei să o laşi, Simt fericirea În tot trupul...
JOHANNES:		Tu, formă de nălucă, ţesută din aburul ceţii,

		Tu îndrăznești aici să defăimezi Cele mai pure simțăminte ale inimii... O, care-mi este vina Încât să fiu nevoit să privesc
	1360	O caricatură lascivă a iubirii mele, Ce-mi este-atât de sfântă...
DUBLUL:		Am ascultat adesea vorbele tale; Mi se părea că le sug în sufletul meu Ca mesageri din lumea spiritelor. Mai mult ca orice revelație însă Simțeam, iubind, apropierea ta. Și când vorbeai de drumuri sufletești, Mă copleșea o fericire Ce, furtunos, în sânge clocotea...
VOCEA CONȘTIINȚEI:		
	1370	Așa vorbește nemărturisită, Dar nu izgonită, De aparență ferită, În sânge rămasă, Forța ascunsă A patimii.
DUBLUL (cu o voce puțin diferită):		
		Nu pot să te las; Mă vei găsi adesea lângă tine; Nu mă-ndepărtez de tine Cât timp nu găsești forța
	1380	Să faci din mine simbolul Ființei ce trebuie să devii. Acum, tu încă n-ai ajuns la asta. Doar în iluzia propriei personalități O vezi în tine.

		…… (Apar Lucifer şi Ahriman.)
LUCIFER:		O, omule, învinge-te!; O, omule, mă liberează! Tu m-ai învins În înălţimile sufletului tău; Rămân legat de tine
	1390	'n adâncurile fiinţei tale. Mă vei găsi întotdeauna Pe drumurile vieţii tale, De vei vrea să te-ncumeţi A te feri cu totul de mine. O, omule, învinge-te!, O, omule, mă liberează!
AHRIMAN:		O, omule, te-ncumetă!, O, omule, mă vieţuieşte! Tu ai putut dobândi
	1400	Vederea spiritului; A trebuit să-ţi pervertesc Viaţa inimii; De multe ori va trebui să suferi încă Cea mai puternică tortură sufletească, De nu vrei să te mulţumeşti Să depinzi de forţele mele. O, omule, te-ncumetă!, O, omule, mă vieţuieşte! (Lucifer şi Ahriman dispar, ca şi Dublul. Johannes, adâncit în meditaţie, dispare în întunericul pădurii.) (Capesius reapare. Aflat în spatele unui

		tufiș a luat parte, ca într-o viziune, la scena desfășurată între Johannes şi Dublul său.)
CAPESIUS:		Ce-a fost cu mine? Un coşmar greu
	1410	Mă-apasă. Thomasius venea pe drum; Părea că-i adâncit în gânduri. Apoi el s-a oprit de parcă-ar fi vorbit cu cineva, Dar în afara lui nu era nimeni în locul ăsta. Nelinişte grea am simţit cum mă apasă Şi n-am mai văzut ce se întâmplă-n jur. Ca dormind, trebuie să fi fost cufundat Inconştient în lumea-aceea de imagini, De care-mi pot aduce bine-aminte. Timp scurt trebuie să fi fost
	1420	Cât am rămas visând pierdut 'n-afara mea. Şi totuşi ce bogată era această lume de vis, Şi cât de stranie îmi apărea. Puteam să văd desluşit oameni din timpuri trecute, Şi i-am auzit chiar vorbind. Am visat o Alianţă spirituală Ce aspira la ţelurile supreme ale omenirii. Pe mine însumi clar m-am recunoscut în mijlocul lor Şi m-am simţit ca aparţinându-le.

		Un vis doar, dar ce zguduitor.
	1430	Știu că-n viața asta niciodată N-o să pot avea parte de ceva asemănător. Iar sentimentul cu care am rămas Îmi umple sufletul și-ntreaga viață. Putere covârșitoare mă atrage spre-aceste imagini. O, să pot vedea iar acest vis!
		(Cortina cade, Capesius rămâne pe loc.)

Cele ce urmează înfățișează tablouri ale unor evenimente din prima treime a secolului XIV. Desfășurarea faptelor va arăta că în ele trebuie identificată viziunea retrospectivă a vieții anterioare, pe care o au Capesius, Thomasius și Maria.

TABLOUL ȘASE

Un luminiș în pădure. În fund, stâncile înalte pe care se află o cetate (castel feudal). Atmosferă de seară de vară. Țărani, evreul Simon, maistrul miner Thomas, un călugăr.

		(Țăranii, traversând luminișul, se opresc și vorbesc.)
PRIMUL ȚĂRAN:		Vedeți acolo pe evreul rău; Nu va-ndrăzni să meargă Pe-același drum cu noi; Ar putea să-audă lucruri
	1440	Ce i-ar zgâria urechile:
AL DOILEA ȚĂRAN:		Să-l facem să-nțeleagă clar o dat' Că nu-i mai răbdăm mult obrăznicia

		În ţara noastră cumsecade, În care pe furiş S-a strecurat.
PRIMA ŢĂRANCĂ:		E sub oblăduirea înalţilor domni Ce locuiesc sus între ziduri; Acolo nimeni dintre noi nu poate intra, Evreul însă e primit bucuros.
	1450	El face tot ce vor Cavalerii.
AL TREILEA ŢĂRAN:		E greu într-adevăr de ştiut Cine-l slujeşte pe Dumnezeu şi cine Iadul. Le datorăm recunoştinţă Cavalerilor; Ei pâinea ne-o dau şi ne dau de muncă. Ce am fi fără ei?
A DOUA ŢĂRANCĂ:		Eu trebuie să-l laud pe evreu. Prin leacurile lui, M-a izbăvit de-o boală grea, Şi era plin de iubire şi de bunătate.
	1460	Cu mulţi a făcut aşa.
A TREIA ŢĂRANCĂ:		Dar mie un călugăr mi-a destăinuit Cum că evreul vindecă prin mijloace diavoleşti. Şi trebuie să te păzeşti de-otrăvurile lui; Se spune că, în corp, ele se prefac Şi lasă portiţă pentru toate păcatele.
AL PATRULEA		Cei care sunt în slujba Cavalerilor

ŢĂRAN:		Combat vechile noastre tradiţii. Ei spun cum că evreul ştie multe lucruri Ce-aduc ajutor şi binecuvântare,
	1470	Şi care or să fie preţuite abia în viitor.
AL CINCILEA ŢĂRAN:		Vin timpuri noi, mai bune; Le văd aşa de mai 'nainte-n spirit, Când viziunule din suflet îmi arată Ce ochii trupului nu pot vedea. Pe astea, Cavalerii vor să ni le-aducă.
A PATRA ŢĂRANCĂ:		Noi datorăm Bisericii credinţă; Ne mântuie sufletul de capcanele diavolului, De moarte şi de chinurile Iadului. Călugării ne previn să ne păzim de Cavaleri
	1480	Şi de acest vrăjitor, de evreu.
A CINCEA ŢĂRANCĂ:		Doar încă puţin trebuie Să mai răbdăm jugul Pe care Cavalerii ni l-au pus. Curând cetatea lor va fi o ruină; Mi s-a arătat asta-ntr-un vis.
A ŞASEA ŢĂRANCĂ:		Mă chinuie teama unui mare păcat Când trebuie să-aud adesea Cum că ei, Cavalerii, vor să ne sminteascâ. Eu văd doar bine venind de la ei,
	1490	Şi trebuie să-i socotesc a fi chiar creştini.

AL ŞASELEA ŢĂRAN:		Cum vor vrea oamenii în viitor să gândească, Asta trebuie s-o lăsăm Pe seama celor ce vin după noi. Noi suntem pentru Cavaleri Unealta mesteşugurilor lor diavoleşti, Cu care ei combat Tot ce este cu adevărat creştinesc. Când or să fie izgoniţi, Vom scăpa de îndrumarea lor
	1500	Şi-o să putem trăi în ţara noastră După propria judecată. Acum să mergem la ruga de seară; Acolo găsim ce-i de folos pentru sufletul nostru Şi-i potrivit cu obiceiurile părinţilor. Noile-nvăţături nu-s bune pentru noi. (Ţăranii se îndepărtează. Simon evreul vine din pădure.)
SIMON:		Din toate părţile trebuie astfel să aud Doar vechea ură şi batjocură. Şi totuşi mă cuprinde iar aceeaşi durere Când mă văd expus lor.
	1510	Pare că nu există nici un motiv Pentru modul în care mă tratează lumea. Mă urmăreşte însă-ades un gând,

		Şi îmi aduce-n faţa sufletului adevărul Că-n tot ce vieţuim există un sens. Deci trebuie să aibă un temei şi faptul Că oameni din poporul meu trebuie să sufere. Iar când privesc pe domnii din castel, Găsesc destinul lor asemenea cu-al meu. Ei şi-au ales de bună voie ca ţel
	1520	Ceea ce, mie, puterile naturii îmi impun. Ei se retrag de ceilalţi oameni Ca, străduindu-se-n singurătate, să dezvolte forţe Prin care pot atinge ţelurile lor. Simt deci ce-i datorez destinului Ce cu singurătate m-a binecuvântat. Constrâns să m-aplec doar asupra propriului suflet, Domeniului ştiinţei m-am consacrat. Şi am putut să recunosc din învăţăturile ei Că timpul nostru-nclină spre noi ţeluri.
	1530	Trebuie dezvăluite omului legi naturale Ce până-acum i-au fost străine;

		Va fi cucerită astfel lumea simţurilor Şi forţe noi vor apărea din ea, Pe care omul le va pune-n slujba sa. Eu am făcut deci tot ce am putut Ca arta vindecării s-o fac să progreseze. Strădania aceasta mi-a adus stima Alianţei. Fraţii m-au lăsat să cercetez pe pământurile lor, În scopul unor noi procedee de vindecare,
	1540	Acele forţe care dorm în plante Şi care-s de găsit în sânul Pământului. Lucrez deci după gândirea şi ţelul lor, Şi trebuie să recunosc că pe acest drum al meu Am cules cu bucurie multe roade. (Îşi urmează drumul în pădure.) (Maistrul miner Thomas vine din pădure.)
THOMAS:		O să mă odihnesc aici câteva clipe. Sufletul Are nevoie de linişte ca să se regăsească După furtuni ca cele care m-au lovit.

		(Vine şi călugărul.)
CĂLUGĂRUL:		Din inimă te salut, bravul meu fiu. Cauţi aici singurătatea;
	1550	Vrei, după multă muncă, pacea tihnită – Şi cugetul să ţi-l îndrepţi spre lumile spirituale. Mă bucur să-mi văd astfel discipolul iubit. Dar ochiul tău priveşte cu mâhnire-adâncă? Se pare că sufletul ţi-e de griji chinuit.
THOMAS:		Durerea-i este-adesea vecină supremei fericiri; Mi-a arătat-o viaţa, în aceste zile.
CĂLUGĂRUL:		Trăit-ai fericire şi durere laolaltă?
THOMAS:		Înaltul meu domn, v-am mărturisit Cum că iubesc pe fata custodelui minei,
	1560	Cum că şi ea îmi este devotată Şi va-mpărţi cu mine viaţa, ca soţie.
CĂLUGĂRUL:		Te va urma fidelă în fericire şi necazuri; E o pioasă, devotată fiică a Bisericii.
THOMAS:		Doar o femeie ca ea îmi poate sta alături. Am învăţat de la voi, Îndrumătorul

		meu prea iubit, Supunerea adevărată față de Dumnezeu.
CĂLUGĂRUL:		Și ești în sufletul tău sigur Că și în viitor vei urma calea Pe care am putut să ți-o arăt ca dreaptă?
THOMAS:	1570	Pe cât de-adevărat îmi bate inima în piept, Pe-atât de-adevărat fiul vostru totdeauna Se va devota sincer înaltelor învățături Ce le-a putut asculta din gura voastră.
CĂLUGĂRUL:		Că mi-ai vorbit de fericirea ta, Mă lasă-acum să-ți aflu și durerea.
THOMAS:		V-am povestit adesea cum mi-a fost viața. Abia ieșisem din copilărie Și-am început a colinda prin lume. De multe ori mi-am schimbat locul de muncă.
	1580	În inimă-mi trăia neîncetat dorința Să-l întâlnesc pe tata, pe care îl iubeam, Deși n-am avut parte de bine de la el. O părăsise pe buna mea mamă, Fiindcă el voia ca, nestânjenit de

		copil şi soţie, Să-şi facă o viaţă nouă. Trăia în el pornirea spre-aventură. Eram copil când a plecat de la noi, Iar sora mea abia de se născuse. Curând muri de supărare mama
	1590	Şi soră-mea intră sub îngrijirea unor oameni buni Ce mai târziu au părăsit locul meu natal. N-am mai auzit nimic despre fată. Eu, ajutat de rude, am învăţat mineritul Şi am ajuns până-acolo că am găsit de lucru Oricând şi oriunde-am căutat. Dar niciodată n-am pierdut speranta Că îl voi regăsi pe tata. Şi-acum, când mi s-a împlinit speranţa, 'n acelaşi timp îmi e luată pentru totdeauna.
	1600	Motive de serviciu m-au făcut ca ieri Să mă prezint la şefii mei. Ştiţi ce puţin îl iubesc pe Cavalerul care E şeful suprem al slujbei mele, De când ştiu că îi sunteţi adversar. De-atunci mi-am propus Să nu mai rămân în slujba cetăţii.

		Din cauze ce îmi rămân necunoscute, Acest Cavaler a dus discuţia noastră Spre-o întorsătură încât să-i fie posibil
	1610	Să mi se dezvăluie drept... tatăl meu... Ce a urmat... o, aş vrea să amuţesc... Aş fi putut uita întreaga durere Ce i-a pricinuit-o mamei cât şi mie însumi, Acum, când mă aflam în faţa tatălui meu care, Gârbovit de suferinţă, vorbea de timpurile de odinioară. În el stătea însă în fata mea duşmanul *vostru*. Un singur lucru mi-a fost clar: Ce-adâncă prăpastie trebuie să mă despartă pe veci De el, pe care-atât de mult ţineam să îl iubesc,
	1620	Pe care-atâta timp cu dor l-am căutat. – Pentru a doua oară l-am pierdut. Aşa simt ce-a trebuit să vieţuiesc.
CĂLUGĂRUL:		Niciodată nu voi vrea să te-nstrăinez De legăturile pe care sângele ţi le impune.

		Dar ce pot să-i dau sufletului tău, Întotdeauna în iubire-ţi va fi împărtăşit.
		(Cortina cade, în timp ce amândoi se îndepărtează.)

TABLOUL ŞAPTE

O sală a castelului care în tabloul precedent se vedea din exterior. Este ornată cu simboluri ale unei Confrerii mistice. Cavalerii spiritului adunaţi într-o reuniune, apoi călugărul cu unul dintre Cavaleri; mai târziu va apărea spiritul lui Benedictus, mort de aproape cincizeci de ani. Lucifer şi Ahriman. Marele Maestru împreună cu patru Fraţi, la o masă lungă de consiliu.

MARELE MAESTRU:		Voi, care-nsoţitori mi-aţi devenit În căutarea ţelurilor viitoare ale omenirii, Pe care trebuie să le aducem din sfera spiritului
	1630	În împărăţia acţiunilor pământeşti, Potrivit regulii Confreriei noastre, Voi trebuie fideli să-mi staţi alături Şi-n ceasul ăsta de grele neliniști. De când Maestrul nostru scump A căzut jertfă acelor puteri întunecate Ce-şi trag puterea lor din rău, Spre a sluji apoi, în felul lor, Prin forţa lor de rezistentă, planul înţelepciunii Care şi din rău face să acţioneze

		binele, de-atunci
	1640	Strădaniile noastre pământeşti sunt fără de speranţă. Duşmanii noştri-au biruit deja Multe din cetăţile Fraţilor noştri... Şi mulţi din fraţii noştri scumpi, Luptând, l-au urmat pe Marele Maestru În luminoasa-mpărăţie-a veşnciei. Şi pentru noi va suna ceasul Când vor cădea aceste ziduri care, Împrejmuindu-ne, ne ocrotesc. Duşmanii noştri peste tot pândesc
	1650	Cum pot să ne răpească bunurile Pe care nu le-am obţinut pentru folosul nostru, Ci le-am folosit doar ca mijloc De-a strânge-n jur astfel de oameni, În sufletele cărora să putem planta Seminţe pentru viitor. Ele se vor coace-atunci când aceşti oameni Se vor întoarce din lumea spiritului În altă viaţă pământească.
PRIMUL MAESTRU DE CEREMONII:		
		Că Alianţa noastră trebuie să se-ncline
	1660	În faţa sensului obscur al planului destinului, Poate fi de-nţeles. Căderea comunităţii însă trage cu ea

		Viaţa individuală a atâtor Fraţi. Asta pare-o nedreptate-n faţa legii cosmice. Nu trebuie să mă plâng, Fiindcă Fraţii nostri au murit bucurosi.– Dar sufletul meu vrea să-nţeleagă Jertfa ce îi va fi cerută omului Ce s-a legat de un tot,
	1670	Atunci când puterile destinului trebuie Să pregătească-acestui tot pieirea.
MARELE MAESTRU:		Viaţa particulară a omului e legată Foarte-nţelept de planul cosmic. În rândurile Fratilor nostri este câte unul Ce se dovedeşte-n stare să slujească Cu forţele lui spirituale Alianţa noastră, Şi care are totuşi pete-n viaţa lui. Căile rătăcite ale inimii lui Vor găsi ispăşirea prin suferinţele
	1680	Ce trebuie să le suporte-n slujba-acestui tot. Iar cel ce, nevinovat în propriile fapte, Trebuie să meargă pe drumul spinos Ce provine din karma comunităţii, Lui, suferinţa îi va da forţa Să urce spre o viaţă mai înaltă.
PRIMUL MAESTRU DE CEREMONII:		

		Aşadar Alianţa poate admite-n rândurile sale Şi oameni care Nu cu sufletul cel mai pur Se consacră ţelurilor sale 'nalte?
MARELE MAESTRU:	1690	La cel ce se dedică unei opere înalte, Cântăreşte numai binele din suflet, Şi lasă ca partea rea să-şi găsească ispăşire În mersul justiţiei universale. V-am chemat, Fraţii mei, Să vă-aduc aminte, în aceste zile triste, Cuvântul grav: Cu bucurie se cuvine să murim Pentru ţelurile noastre, cărora, în viaţă, Am făgăduit să ne consacrăm credincioşi.
	1700	Îmi sunteţi Fraţi în sensul drept Dacă-n sufletul vostru, plin de curaj, Răsună preceptul sacru-al Confreriei noastre: „Trebuie să-şi jertfească viaţa şi existenţa personală, Cel ce prin revelaţiile simţurilor Vrea să vadă ţelurile spiritului, Cel care vrea să se încumete Să toarne-n voinţa proprie Voinţa spiritului”.
PRIMUL PRECEPTOR:		Venerate Maestre, de-ai vrut să încerci

	1710	Inimile tuturor fraţilor noştri, Trebuie să-ţi răsune ecoul cel mai clar Al cuvintelor devizei noastre sacre. Dar noi am vrea să auzim din gura ta Cum trebuie să înţelegem faptul Că duşmanii noştri, O dată cu bunurile şi cu viaţa noastră, Răpesc şi sufletele pe care cu iubire le-am îngrijit. Cu fiecare zi mai clar ne-apare Că oamenii noştri, constrânşi fiind,
	1720	Ei nu doar se supun învingătorilor, Ci-nvaţă şi să duşmănească drumul spiritual Pe care noi l-am arătat lor.
MARELE MAESTRU:		Ce noi am răsădit în suflete, Poate-n aceste timpuri să moară. Dar se vor întoarce aceşti oameni Ce-au respirat lumina spiritului nostru, Şi ei vor da lumii operele noastre. Aşa vorbeşte spiritului meu, adesea, Din împărăţia morţilor, Marele-ndrumător,
	1730	Atunci când, în ceasurile mele liniştite, 'n-adâncul sufletului mă cufund, Şi când se trezesc în mine forţe De-a zăbovi în ţara spiritelor. Eu simt atunci prezenţa Maestrului Şi-aud cuvintele lui,

		Aşa cum de-atâtea ori le-am putut auzi În lumea simturilor. El nu vorbeşte de sfârşitul operei noastre; Ci doar de împlinirea ţelurilor noastre
	1740	În epoci pământeşti viitoare. (Marele Maestru şi cei doi Fraţi ies. Ceilalţi doi Fraţi rămân.)
PRIMUL PRECEPTOR:		El vorbeşte despre lumile spirituale Aşa cum alţii vorbesc despre sate şi oraşe... Găsesc apăsător modul în care Fraţii noştri, Ajunşi la cea mai-naltă iniţiere, Vorbesc despre alte sfere de existenţă. Şi totuşi eu sunt strâns unit Cu toate ţelurile noastre pământeşti.
AL DOILEA MAESTRU DE CEREMONII:		
		Rămân la vorbele Maestrului nostru: Aceluia care nu poate auzi
	1750	Cu o încredere deplină Mesajul din spirit şi din lumi spirituale, – Nu îi lipseşte facultatea De-a prinde-atare revelaţii. Lui îi lipseşte cu totul altceva. El nu se simte demn Să fie mădular al lumilor superioare;

		Desigur, el presimte asta, dar vrea să şi-o ascundă. Sufletul trebuie să aibă pete-ascunse Când nu vrea să se-ncline-n faţa ştiinţei spiritului,
	1760	Şi de aceea vrea să se-amăgească. (Cei doi ies.) (Apare călugărul în aceeaşi cameră; al doilea preceptor îi vine în întâmpinare.)
AL DOILEA PRECEPTOR:		Ce vă aduce în această casă care, Pentru voi, este lăcaşul duşmanului?
CĂLUGĂRUL:		Eu trebuie să socotesc prieteni ai mei Tot ce poartă chip omenesc. Aşa vrea regula noastră strictă. Se poate să vă pară însă foarte duşmănos Ce sunt obligat să revendic, credincios datoriei. Mă aflu-aici din ordinul superiorilor mei. Ei vor, pe căi amicale,
	1770	Să le înapoiaţi bunul Bisericii, Ce le-aparţine-n baza unui vechi înscris. Bucata de pământ ce-aţi transformat- o-n mină, De drept, este proprietatea Bisericii noastre. Modul cum voi aţi dobândit-o,

		Nu are nici o valoare legală.
AL DOILEA PRECEPTOR:		De o putem sau nu numi de drept a noastră, Judecătorii ar putea mult timp să discute. Dar este sigur că ea ne aparţine 'n virtutea unui drept superior.
	1780	Când Alianţa l-a obţinut, Terenul era un pământ nefolosit. Total necunoscut vă era faptul Că-adâncurile acestui Pământ ascund comori bogate. Le-am cucerit prin vrednicia oamenilor. Acum Comorile astea ajung în cele mai îndepărtate ţări Să-ajute pe toţi oamenii. Şi mulţi lucrează din greu În minele acestui pământ care Era stăpânit de voi ca o pârloagă.
CĂLUGĂRUL:	1790	Nu socotiţi că-i drept Să-obţineţi de la Alianţa voastră Să se-nţeleagă cu noi paşnic Cum am putea intra în drepturile noastre?
AL DOILEA PRECEPTOR:		Cum suntem conştienţi că n-avem nici o vină, Adică suntem siguri de dreptul nostru deplin, Putem aştepta-n linşte Dacă sunteţi dispuşi ca şi în cazul

		ăsta Nedreptatea să se-ntoarcă de partea voastră.
CĂLUGĂRUL:		Să-nvinuiţi doar vrerea voastră neînduplecată,
	1800	De o să fim constrânşi a recurge la alte mijloace.
AL DOILEA PRECEPTOR:		Onoarea Alianţei noastre cere Să nu lase a-i fi răpit dreptul Decât prin luptă.
CĂLUGĂRUL:		Aşadar, misiunea mea e-mplinită. Îmi pot cruţa vorbele şi pentru voi şi pentru mine. Se poate vorbi însă Cu cel care porunceşte-aici?
AL DOILEA PRECEPTOR:		Maestrul va fi la dispoziţia voastră. Vă rog să aşteptaţi însă puţin,
	1810	Nu poate veni imediat. (Iese.)
CĂLUGĂRUL:		O, cum mă constrânge slujba Să intru în lăcaşul acestei Alianţe odioase – Privirea mea-ntâlneşte peste tot Imagini ale păcatului şi semne diabolice. O spaimă vrea să mă cuprindă... Trosneşte, ... oh, duhuri necurate umblă-n sală; Mă simt înconjurat de puteri malefice. ……

		Cum n-am conştienţa vreunui păcat, Vreau să-i înfrunt pe potrivnici. ……
	1820	Devine cu totul înspăimântător.... Oh.... (Apare spiritul lui Benedictus.) Voi, spirite bune, fiţi lângă mine!
BENEDICTUS:		Revino-ţi, fiul meu! Adesea m-am putut întoarce spre tine, Atunci când ardoarea rugilor tale În lumea spiritului te răpea. Ascultă deci şi-n ceasul ăsta, curajos, Ceea ce trebuie să recunoşti Dacă-n sufletul tău, în locul întunecimilor,
	1830	Trebuie să stăpânească limpezimea spiritului.
CĂLUGĂRUL:		Când imploram claritate În lucruri pline de însemnătate, Şi ruga mea supusă Găsea în lumea spiritului ascultare, Atunci îmi apăreai tu, marele meu Maestru, Care erai mândria Ordinului nostru Pe vremea când trăiai în trup pământesc. Tu îmi vorbeai din împărăţii înalte, Iluminându-mi mintea
	1840	Şi întărindu-mi forţa. Privirea sufletului meu te vedea,

		Urechea spiritului meu te auzea. Şi-n ceasul ăsta, tot supus Vreau să ascult cu luare-aminte revelaţia Pe care-o laşi să curgă-n sufletul meu.
BENEDICTUS:		Te afli-n casa unei Confrerii pe care Sufletul tău o-nvinuieşte de grea erezie. Ea pare că urăşte ceea ce noi iubim, Că venerează ceea ce noi socotim păcat.
	1850	Fraţii noştri se simt obligaţi Să grăbească ruina acestui păcat al spiritului. Se pot sprijini pentru asta pe-acele cuvinte Pe care le-am rostit când eram pe Pământ. Ei nu presimt că aceste cuvinte Pot să devină vii Doar dacă sunt urmate-n sensul just De cei ce continuă munca mea. Tu lasă deci să-nvie-n sufletul tău, În sensul noii epoci,
	1860	Ceea ce eu am putut gândi pe Pământ. Ordinul, care din mistică Se lasă îndrumat în ţelurile sale, Priveste-l în acea lumină În care eu însumi l-aş vedea, De mi-ar fi dat să trăiesc printre voi

		Într-un trup pământesc. Alianţa se-ndreaptă spre înalte ţeluri, Iar oamenii care s-au dedicat ei Presimt epoci pământeşti viitoare;
	1870	Îndrumătorii lor văd, profetic, Fructele ce trebuie să se coacă-n viitor. Ştiinţa şi modul de viaţă Îşi vor schimba formele şi ţelurile, Iar ceea ce Alianţa, la a cărei persecuţie ajuţi, Se simte-acum împinsă-a face, Sunt fapte ce slujesc acestei transformări. Doar dacă, într-o lucrare paşnică, vrea să devină una Ţelul slujit de Fraţii noştri Cu cel pe care-l urmăresc ereticii,
	1880	Poate-nflori salvarea devenirii Pământului.
CĂLUGĂRUL:		Avertizarea de care-am fost găsit demn, Cum pot să o urmez?... Ea mă întoarce cu tărie de la tot ce Mi-a apărut până aici ca drept. (Apar Lucifer şi Ahriman.) Dar se apropie de mine şi alte fiinte! Ce caută ele lângă tine?
AHRIMAN:		Indicaţia ulterioară vine din alte locuri. Nu-ţi poate părea uşor să-asculţi

		De semnul străbunului.
	1890	Gândeşte-te că el trăieşte-n lumea fericiţilor. Ce-acolo pretinde porunca şi datoria, Aici, în prezentul vostru pământesc, Doar confuzie poate pricinui. Înalţă-ţi privirea spre înălţimile lui, De vrei să cauţi întremare În fericirea pe care spiritele cosmice O vor trimite timpurilor îndepărtate. Dar dacă astăzi vrei să acţionezi corect, Te lasă condus numai de ceea ce
	1900	Raţiunea şi simţurile te învaţă. Ai reuşit să pătrunzi în profunzime Păcatele acestei Confrerii, pe care, ea, De toată lumea trebuie să le ascundă. Asta-ţi arată ţie că regulamentul ei viitor Poate trăi foarte bine în sufletele păcătoase. Cum ai putea, o dată ce ştii asta, Să vrei să trăieşti în pace cu Alianţa? Eroarea-i un pământ rău; Nu lasă să se coacă fructele bune.
LUCIFER:	1910	Simţul tău pios Ţi-a indicat drumul drept. Sigur, ţelurile epocii se schimbă; Ereticii însă nu pot indica de mai înainte Drumul oamenilor. Ce-i periculos la această Alianţă

		spirituală E faptul că-n cuvinte ea spune adevărul, Dar dă apoi adevărului o astfel de-ntorsătură Încât face din el O primejdie care-ntrece eroarea.
	1920	Cel care vrea să slujească deschis minciuna Trebuie să fie nebun Dacă-ar putea trăi-n credința Că oamenii l-ar putea urma. Cavalerii spiritului nu-s atât de nesăbuiți; Desigur, ei vorbesc despre entitatea lui Hristos Fiindcă numele acesta deschide toate ușile Ce duc la sufletele oamenilor. Cel mai bine poți prinde sufletele oamenilor Pentru imaginea opusă lui Hristos,
	1930	Dacă dai acestei imagini numele de Hristos.
CĂLUGĂRUL:		Din lumi sufleteşti îmi răsună, rătăcindu-mă, Acele voci pe care-adesea le aud, Şi care-ntotdeauna vor să combată Ce pietatea îmi impune. Cum pot găsi drumul cel bun, Dacă puterile rele mi-l laudă? Aproape mi se pare;...

		Dar nu, cuvântul să rămână negândit, – Îndrumătorul meu înţelept mă va călăuzi
	1940	Şi sensul cuvintelor sale, ce-mi pare Atât de misterios, mi se va dezvălui.
BENEDICTUS:		Îţi pot arăta drumul drept, Dacă-n adâncul sufletului te pătrunzi De cuvintele ce le-am rostit o dată pe Pământ. Şi dacă te vei strădui Întru viaţa acestor cuvinte, În lumile în care-acum mă poţi privi, Îţi va fi arătat drumul drept.
		(Cortina cade, în timp ce călugărul, spiritul lui Benedictus, Lucifer şi Ahriman sunt încă în sală.)

TABLOUL OPT

Aceeaşi sală ca în tabloul precedent. Primul preceptor, Joseph Kühne, apoi Marele Maestru cu Simon, mai târziu primul şi al doilea Maestru de ceremonii. Joseph Kühne este în scenă. Preceptorul vine către el.

PRIMUL PRECEPTOR:		Doreaţi să îmi vorbiţi.
	1950	Ce-aveţi să-mi spuneţi?
JOSEPH KÜHNE:		Ce m-a împins să vin aici, E important şi pentru voi şi pentru mine.

		Cunoașteți pe maistrul miner Thomas? E-n slujba voastră.
PRIMUL PRECEPTOR:		Cunosc prea bine pe-acest om curajos Și prețuim mult munca lui iscusită. Toți oamenii de sub conducerea lui Îl iubesc.
JOSEPH KÜHNE:		Desigur o cunoașteți și pe Cilli, fiica mea?
PRIMIJL PRECEPTOR (tulburat):		
	1960	Am văzut-o Când i-am întâlnit pe-ai voștri.
JOSEPH KÜHNE:		Se întâmpla că îl vedeam pe Thomas Chiar foarte des în casa noastră, Îndată ce s-a stabilit aici. Apoi a venit mereu mai des. Curând după aceea am văzut că pentru Cilli Avea cea mai adâncă simpatie, Și asta nu mi se părea ciudat. Așa cum este Cilli, n-am vrut să ne gândim
	1970	Că ar putea răspunde la iubirea asta. Ea nu trăia decât în rugăciuni Și evita aproape orice relații umane. Apare însă tot mai clar Că ea s-a dăruit din toată inima Acestui om străin. Așa cum stau lucrurile acum, Suntem siliți să nu ne-opunem

		Dorinţei copilului nostru, care vrea Să se căsătorească cu Thomas.
PRIMUL PRECEPTOR (cu gesturi nesigure):		
	1980	De ce-i contrară voinţei voastre căsătoria asta?
JOSEPH KÜHNE:		Înaltul meu domn, voi ştiţi cât sunt de fidel devotat Spiritului acestei Alianţe. Şi doar cu o inimă grea am putut suporta Ca fiica mea să-şi îndrepte întreaga iubire De-acea parte ce ne acuză de erezie Şi pe voi şi pe mine. Călugărul, care e capul mânăstirii vecine Şi care ne-ncetat combate ţelurile Alianţei, A cucerit în întregime sufletul fiicei noastre.
	1990	Cât timp ea va fi-n casa mea, Eu nu voi pierde niciodată speranţa Că va găsi drumul de-ntoarcere Din întunericul spiritual către lumină. Dar trebuie s-o socotesc pierdută Dacă devine soţia omului care, Ca şi ea, caută salvarea umană În sensul acestui călugăr. Călugărul a reuşit pe deplin Să îi impună lui Thomas, drept

		credinţă,
	2000	Propria sa părere. N-am putut auzi decât cu oroare Blestemele ce curgeau din gura lui Thomas Când venea vorba de Alianţă.
PRIMUL PRECEPTOR:		Avem duşmani mulţi, Şi doar puţin contează dacă numărul lor Creşte cu unul. Nu-mi este clar, din cuvintele voastre, Ce pot avea de-a face cu-această căsătorie.
JOSEPH KÜHNE:		Înaltul meu domn, vedeţi sulul acesta...,
	2010	Ascunde-n conţinutul lui dovezi sigure. Soţia mea doar şi cu mine l-am citit până-acum. În rest, e necunoscut în toată ţara asta. Dar în acest moment trebuie Şi vouă să vă devină cunoscut. Fata care trece drept fiica noastră Nu e vlăstarul meu şi al soţiei mele. Noi am luat în îngrijire copilul Atunci când îi murise mama. Ce trebuie să-auziţi mai departe
	2020	Lasă, cred, de prisos să spun Cum s-a ajuns aici.

		Mult timp n-am cunoscut pe tatăl pupilei noastre, Şi Cilli nu-şi cunoaşte încă obârşia. Ea vede-n noi părinţii ei adevăraţi. Ar fi putut să rămână mereu aşa; Iubim copilul ca pe-al nostru. Ani mulţi după ce i-a murit mama, Ni s-au adus aceste hârtii care limpezesc Cine-i tatăl pupilei noastre. (Preceptorul îşi pierde orice siguranţă.)
	2030	Nu ştiu dacă vă este cunoscut Dar pentru mine-acum e sigur, – ... Că voi înşivă sunteţi tatăl. Nu e nevoie să mai adaug nimic. Dar pentru că e vorba de sângele vostru, Vă cer acum sprijinul. Poate-mpreună vom reuşi Să salvăm copilul de-ntuneric.
PRIMUL PRECEPTOR:		Iubitul meu Kühne, totdeauna v-aţi dovedit credincios. Aş vrea să pot conta pe voi şi mai departe.
	2040	Dar, nu-i aşa, înlăuntrul şi în afara-acestor ziduri, În ţinutul ăsta, nimeni nu va auzi vreodată În ce raport sunt cu această fată?
JOSEPH		Vă dau cuvântul meu.

KÜHNE:		Nu vă voi face rău. Cer numai ajutorul vostru.
PRIMUL PRECEPTOR:		Înţelegeţi că de-această dată Nu pot vorbi mai mult. Veniţi vă rog să ne-auzim mâine dimineaţă.
JOSEPH KÜHNE:		Voi veni.... (Kühne iese.)
PRIMUL PRECEPTOR (singur):		
	2050	Ce groaznic mi se împlineşte destinul! Mi-am lăsat în mizerie soţie şi copil, Fiindcă-i simţeam ca lanţuri. Drumurile, pe care vanitatea mi le-a arătat, M-au dus la această Alianţă spirituală. Prin cuvinte ce sună sublim, m-am angajat La opera iubirii de oameni. Am putut s-o fac, încărcat cu-acea greşeală Provenită din opusul iubirii. Mi s-a dovedit cla
	2060	Conducerea umană înţeleaptă-a Alianţei. Ea m-a primit în sânul ei Şi mi-a dat regulile sale stricte. Silit m-am văzut la cunoaşterea de sine care, Desigur, pe alte drumuri ale vieţii,

		Ar fi trebuit să-mi rămână străină. Când mai apoi, prin înlănţuirile destinului, Fiul meu mi-a ajuns în preajmă, Am crezut că 'nalte puteri Mă lasă să cunosc calea-mpăcării.
	2070	Ştiam de mult că pupila lui Kühne E fiica pe care eu o părăsisem. ..... Alianţa e-n pragul prăbuşirii; Fraţii se vor dărui morţii, Conştienţi că ţelurile pentru care Ei îşi jertfesc viaţa vor dăinui. Eu încă de mult simt Că nu sunt demn de o asemenea moarte. În mine s-a copt astfel hotărârea Să îmi dezvălui situaţia Marelui Maestru,
	2080	Rugându-l să mă lase să mă retrag. Voiam să mă dedic apoi copiilor mei, Ca încă din această viaţă, cât îmi e posibil, Să ispăşesc acea greşeală. Acum văd însă clar că nu dorul de tată L-a condus aici pe fiul meu; Aşa credea inima lui bună. Era condus de forţele sângelui său Ce-l leagă de soră. Slăbite prin nesăbuinţa tatei,
	2090	Au ieşit la iveală celelalte legături de

		sânge. Călugărul nu ajungea altfel Să mi-l răpească atât de deplin. Răpirea a izbutit atât de bine Încât acum, cu fratele o dată, Şi sora se va-ndepărta de tată. Nu-mi mai rămâne deci nimic de făcut Decât să mă-ngrijesc ca ei, copiii mei, Să afle-adevărata stare de fapt Şi-apoi, în resemnare,
	2100	Să-aştept ispăşirea de la acele puteri care Ţin registrul datoriilor vieţii noastre. (Preceptorul iese.) (După o pauză intră în sală Marele Maestru şi Simon.)
MARELE MAESTRU:		De-acum trebuie să rămâneţi în cetate, Simon. De când s-a răspândit povestea cu vrăjitoria, Fiece pas ce-aţi vrea să-l faceţi în acest ţinut Ar fi periculos pentru voi.
EVREUL:		În adevăr, mă doare cumplit să ştiu Că oamenii, din neînţelegere, Se pot arăta ostili ajutorului Ce-ar fi spre sănătatea lor.
MARELE	2110	Cel care, prin harul înaltelor puteri

MAESTRU:		spirituale, Îşi poate arunca privirea-n sufletul oamenilor, Acela vede duşmanii care, acolo, Se opun fiinţei acestora. Lupta ce ne-o pregătesc adversarii E doar o imagine a acelui mare război Pe care, ne-ncetat, din inimă, din duşmănie, O putere trebuie să-l ducă împotriva alteia.
EVREUL:		Înaltul meu domn, tocmai aţi spus un cuvânt Ce mă atinge în adâncul sufletului.
	2120	Adevărat, nu m-am născut visător; Dar când cutreier câmpuri şi păduri, adesea În faţa sufletului o imagine-mi apare, Ce ţine tot atât de puţin de voinţa mea Pe cât ţin lucrurile pe care ochii le privesc. Se-nfăţişează înaintea mea o fiinţă umană Şi vrea iubitoare să îmi întindă mâna ei. Trăsăturile ei arată o durere Ce n-am văzut-o încă pe vreun chip. Iar măreţia şi frumuseţea acestui om
	2130	Pun stăpânire pe toate forţele

		sufletului meu; Aş vrea să mă aplec şi-n umilinţă Să mă dărui mesagerului din alte lumi... Dar chiar în clipa următoare O furie sălbatică se-aprinde-n inima mea. Nu pot rezista pornirii Ce-aprinde-mpotrivirea în sufletul meu,... Şi trebuie să resping acea mână Ce-mi este-ntinsă atât de iubitor. De-ndată ce-mi revin,
	2140	Făptura de lumină deja a dispărut. Când readuc apoi în gândire Ce-adesea-n spirit mi-a apărut, Un gând îmi stă atunci în faţa sufletului Şi mă cutremură-n adâncul inimii. Mă simt atras de învăţăturile voastre, Care revelă fiinţa spiritului Ce-a coborât din împărăţia Soarelui Şi, apărând în formă umană senzorială, A vrut să se facă-nţeleasă inimii oamenilor;
	2150	Nu pot să mă închid în faţa frumuseţii Propriilor voastre nobile învăţături – Şi totuşi sufletul meu nu se poate

		consacra lor. În fiinţa spirituală de care vorbiţi, eu trebuie să recunosc Forma originară a fiinţei omului; Dar propria-mi fiinţă mă opreşte cu-ndârjire Când vreau, credincios, să mă întorc spre ea. Deci trebuie să trăiesc în mine însumi războiul Care-i imaginea originară a oricărei lupte exterioare. Mă-ngrijorează-ades această grea întrebare-enigmă
		Ce-atinge destinul întregii mele vieţi: Cum să iau faptul că pot să vă-nţeleg, Dar nu pot să mă dărui cu credinţă Conţinutului nobilei voastre revelaţii? Urmez fidel modelul pe care îl daţi, Şi totuşi sunt în contradicţie Cu ţelul şi obârşia acestui model. Când astfel trebuie să mă recunosc, Atunci îndoiala depăşeşte orice credinţă De-a mă găsi pe mine însumi în această viaţă.
		Mă umple adesea chiar teama şi grija Că restul acesta confuz de-ndoială

		Va dăinui în viețile mele pământești viitoare.
MARELE MAESTRU:		Chipul pe care l-ai văzut, iubitul meu Simon, Stătea în plină lumină-n fața sufletului meu Când tu mi-l zugrăveai viu în cuvinte. Și-n timp ce încă îmi vorbeai, Acest chip creștea în fața ochilor mei; Și am putut contempla lucruri Care unesc țelul cosmic cu destinul omenesc. (Marele Maestru și Simon ies.) (După o pauză, intră în sală cei doi Maeștri de ceremonii.)
PRIMUL MAESTRU DE CEREMONII:		
	2180	Trebuie să-ți mărturisesc liber, iubite frate, Că indulgența superiorului nostru Îmi pare-adesea de neînțeles, Când văd nedreptatea adversarilor noștri. Nu vor să primească nimic din învățăturile noastre, Și-n fața sufletului oamenilor le zugrăvesc oribil, Ca erezie și operă a diavolului.
AL DOILEA MAESTRU DE CEREMONII:		

		Blândeţea Maestrului vine din învăţăturile noastre. Nu putem prezenta, ca ţel suprem al vieţii, Înţelegerea tuturor sufletelor omeneşti,
	2190	Iar pe-adversarii noştri să-i înţelegem greşit. Sunt printre ei mulţi oameni care Trăiesc în adevăr după modelul lui Hristos. Sensul cel mai adânc al învăţăturilor noastre Ar trebui să rămână închis sufletelor lor Chiar şi atunci când ar voi să-asculte cu urechea exterioară. Gândeşte-te, iubite Frate, cum tu însuţi Cu rezistenţă interioară, doar timid, Ai vrut să te deschizi auzului spiritual. Din revelaţia Maeştrilor, noi ştim
	2200	Cum oamenii în viitor vor vedea, Prin lumina spiritului, Înalta fiinţă solară, Care-a trăit o dată numai într-un trup pământesc. Noi credem cu bucurie în Revelaţie Fiindcă urmăm cu-ncredere deplină pe Îndrumători. Şi totuşi omul în care recunoaştem

		Capul nostru, Spunea mai înainte, cu un sens mai deplin: „Treptat sufletele voastre trebuie să se maturizeze, De vreţi să vedeţi deja acum, profetic, Ce oamenilor li se va arăta în viitor.
	2210	Nu trebuie să credeţi" – spunea mai departe Maestrul – Că-această viziune a viitorului vi se va dezvălui După prima voastră încercare a sufletului. Chiar dacă vi s-a dat deja certitudinea Că orice viaţă umană revine, Atunci abia vă va apărea a doua încercare Ce vă descătuşează iluzia de sine, Tulburând astfel lumina voastră spirituală." Maestrul chiar a dat acest grav avertisment: „Cercetaţi adesea, în orele de reculegere cele mai tăcute,
	2220	Cum această iluzie, ca monstru al sufletului, Devine periculoasă pe drumul căutătorului spiritual Cel care îi cedează ar dori să vadă omenescul

		Şi acolo unde numai spiritul Vrea să se reveleze luminii spirituale. De vreţi să vă pregătiţi demn Să primiţi în ochiul vostru sufletesc Lumina-nţelepciunii din fiinţa lui Hristos, Cu grijă trebuie să vă supravegheaţi pe voi înşivă Pentru ca iluzia de sine să nu vă cuprindă
	2230	Când sufletul vostru o crede cel mai departe." Şi dacă-avem clar în faţa ochilor acest cuvânt, Curând ne va părăsi părerea falsă Cum că, în timpurile noastre, vom putea uşor Transmite înaltele învăţături În care sufletele noastre cred. Chiar trebuie să fie îmbucurător Că putem întâlni atât de multe suflete care, Deja-n aceste zile, inconştient, Primesc germenul pentru vieţi pământeşti viitoare.
	2240	La început, germenu-acesta se poate arăta în om Ca adversar al acelor puteri spre care el Va vrea să se îndrepte mai târziu. În multa ură ce ne urmăreşte, pot

		descoperi Numai sământa iubirii viitoare.
PRIMUL MAESTRU DE CEREMONII:		
		E sigur că ţelul adevărului suprem Se poate dezvălui doar în cuvinte ca acestea; Dar pare greu ca, încă în timpul nostru, Să îţi conduci existenţa după sensul lor.
AL DOILEA MAESTRU DE CEREMONII:		
		Şi-n asta urmez cuvintele Maestrului meu.
	2250	Nu le e dat tuturor oamenilor să trăiască dinainte Existenţa viitoare a Pământului. Dar totdeauna vor trebui să fie astfel de oameni Care pot privi esenţa timpurilor viitoare, Şi care îşi consacră inima lor acelor forţe Ce smulg prezentului existenţa, Vrând s-o păstreze pentru eternitate. (Cortina cade, în timp ce cei doi Maeştri de ceremonii sunt încă în sală.)

TABLOUL NOUĂ

Luminişul din pădure, ca în tabloul şase. Joseph Kühne, doamna Kühne, fiica lor Berta, apoi ţărani; mai târziu călugărul şi la urmă Cecilia, numită Cilli – fiica adoptivă a soţilor Kühne – şi Thomas.

BERTA:		Mi-ar plăcea mult, dragă mamă, Să-aud din gura ta istorioara De care Cilli a vorbit mai înainte.
	2260	Tu ştii să povesteşti fiece basm Pe care iubitul nostru tată Ni-l aduce-acasă de la Cavaleri, Şi mulţi 'l-ascultă-ntotdeauna cu mare bucurie.
JOSEPH KÜHNE:		Poveştile sunt pentru suflet comoară-adevărată. Ce ele dau spiritului nostru Dăinuie dincolo de moartea noastră Şi va aduce roade în vieţi pământeşti viitoare. Ne fac să presimţim nelămurit adevărul Şi, din această presimţire, sufletele noastre făuresc
	2270	Cunoaşterea de care avem nevoie-n viaţă. O, dacă oamenii ar putea numai să-nţeleagă Toate câte le dau lor Cavalerii noştri! Cecilia şi Thomas, din păcate, au acum Urechile surde pentru-aceste lucruri,

		Fiindcă ei primesc din altă parte- nțelepciunea.
BERTA:		Aș vrea să-ascult azi povestirea În care-i vorba despre bine și rău.
DNA KÜHNE:		Ți-o voi povesti bucuros; ascultă: Trăia o dată-un om care
	2280	Cugeta mult la lucrurile lumii. Își frământa cel mai mult creierul. Să afle obârșia răului. Nu-și putea da nici un răspuns. „Lumea vine de la Dumnezeu”, își spunea el, „Și Dumnezeu poate să aibă-n el numai binele. Cum pot să provină din bine oameni răi?” Și iar și iar gândea la asta-n van. Răspunsul nu voia să vină. S-a întâmplat într-o zi că acest iscoditor
	2290	Văzu în drumul lui un arbore Care stătea de vorbă cu o secure. Securea îi spunea copacului: „Eu pot să fac ce ție nu-ți este cu putință-a face. Eu pot să te dobor; dar tu, pe mine, nu.” Îi spuse-atunci copacul securii îngâmfate: „Acum un an, cu o altă secure, Un om a luat din trupul meu

		Lemnul din care-a făcut coada ta." După ce a auzit discuţia,
	2300	În sufletul omului se născu un gând Pe care nu-l putu tălmăci clar în cuvinte, Dar care răspundea deplin întrebării: „Cum poate răul să provină din bine?"
JOSEPH KÜHNE:		Să cugeţi la istorioară, fiica mea, Şi vei vedea cum contemplarea naturii Poate naşte-n capul omului cunoaştere. Eu ştiu câte-mi pot explica Regândind povestirile Prin care Cavalerii noştri ne instruiesc.
BERTA:	2310	Cu-adevărat sunt o copilă simplă Şi sigur n-aş înţelege nimic Din ce pot povesti oamenii învăţaţi, În cuvinte savante, din ştiinţa lor. Îmi lipseşte chiar simţul pentru astfel de lucruri, Şi-adorm cu totul când Thomas Vrea să ne povestească despre treburile lui. Dar când iubitul meu tată aduce acasă, Din cetatea Cavalerilor, poveştile lui, Şi-adesea ore-n şir întreţese în ele

	2320	Propriile lui cuvinte, Ascult bucuroasă la nesfârşit. Adesea Cilli vorbeşte de simţul evlaviei Care, după părerea ei, mi-ar lipsi. Dar eu resimt o adevărată cucernicie Când îmi pun în faţa ochilor aceste poveşti Şi pot să mă bucur de ele din inimă. (Joseph Kühne, doamna Kühne şi Berta se îndepărtează.) (După o pauză, intră în luminiş ţăranii.) .....
PRIMUL ŢĂRAN:		S-a-ntors acasă ieri, unchiul meu. A fost plecat mult timp în Boemia Şi a lucrat ca miner cinstit.
	2330	El are multe de povestit Din ce-a auzit în timpul călătoriilor. E agitaţie peste tot. Sunt atacaţi acum Cavalerii spiritului. Chiar împotriva Confreriei noastre Este deja totul pregătit. Cetatea o să fie curând împresurată.
AL DOILEA ŢĂRAN:		Să nu ne lase să-aşteptăm prea mult. Vor fi, desigur, între noi mulţi care Or să se-alăture bucuroşi luptătorilor.
	2340	Eu sigur am să fiu printre primii.

PRIMA ŢĂRANCĂ:		Îţi cauţi sfârşitul. Cine-i atât de nesăbuit Încât să nu gândească Ce bine-ntărită-i cetatea. Cumplită va fi bătălia.
A DOUA ŢĂRANCĂ:		Ţăranii n-ar trebui să se-amestece În lucruri pe care nu le înţeleg. În loc de asta, mulţi dintre ei Colindă prin ţinutul nostru,
	2350	Aţâţând la revoltă. S-a mers atât de departe Încât bolnavii gem lipsiţi de ajutor. Acel om bun, care-nainte Era de ajutor atâtor oameni, Nici nu mai poate părăsi cetatea: A fost cumplit de urgisit.
A TREIA ŢĂRANCĂ:		Mulţi oameni au fost mâhniţi Când au auzit de unde vine boala Ce-a izbucnit printre vacile noastre.
	2360	Evreul le-a făcut farmece. El doar în aparenţă-i vindecă pe oameni, Ca să poată sluji cu forţele Infernului Scopurile puterilor răului.
AL TREILEA ŢĂRAN:		Cu trăncăneala asta pe seama ereziei Nu era mult de aranjat. Oamenii aveau ce le era de trebuinţă Şi n-aveau altceva de făcut Decât să îşi petreacă timpul Cu vorbe răutăcioase.
	2370	Dibaci, un cunoscător de oameni

		A scornit atunci nerozia Că evreul ne-a fermecat vitele. Abia atunci s-a dezlănţuit vijelia.
AL PATRULEA ŢĂRAN:		Gândesc că trebuie să ştiţi cu toţii Ce-nseamnă războiul şi nenorocirile lui. Părinţii noştri ne-au povestit Tot ce-au trebuit să-ndure Pe vremea când ţinutul ăsta A fost ocupat peste tot de trupe.
A CINCEA ŢĂRANCĂ:	2380	Am spus-o-ntotdeauna: Gloria Cavalerilor trebuie să dispară. Un vis mi-a arătat deja Cum am putea să slujim trupelor Ce or să vină pentru-asediere, Cum să le purtăm de grijă.
AL ŞASELEA ŢĂRAN:		Să nu ne mai întrebăm Dacă trebuie să credem în vise. Cavalerii au vrut să ne facă mai deştepţi Decât erau părinţii noştri.
	2390	Acum ei or să afle Cât de deştepţi am devenit noi. Părinţii noştri i-au lăsat să intre-aici; Noi o să-i alungăm. Eu cunosc trecerile-ascunse Prin care se ajunge în cetate. Am lucrat acolo sus, până când mânia M-a făcut să-mi caut de drum. O să le arăt Cavalerilor

		Că știința lor ne poate fi de folos.
A PATRA ȚĂRANCĂ:	2400	Ăsta sigur nu gândește lucruri bune. M-a cuprins teama când vorbea.
AL CINCILEA ȚĂRAN:		Mi-a fost arătat deja într-o vedenie Cum un trădător, pe căi tainice, Îi conduce pe dușmani în cetate.
A ȘASEA ȚĂRANCĂ:		Găsesc cu totul dăunătoare astfel de viziuni. Cel care mai poate gândi creștinește, El știe că numai cinstea Și nu trădarea O să ne libereze de rău.
AL ȘASELEA ȚĂRAN:	2410	Eu îi las pe oameni să vorbească Și fac ce poate fi de folos. Mulți numesc nelegiuire Ce nu pot ei înșiși să facă, Fiindcă n-au curaj. Să mergem însă mai departe. Vine părintele pe drum. Să nu îl stingherim. Puteam să-l urmez Atât de ușor în toate;
	2420	Dar azi, în predica lui, multe cuvinte Mi-au fost chiar de neînțeles. (Țăranii se îndreaptă spre pădure.) (După o pauză, călugărul vine pe drumul poienii.)
CĂLUGĂRUL:		Drumurile sufletului se-ncâlcesc. Când vrea să urmeze propriei sale naturi. Doar slăbiciunea inimii mele

		Putea să-aducă-n faţa ochilor ei Plăsmuirile-amăgitoare, când eram în casa aceea. Că mi-au apărut luptându-se-ntre ele, Arată doar cât de puţin pot forţele sufletului Să rămână unite în mine.
	2430	Mă voi strădui deci din nou Să-aprind în mine cuvintele care, Din înălţimi spirituale, îmi trimit lumina. Spre alte căi poate râvni doar cel căruia Amăgirea de sine îi întunecă mintea. Sufletul poate birui amăgirea Când se arată demn de harul pe care, Din izvoarele iubirii, lumina spiritului Vrea să i-l revele în cuvântu-nţelepciunii. Ştiu, eu te găsesc nobilă forţă care
	2440	Îmi poţi limpezi învăţăturile părinţilor, Dacă pot scăpa de întunecimile vanităţii, Cu o inimă pios devotată. (Călugărul iese.) (După o paură, apare în luminiş Cecilia – numită Cilli – şi Thomas.)
CECILIA:		Iubitul meu frate, când deseori mă

		aplecam în rugi tăcute, Cu sufletul tot, spre izvorul luminii, Şi când dorinţa de a mă uni cu el Îmi umplea inima, îmi apărea în spirit O făptură de lumină. Se revărsa din ea o căldură blândă; Lumina lua forma unui chip omenesc
	2450	Ce mă privea cu un ochi blând, Şi-mi răsunau de la el cuvinte. Sunau aşa: „Ai fost o dată părăsită datorită unei iluzii omeneşti, Vei fi susţinută acum de iubire omenească. Aşteaptă deci ca dorul să găsească drumul Ce-o poate conduce la tine.” Aşa-mi vorbea adesea chipul acela omenesc. Nu îmi puteam tălmăci cuvintele sale, Dar mă înviora presimţirea vagă
	2460	Că ele se vor împlini cândva. Acum, când tu ai venit, frate iubit, Şi pentru prima oară te-am putut vedea, Am simtit că-mi pierd cunoştinta, – Tu semănai acelui chip în totul.
THOMAS:		Nici visul şi nici presimţirea nu te-au înşelat.

		Dorul m-a condus la tine.
CECILIA:		Când mi-ai cerut să te-nsoţesc în viaţă, Te-am crezut din spirit mie destinat.
THOMAS:		Că spiritul a vrut să ne-aducă împreună,
	2470	Apare-n adevăr cu toată claritatea, Deşi la început l-am înţeles greşit. Mi se părea, pe când te-am cunoscut, Că vrea să-mi dăruie soţia, Mi-am găsit însă sora, timpuriu pierdută.
CECILIA:		Nimic să nu ne mai despartă.
THOMAS:		Şi totuşi, câte se ridică între noi! Părinţii tăi adoptivi sunt atât de strâns legaţi De Confreria pe care trebuie să o resping.
CECILIA:		Sunt plini cu totul de iubire şi de bunătate;
	2480	Vei avea-n ei prieteni buni.
THOMAS:		Credinţa mea mă va despărţi de ei.
CECILIA:		Prin mine vei găsi drumul către ei.
THOMAS:		Iubitul Kühne are idei rigide. Ce pentru mine-i izvorul oricărei lumini, Pentru el va fi numai beznă. Abia-n anii maturi m-am putut întoarce Spre-acestă lumină-a adevărului.

		Ceea ce, copil fiind, am aflat din ea, Abia a devenit conştient spiritului meu,
	2490	Iar mai târziu n-am avut alt gând Decât să-mi însuşesc cât mai bine ştiinţa Care trebuia să mă-ajute să trăiesc. Am găsit apoi Îndrumătorul Care-a putut să-mi libereze sufletul. Cuvintele pe care el m-a făcut să le-aud Poartă adevărata pecete a oricărui adevăr. Vorbeşte-n aşa fel încât şi inimă şi cap Trebuie să se dăruiască-mpreună învăţăturii Pe care-o dă, plin de blândeţe şi de bunătate.
	2500	Mai înainte cheltuiam multă trudă Ca să-mi explic cealaltă formă de spiritualitate. Am găsit că nu putea duce decât la eroare. Ea se leagă numai cu acele forţe ale spiritului Care conduc sigur treburile pământeşti, Dar nu duc la lumi mai înalte. Şi cum pot găsi acum drumul Spre inima acelor oameni care aşteaptă toată salvarea

		Numai de la această eroare?
CECILIA:		Ascult cuvintele tale, frate iubit;
	2510	Nu-mi par izvorâte din pace. Dar ele au lăsat să-mi apară-n faţa sufletului Un chip al păcii din timpuri de demult. Era o Vinerea Mare, sunt mulţi ani de-atunci, Am văzut şi-atunci chipul de care ţi-am vorbit. Omul care purta trăsăturile Iubitului meu frate, mi-a spus: „Din fiinţa lui Dumnezeu s-a născut sufletul omului; Murind, el poate să se scufunde-n temeliile fiinţiale; El va dezlega-ntr-o zi spiritul din legăturile morţii.”
	2520	Abia mai târziu mi-a fost clar conştient Că aceasta este deviza Cavalerilor.
THOMAS:		O, soră, trebuie deci din gura ta să răsune Cuvântul malefic care pentru adversarii noştri Trece drept conţinutul suprem al adevărului spiritual!
CECILIA:		În inimă am o repulsie totală Faţă de faptele exterioare ale Cavalerilor

		Şi sunt fidelă credinţei care te zideşte pe tine. Dar niciodată n-am să mă conving că oamenii aceştia, Ce şi-au trasat astfel căile sufletului
	2530	Drept ţel al învăţăturii lor, Nu merg pe urmele lui Hristos. Sunt discipolă credincioasă spiritului Şi, trebuie să recunosc, eu vreau să cred Că spiritul fratelui meu, în acea zi, A vrut să vorbească de ţelurile de pace din suflet.
THOMAS:		Nu par hărăzite-n viaţa noastră, Prin puterile destinului, ţeluri paşnice. Ele ni l-au luat pe tata 'n-acelasi ceas în care ni l-au dat.
CECILIA:	2540	Suferinta îmi răpeşte limpezimea minţii, Când te aud vorbind aşa de tata. Inima ta, iubindu-l, te atrage către el, Şi totuşi te cutremuri numai la gândul Să fii în viaţă împreună cu el. Urmezi în credinţă pe-ndrumătorul nostru înţelept, Şi nu poţi auzi când, prin forţa cuvântului lui, Se revarsă-atât de prietenos mesajul de iubire.

		Mă simt în faţa unei enigme obscure: Văd inima ta bună şi credinţa ta,
	2550	Şi mă-nfior în faţa prăpastiei Ce se deschide groaznic între cei doi. Şi dacă n-aş vieţui consolator speranţa că iubirea Întotdeauna se dovedeşte- nvingătoare Mi-ar lipsi curajul să port durerea asta.
THOMAS:		Îţi este încă-ascuns, iubită soră, Cât de constrângătoare se dovedeşte forţa gândurilor, Când a cuprins în întregime sufletul omului. Nu fiul se opune aici tatălui; Gândul respinge gând...
	2560	Îi simt puterea-n sufletul meu. A mă opune ei ar fi pentru fiinţa proprie Adevărată moarte spirituală. (Cortina cade, în timp ce Thomas şi Cecilia sunt încă în luminiş.)

Cele ce urmează sunt continuarea evenimentelor prezentate în primele cinci tablouri.

TABLOUL ZECE

Acelaşi peisaj ca în tabloul cinci. Capesius se trezeşte din viziunea care i-a adus în faţa sufletului încarnarea sa precedentă.

CAPESIUS:		O, acest loc straniu! În faţa mea o bancă, O căsuţă şi-adâncul unei păduri... Oare le cunosc? Ele-mi pretind stăruitor Să le cunosc. Mă-apasă. Apasă asupra-mi ca grele poveri. Par realitate. Dar nu, toate acestea nu-s decât Imagini ţesute din substanţă sufletească.
	2570	Știu cum s-au plăsmuit aceste imagini: Din dorul şi din setea sufletului. Ca trezindu-mă, am apărut din dor – Și din vasta mare a spiritului. Cumplit de-nfiorător se-nalţă Din temeliile sufletului amintirea acestui dor. Dar cum ardea setea lui după sferele existenţei! Dorinţa de iluzie, provenită din lipsa ei, Mi-a mistuit întreaga mea fiinţă. Trebuia să aspir furtunos după existenţă
	2580	Și toată existenţa voia să fugă de mine. O clipă, eternitate mi-a părut, Vărsă în sufletu-mi furtuni de suferinţă, Cum doar o viaţă plină e-n stare să aducă. Și înainte de-a avea spaima acestui dor, Aveam în faţă ce-mi crease-această spaimă. Mă simteam dilatat cosmic Și jefuit de toată fiinţa proprie. Dar nu, nu eu eram cel care simţea astfel, Ci o altă fiinţă, ieşită din mine.

	2590	Am văzut omul şi opera oamenilor crescând Din gândurile cosmice ce străbăteau spaţiul Şi, fiinţând, se îmbulzeau spre revelare. Ele-arătau ochilor mei, în imagini, O-ntreagă lume-a vieţii. Din substanţa sufletului meu luau Forţa de a crea din gânduri realităţi. Cu cât se condensa în faţa mea această lume, Cu-atât pierdeam sentimentul propriei fiinţe. Din lumea de imagini răsuneau cuvinte
	2600	Care mă asaltau, gândindu-se pe ele înseşi. Din lipsa de viaţă, ele-au creat fiinţe Şi le-au dat forţa scoasă din fapte bune. Avertizarea lor răsuna din întinderi de spaţiu: „O, omule, te cunoaşte pe tine-n lumea ta!” Am văzut o fiinţă care, stând în faţa mea, Sufletul meu mi-l arăta ca al ei. Şi-acele cuvinte cosmice spuneau mai departe: „Cât timp nu poţi gândi fiinţa asta Ca-ntreţesută cu totul sferei vieţii tale,
	2610	Tu eşti doar un vis, visându-se pe sine.” Nu puteam gândi în forme clare. Priveam doar forţe acţionând încălcit, îmbulzindu-se

		De la neant la existenţă şi de la existenţă la neant. De caut să mă-ntorc în spirit, Amintindu-mi ce-am văzut înainte, În faţa sufletului mi-apare o imagine de viaţă Mai puţin încâlcită Decât ce am simţit în clipele următoare. Ea îmi arată mult mai clar, în detalii precise,
	2620	Omul şi opera oamenilor. Tabloul ăsta-mi revelează Cine-s aceşti oameni şi ce fac ei. Cunosc toate sufletele pe care le văd, Doar formele trupeşti sunt schimbate. Privesc la toate-acestea ca şi cum ar trebui Eu însumi să mă simt fiinţă a acestei lumi; Şi totuşi, ce-mi stă-n faţă ca viaţa plină, Mă lasă rece şi indiferent. Pare că, asupra sufletului, efectul
	2630	Pe care-l avusesem mai înainte-n spirit S-a păstrat pentru clipa următoare. Mă recunosc pe mine şi pe alţii În sânul unei Confrerii spirituale, Dar aşa cum simţi ţâşnind, din izvoarele-amintirii, Un tablou din timpuri de demult. Îl văd pe Thomas, fiul meu, ca miner Şi trebuie să-mi amintesc de sufletul omului Care mi-a apărut drept Thomasius.

		Femeia, pe care-o ştiu ca văzătoare,
	2640	Apare ochilor mei ca fiica mea. Maria, prietena lui Thomasius, Mi-apare-n haine de călugăr Care condamnă Confreria noastră. Iar Strader poartă chipul evreului Simon. Descopăr, în Joseph Kühne şi-n soţia sa, Sufletul lui Felix şi al Feliciei, Şi pot să-mi dau seama clar De viaţa mea şi-a altor oameni. Pe când încă mă dărui acestora,
	2650	Ele dispar iarăşi pentru spiritul meu. Pot să simt cum substanţa sufletească Din care erau ţesute acele imagini Se revarsă-n propriul meu suflet. Dar plin de fericire mă simt În întreaga mea fiinţă. 'mi-apar eliberat de limitele simţurilor; Fiinţa mea e dilatată cosmic. – Aşa simt clipa lungă Pe care am putut s-o trăiesc 'nainte de-a mă afla
	2660	În faţa acestor imagini de viaţă. Acum pot să privesc şi mai departe înapoi... Condensându-se din forţa gândurilor cosmice, Privirii mele îi apare-apoi pădurea Şi casa-n care Felicia şi Felix M-au consolat adesea de grijile vieţii. Şi-acum mă regăsesc iar în lumea De care tocmai mă simţeam departe,

		Prin epoci pământeşti şi spaţii cosmice. Iar ce-am putut de curând privi, indiferent,
	2670	Tabloul care m-a arătat pe mine mie însumi, Se-aşază ca plăsmuiri de ceaţă ale sufletului În faţa a tot ce simţurile mele simt acum. Tabloul devine coşmar ce mă apasă. Mă răscoleste-n adâncimile sufletului. ..... El deschide porţi cosmice, larguri de spaţiu.– ..... Ce se dezlănţuie-n temeliile fiinţei mele? Ce mă străbate din depărtările cosmice?
O VOCE, ÎNTRUCHIPÂND CONŞTIINŢA SPIRITUALĂ:		
		Resimte ce-ai văzut, Trăieşte ce-ai făcut!
	2680	Acum renaşti la existenţă. – Ţi-ai visat viaţa. Înfăptuieşte-ţi-o Prin nobila lumină-a spiritului; Recunoaşte opera existenţei, Cu forţa privirii sufleteşti. De nu poţi face asta, Legat pentru vecie eşti De neantul fără de fiinţă.

TABLOUL UNSPREZECE

Aceeaşi cameră de meditaţie ca în tabloul doi. Maria şi Ahriman.

AHRIMAN:		Cu viclenie a ţesut Benedictus
	2690	Firele gândurilor pe care le-ai urmărit. Te-au prins în laţul erorii. Thomasius, ca şi Capesius, Sunt victimele aceleiaşi iluzii. Privirea lor a căzut, ca şi a ta, Peste viaţa din timpuri pământeşti de demult. De-atunci voi vă căutaţi în acel timp Existenţa ce o precede pe cea actuală. Din eroare voi nu puteţi naşte decât eroare, Dacă vreţi să vă lăsaţi determinaţi de datoria
	2700	Pe care drumul vostru pământesc v-o indică, Şi care-i o urmare a ştiinţei voastre rătăcite. Că Benedictus a scos doar din creierul tău imaginile Şi le-a plasat în timpuri trecute, O poţi afla din propriile tale cunoştinţe: Ai văzut oameni din timpul tău abia diferiţi De cei din epocile de demult. Ai văzut bărbatul ca bărbat, femeia ca femeie, Şi chiar caracterul lor era asemănător.

		Nu poți să mai ai nici o-ndoială deci
	2710	Că tu, cu ochiul spiritului, nu adevărul, Ci doar iluzia propriului suflet Ai plasat-o într-un trecut îndepărtat.
MARIA:		Te văd ca pe tatăl tuturor amăgirilor, Dar știu și că adesea spui adevărul. Și cine-ar vrea să respingă orice sfat Ce-l poate obține prin cuvintele tale, Ar cădea victima celei mai grave erori. Așa cum iluzia se foloseste de masca adevărului Pentru a prinde sigur sufletele oamenilor,
	2720	Așa poate și omul să cadă ușor pradă iluziei Dacă vrea doar să se strecoare, cu frică lașă, Pe lângă toate sursele de eroare. Sufletul îți datorează nu numai iluzia: Din spiritu-amăgirii provine și acea putere Ce le conferă oamenilor forța sigură de judecată. De-aceea vreau să te-nfrunt liber. M-ai atacat în acea parte a sufletului Ce trebuie mereu să se mențină trează. De cântăresc toate motivele
	2730	Pe care mi le-ai înșirat iscusit, Viziunea pare doar o construcție a creierului meu, Transpusă-n epoci pământești trecute. Te-ntreb totuși dacă-nțelepciunii tale

		Îi sunt deschise portile tuturor epocilor pământeşti?
AHRIMAN:		În nici un domeniu al spiritului nu trăiesc Fiinţe care să mi se opună duşmănos, Când caut accesul în epoci pământeşti.
MARIA:		Înţelept şi-au tocmit în tine pe Potrivnic Înaltele puteri ale destinului.
		Tu promovezi tot ce vrei să împiedici. Tu sufletelor omeneşti le-aduci puterea libertăţii, Dacă pătrunzi 'n-adâncurile lor. Ţâşnesc din tine forţele gândirii care, ce-i drept,
	2740	Sunt obârşia himerelor cunoaşterii, Dar sunt şi călăuze ale simţului adevărului. Există numai o sferă-n lumea spiritului În care se poate făuri spada, La a cărei vedere tu trebuie să dispari. E-mpărăţia-n care sufletele omeneşti
		Îşi făuresc cunoaşterea din forţele raţiunii Şi o transformă în înţelepciune-a spiritului. Şi dacă pot chiar în acest moment
	2750	Să fac din cuvântul adevărului spada, Tu va trebui să părăseşti acest loc. Ascultă deci, tu, care eşti tatăl amăgirii, Dacă rostesc în faţa ta adevărul biruinţei. Există-n devenirea Pământului epoci În care forţe vechi mor încet şi, murind,

		Le văd crescând deja pe cele noi.
	2760	Într-o astfel de răspântie-a vremurilor, eu şi prietenii mei Ne-am aflat uniţi în spirit, Când ei căutau vieţile pământeşti trecute. Lucrau atunci adevăraţi oameni ai spiritului Ce s-au unit într-o Confrerie a sufletelor Şi îşi scoteau ţelul din împărăţia misticii. În astfel de timpuri, pe Pământ, în sufletele oamenilor Se pun cu grijă germenii care au nevoie De timp îndelungat pentru o coacere deplină. În viaţa următoare-apoi, oamenii vor trebui
	2770	Să-arate şi trăsături din cea precedentă. Mulţi bărbaţi din acele timpuri Se nasc iar bărbaţi în viaţa următoare; Şi multe femei se nasc iar femei. S-a scurtat şi durata care exista De obicei între vieţi. Pentru astfel de cotituri ale timpurilor, ţie-ţi lipseşte Privirea sigură. De-aceea nu poţi cuprinde Devenirea lor fără să te-nşeli. Gândeşte-te cum ne-am întâlnit noi
	2780	În casa acelei Confrerii spirituale. Vorbeai cu cuvinte care trebuiau, măgulind, Să-mi stârnească, din adâncul sufletului,

		simţul Sinei. Acum, amintirea acelui timp Îmi dă forţa să mă opun ţie. (Ahriman se îndepărtează cu un gest indignat. Tunete.)
MARIA:		A trebuit să părăsească deci locul care adesea A primit binecuvântarea lui Benedictus. Dar mie mi s-a revelat magnific ce uşor Poate eroarea să cuprindă sufletele care Fără vigilenţă se deschid auzului spiritual,
	2790	Şi care evită drumurile sigure. Potrivnicul are forţe puternice Pentru a releva contradicţiile vieţii Şi, astfel, să-i răpească sufletului siguranţa. El trebuie să amuţească-atunci când apare lumina Ce luminează din înseşi izvoarele înţelepciunii Şi dă claritate privirii spiritului. (Cortina cade, în timp ce Maria este încă în scenă.)

TABLOUL DOISPREZECE

Aceeaşi cameră ca în tabloul precedent. Johannes şi Lucifer.

LUCIFER:		Recunoaşte la Capesius roadele care Se coc atunci când sufletele vor prematur

		Să se deschidă sferei spirituale.
	2800	El cunoaşte cuvintele Cărţii vieţii sale Şi ştie ce-i de datoria lui pentru multe vieţi. Dar durere necuprinsă în planul destinului Se naşte din cunoaşterea căreia îi lipsesc forţele Ca-n viaţă să se transforme-n fapte. Ca un lucru sau altul să reuşeaseă, Depinde de maturitatea voinţei unui om. Or, la fiecare pas pe care-l face-n viaţă, Capesius va trebui de-acum să se-ntrebe: „Împlinesc şi acea datorie absolută
	2810	Ce rezultă din viaţa mea precedentă?” Lui i se-ntinde astfel peste toate o lumină Ce trebuie să-i orbească dureros ochii, Şi care totuşi nu-l poate ajuta vreodată. Ea omoară forţe care în inconştientul sufletului Sunt călăuze sigure, şi totuşi Nu-i pot spori luciditatea. Astfel e paralizată puterea tare-a trupului 'nainte ca sufletul s-o poată stăpâni.
JOHANNES:		Îmi pot vedea eroarea vieţii mele.
	2820	Eu am răpit trupului meu forţa sufletească

		Și, mândru, am dus-o-n sfere spirituale-nalte. Dar pe această cale spre lumină N-a fost condusă o ființă omenească-ntreagă. Era doar o ușoară umbră-a sufletului. Ea se putea pierde-n depărtările spiritului Și să se simtă una cu puterile creatoare. Voia să trăiască fericită cu lumina Și în culoare să vadă faptele luminii. Ca artist, gândea că reproduce creator
	28 30	Existența spiritului în lumile simțurilor. Ființa care-a-mprumutat trăsăturile mele M-a arătat mie însumi teribil de adevărat. Visam numai iubirea sufletească pură, În sângele meu clocotea însă patima.– Acum am putut vedea drumul pământesc Care-i adevăratul creator al acestei vieți. El îmi arată-n adevăr cum trebuie să mă străduiesc. Căile spirituale pe care eu am mers Cum le poate urma sufletul care,
	28 40	'nainte de drumul actual pământesc, Și-a găsit învelișul în trupul lui Thomas? Modul cum el și-a modelat viata Trebuie să-mi stea acum ca țel în fața ochilor.

		Eu am voit să-obţin în această existenţă Ceea ce abia mai târziu poate aduce roade.
LUCIFER:		Lumina mea trebuie să te conducă sigur mai departe, Aşa cum până-acum te-ai lăsat condus de ea. Drumul spiritual pe care l-ai urmat Poate cununa spiritul cu lumea înalturilor,
	28 50	Dar sufletului tău 'i-aduce întuneric.
JOHANNES:		Ce-a dobândit un om care fără suflet Trebuie lumii spiritelor să se predea?! El este, la capătul zilelor sale pământeşti, Numai acea fiinţă care era atunci când, La începutul primordial, forma sa omenească S-a putut desprinde din sânul Cosmosului. De mă voi dărui impulsurilor care Din inconştiente-adâncuri sufleteşti Se îmbulzesc puternic spre conţinut de viaţă,
	28 60	Atunci tot Universul acţionează-n mine. Eu nu ştiu ce mă împinge la acţiune, Dar, sigur, însăşi voinţa lumilor este cea care Mă cârmuieşte înainte spre ţelurile ei. Şi ea ştie ce-i trebuie vieţii, Chiar dacă cunoaşterea n-o poate-

		nțelege. Ce ea creează în ființa-ntreagă-a omului E bogăția vieții care modelează sufletul. Vreau să mă dărui ei și să n-o mai ucid Prin năzuințe spirituale deșarte.
LUCIFER:	2870	'n-această voință cosmică acționez eu, Când ea curge puternic prin sufletele omenești. Cât timp ele nu m-au putut vieții pe deplin, Nu-s decât un mădular al entităților mai 'nalte. Eu fac din ele mai întâi un adevărat om Care se poate insera în Cosmos ca Sine.
JOHANNES:		De mult credeam că te cunosc deplin, Dar înlăuntrul meu trăia doar o schemă a ta Pe care mi-a conturat-o privirea spirituală. Trebuie să te simt, să te trăiesc voind,
	2880	Ca să te pot și-nvinge-n viitor, Dacă planul destinului meu o îngăduie. Știința spiritului, dobândită de mine prematur, Să stea de-acum 'n-adâncurile sufletului, Până ce înseși instinctele mele vitale o vor trezi. Cu toată-ncrederea mă supun voinței Care-i mai înțeleaptă decât sufletul omului. (Johannes iese cu Lucifer.) (Cortina cade.)

TABLOUL TREISPREZECE

Templul Soarelui; lăcaşul tainic de Misterii al hierofanţilor. Lucifer, Ahriman, cele trei făpturi sufleteşti. Strader, Benedictus, Theodosius, Romanus, Maria. (Intră mai întâi Lucifer şi Ahriman.)

LUCIFER:		Victorios stă-n faţa ta suveranul dorinţei. El a putut câştiga sufletul care a trebuit, Chiar şi-n lumina Soarelui spiritual,
	2890	Să se simtă încă-nrudit cu-mpărăţia noastră. La timp am putut să-i orbesc privirea Pentru strălucirea luminii Căreia i s-a dăruit doar visând. Dar orice speranţă de izbândă în domeniul spiritului Trebuie să-mi dispară Când mă întorc spre tovarăşul meu de luptă. Tu n-ai putut subjuga sufletul care Trebuia să ducă opera noastră la ţel.– Pot deci doar pentru scurt timp pământesc
	2900	Să reţin inutil în împărăţia noastră Sufletul omului care mi s-a dăruit Şi trebuie-apoi să-l restitui adversarilor. Pentru victoria deplină-i nevoie de al doilea, Cel care s-a sustras acţiunii tale.

AHRIMAN:		Timpul nu-i prielnic acţiunii mele; Nu găsesc nici un acces la suflete. Se-apropie *unul* pe care l-am răscolit puternic. El este încă fără cunoaştere spitituală-aici, Dar forţa raţiunii îl conduce puternic mai departe.
	2910	Deci trebuie să mă îndepărtez de el aici, Unde poate pătrunde numai inconştient. (Intră cele trei făpturi ale sufletului cu Strader.)
PHILIA:		Vreau să mă umplu Cu puterea luminii Credinţei, Vreau să aspir în mine Forţa de viaţă a-ncrederii Din bucuria strădaniei sufletului.– Pentru ca, pe cel ce doarme-n spirit, Lumina să-l poată trezi.
ASTRID:		Vreau să-ntreţes
	2920	Cuvântul revelaţiei primite Cu bucuria sufletului devotat. Vreau să densific Razele Speranţei. Să strălucească ele-n întuneric, Să răsară-n lumină – pentru ca, Pe cel ce doarme-n spirit, Forţele să-l poată purta.
LUNA:		Vreau să-ncălzesc lumina sufletului

		Și să-ntăresc forța Iubirii.
	2930	Ele să se-ncumete, Ele să se libereze, Și, ridicându-se, Să-și dea greutate – pentru ca, Pe cel ce doarme-n spirit, Povara lumilor să-l părăsească Și bucuria luminii sufletului Să-l poată libera. (Intră Benedictus, Theodosius și Romanus.)
BENEDICTUS:		V-am chemat pe voi, care-mi sunteți tovarăși În căutarea luminii spiritului
	2940	Ce trebuie să se reverse-n sufletele oamenilor. Voi cunoașteți Ființa soarelui sufletesc. Ea luminează-ades în strălucirea plină a amiezilor, Și-n alte timpuri doar fără de putere Pătrunde-n ceața de vis a sufletului. Ea trebuie adesea să cedeze-ntunecimilor. Privirea spirituală a slujitorului Templului trebuie să pătrundă În adâncimi sufletești pe care le străbate cu forță Lumina spiritului din 'nalte sfere cosmice. Dar el trebuie să afle și țeluri obscure

		care,
	2950	Inconştient, în întunecimile sufletului, Vor să conducă forţele de devenire ale omului. Fiinţele spirituale care dau sufletului omenesc Hrana spirituală din puterile cosmice Au apărut acum în Templul de iniţiere Ca să îndrepte ţelul sufletului unui bărbat Din noaptea spiritului, la-mpărăţia luminii înalturilor. El este încă de somnul ştiinţei înfăşurat; Dar strigătele spiritului deja i-au răsunat În temeliile inconştiente ale fiinţei.
	2960	Ce ele rosteau 'n-adâncurile sufletului lui Curând va ajunge şi la auzul spiritual.
THEODOSIUS:		Acest suflet n-a putut până acum Să se regăsească în lumina spiritului Ce radiază prin revelaţia simţurilor Şi dezvăluie sensul întregii deveniri pământeşti. El vedea spiritul lui Dumnezeu golit de natură Şi tot ce e natură înstrăinat de Dumnezeu. Astfel, prin multe vieţi pământeşti a trebuit Să stea ca un străin faţă de sensul

		existenţei.–
	2970	Iar ca instrument pentru propria-i fiinţă Putea găsi mereu doar astfel de-nvelişuri trupeşti Care îl despărţeau de Cosmos şi de fiinţa omului. El îşi va câştiga în Templu forţa Să simtă existenţa altora ca a sa proprie, Şi astfel să dobândească şi puterea Ce duce-afară din labirintul gândurilor Şi-arată drumul spre izvoarele vieţii.
BENEDICTUS:		Un alt om tinde spre lumina Templului. Abia în viitor se va apropia de porţile noastre
	2980	Şi va vrea să păşească-n acest loc de iniţiere. În viaţa lui de cercetător serios, el a sădit, În temeliile sufletului, germenii gândirii. Lumina spiritului trebuia astfel să-i atingă Şi să îi lase să se coacă în afara Templului. El a putut contempla cum viaţa sa pământească Se dovedeşte urmare a alteia, Trăită de el într-un trecut îndepărtat.

		A devenit deplin conştient De greşelile vieţii de-atunci şi de efectul lor.
	2990	Lui îi lipseşte forţa de-a-mplini datoriile Pe care, prin cunoaşterea de sine, le poate simţi.
ROMANUS:		Capesius trebuie să recunoască, prin forţa Templului, Cum omul, într-o viaţă pământească Se-ncarcă de multe datorii Pe care doar în multe peregrinări pe Pământ Le poate împlini până la capăt. Va recunoaşte astfel, fără teamă, că sufletul său Poartă cu sine, dincolo de poarta morţii, Consecinţa vechilor greşeli.
	3000	El se va dovedi învingător În lupta care deschide porţile spiritului, Dacă priveşte curajos în ochi pe Păzitorul Aflat la pragul lumii spiritelor. Acest Păzitor îi va revela că nimeni dintre cei Pe care cartea destinului existenţei îi face fricoşi Nu poate atinge culmile vieţii. Se va-ndrepta curajos spre-nţelegerea Că-această cunoaştere de sine trebuie

		să nască dureri, Pentru care ea însăşi nu cunoaşte cuvânt de consolare.
	3010	Voinţa îi va deveni tovarăş lui, Care se predă curajos viitorului, Şi, întărit prin izvorul de forţă-al Speranţei, Înfruntă durerile cunoaşterii.
BENEDICTUS:		Voi, fraţii mei, în ceasul ăsta, Ca servi devotaţi ai Templului nostru, Aţi prefigurat în înţelepciune căile prin care Puteţi conduce, la ţelurile sufletelor lor, Pe cei doi căutători ai spiritului. Dar slujba Templului cere şi o altă lucrare.
	3020	Vedeţi alături de noi pe stăpânul dorinţei; El a putut intra-n acest loc consacrat Fiindcă sufletul lui Johannes i-a deschis porţile, Care altminteri îi sunt închise. Fratelui, căruia i-am conferit iniţierea noastră, Încă-i lipseşte-n aceste timpuri forţa De a opune rezistenţă curajoasă cuvintelor Care se plăsmuiesc din întunecimi. Forţele lui bune se vor învigora Abia atunci când se vor simţi clar în opoziţie.

		Curând va fi din nou în Templul nostru, Înconjurat călduros de iubire frățească. Comoara lui spirituală trebuie însă păzită, Fiindcă el vrea să se cufunde-n beznă. (Întorcându-se către Lucifer.) Spre *tine* trebuie să mă întorc, care nu poți Să stăpânești mult timp locul pe care stai. Puterea Templului nu poate încă Să-ți smulgă sufletul lui Johannes; Dar el, în viitor, va fi din nou al nostru, Atunci când coapte vor fi fructele sorei noastre,
		Pe care deja le putem cunoaşte din floare. (Apare Maria.) Ea a putut vedea, în viața pământească trecută, Cum a fost Johannes legat de ea. Deja-n acele zile, el a păşit pe urmele ei, Când ea însăşi voia să se împotrivească luminii Căreia, acum, îi este deplin devotată. Când legăturile sufleteşti se dovedesc atât de tari Încât supraviețuiesc metamorfozei spiritului,

		Atunci sigur că puterea Stăpânului dorinţei Se zdrobeşte de tăria lor.
LUCIFER:	3050	Voinţa proprie-a lui Benedictus a trebuit Să despartă sufletul lui Johannes de-al Mariei. Şi unde oameni se izolează unul de altul, Acolo-i pregătit terenul pentru puterea mea. Eu caut mereu suflete despărţite, Ca existenţa liberă pământească S-o izbăvesc pe vecie de orice robie cosmică. Fiinţa Mariei, în veşmântul călugărului, A-ntors de la tată sufletul care-acum Dă viaţă formei corporale-a lui Johannes.
	3060	Chiar şi-acest fapt mi-a pregătit germenii Pe care pot sigur să-i duc la maturitate.
MARIA (adresându-se 1ui Lucifer):		
		Există-n fiinţa omului izvoare de iubire La care puterea ta nu poate să pătrundă. Şi ele se deschid când vechi greşeli ale vieţii,

		Cu care omul s-a-ncărcat inconştient, Sunt contemplate-n spirit în vieţi pământeşti ulterioare, Şi când, prin liberă voinţă de jertfă, Ele sunt transformate-n fapte de viaţă Ce-aduc ca rod salvarea-adevărată-a omului.
	3070	Puterile destinului au vrut să-mi dăruie Privirea care vede epoci vechi; Mi-au fost date şi semnele Care mă-nvaţă să-mi îndrum voinţa de jertfă Încât să înflorească salvarea acelor suflete-omeneşti Ale căror fire de viaţă vor trebui mereu Să se unească cu-ale mele în devenirea Pământului. Am văzut, în trupurile lor pământeşti de odinioară, Sufletul lui Johannes întorcându-se de la tatăl lui, Şi am văzut puterile care m-au împins pe mine însămi
	3080	Să-nstrăinez pe fiu de inima tatălui. Azi, tatăl stă în faţa mea, prevenindu-mă Asupra datoriei vechi a vieţii. El vorbeşte-n cuvinte cosmice Ce-şi pun pecetea în faptele vieţii. Ce eu am pus între tată şi fiu

		A trebuit să apară, dar într-o altă formă, 'n-*această* viaţă, care-a legat din nou strâns Sufletul lui Johannes de mine. 'n-acele dureri pe care-a trebuit să le port
	3090	Când a trebuit să-l despart pe Johannes de mine, Eu recunosc urmările de destin ale propriilor fapte.– Dacă sufletul meu rămâne credincios luminii Pe care i-o dăruie puterile spiritului, El îşi va crea forţe prin serviciile Pe care le poate aduce lui Capesius În asprul lui pelerinaj pământesc. Cu puterile astfel dobândite, El va contempla sigur steaua lui Johannes, Chiar când acesta, abătut de cătuşele dorinţei,
	3100	Nu străbate calea inundată de lumină. Din viziunea spirituală ce l-a condus În timpuri de demult, sufletul meu Va recunoaşte cum trebuie să formeze În epoca *aceasta* legăturile sufleteşti Încât forţele de viaţă, ce s-au pregătit obscur, Să acţioneze mai departe în sensul mântuirii omului.
BENEDICTUS:		În zile pământeşti de demult

		S-a format un nod din firele Pe care karma le ţese-n devenirea lumilor.
	3110	Sunt întreţesute-n el vieţile-a trei oameni. Asupra acestui nod de destin străluceşte acum Înalta lumină spirituală a lăcaşului de iniţiere. Maria, ţie trebuie să îţi vorbesc acum: Dintr-acele suflete, doar tu singură eşti În ceasul ăsta la locul consacrării. Fie ca, în Sinea ta, această lumină Să promoveze mai departe, vindecând, Forţele care-au unit odinioară într-un nod strâns Firele vieţii tale de ale altor vieţi.
	3120	În existenţa precedentă, tatăl n-a putut găsi Inima fiului. De-acum însă cercetătorul spiritului Va însoţi Sinea prietenului tău, Pe drumul acestuia, în ţara spiritului. Iar ţie îţi revine datoria de a menţine-n lumină Sufletul lui Johannes, prin puterea ta. Aşa cum l-ai înlănţuit de tine-odinioară, El a putut să te urmeze doar în mod obscur.

		L-ai redat libertăţii sale atunci când, Cuprins de iluzie, îţi era devotat.
	3130	Acum, că vrea el însuşi să-şi dobândească personalitatea, Tu trebuie să-l regăseşti. Şi dacă sufletul tău rămâne credincios luminii Ce ţi-o dăruie puterile lumii spiritului, Atunci sufletul lui Johannes va-nseta după al tău Chiar şi-n sferele Stăpânului dorinţelor Şi, prin iubirea ce îl leagă de tine, Va regăsi drumul spre lumina înalturilor. O fiinţă care, cunoscând, a putut contempla Înălţimile spiritului din propriile adâncuri sufleteşti,
	3140	Trăind, străbate prin lumină şi întunecime. Ea a respirat din depărtări cosmice Aerul care-i dă viaţă pe vecie... Şi trăind, ridică întreaga existenţă-a omului Din adâncimile sufletului spre înălţimi solare. (Cortina cade.)

COMENTARII ALE LUI HUGO REIMANN PE BAZA NOTELOR MATHILDEI SCHOLL (TABLOURILE I, II, III)

TABLOUL ÎNTÂI

În conferința *Simbolică și fantezie* din 19 decembrie 1911(Conferință cuprinsa in *Die Mission der neuen Geistesoffenbarung* (***Misiunea noii revelații spirituale***), GA 127), Rudolf Steiner arată că în a doua dramă a urmărit în special să înfățișeze în mod real ideea reîntrupării și influența ei în viața sufletească a omului. Capesius, Maria și Johannes Thomasius trăiesc aici conștient viziunea unei vieți pământești anterioare, în timp ce Strader nu are o viziune retrospectivă deplin conștientă. Ceea ce vedem în această dramă este o continuare a ceea ce se petrece în prima dramă. De aceea, în genere, aici apar aceleași personaje. Trebuie remarcat că Retardus este îndepărtat din comunitatea hierofanților și că acum apare o altă ființă care frânează evoluția, Cealaltă Philia. Ea reprezintă „entitatea spirituală care împiedică unirea forțelor sufletului cu Cosmosul". În primele tablouri, Capesius, Maria, Johannes Thomasius sunt conduși spre încercarea sufletului. Strader arată, prin propriile sale strădanii, că și el se îndreaptă spre un fel de încercare a sufletului.

Așa cum în prima dramă este arătată cu precădere calea de inițiere urmată de Johannes Thomasius, în cea de a doua dramă este prezentată îndeosebi cea a lui Capesius. Multe din cele trăite în sufletul său sunt impulsionate de trăirile din prima dramă, care continuă să acționeze în sufletul său. Conferința lui Benedictus îl umpluse deja de uimire, fiindcă în ea a putut recunoaște puterea cuvintelor, aceea de a trezi adevărate forțe de viață. Pare că el a fost

mai puţin şocat decât Strader de viziunea Theodorei. Este de presupus însă că aceasta a continuat să acţioneze şi în el. Transfonnarea interioară a lui Johannes este cea care îl impulsionează cel mai puternic. El a putut să o vieţuiască foarte de aproape fiindcă pe atunci Johannes era elevul său. Portretul pe care i-l făcuse Johannes l-a răscolit puternic, dat fiind că a recunoscut în el trăsături ascunse ale fiinţei proprii, care se explicau doar prin vieţi pământeşti anterioare.

Acum, Capesius citeşte într-o carte scrisă de Benedictus şi găseşte în ea o caracterizare a gândirii obişnuite, ca umbră. El însuşi, la începutul primei drame simţise deja caracterul de umbră al propriei sale gândiri şi deja acolo aflase cu uimire că există şi o altă gândire, puternică. Dar dacă atunci acceptase acest lucru cu o anumită indiferentă, ca pe rezultatul obiectiv al unei cercetări, acum începe să-l frământe ideea „că... gândurile nu sunt decât palide umbre", că propriile *sale* gânduri nu au fost până acum decât umbre. Toate acestea sunt exprimate în cuvintele:

„Şi dacă-n ceasul ăsta, un zeu,
Din a furtunii sălbatice tărie,
Ar vrea să mă atingă în mânia lui,
Puterea sa de groază n-ar fi-n stare
Mai crunt să mă chinuie
Decât forţa acestui cuvânt al destinului
Într-o lungă viaţă de om,
Eu am ţesut în imagini ce ca umbre
Se desenează-n visul sufletului, care,
Stăpânit de iluzii, oglindeşte
Natura şi fapte ale spiritului –
Şi, din ţesătura lui de vis,
Vrea să dezlege enigmele lumii".

Capesius a văzut prin Johannes că ființa omenească se poate transforma, că din adâncul sufletului se pot ridica forțe care creează izvoare de viață. De când a dobândit această convingere, el se simte obligat să admită că ar fi cea mai mare vină să lași să piară comoara interioară a spiritului care face posibilă o astfel de metamorfoză, fiindcă asta ar însemna distrugerea unei opere divine. El recunoaște că propria sa gândire este prea slabă pentru a cuprinde izvorul vieții în lumina adevăntlui. Ce fel de gândire este necesară pentru aceasta este indicat de către Rudolf Steiner în conferința a III-a din ciclul 22(*Der Mensch im Lichte von Okkultismus, Theosophie und Philosophie* (***Omul în lumina ocultismului. Teosofie și Filosofie***), GA 137), cu următoarele cuvinte:

„Căci tot ceea ce poate fi dobândit prin știința obișnuită în legătură cu obiectele exterioare, tot ceea ce poate fi cercetat și gândit de știință, toate acestea nu sunt decât umbră și oarecum fără viață în comparație cu imaginile elaborate de sufletul nostru când ne-am desprins de creierul nostru fizic. Pentru antroposofi, putem rezuma că un astfel de om, care a reușit să se elibereze de instrumentul său fizic-corporal, se slujește, pentru a putea lucra în interior în sufletul său, doar de instrumentele ce i-au fost date în organismul său eteric, în organismul său astral și în Eul său. Deci el se slujește de ceea ce am cunoscut despre om prin antroposofie, cu excepția corpului fizic. Ceea ce pătrunde atunci în suflet are o forță interioară mult mai mare, o vigoare interioară mult mai puternică decât gândurile care se formează în mod obișnuit datorită obiectelor exterioare – și, în plus, aceasta arată ca un fel de substanțialitate care ne învăluie în întregime. Ești obligat să recunoști că aici ai de-a face cu o revărsare de lumină; nu este însă vorba de lumina

transmisă prin ochiul uman, deci printr-un instrument corporal exterior, ci trebuie să îţi imaginezi că această substanţialitate care se revarsă, în care te afli la început ca într-o mare tălăzuindă, este resimţită interior cu mult mai mult decât orice ar putea să apară interior sub formă de strălucire luminoasă sau ceva asemănător. Simţi deci lăuntric şi simţi în aşa fel încât omului care simte asta într-adevăr îi dispare reprezentarea, ca şi când aici ar fi într-un neant. Dar cel care se află într-adevăr în acest element nu va mai afirma că se află într-un neant, fiindcă, înainte de toate, orice ai şti, acest element are un efect surprinzător. Este ca şi când ne-ar sfâşia şi ne-ar împrăştia în tot spaţiul, ca şi când am fi dizolvaţi în el, ca şi când am fi descompuşi, iar pământul ne-ar fugi de sub picioare, am pierde orice punct de sprijin pe care îl aveam în lumea materială exterioară".

Capesius resimte aceste lucruri şi, la început, sufletul său se umple de teamă şi groază. Dar datorită acestei stări este condus la viziunea fiinţelor spirituale. Aici, de cea mai mare importanţă a fost disciplina sa de gânditor. Rudolf Steiner continuă în aceeaşi conferinţă:

„Acum, în cazul în care disciplolul ocultist a făcut această experienţă fără să fi fost obişnuit să gândească mult în viaţa zilnică, el se află aici deja în faţa unui obstacol, nu va putea să treacă mai departe cu uşurinţă dacă nu a învăţat să gândească mult. Este necesară aici această pregătire despre care am vorbit ieri, o îndelungă exersare a unei gândiri subtile, a unei forţe de judecată subtile. Când, ca discipoli ocultişti, pătrundem în acest element fluid, de folos nu ne este ceea ce ne însuşim exterior prin această forţă subtilă de judecată, prin această înţelegere subtilă, ci disciplina pe care ne-o însuşim pe măsură ce învăţăm să gândim într-un mod mai riguros. Atunci nu gândurile sunt

cele care acţionează, ci forţele de educare ale Sinei noastre, care ne-au fost date prin intermediul gândurilor; ele continuă să acţioneze, iar în jurul nostru nu este doar o lumină curgătoare ascunsă, ci avem şi posibilitatea ca în acest element curgător să apară imagini despre care ştim că nu provin din vreo percepţie a unui obiect exterior, ci că ele apar în elementul în care noi înşine suntem cufundaţi. Dacă am ajuns la o astfel de situaţie de viaţă, nu ne pierdem în această lumină curgătoare, ci întâlnim în ea chipuri mult mai vii decât tot ceea ce pot să ne ofere visele şi viziunile. Dar, în acelaşi timp, trăim aceste imagini astfel încât lor le lipseşte tot ceea ce evidenţiază percepţiile exterioare. Însuşirile pe care le percepem prin simţuri sunt de negăsit aici; găsim însă într-o mai mare măsură ceea ce vieţuim de obicei când ne formăm gânduri. Dar aceste gânduri nu sunt, de fapt, simple gânduri care ne cuprind, ele sunt într-un fel plăsmuiri consolidate în sine, plăsmuiri ce par fiinţiale în ele înseşi".

Dar pentru ca vieţuirea în acest element curgător să poată trece la o percepere a imaginilor spirituale, nu se impune numai o educare a gândirii, ci şi o întărire a memoriei. În legătură cu aceasta, Rudolf Steiner spune în aceeaşi conferinţă:

„Clarvăzătorului care a ajuns la această stare, imaginile care îi apar mai întâi, şi despre care v-am vorbit acum, nu îi apar ca gânduri pe care el le gândeşte acum, ci ca gânduri păstrate în memorie, ca gânduri de care ne putem aminti. Vom şti acum şi de ce trebuie să ignorăm intelectul şi să trecem la o ascuţire a memoriei; pentru că trebuie să ne însuşim sentimentul că ceea ce se află înlăuntrul acestei întinse mări de lumină spirituală răspândeşte, ca să spunem aşa, imagini pe care le putem percepe doar ca imagini ale amintirii. Dacă forţa amintirii

nu ar fi fost întărită, ele ne-ar scăpa şi nu ar fi perceptibile pentru clarvăzător. Ar fi ca şi când am vedea întinzându-se o mare interioară de lumină curgătoare. Deci posibilitatea ca aceste imagini-gânduri să poată fi percepute înotând în această mare de lumină interioară devine realitate numai dacă ne-am întărit suficient memoria, încât ceea ce apare să fie perceput nu prin intelect, ci prin capacitatea de amintire, de memorie; acestea trebuie să fie percepute prin memorie".

Rudolf Steiner vorbeşte apoi de un al treilea exerciţiu preliminar, care îţi permite să înţelegi ceea ce ai perceput spiritual. El spune:

„Şi se pune acum întrebarea: Ce remarcă ocultistul care percepe astfel de imagini deosebite înotând în această mare, imagini pe care acum le poate cuprinde cu intelectul, pentru care nu foloseşte doar memoria, pentru că ele au devenit atât de puternice încât intelectul poate să le înţeleagă? Ce remarcă deci ocultistul din aceste imagini? Ocultistul nu remarcă aici ceva decât dacă mai înainte a învăţat ceva, şi anume dacă înainte s-a familiarizat cu diferite gânduri ale filosofilor, dacă s-a ocupat puţin de filosofie. Atunci ochiului spiritual îi apare cunoaşterea că gândurile reale ale filosofilor sunt imagini-umbre, reflectări a ceea ce se percepe în lumina mişcătoare ca ceva viu. Atunci a sosit momentul în care puteţi înţelege ce este de fapt toată filosofia. Toată filosofia lumii nu este nimic altceva decât o sumă de plăsmuiri de gânduri, de idei, care sunt proiectate ca imagini în viaţa noastră fizică, originea lor propriu-zisă aflându-se în viaţa suprafizică, în ceea ce clarvăzătorul poate percepe în modul indicat. Filosoful nu percepe ceea ce se află în spatele imaginilor sale, şi ceea ce el proiectează în aceste imagini în conştienţa fizică. Dar el primeşte imaginile. Ocultistul poate întotdeauna să indice

originea tuturor ideilor mari şi importante ale filosofilor, idei care au jucat un rol în lume. Filosoful vede întotdeauna numai imaginea de umbră a gândurilor, ocultistul vede elementul de lumină real şi viu, care se află îndărătul acestora".

Capesius a înfăptuit cele trei exerciţii preliminare; şi-a educat gândirea, şi-a întărit memoria şi a ajuns să cunoască diferitele idei ale filosofilor. De aceea el este pregătit să abordeze calea iniţierii arătată aici. Totuşi lui i se cere şi mai mult pentru a reuşi să treacă prin încercările sufleteşti pe care le va întâlni în drumul său. În conferinţa a VIII-a din ciclul 18, ***Minunile lumii, încercările sufletului şi revelaţiile spiritului***, Rudolf Steiner arată că tăria sufletească necesară o putem dezvolta din încrederea ce ia naştere prin adâncirea în ştiinţa spiritului. Printre lucrurile pe care omul le cunoaşte pe calea iniţierii, multe sunt greu de suportat, de pildă descoperirea că în întrupările precedente te-ai încărcat cu mai multe datorii decât poţi să îndrepţi în întruparea actuală. Aici, Rudolf Steiner spune:

„Firește, în mulţi oameni se naşte dorinţa profundă de a repara cât mai mult; asta provine însă din egoism. Pentru majoritatea oamenilor şi egoismul lor, este de nesuportat să ducă dincolo de moarte mult din acest cont al datoriilor, să ştie că tu trebuie să mori, iar în viitoarea viaţă vei aduce cu tine partea asta sau cealaltă din datoriile înscrise în contul tău. Dar curajul de a-ţi spune liber şi cinstit că sufletul tău este încărcat cu multe rele necesită lipsa totală a egoismului, în timp ce omul este în genere mai curând dispus să dorească a fi atât de bun cât este în stare să-şi închipuie el că poate fi un om bun. Cel care a făcut cu adevărat experienţe de acest gen trebuie să-şi mărturisească fără rezerve josnicia sa şi chiar să-şi poată

spune că este imposibil să repari totul în această viaţă" (Conferinţa VIII).

Aceasta este o încercare a sufletului pe care o parcurge Capesius în scenele finale ale dramei. Aici el trece mai întâi prin încercări care apar ca urmare a caracterului de umbră a gândirii sale. Rudolf Steiner arată aceasta prin următoarele cuvinte:

„Şi dacă sufletul simte că prin conştienţa normală actuală poţi crea doar idei care, în raport cu realitatea plină de sevă, sunt maya... el se simte ca şi cum ar fi gol faţă de realitatea cosmică, simte că el cu ideile sale poate ajunge până la capătul lumii, până în depărtările cosmice, dar nu ţine cont de sintagma din drama a doua: «Să nu te pierzi în depărtările cosmice». Cel care ar voi cu adevărat să se piardă în depărtările cosmice ar fi cuprins imediat de sentimentul că trebuie să se dilate cu ideile – care sunt slabe în ele însele – la dimensiunea unui spaţiu de o mărime infinită. Acolo ele devin şi mai diluate şi, pe măsură ce înaintează în depărtările cosmice, devin tot mai diluate, iar noi ne vom afla cu ideile noastre în faţa unui abis infinit, gol. Este încercarea sufletească prin care trebuie să treci. Cel care însetează după realitate, cel care vrea să-şi clarifice enigmele şi minunile lumii în sensul ştiinţei abstracte se află în cele din urmă cu ideile sale, care se dizolvă complet în ceaţa spirituală, în faţa golului cosmic; iar în faţa acestui gol, sufletul trebuie să resimtă o teamă fără margini. Cel care nu poate simţi o astfel de teamă în faţa golului dovedeşte pur şi simplu că nu este destul de avansat pentru a simţi adevărul cu privire la conştienţa actuală. Deci, dacă vrem să dilatăm conştienţa actuală până în depărtările cosmice, apare în faţa noastră, ca o imagine cumplită, teama de golul cosmic, de care nu poate scăpa nimeni din cei care iau în serios ceea ce este

conştienţa normală actuală. Sufletul trebuie să treacă prin această probă dacă vrea să cunoască sensul şi spiritul epocii noastre" (Conferinţa X, GA 129).

Calea iniţierii lui Capesius este atât de importantă pentru epoca noastră tocmai pentru că conştienţa sa are trăsăturile caracteristice ale conştienţei normale actuale. O altă încercare au de străbătut oamenii care au o astfel de conştienţă, dacă ei încearcă să pătrundă în interiorul propriului lor suflet. Acest lucru îl descrie Rudolf Steiner în următoarele cuvinte:

„Aşa cum simţim că substanţa conştienţei noastre se sfărâmă şi se distruge când mergem spre depărtările cosmice, tot astfel, atunci când ne adâncim în profunziunile sufletului nostru, simţim tot mai puternic că suntem respinşi, aşa cum ne respinge o minge de cauciuc când o apăsăm. Când vrem să coborâm în fiinţa noastră interioară ne simţim de fiecare dată respinşi de noi înşine. Acest lucru îl putem remarca foarte bine. Nu numai că instinctele, dorinţele şi pasiunile pe care le întâlnim mai întâi când coborâm în noi înşine ne apar oribile când ne aflăm în faţa lor, dar ele ne apar ca şi când ar vrea în fiecare clipă să pună stăpânire pe noi. Ele se intensifică, devin puternice, iar natura lor voluntară se afirmă tot mai evident. În timp ce în viaţa conştientă obişnuită ascultăm de cutare sau cutare înclinaţie, de îndată ce ne cufundăm cât de puţin în noi, tendinţele şi instinctele îşi arată imediat întreaga lor putere, iar noi nu putem face altceva decât să ne supunem lor. Ne stăpâneşte continuu o voinţă de natură inferioară care zace în noi şi ne simţim respinşi în noi înşine, mai răi decât eram înainte. Când coborâm în noi înşine, ne aflăm în faţa masei de porniri şi de instincte. Acesta este celălalt pericol" (Conferinţa X, GA 129).

Dar Rudolf Steiner nu descrie numai pericolele; el arată şi cum pot fi depăşite. El spune:

„Există un lucru care ne deschide o perspectivă, la început pur teoretică. Trebuie însă să ne spunem: Oricât de slabe ar fi ideile, oricât de slab ar fi tot ceea ce ne dă egoitatea, egoismul, toate acestea vin totuşi din Cosmos. Şi dacă ne putem regăsi corect în această conştienţă a noastră, dacă o observăm în independenţa sa, în ceea ce este în sine, şi dacă ea devine apoi tot mai puternică, se poate întâmpla să pătrundem pe o cale sau alta, încât să putem suporta încercarea. Doar se va indica aici cum putem înainta în alt altfel decât cu conştienţa normală obişnuită. Să presupunem că ne-am pătrunde cu ceea ce am numit deja în diverse contexte impulsul lui Hristos; atunci învăţăm să înţelegem în semnificaţia lor cea mai profundă cuvintele Sfântului Pavel: Nu eu, Hristos în mine. Cu conştienţa noastră normală suntem acolo şi spunem: Nu vrem ca această conştienţă normală să acţioneze singură, nu vrem să rămânem numai în această personalitate a noastră, ci vrem să ne pătrundem cu substanţialitatea care, după Misteriul de pe Golgota, există în atmosfera Pământului, cu substanţa lui Hristos. Dacă ne lăsăm pătrunşi de aceasta, nu vom purta cu noi în depărtările cosmice numai slabele noastre idei, ci oricât de departe vom ajunge în depărtările spaţiului vom purta cu noi substanţa lui Hristos... Aşa cum devenim din ce în ce mai goi şi mai săraci, iar conştienţa noastră se împrăştie şi se pulverizează când pătrundem în neantul cosmic cu conştienţa noastră fără de Hristos, tot aşa de îndată ce am primit impulsul lui Hristos, cu cât vom ajunge mai departe în depărtările cosmice cu atât mai mult se va îmbogăţi conştienţa noastră, cu atât mai mult va ajunge la plenitudine. Şi dacă ajungem la clarvedere, avem din

belşug substanţă sufletească prin sufletul umplut de Hristos, încât la sfârşit vor sta în faţa noastră puternice şi grandioase, ca realităţi suprasensibile, cauzele adevărate ale realităţii" (Conferinţa X, GA 129).

Acelaşi impuls biruie şi pericolul pe care îl întâlnim când încercăm să pătrundem în noi înşine, numai că el acţionează în alt mod. În legătură cu acesta, Rudolf Steiner spune:

„Şi dacă parcurgem cealaltă cale, dacă ne umplem sufletul cu impulsul lui Hristos în sens paulian, şi apoi ne vom adânci în noi înşine, ce se va întâmpla? Impulsul lui Hristos are însuşirea de a acţiona dizolvant, distrugător asupra egoităţii, asupra egoismului nostru. Este remarcabil faptul că, cu cât coborâm mai adânc în noi înşine împreună cu impulsul lui Hristos, cu atât mai puţin ne afectează egoismul. Apoi pătrundem tot mai mult în noi înşine şi în timp ce pătrundem cu impulsul lui Hristos în pornirile şi pasiunile noastre egoiste cunoaştem entitatea umană, cunoaştem toate tainele minunii cosmice, care este omul." (Conferinţa X, GA 129).

Atunci când în noi acţionează impulsul iubirii dezinteresate, a acelei iubiri care a pătruns în omenire prin Hristos, se formează în noi un centru spiritual de voinţă care nu poate fi biruit de focul mistuitor al naturii noastre instinctive; dimpotrivă, el stăpâneşte şi transformă această natură instinctivă. Când pătrundem astfel în fiinţa noastră interioară cu impulsul lui Hristos, găsim în noi un domeniu suprapersonal care pătrunde întreaga lume. Găsim în interior exteriorul şi recunoaştem că drumul spre interior şi cel spre exterior duc la aceeaşi realitate spirituală. Despre aceasta, Rudolf Steiner spune:

„Da, acest impuls al lui Hristos ne face să înaintăm mult mai departe; în timp ce fără de el am fi fost respinşi ca

o minge elastică, neputând să coborâm în noi înşine, în propria noastră organizare umană, cu impulsul lui Hristos în noi pătrundem tot mai adânc şi ne străbatem pe noi înşine, ieşim – să zicem aşa – din nou afară din noi, pe cealaltă parte. Într-un caz ieşim deci în depărtările cosmice şi găsim răspândit în spaţiu principiul lui Hristos; în celălalt caz, dacă coborâm în domeniul lumilor subpământene, găsim, de asemenea, tot ce este impersonal, liber de noi. În ambele cazuri descoperim ceea ce ne depăşeşte. În depărtările cosmice nu ne pulverizăm, nu ne împrăştiem; găsim lumea zeilor de sus, iar în jos pătrundem în lumea zeilor adevăraţi. Iar ceea ce ne conduce în noi înşine şi ceea ce ne conduce în spaţiile cosmice am putea desena ca un cerc, iar în final noi înşine ne-am afla în afara noastră. Această natură volitivă, în care ne cufundăm ca într-un domeniu în care ardem, şi depărtările spaţiului în care ne pulverizăm ca într-un neant, toate acestea se întâlnesc, iar gândurile noastre despre Cosmos se unesc cu voinţa care vine spre noi din lume, atunci când coborâm. Gânduri umplute de voinţă, gânduri ale voinţei. Prin acest proces nu ne aflăm în faţa unor gânduri abstracte, ci în faţa gândurilor cosmice, care sunt creatoare prin ele însele, care pot să voiască. Gândurile care voiesc sunt însă fiinţe divine, entităţi spirituale, fiindcă gândurile umplute cu voinţă sunt entităţi spirituale. Astfel se închide cercul... Trebuie să parcurgem cele două căi, să simţim cele două împotriviri, atât cea a angoasei faţă de vid, cât şi cea a propriei egoităţi. Şi astfel, trecând prin noi către cealaltă parte a naturii volitive, apropiindu-ne de lume, suntem cuprinşi, îndată ce ieşim astfel din noi, de compasiunea infinită, de infinită împreună-simţire cu toate entităţile.

Această împreună-simțire, această compasiune este cea cu care se unesc gândurile lumii când cercul s-a închis, gânduri care altfel s-ar volatiliza, dar care primesc astfel un conținut substanțial. Impulsul lui Hristos ne conduce pas cu pas spre închiderea cercului, ne conduce la a recunoaște ceea ce trăiește și viețuiește în întinderile spațiului ca gânduri umplute cu voință, gânduri ființe. Și astfel, dacă încercările sufletului ne-au făcut să progresăm în acest mod, suntem purificați sufletește și vom fi cu totul impregnați de procesul de purificare pe care l-am parcurs. În timp ce în jos trebuie să trecem prin tot ceea ce Păzitorul Pragului ne arată ca prilej de egoism, suntem expuși și la tot ce ne dă prilejul să ne pulverizăm în depărtările cosmice și să resimțim teama în fața vidului" (Conferința X, GA 129)

Capesius este pregătit să pornească pe drumul care duce la acest țel; el nu poate însă să înainteze fără ajutor. Prima viziune a spiritului îl cufundă deja într-o stare de confuzie din care trebuie să îl scoată Benedictus, explicându-i că omul poate pierde doar ceea ce-l desparte de ființa lumilor, fiindcă acel individual care se întemeiază pe separarea de ființa cosmică universală nu are trăinicie și acest lucru trebuie pierdut pe calea ce o urmează acum Capesius. Ceea ce este aici necesar pentru a te menține a fost arătat de Rudolf Steiner chiar în momentul reprezentației primei drame, și cu atâta precizie încât spectatorii au știut ce înseamnă recomandarea făcută de Benedictus lui Capesius, aceea de a se „menține el însuși" în această împărăție. Ei au putut ști că acest „a te mentine tu însuți" nu este posibil decât dacă iei cu tine impulsul lui Hristos și că acest impuls al lui Hristos îi deschide omului porțile înțelepciunii, atunci când el pornește pe calea inițierii descrisă aici.

TABLOUL DOI

În tabloul doi, Maria trece printr-o grea încercare. Ea presimte că ar fi necesar să se despartă de Johannes pentru ca el să se poată dezvolta independent. Această presimţire i se pare sumbră şi în contradicţie cu ceea ce crede să fi înţeles clar prin contemplarea spirituală. Oricât de departe a putut contempla raporturile sale de destin cu Johannes, a rămas convinsă că viaţa ei este legată de a lui. Am putea crede că, în faţa certitudinii fondate pe clarvedere, această sumbră presimţire ar fi trebuit să amuţească; dar nu este aşa. Acest presentiment o atinge pe Maria în miezul profund al fiinţei ei şi nu poate fi respins.

Maria îi vorbeşte despre acest lucru lui Benedictus, sperând că el va putea să o scape de această presimţire înşelătoare. El îi explică însă că presimţirea ei nu o înşeală, pentru că, de fapt, voinţa destinului cere fapta liberă a lui Johannes în domeniul spiritului. Acest răspuns nu reuşeşte să îndepărteze cu totul îndoiala Mariei; ea are totuşi certitudinea că puterile spirituale au binecuvântat legătura cu Johannes. Benedictus îi arată că, în împărăţia lumii superioare, ea a văzut sub formă de imagine numai o parte din adevăr şi că atât ea cât şi Johannes mai trebuie să facă faţă la multe cerinţe şi să treacă prin multe încercări până ce, prin voinţa ei, va putea să transforme imaginea în realitate. Acest răspuns nu o mulţumeşte pe Maria, pentru că ea a perceput că într-o viaţă trecută a fost implantat germenele unei prietenii al cărei rod era copt pentru eternitate. Benedictus o întreabă dacă atunci când îşi îndreaptă ochiul spiritual asupra trecutului este convinsă că nici una din vieţile sale trecute nu îi este ascunsă. Întrebarea o face să se gândească mai profund; ea recunoaşte că multe lucruri îi sunt încă ascunse şi că este

în pericol să cadă în vanitatea cunoașterii. Recunoaște că ceea ce i-a apărut la început ca un presentiment obscur și ca o imagine înșelătoare era de fapt strigătul de avertisment al inimii sale.

În ciclul ***Macrocosmos și microcosmos***, Rudolf Steiner vorbește mai detaliat despre vocea inimii, care se poate transforma în gândirea inimii. Este vorba de capacitatea de a deosebi direct imaginile adevărate de imaginile înșelătoare. La aceasta nu se poate ajunge prin logica obișnuită, deși disciplinarea gândirii obișnuite poate fi o bună pregătire pentru percepțiile spirituale. Deosebirea realizată nemijlocit prin sentiment corespunde unei trepte de dezvoltare aflată sub cea a gândirii obișnuite; cea a gândirii inimii însă o depășește. În cadrul gândirii logice se vieţuiește un fel de conștiință logică, care poate fi formulată ca un sentiment de responsabilitate față de ceea ce este adevărat și fals, iar acest sentiment este important pentru orientarea în lumea spirituală. Acest lucru este descris astfel de către Rudolf Steiner:

„Cel care vrea să ajungă la o dezvoltare superioară trebuie să practice un anumit timp o disciplinare în gândirea logică și apoi să o lepede pentru a ajunge la gândirea inimii. Îi rămâne însă din această disciplinare o anumită obișnuință de scrupulozitate față de ceea ce poate fi considerat ca adevărat în lumile superioare. Cel care a urmat această disciplinare nu va lua orice simbol drept o imaginaţiune reală, nu o va interpreta într-un mod sau altul, ci va avea puterea lăuntrică să pătrundă până la realitate pentru ca să o vadă corect și să o interpreteze. Tocmai de asta este nevoie de o bună pregătire, pentru că acolo trebuie să ai un sentiment nemijlocit că ceva este adevărat sau fals. Iată, mai exact, ce se întâmplă: în timp ce în viaţa obișnuită gândești în lumile superioare, trebuie ca

gândirea ta să fi fost destul de dezvoltată ca să poţi hotărî *imediat* dacă ceva este adevărat sau fals. O bună pregătire pentru dobândirea acestui discernământ este ceva ce trebuie câştigat, dar nu poate fi găsit decât în măsură foarte redusă în viaţa obişnuită. Cel care vrea să se pregătească pentru sentimentul nemijlocit, pentru experienţa imediată că asta este adevărat, asta este fals, trebuie să se antreneze până într-atât încât o eroare să îl doară iar un adevăr, care este şi el întâlnit în viaţa obişnuită, să-i facă plăcere şi bucurie... Suferinţă şi durere faţă de ceea ce este diform, fals, rău, chiar dacă acestea nu se referă la noi; bucurie faţă de adevăr, frumos, bine, chiar dacă acestea nu ne ating personal; ele fac parte din antrenamentul necesar celui ce vrea să dobândească gândirea inimii. Dar mai este şi altceva: când te înalţi în lumea imaginativă şi când primeşti în imagini ceea ce aparţine unei lumi superioare, trebuie să dobândeşti ceva care nu există în viaţa obişnuită. Trebuie să înveţi să gândeşti într-o manieră nouă despre ceea ce se numeşte o contradicţie sau o concordanţă".

Pe măsură ce se dezvoltă vederea spirituală, trebuie să se formeze şi gândirea inimii, fiindcă fără ea nu este posibilă orientarea în lumea spirituală. O capacitate de a disceme cu ajutorul inimii, care, pentru un grad de clarvedere redus, este suficientă, se poate dovedi insuficientă pentru o contemplare spirituală mai clară. În plus, capacitatea de discernământ a inimii serveşte la reglarea acţiunii şi a comportării exterioare a omului prin intermediul spiritului. Dar Maria nu a ajuns încă la deplina siguranţă. Ea aude foarte bine chemarea inimii, dar nu o poate pune de acord cu viziunea spirituală avută până acum şi de aceea nu vrea ca aceasta să-i dirijeze conduita. Ea nu a îndeplint toate condiţiile necesare pentru o

educare completă a capacității de discernământ a inimii. Pentru că încă nu este în stare „să gândească într-un mod nou asupra a ceea ce numim contradicție", Benedictus este nevoit să îi spună:

„Drumurile adevărului suprem sunt încâlcite; –
Se regăsește-n el doar cel ce cu răbdare
E-n stare să străbată labirintul.
În împărăția luminii înalturilor,
Tu ai putut vedea doar o parte a realității,
Atunci când ochiului sufletului tău
I-a apărut un talbou al lumii spiritelor".

În următoarele rânduri, Rudolf Steiner ne spune cum poți ajunge să te regăsești în labirintul contradicțiilor aparente din lumea spirituală:

„Când vrei să pătrunzi în lumea imaginației, dacă urmezi calea care pornește de la gândirea inimii, trebuie să te aștepți ca lucrurile să ia forma unei anumite imagini. Dacă ai dobândit destul de puternic sentimentul că poți accepta adevărul acestei imagini, se poate întâmpla ca într-un alt moment, urmând o cale asemănătoare, să ajungi la o imaginațiune care contrazice sentimentul: «asta este adevărat». Trebuie să știi acest lucru; vei ajunge la adevărata înțelegere a acestui fapt dacă îți vei căuta Eul propriu în această lume imaginativă. Am arătat cum, fiind în afara Eului propriu, poți să îl privești. Când treci prin fața Păzitorului Pragului îl ai obiectiv în fața ta. Dar poți căuta acest Eu o dată, de două, de trei ori, și de fiecare dată să ai imagini diferite. Cu pretențiile din lumea fizică ai putea spune: Acum am văzut ceea ce sunt în lumea superioară; iar a doua oară: Acum m-am găsit iar și sunt altceva; a treia oară găsim din nou altceva. În clipa în care, prin această disciplină, pătrunzi în lumea imaginativă unde îți vezi Eul propriu în imagine, trebuie să știi cu certitudine

că poţi vedea douăsprezece imagini diferite ale Eului tău. Pentru fiecare Eu există douăsprezece imagini diferite; şi numai după ce ţi-ai observat Eul din douăsprezece puncte de vedere diferite, fiind în afara lui, numai atunci l-ai înţeles complet. Această contemplare din afară a Eului se produce exact după relaţia care există între cele douăsprezece constelaţii ale zodiacului şi Soare... De aceea, trebuie să spunem: Când te înalţi în lumi spirituale, este necesar să nu te mulţumeşti cu un singur punct de vedere. Trebuie să te antrenezi în acest sens pentru a evita confuzia. Poţi să realizezi asta doar dacă în lumea fizică te-ai obişnuit să nu consideri salvatoare pentru om doar contemplarea dintr-o singură direcţie".

Atunci când Benedictus i-a atras atenţia Mariei că ea a contemplat în imagini doar o parte din adevăr şi că aceste imagini pot deveni realitate deplină abia prin voinţa ei, presentimentul obscur din inima Mariei începe să se limpezească. Cuvintele lui Benedictus aduc strigătului de avertizare din inima ei puterea de a recunoaşte cât de departe este încă de ţelul următor. Ea risca să folosească greşit bunul spiritual pe care-l primise spre oglindirea Sinei; acum devine conştientă că această cunoaştere a spiritului deţine o forţă formatoare sufletească şi nu doar indicaţii care te scutesc de efortul „de a distinge în viaţa însăşi ţelurile acţiunii". Această înţelegere îi dă certitudinea că Johannes trebuie, cu ajutorul cunoaşterii spirituale, să dezvolte în el forţa care să-i permită să-şi găsească singur propriul drum. Ea recunoaşte că iubire şi datorie îi impun să înceteze a-i trasa calea lui Johannes şi astfel el va învăţa să caute singur drumul propriu. Maria suportă foarte greu acest lucru, are impresia că ea ar distruge ceea ce a devenit vizibil, în faptele prietenului ei, ca acţiune de iubire a propriei ei vieţi sufleteşti. Se teme că,

făcând asta, trebuie să distrugă forţa pe care o îndreaptă spre Johannes iubirea ei.

Benedictus însă îi cere Mariei să verifice care este forţa inconştientă care acţionează în iubirea ei pentru Johannes; ea recunoaşte că, în cele din urmă, este egoismul. Maria spune:

„Ce mă-mpinge cu forţă puternică-n această iubire?
Văd viaţa propriului meu suflet acţionând
În fiinţa şi-n creaţia prietenului meu.
Eu caut deci satisfacţia
Pe care-o simt în propria mea Sine;
Trăiesc însă-n iluzia de-a fi altruistă.
Mi-a rămas însă ascuns că în prietenul meu
Mă oglindesc doar pe mine însămi.
Balaurul egoismului este cel care,
Înşelându-mă, mi-a ascuns ceea ce
De fapt mă mâna".

Înalta treaptă a voinţei de sacrificiu pe care Maria o dezvoltase şi o manifestase în ea nu o apără de egoismul care s-a instalat, metamorfozat, în ea şi care a putut să-i ascundă realitatea. De îndată ce l-a recunoscut, ea găseşte şi forţa de a-l învinge, chiar deghizat fiind. Ea se întoarce spre forţele sufletului care acţionează în adâncurile fiintei ei, ca ele să o ajute să se scruteze în altă existentă şi să găsească direcţia pe care voinţa sa va trebui să o ia în viitor. Transformarea lăuntrică a Mariei este exprimată în special în cuvintele Astridei. În prima dramă, în scena din Devachan, Maria o numeşte deja „oglindă iubită a fiinţei mele". De aceea, din cuvintele Astridei putem deduce ce se petrece în adâncurile fiinţei Mariei. Ea vorbeşte despre întreţeserea personalităţii care se simte pe sine cu o voinţă de iubire devotată. Când devotamentul dezinteresat se uneşte cu personalitatea care se simte pe sine, Eul are

puterea să se înalţe de la existenţa sensibilă la existenţa spiritului. Devotamentul dezinteresat se poate uni cu forţa spirituală ce acţionează dezinteresat, încât voinţa spirituală începe să germineze şi să se dezvolte în Eu; astfel lanţurile dorinţei sunt rupte. Atunci când voinţa individuală ajunge dezinteresată, aviditatea paralizantă de cunoaştere se transformă într-un sentiment spiritual care află ceea ce trebuie făcut; căci, prin voinţa dezinteresată, omul nu mai depinde de dorinţele sale individuale şi priveşte cu calm succesele şi eşecurile celor dorite, ca pe indicatori ai propriului destin şi ai ţelurilor spirituale personale pe care le sondează, tatonând în cursul vieţii. În această sondare a destinului, ajutorul Philiei devine vizibil prin cuvintele:

„Ca tu, soră iubită,
În vechile cercuri de viaţă
Să poţi simţi lumina".

Luna reprezintă acea forţă a sufletului care scrutează sensul şi ţelul vieţii, indicând direcţia ţelurilor spirituale proprii.

Să găsească prin gândirea inimii direcţia pentru fapta şi conduita proprie, asta trebuie să realizeze mai întâi Maria pentru a reuşi în încercarea ce o întâmpină pe treapta actuală a dezvoltării sale. Încercarea sufletului poate să devină astfel un mijloc de progres, aşa cum spune Rudolf Steiner în ciclul 18, ***Minunile lumii, încercările sufletului şi revelaţiile spiritului***:

„Tocmai pentru că avansăm, ne aflăm continuu în faţa unei lumi cu forme mereu înnoite. Putem duce forţele sufleteşti puternice în aceste forme noi. Sufletul nostru va depăşi astfel încercările şi va putea primi din ce în ce mai multe revelaţii ale spiritului din această lume. Fiecare nouă revelaţie a spiritului cere ca sufletul să fie supus unei

probe. Din fiecare treaptă de dezvoltare apare o nouă încercare, iar în faptul că sufletul nostru nu se opreşte niciodată, ci se supune mereu unor încercări şi mai înalte, şi poate tot mai grele, trebuie să vedem însuşi impulsul pentru o dezvoltare superioară. Aceste revelaţii ale spiritului nu lipsesc niciodată când sufletul străbate încercările care, probabil, numai după un timp mai îndelungat îi dau acel lucru spre care el trebuie să se ridice prin însăşi aceste încercări. Vedem cum astfel de încercări sunt impulsuri spre înalturi, iar revelaţiile spirituale sunt ceea ce ne întâmpină mereu de sus ca recompensă. De aceea nu trebuie să ne grăbim, considerând prematur că ar fi încheiat ceea ce se poate atinge pe o treaptă, fapt care este de altminteri arătat în primul *Misteriu rosicrucian*. Omul poate înainta foarte departe în contemplarea tablourilor lumii superioare şi totuşi, într-o zi, să ajungă să-şi spună că a văzut doar imagini, nu realităţi. Apoi sufletul întâlneşte astfel de încercări încât el trebuie să se întrebe: Cum pot dezvolta în mine destule forţe încât să dau un conţinut real la ceea ce până în prezent nu este decât o imagine?" (Conferinţa IX).

Rudolf Steiner a arătat, din diverse puncte de vedere, că aceste forţe se dezvoltă în om când el se uneşte cu entitatea lui Hristos, care pătrunde în el prin poarta uimirii, compasiunii şi conştiinţei.

TABLOUL TREI

Studiind prima dramă, am putea avea impresia că Johannes a atins deja o treaptă foarte înaltă de dezvoltare. Totuşi, în conferinţa a VII-a din ciclul 29, ***Tainele pragului***, Rudolf Steiner spune că Johannes nu ar fi chiar atât de departe; că ar avea doar vieţuiri sufleteşti imaginative, cu

tot ce comportă ele ca unilateralitate şi eroare. În acelaşi context, el spune în legătură cu a doua dramă:

„Lucrurile avansează în *Încercarea sufletului*, unde Johannes atinge o treaptă mai înaltă fiindcă ajunge la impresii din vieţi pământeşti anterioare, ceea ce nu înseamnă numai imaginaţiune, ci trecerea în lumea obiectivă în care ai de-a face cu fapte spirituale care există ca atare, desprinse de sufletul lui Johannes Thomasius. În *Încercarea sufletului* trecem de la lumea subiectivă a lui Johannes la lumea obiectivă. Putem astfel considera că în primele două drame Johannes iese treptat din interiorul său şi pătrunde în lumea spirituală exterioară. Tocmai pentru că Johannes trece prin prima etapă a iniţierii propriu-zise pe parcursul *Încercării sufletului*, de aceea a fost atât de uşor ca Lucifer să reuşească să-l seducă, aşa cum este arătat la sfârşit în *Încercarea sufletului*".

Spre sfârşitul primei drame, Maria a arătat spre ce trebuie să se străduie Johannes în continuare, prin aceste cuvinte:

„Johannes, ţi-ai dobândit acum prin mine
Cunoaşterea-n împărăţia spiritului;
Cunoaşterii spiritului, tu îi vei adăuga viaţă
sufletească,
Dacă îţi vei afla propriul suflet
Aşa cum l-ai aflat pe-al meu".

Se vede din monologul de la începutul tabloului trei că Johannes nu a ajuns încă la acest stadiu. El spune:

„Pe cât de puţin mă-ncred în mine
Să judec dacă arta mea-mplineşte
Ce cere curentul nostru spiritual,
Pe-atât de mult
Mă-ncred în ea".

Apoi Johannes spune că Maria i-a indicat o sarcină picturală și că el nu o poate împlini decât dacă își dă deoparte ființa proprie și se simte răpit. Atunci este în stare:

„Să simt cu năvalnica mare de lumină,
Și să trăiesc cu văpaia culorilor în revărsare,
Presimțind puterile spirituale ce acționează
În țesătura de lumină sustrasă materiei,
În viața culorilor umplute de spirit".

Când își revine însă, descurajarea îl stăpânește din nou și numai focul sufletesc și lumina spirituală a nobilei sale prietene pot să-i reîncălzească bucuria creatoare și să-i stimuleze încrederea.

Johannes îi mărturisește Mariei că fiecare dintre operele lui își are obârșia în ea. Creația lui nu este posibilă decât pentru că el iubește ceea ce trăiește în sufletul Mariei și poate să-i confere o formă picturală. Pe o anumită treaptă de dezvoltare, acest lucru este justificat. Prin iubirea pentru Sinea spirituală care trăiește în sufletul Mariei, Johannes ar putea să pătrundă la propria-i Sine spirituală. Cuvintele lui au o valoare generală:

„Doar iubirea poate să nască-n artist forțele
Ce dăinuie în opere, fecund".

Dar un om nu trebuie să-și extragă forța creației sale numai din iubirea față de o ființă dragă. Ceea ce caracterizează iubirea venită prin Hristos în omenire este tocmai faptul că ea izvorăște din centrul ființial al omului individual, ca forță spiritual-creatoare ce se îndreaptă spre ceilalți oameni fără să fie dependentă de ei și fără să-i facă dependenți de ea. Acestui gen de iubire i se potrivesc cuvintele lui Johannes:

„Şi trebuie să pot sfărma lanţurile egoismului,
Ca să nu plăsmuiesc artistic, după bunul plac,
Forme iluzorii în loc de lumi ale spiritului”.

Iubirea hristică este eliberată de orice egoism şi de orice arbitrar. Acest lucru încă nu se potriveşte cu iubirea pe care o are în vedere aici Johannes.

Maria îl îndreaptă pe Johannes spre posibilitatea de a găsi în propriul suflet arhetipul operelor sale. Dar Johannes nu are încă puterea de a descoperi în el însuşi nici arhetipul şi nici forţa originară a unei creaţii spirituale. El spune:

„Când sunt doar singur cu sufletul meu,
Ce pot atunci vieţui-n mine duce o existenţă
Ce nu mă-mpinge la creaţie”.

Johannes ajunge la fortele originare prin Maria şi de aceea poate da tablourilor lui un fel de flacără spirituală magică, prin care şi alţi oameni sunt cuceriţi. Ceea ce, din tablourile sale, vorbeşte inimilor oamenilor izvorăşte din fiinţa sufletului Mariei. Johannes nu a găsit încă în el Sinea superioară. De aceea, Maria îi spune:

„Gândeşte-te, Johannes, că un suflet trebuie
Să se dezvolte pe sine, de la-nceputul lumii,
Ca o fiinţă individuală, despărţit de alţii.
Iubirea trebuie să lege fiinţe separate,
Dar să nu vrea să ucidă personalităţile”.

La început Johannes nu poate înţelege cu conştienţa trează aceste cuvinte. Ele acţionează însă în sufletul său. Acest lucru devine vizibil prin intervenţia făpturilor forţelor sale sufleteşti. Cea care vorbeşte la început este Luna; ea îl face să devină conştient că rădăcinile fiinţei lui proprii trebuie să îşi atragă forţa din temeliile cosmice, dacă vrea să acţioneze într-un sens corect pe Pământ. La temelia lumilor acţionează Hristos, Cuvântul creator

cosmic. Prin unirea cu El, omul poate să-şi menţină fiinţa proprie în lumea spirituală şi, prin aceasta, este în stare să dea sufletului o formă puternică, a cărei jertfă este plăcută puterilor cosmice. Astrid îi arată lui Johannes cum poate ajunge la iubirea cosmică prin iubire pământească. În legătură cu iubirea pământească naturală şi iubirea pentru lumea spirituală, Rudolf Steiner spune în conferinţa a II-a din ciclul 29, ***Tainele pragului***:

„Legat de această iubire, luată în sensul cel mai larg, se poate spune: Atunci când această iubire apare în lumea fizică sensibilă şi acţionează în cercul vieţii umane, ea este în întregime apărată de orice intervenţie nejustificată a lui Lucifer, cât timp omul care-l iubeşte pe celălalt îl iubeşte pentru fiinţa sa şi nu se iubeşte pe sine însuşi. Dar dacă observaţi viaţa umană, vă daţi uşor seama că există şi un alt fel de iubire, acea iubire în care iubeşti fiindcă ai anumite însuşiri care se simt satisfăcute, încântate, fericite când poţi iubi o persoană sau alta. În acest caz, iubeşti pentru că te iubeşti pe tine, iubeşti pentru că eşti într-un fel sau altul şi pentru că acest fel de a fi îşi găseşte satisfacţia în iubirea pe care o porţi unei fiinţe. Vedeţi dumneavoastră, această iubire, care poate fi numită iubire egoistă, trebuie şi ea să existe. Nimic nu trebuie să lipsească omenirii. Tot ce putem iubi în lumea spirituală, faptele spirituale, tot ceea ce în noi devine impuls spre lumea spirituală, dorinţa arzătoare de a înţelege entităţi spirituale pentru a cunoaşte lumea spiritului, toate acestea provin firesc şi din iubire egoistă pentru lumea spirituală. Dar această iubire pentru spiritual trebuie – nu are dreptul, ci trebuie – să se producă obligatoriu în interesul nostru. Suntem fiinţe cu rădăcinile în lumea spirituală. Este de datoria noastră să ajungem cât mai desăvârşiţi posibil. În interesul nostru iubim lumea spirituală, pentru a putea lua

în fiinţa noastră cât mai multe forţe din această lume. În iubirea spirituală, acest element personal, individual – s-ar putea spune: acest element egoist al iubirii – este în întregime justificat, el îl smulge pe om din lumea simţurilor, îl conduce, îl înalţă în lumea spirituală, îi dă posibilitatea să-şi împlinească datoria pe care o are, aceea de a deveni din ce în ce mai desăvârşit. – Dar Lucifer are tendinţa de a amesteca aceste două lumi şi oriunde, în lumea fizic-sensibilă, în iubirea umană, omul iubeşte dintr-o pornire egoistă, de dragul său, asta se întâmplă pentru că Lucifer vrea să facă iubirea sensibilă asemeni iubirii spirituale. Atunci el o poate smulge lumii sensibile şi o poate transporta în împărăţia sa aparte".

Acest gen de tentaţie luciferică – de a face ca iubirea sensibilă să apară asemănătoare iubirii spirituale, îl remarcăm în cuvintele Celeilalte Philia, rostite la sfârsitul tabloului trei:

„O, nu da ascultare surorilor;
În depărtări cosmice ele te duc
Şi îţi răpesc Pământul;
Ele nu văd cum iubirea pământească
Înfăţişarea iubirii cosmice o poartă".

În legătură cu fiinţa Celeilalte Philia, Rudolf Steiner spune în conferinţa a VII-a din ciclul 29, ***Tainele pragului***:

„Şi tocmai pentru că Johannes nu a ajuns încă la cealaltă Sine... vine spre el ceea ce este şi mai apropiat de subiectivitate. Este Cealaltă Philia. Într-un anumit sens, ea este şi cealaltă Sine, dar cealaltă Sine care sălăşluieşte încă în adâncurile sufletului şi care nu s-a eliberat total; ea este în legătură cu ceva care aici, în lumea fizică, se aseamănă cel mai mult cu lumea spirituală; este în legătură cu iubirea universală şi cu ceea ce îl poate conduce pe om în lumile superioare fiindcă este legată cu această iubire".

COMENTARII ALE LUI HUGO REIMANN PE BAZA NOTELOR MATHILDEI SCHOLL (TABLOURILE IV, V, VI)

TABLOUL PATRU

Cu totul altele sunt încercările sufletului prin care trece Strader în tabloul patru. Johannes, Maria şi Capesius, dezvoltându-şi conştient facultăţile lor suprasensibile, se împiedică de obstacole. Strader a renunţat însă la orice năzuinţă spirituală. Privit din afară, s-ar putea spune nu numai că dezvoltarea lui Strader a stagnat, ci că ar fi regresat. Dacă observăm însă situaţia lui dintr-un punct de vedere spiritual mai înalt, vom remarca faptul că el a dobândit deja mult din ceea ce alţii obţin cu greutate pe calea iniţierii.

În tabloul al doilea am văzut cât de greu îi este Mariei să dezvolte forţele renunţării, care îi sunt cerute pentru progresul ei. Strader a dezvoltat deja aceste forţe la un nivel înalt şi vrea să continue, ceea ce reiese din cuvintele sale:

„Voi reuşi s-ajung la resemnare.
Se poate ca forţa ce mi se pretinde acum
Să-mi dea capacitatea
De a parcurge altfel calea cercetării,
……..
Dacă acest curs al vieţii pe Pământ s-ar repeta".

Prin gândirea sa riguroasă, Strader a ajuns la certitudinea repetării vieţilor pământeşti, la care alţi oameni nu ajung decât după ce au păşit de mult timp pe calea iniţierii. Rudolf Steiner a arătat că acest mod de a accepta ideea reîncarnării şi a karmei este sarcina specială a epocii noastre. În conferinţa a II-a din ciclul 19, ***De la Iisus la Christos***, el spune:

„În prezent, trebuie să vedem clar că prin progresele gândirii umane au apărut forme de gândire prin care, dacă gândim logic ceea ce exoteric, exterior poate deja să fie gândit astăzi uşor, ajungem în mod obligatoriu la ideea de reîncarnare, la ideea de karmă. Cuvintele rostite de Strader în a doua dramă rosicruciană – Încercarea sufletului – şi anume că gâditorul consecvent de astăzi, dacă nu vrea să se rupă de tot ceea ce au adus formele de gândire din ultimele secole, trebuie să ajungă în final la ideea de karmă şi de reîncarnare – aceste cuvinte izvorăsc din adâncurile vieţii spirituale actuale. Şi pentru că toate acestea au fost pregătite încet şi îşi au rădăcina în profunzimile vieţii noastre spirituale, necesitatea recunoaşterii vieţilor pământeşti repetate apare treptat şi independent şi în viaţa apuseană – desigur, doar la gânditori proeminenţi, izolaţi".

În aceeaşi conferinţă, Rudolf Steiner arată că în Occident, prin înţelegerea intelectuală, ideea vieţilor repetate a ajuns să fie susţinută într-un mod cu totul diferit decât o face budismul. El spune:

„În timp ce budismul se limitează la problemele sufletului individual, privirea occidentalului se simte legată de problemele întregii omeniri. Omul apusean se simte legat de toţi ceilalţi oameni ca într-un organism unitar. Ce l-a făcut deci pe occidental să nu se gândească numai la omul individual ci, în ce priveşte problemele importante, să aibă mereu în vedere că are de-a face cu problemele întregii omeniri? Această necesitate s-a născut în el pentru că a primit în sufletul lui, în simţirea lui, cuvintele lui Iisus Hristos privitoare la fraternitatea omenească, dincolo de orice naţionalitate, dincolo de orice caracter rasial, la întreaga omenire considerată ca un mare organism".

Rudolf Steiner continuă, arătînd cât este de util omului de azi să-şi creeze prin gândire certitudinea privind ideea reîncarnării. El spune:

„Aceasta este marea cotitură pe care a făcut-o evoluţia sufletului omensc din secolul XVIII până în secolul XX. Faptul că trebuie să ne spunem: Oricine începe astăzi cu studiul evoluţiei cosmice trebuie să asimileze înainte de toate acele forme de gândire care astăzi conduc în mod natural la acceptarea, la verosimilul reîncarnării şi karmei. Aşadar, între secolele XIII–XVIII, gândirea umană nu era destul de avansată pentru a ajunge prin ea însăşi la ideea reîncarnării. Dar întotdeauna trebuie să porneşti de la stadiul cel mai avansat al gândirii din timpul respectiv; trebuie deci ca astăzi să se pornească de la gândirea care în mod logic, adică ipotetic, pornind de la ştiinţele naturale, poate considera corectă ideea vieţilor pământeşti repetate. Numai astfel se progresează".

Cuvintele lui Strader arată că, în faţa ideii de karma, el adoptă o atitudine care corespunde din plin cu ceea ce Rudolf Steiner caracterizează ca fiind atitudine justă:

„Ne pătrundem practic de ideea karmei dacă realizăm în noi un anumit echilibru al moralei şi al forţelor sufleteşti de simţire. Un om care nu poate ajunge la o anumită intensitate a gândului: «În fond, eu sunt vinovat de tot ceea ce mă impulsionează» nu va înainta cu uşurintă. Este deci necesar la început un anumit sânge rece şi o anumită înţelegere – chiar dacă o înţelegere pur ipotetică – a ideii de karmă. Un om care nu se detaşează deloc de Eul său, care rămâne la modul său îngust de a simţi şi a trăi, care acuză totdeauna pe alţii, nu pe el însuşi, când ceva nu-i reuşeşte, un om care este în permanenţă pătruns de sentimentul: «Lumea sau o parte din anturajul meu îmi este potrivnic...», care nu poate trece peste ceea ce treci

dacă înţelegi cu gândirea obişnuită ceea ce poţi învăţa din antroposofia exoterică –, unui astfel de om îi va fi foarte greu să facă progrese. De aceea este bine, când am ajuns să dezvoltăm calmul şi resemnarea în faţa unui eşec – în special pe calea ocultă –, să nu-i considerăm pe alţii responsabili, ci numai pe noi înşine. Asta contribuie cel mai mult la progresul tău. Cel mai rău ar fi ca mereu să căutăm greşeala în lumea exterioară, să voim mereu să schimbăm metodele ş.a.m.d. Acest lucru este mult mai important decât pare. Când nu progresăm, este totdeauna mai bine să cercetăm în fiecare clipă cât de puţin ne-am preocupat să găsim în noi vina. Şi constituie deja un progres extrem de important faptul că într-o zi ne putem hotărî să nu mai căutăm greşeala decât în noi înşine" (Conferinţa II).

Cercetând cursul vieţii sale, Strader descoperă cum cauza singurătăţii sale de apatrid nu se explică prin această viaţă pământească Şi că deci ea trebuie căutată în viaţa precedentă. Să fii apatrid este o treaptă de dezvoltare spirituală, iar destinul îl conduce pe Strader spre încercări sufleteşti care corespund celor ale iniţierii. El încă nu a depăşit cu totul o anumită amărăciune care poate să apară pe parcursul acestui gen de încercări. În această privinţă, Rudolf Steiner spune în aceeaşi conferinţă:

„Ceea ce putem simţi la început – şi fiecare om poate să simtă când, pornind de la viaţa exterioară, se îndreaptă spre drumul cunoaşterii – este că ne simţim împinşi să ne spunem, într-o formă complet sentimentală: «Acest corp fizic, aşa cum este el, aşa cum îmi apare, nu l-am plăsmuit eu însumi; în adevăr, nu eu am format acest corp fizic prin care am fost împins să fiu ceea ce am devenit în lume. Dacă nu l-aş fi avut, Eul, pe care îl consider acum ca idealul meu cel mai înalt, nu s-ar fi ivit în mine. Nu am devenit ceea ce sunt decât pentru că am păstrat corpul meu fizic înlănţuit

de mine». Din toate acestea rezultă la început un fel de mânie ascunsă, o amărăciune faţă de puterile cosmice, pentru ceea ce ai devenit. Este uşor să spui: «Nu vreau să am acest resentiment». Când descoperi întreaga şi tragica maiestate a ceea ce am devenit prin faptul că ne-am legat de corpul nostru fizic, asta are o forţă copleşitoare şi simţim un fel de ciudă, de ură, de amărăciune faţă de puterile cosmice pentru faptul că am ajuns aşa. Dar educaţia noastră ocultă trebuie să fi ajuns până acolo încât să putem învinge această amărăciune şi să ne putem spune – acum, pe o treaptă superioară – că totuşi noi, cu întreaga noastră fiinţă, cu întreaga noastră individualitate coborâtă deja în întrupări, noi suntem răspunzători de ceea ce a devenit corpul nostru fizic. Atunci când stăpânim această amărăciune, apare în noi un sentiment pe care l-am caracterizat adesea: «Ştiu acum, ceea ce îmi apare ca formă transformată a existenţei mele fizice sunt eu însumi. Eu însumi sunt! Numai că eu nu am ştiut nimic despre entitatea mea fizică pentru că ea m-a copleşit de durere»".

Cu toate că Strader mai resimte încă ceva din această amărăciune, el a ajuns totuşi la acea certitudine prin care nemulţumirea poate fi învinsă. El spune cu naturaleţe că, desigur, el este cel care şi-a voit destinul mai înainte să-l poată voi gândind. Un astfel de gând este cel care îl ajută să învingă ura ascunsă faţă de propriul destin. Prin aceasta ai trecut însă un examen sufletesc important, care trebuie parcurs şi în iniţierea conştientă. Acest lucru este legat de o imaginaţiune pe care Rudolf Steiner o descrie prin cuvintele:

„Aici suntem în momentul întâlnirii cu Păzitorul Pragului. Ajungem atunci, datorită rigurozităţii exerciţiilor noastre, pornind din natura general-umană, să ne recunoaştem în forma actuală ca rezultat al încarnării

precedente. Dar recunoaştem, de asemenea, că prin aceasta putem resimţi cea mai profundă durere – şi că trebuie să o învingem pentru a stăpâini existenţa noastră actulă. Celui care a înaintat atît de departe şi a încercat acest sentiment în toată intensitatea sa, care l-a privit pe Păzitorul Pragului, îi apare obligatoriu un tablou imaginativ, un tablou pe care nu el şi-l zugrăveşte… , ci pe care îl vieţuieşte prin general-umanul pe care l-a simţit, îi apare deci ceea ce este el. Prin aceasta, el ia cunoştinţă de imaginea omului divin ideal, care trăieşte într-un corp fizic, asemănător nouă; dar, în acest corp fizic, el simte ca şi noi tot ceea ce poate determina un corp fizic. Ispitirile şi tabloul inspitirii lui Hristos pe munte, zugrăvit în Evangheliile sinoptice, promisiunea tuturor realităţilor exterioare, ispita de a rămâne legat de materie – pe scurt, ispita de a te opri în faţa Păzitorului Pragului şi a nu-l depăşi, asta ne apare în marele tablou care ne-ar întâmpina chiar dacă n-am fi auzit niciodată ceva despre Evanghelii: Iisus Hristos stând pe munte şi, alături de el, Ispititorul".

O altă încercare a sufletului lui Strader îşi găseşte expresia în cuvintele sale:

„Nu sunt cruţat de acele ore-n care,
În sufletul meu, neputinţa
Vrea doar cu neputinţa să se lupte".

În legătură cu acest gen de încercare, Rudolf Steiner spune următoarele:

„Apoi un alt sentiment se naşte în noi, este într-un fel treapta următoare a căii oculte... Apare sentimentul: Noi aparţinem spiritului care trăieşte în toate lucrurile şi de care trebuie să ţinem seama. Nu vom putea pătrunde niciodaată la spiritul din spatele lucrurilor dacă nu ne vom dărui spiritului. Atunci ne cuprinde spaima! Traversăm o spaimă pe care fiecare cunoscător adevărat trebuie să o

parcurgă: sentimentul măreţiei Spiritului cosmic răspândit în lume! Ea stă în faţa noastră şi noi ne simţim propria noastră neputinţă dar şi, în acelaşi timp, ce am fi devenit în cursul evoluţiei pământeşti sau a lumii, şi simţim existenţa noastră neputincioasă care este atât de departe de existenţa divină. Atunci, în faţa idealului cu care trebuie să ne asemănăm şi a efortului enorm pe care trebuie să-l facem pentru a ajunge la acest ideal, ne cuprinde spaima! – Aşa cum esoterismul ne obligă să constatăm imensitatea acestui efort, tot astfel trebuie să resimţim această spaimă ca pe o luptă pe care o ducem, o luptă cu Spiritul lumii! Iar când ne simţim micimea şi nevoia de a lupta pentru a ne atinge ţelul, pentru a ne uni cu ceea ce lucrează şi ţese în lume, când spaima ne săgetează, atunci putem să ne debarasăm de ea şi să înaintăm pe calea, pe căile care ne conduc spre idealul nostru. Şi când suntem plini de această trăire, în faţa noastră apare iar o imaginaţiune semnificativă... Chiar dacă niciodată n-am citit o Evanghelie, chiar dacă n-am ţinut vreodată în mână o astfel de carte, în faţa ochilor noştri clarvăzători apare un tablou spiritual: suntem duşi afară, în singurătatea care apare clar în faţa ochiului interior, şi suntem duşi în faţa imaginii omului ideal care, într-un corp omenesc, a vieţuit într-o măsură infinită toate spaimele pe care noi înşine le simţim în această clipă. În faţa noastră stă imaginea lui Hristos în grădina Ghetsemani, cu teama vieţuită la dimensiuni infinite, teamă pe care noi înşine trebuie să o resimţim pe calea de cunoaştere – teamă care lui îi provoacă sudoare de sânge pe frunte! Acest tablou îl avem la un anumit punct al căii noastre exterioare, fără documente exterioare".

În neputinţa sa, Strader vieţuieşte un sentiment care îl poate duce la imaginaţiunea descrisă aici. El se află pe calea dezvoltării sale mult mai departe decât bănuie,

fiindcă a trecut deja prin importante încercări; iar pentru altele, el deține premisele de a le depăși.

TABLOUL CINCI

Spre sfârșitul primului tablou al acestei drame, Benedictus rostește cuvinte care trebuie să îndrume sufletul lui Capesius de la gândirea de umbră la contemplarea realităților spirituale. Și celelalte personaje ale dramei ajung la această contemplare, chiar dacă pe căi diferite, fiindcă și punctul lor de plecare și însușirile lor sunt diferite. În conferința a VI-a din ciclul 23(* *Von der Initiation. Von Ewigkeit und Augenblick. Von Geisteslicht und Lebensdunkel*. (***Despre inițiere. Despre eternitate și moment. Despre lumina spiritului și întunericul vieții***), GA 138), Rudolf Steiner vorbește despre varietatea acestor căi. El spune:

„Și fiecare suflet... se află într-o anumită karma, are un anumit punct de plecare. Nici un suflet nu este în aceeași situație cu celălalt. De aceea, în mare, și calea spre lumile suprasensibile este una individuală pentru fiecare suflet și care, în punctul său de plecare, ține de sufletul respectiv. Dacă vrem să vorbim în sensul adevărat, nu putem spune: În mod normal, orice suflet trebuie să parcurgă astfel înălțarea în lumile superioare, inițierea. De aici și necesitatea de a nu da pur și simplu indicații în broșuri sau în mici scrieri explicând că sufletul trebuie să procedeze într-un fel sau altul și lăsând să se creadă că respectarea acestor reguli ar putea să te înalțe în lumile superioare în orice împrejurare și în același fel ca pe oricare alt suflet. De aici și insuficiența unor astfel de lucruri. Din această cauză, în mica mea lucrare ***O cale spre cunoașterea de sine a omului***, am dezvăluit ceva

individual care poate totuşi să fie de folos fiecărui suflet care caută. Tot din acest motiv a apărut şi nevoia de a arăta diversitatea şi multitudinea căilor de iniţiere. Fără a voi să mă extind mai mult asupra a ceea ce s-a făcut, aş dori să vă prezint cum apare necesitatea de a introduce în cele trei încercări de drame-misterii: ***Poarta iniţierii***, ***Încercarea sufletului***, ***Păzitorul Pragului***, cele trei personaje care apar în faţa sufletului dumneavoastră ca Johannes Thomasius, Capesius şi Strader. Ele vă arată calea primilor paşi spre iniţiere în trei aspecte diferite. Nu se poate spune despre vreuna din aceste căi că ar fi mai bună sau mai rea decât celelalte; dar trebuie să spunem despre fiecare din ele că a fost determinată prin karma individualităţilor respective".

Aşa cum am văzut în tabloul cinci al dramei, legături karmice îl conduc pe Capesius în casa lui Felix Balde. Prin înţelepciunea care lucrează în karmă, paşii omului sunt îndreptaţi spre locul în care i se oferă posibilitatea de a birui obstacolele care se opun evoluţiei sale. În casa lui Felix Balde, Capesius poate găsi ajutorul de care are nevoie pentru a trece de la gândirea-umbră la contemplarea fiinţelor spirituale.

Felix Balde are o facultate de contemplare spirituală pentru care, la început, Capesius nu găseşte o cale de acces. E vorba de o capacitate imaginativă naturală, fără a fi legată în vreun fel de gândirea logică. Capesius însă se sprijină cu precădere pe această gândire şi de aceea el nu poate face nimic cu imaginaţiunile lui Felix Balde. Aşa s-au petrecut lucrurile la început cu majoritatea oamenilor. Ei au pierdut accesul la înţelegerea imaginaţiunilor naturale şi au fost obligaţi să-l considere pe Felix Balde drept un original care spune multe nebunii. Faptul caracterizează un anumit aspect din dezvoltarea omenirii. În acest tablou al

dramei vedem că această situaţie din dezvoltarea omenirii s-a schimbat, aflăm că acum un mare număr de oameni sunt interesaţi de ceea ce le povesteşte Felix Balde. Pentru a răspunde acestei transformări a comportamentului lor, el însuşi şi-a schimbat comportamentul: în timp ce înainte trăia în singurătate, acum are o multime de relaţii.

Întocmai cum l-am văzut întâi pe Capesius ca reprezentant al unei anumite etape din dezvoltarea omenirii, tot astfel îl vedem acum ca reprezentant al acestei noi etape. Şi el simte interes pentru ceea ce are de spus Felix Balde şi ar dori să-l înţeleagă. Acest interes poate avea origini diferite la diferite persoane. În ceea ce îl priveşte pe Capesius, mai acţionează, desigur, şi cuvintele lui Benedictus, prin care este îndrumat pe calea contemplării spirituale. În spatele cuvintelor lui Felix Balde, el presimte o viziune spirituală şi de aceea ar dori să o înţeleagă. Pentru că nu este în stare să o facă fără de ajutor, se adresează indirect doamnei Felicia, spunându-i lui Felix Balde:

„Şi azi, cum a făcut-o de atâtea ori,
Iubita doamnă Felicia desigur mă va ajuta
Să îmi întorc sufletul spre imagini care,
Încălzindu-l, să-l facă în stare
Să înţeleagă cum trebuie cuvintele voastre”.

Doamna Felicia îi răspunde că tocmai cuvintele la care Capesius se gândeşte, şi pe care le-a auzit adeseori spuse de soţul ei, au trezit în ea un tablou foarte precis, pe care ea ar dori să-l îmbrace în forma unui basm. Îi povesteşte acest basm lui Capesius pentru a trezi în el înţelegerea imaginaţiunilor lui Felix Balde. Trebuia deci să existe o legătură între acest basm şi ceea ce tocmai a spus Felix Balde. El arată că omul este legat de fiinţele cosmice întreit (prin cap, cu cele ale Cerului; prin membre, cu

Spiritele planetelor, iar prin piept – cu fiinţele Pământului) şi că demonii sferei lunare vor să zădărnicească ţelurile acestor entităţi.

Basmul descrie cum un copil ajunge să vadă trei fiinţe spirituale care îl ajută; vede apoi un balaur care îi răpeşte rezultatul acestui ajutor. După douăzeci şi unu de ani, când copilul devenise un om adult, această experienţă din copilărie reapare în faţa privirii lui; de această dată, balaurul nu mai este în stare să distrugă ceea ce i-au oferit cele trei fiinţe spirituale. În legătură cu sensul acestui basm, Rudolf Steiner a vorbit detaliat în conferinţa ***Simbolică şi fantezie***, din 19 decembrie 1911. Acolo, el spune:

„M-am întrebat adesea, după ce am terminat *Încercarea sufletului*, care poate fi pentru Capesius trecerea de la viaţa lui într-o lume în care a cunoscut – şi asta într-un mod foarte spiritual – doar ceea ce oferă contemplarea senzorială exterioară şi acea concepţie despre lume legată de instrumentul creierului, care poate fi pentru el trecerea dintr-o astfel de lume în lumea în care el se cufundă apoi, lumea pe care nu o poţi descoperi decât datorită organelor de simţ oculte? M-am întrebat adesea de ce basmul cu cele trei făpturi trebuie să constituie o astfel de trecere pentru Capesius. Căci, desigur, basmul nu a fost introdus în acest loc dintr-un alt motiv sau considerent decât pentru că fantezia a impus acest lucru. Ne putem totuşi întreba de ce a fost necesar un astfel de basm. Şi, legat de *Încercarea sufletului*, au apărut puncte de vedere care mi se par lămuritoare, în special în ce priveşte poezia basmului şi poezia ca atare raportată la concepţia antroposofică. – Când omul va introduce în propria-i viaţă în mod practic faptul care se exprimă prin împărţirea sufletului în sufletul senzaţiei, sufletul înţelegerii sau afectivităţii şi sufletul

constienţei, el va simţi în mod elementar anumite enigme ale simţirii, privind poziţia sa, relaţia sa cu lumea, enigme care nu pot fi exprimate prin limbajul nostru obişnuit şi nici prin formele noţionale obişnuite, din simplul motiv că astăzi trăim într-o epocă prea intelectualistă pentru a putea exprima prin cuvânt, şi prin tot ce e posibil prin cuvânt, acele raporturi fine care există între cele trei mădulare ale sufletului. Mai curând putem obţine acest lucru dacă alegem o cale prin care relaţia sufletului cu lumea apare ea însăşi ca una foarte complexă şi, cu toate acestea, foarte precisă şi explicită. Ceea ce transpare de-a lungul *Încercării sufletului*, relaţia dintre tot ceea ce se petrece şi ceea ce este exprimat prin cele trei făpturi – Philia, Astrid, Luna – asta a necesitat o expresie în contururi mai puţin precise, dar care, datorită anumitor forţe sufleteşti, are ceva ce poate revela raportul omului faţă de lume. Şi toate acestea nu se puteau realiza altfel decât arătând că, prin povestirea acestui basm despre cele trei făpturi, în sufletul lui Capesius s-a iscat ceva foarte precis, care îl maturizează şi îl face în stare să coboare în acele lumi care abia acum încep să devină pentru oameni lumi reale".

Acest basm este de cea mai mare importanţă pentru dezvoltarea lui Capesius. Dar, privită şi numai în general, atmosfera basmelor poate sluji foarte bine imaginaţiunilor. Despre aceasta, Rudolf Steiner spune în aceeaşi conferinţă:

„Atmosfera basmelor este, mi se pare, ceva care, mai mult ca orice, se plasează – într-o formă perfect justificată – între ceea ce contempla omul în lumile spirituale în timpul clarvederii originare şi ceea ce poate vedea şi astăzi, atunci când se poate înălţa în lumea spirituală, fie prin predispoziţii particulare anormale, fie prin clarvederea educată ordonat. Între această lume şi lumea realităţii

exterioare şi cea a intelectului şi a simţurilor, lumea basmului este poate mădularul intermediar cel mai justificat".

Într-un sens mai larg, un astfel de mădular intermediar este realizat prin orice creaţie a fanteziei artistice. Rudolf Steiner caracterizează adevărata fantezie artistică drept o umbră a imaginaţiunii. El spune:

„În această fantezie, care este o umbră a imaginaţiunii, lucrează ceva care nu are o anumită formă, care la început nu ştie ce forme exterioare să creeze sau să dea, ceva în care materia năzuieşte din interior spre creaţie; şi apoi, ca o întunecare a procesului de lumină, apare ceea ce tinde plin de dăruire spre realizare, ca artă plăsmuind plastic. Este exact procesul opus creaţiei artistice actuale, care poate fi observat atît de des. Totul porneşte spre această fantezie dintr-un centru care stă ca ceva spiritual în spatele realităţii noastre senzoriale – iniţial, al unei realităţi imaginative –, dar aceasta este de fapt ceea ce se poate exprima legitim din lumile spirituale în realitatea noastră. Şi dintre toate formele poetice basmul este clar cel mai puţin legat de realitatea exterioară".

Prim basmul doamnei Felicia, Capesius dobândeşte cunoaşterea imaginativă, care îi permite să contemple o viaţă anterioară. În acelaşi timp, cele trei făpturi feminine din basm îl ajută să înţeleagă cele trei forţe ale sufletului, cele care apar în dramă ca Philia, Astrid, Luna. Cu privire la aceasta, Rudolf Steiner spune în prima conferinţă din ciclul 18, ***Minunile lumii, încercările sufletului şi revelaţiile spiritului***, următoarele:

„Ceea ce s-a intenţionat aici şi ceea ce se va simţi tot mai mult a fi adevărata intenţie cu privire la cele trei făpturi – Philia, Astrid, Luna – poate fi luminat doar dintr-o

singură parte atunci când cele trei făpturi apar vii pe scenă. Adevărata intenţie care a condus la crearea lor va fi înţeleasă încetul cu încetul. Însă cu aceste trei făpturi, în care s-au avut în vedere importante impulsuri ale evoluţiei umanităţii, sunt relevate taine sufleteşti intime, de care nu te poţi apropia în mod corect decât dacă legi împreună ceea ce năvăleşte prin lumina supărătoare a rampei şi, pe de altă parte, ceea ce este arătat în cele trei făpturi feminine din basm prin intimitatea cuvântului. Aceste trei făpturi feminine care lucrează în lumina argintată a Lunii şi care plăsmuiesc din formele efemere ale fiinţei picăturilor de apă acel pocal care reprezintă ceea ce vor aceste făpturi în lumina mai revelatoare şi mai intimă, aceste făpturi care ne întâmpină în lumina de argint a Lunii din basm şi care ne arată cum însoţesc ele sufletele umane ca prieteni apropiaţi ai sufletului nostru, cum se plăsmuiesc ele în anii copilăriei şi cum se plăsmuiesc după ce s-au scurs de trei ori 360 de săptămâni, pot fi înţelese doar dacă ne aplecăm asupra lor din două direcţii: o direcţie care prinde simţul, prezentarea pe scenă în mod exterior vizibil, şi alta – cea a povestirii unui basm intim, care poate părea atât de plictisitor spectatorului modern, dar care este singura care poate oferi acea intimitate existentă în cele trei făpturi precum Philia, Astrid, Luna".

Din cuvintele pe care le rostesc, reiese că ele sunt în raport cu cele trei virtuţi: Credinţa, Iubirea, Speranţa. Una dintre ele vorbeşte despre „băutura Speranţei în viaţă", cealaltă despre „tăria Credinţei în viaţă", iar a treia vorbeşte despre „razele Iubirii vieţii". În conferinţele despre *Morala antroposofică* (28–30 mai 1912) (Incluse în ***Christos şi sufletul uman***, GA 155) Rudolf Steiner arată că impulsurile Credinţei, Iubirii şi Speranţei acţionează în Francisc din Assisi şi că ele sunt în relaţie cu înţelepciunea,

curajul şi cumpătarea sau moderaţia, cele trei virtuţi principale ale filosofiei platonice. El spune:

„Aceste două impulsuri de bază sunt cele pe care se poate fonda iniţial o viaţă morală adevărată: mai întâi, credinţa în divinitatea care sălăşluieşte în fiecare suflet omenesc, apoi – al doilea, ţâşnind din această credinţă – o iubire nemăsurată pentru oameni. Un al treilea impuls care se mai poate adăuga, şi care se sprijină în mod necesar pe celelalte două de bază, este că un astfel de om care are credinţa în bunătatea sufletului uman şi iubirea pentru natura umană nu poate face altfel decât să-şi spună: Ceea ce vedem că rezultă din acţiunea comună a bunătăţii originare a sufletului uman şi a iubirii active justifică o perspectivă pentru viitor care se poate exprima prin faptul că fiecare suflet, oricât de jos ar fi căzut el din înălţimile vieţii spirituale, poate să se regăsească şi să se întoarcă la această viaţă spirituală. Acesta este cel de al treilea impuls, este speranţa, pentru fiecare suflet omenesc, de a putea găsi iar calea spre spiritul divin... Putem spune, de asemenea, că, în viaţa pe care a dus-o ca Francisc din Assisi, el a predicat puţin despre credinţă şi despre iubire, era el însuşi întruparea acestei credinţe şi a acestei iubiri. Aceste două virtuţi erau întrupate în el. Ele au devenit în el un simbol viu, aşezat în faţa lumii de atunci. În mijlocul acestora se află, firește, acel lucru care acţionase. Nu credinţa era cea care acţionase, nici speranţa. Aceste două virtuţi trebuie să le ai, dar activă este numai iubirea. Ea stă la mijloc, ea este cea care a condus adevărata dezvoltare spre divinitate a omenirii, în sensul moralităţii, în întruparea particulară a lui Francisc din Assisi. Cum s-a apropiat această iubire de el? Cum s-a dezvoltat? Am văzut că în el au pătruns virtuţile cavalereşti ale vechiului spirit european. A fost un tânăr cavaler. Bravura, curajul s-au

transformat în individualitatea sa, impregnată de impulsul lui Hristos, în iubire activă şi eficientă. Vedem, am putea spune, cum vechea bravură, vechiul curaj învie în iubire, aşa cum ne apare la Francisc din Assisi. Iubirea este vechea bravură spiritualizată, curajul spiritualizat".

În conferinţa ce a urmat, Rudolf Steiner arată că interesul pe care îl ai din iubire ţine de acest curaj spiritual, aşa cum sufletul înţelegerii sau afectivităţii ţine de sufletul sensibilităţii (*Gemütseele*). Cuvântul *Gemüt* indică curajul sufletului care, prin impulsul lui Hristos, s-a transformat în iubire. Interesul din iubire este atitudinea prevenitoare plină de *înţelegere* care apare în sufletul raţiunii pătruns de impulsul lui Hristos. Apoi Rudolf Steiner arată că acum în sufletul senzaţiei ar trebui să se exprime virtutea ca veracitate. Pentru Platon, virtutea acestui domeniu era înţelepciunea. Pentru că am devenit mai individuali, pentru că ne-am depărtat de divinitate şi pentru că trebuie să ne întoarcem la ea „am face bine să căutăm veracitatea acolo unde Platon căuta înţelepciunea. Prin cuvântul veracitate se exprimă activitatea interioară a omului care se străduie spre înţelepciune. Prin faptul că această activitate trece pe primul plan, înţelepciunea însăşi nu-şi pierde din valoare şi poate chiar şi astăzi să fie pusă în legătură cu sufletul senzaţiei. Trebuie să evităm a delimita un domeniu sufletesc precum cel al sufletului senzaţiei ca şi când în el ar acţiona doar o singură capacitate.

Într-un pasaj din aceeaşi conferinţă, Rudolf Steiner arată cum într-un domeniu sufletesc acţionează mai multe capacităţi, mai multe aptitudini şi cum aptitudinile din diversele domenii sufleteşti se întrepătrund:

„După cum am văzut, curajul s-a transformat în iubire, ca impuls moral. Am văzut, de asemenea, că înţelepciunea a devenit veracitate. Veracitatea este ceva

care la început apare ca virtute, care-l plasează pe om în viaţa exterioară în mod corect şi demn. Dar cum putem proceda dacă vrem să ajungem la veracitate faţă de lucrurile exterioare? Ajungem la veracitate când sufletul senzaţiei poate fi, ca virtute, încins până la incandescenţă prin înţelegerea justă, interesul just, implicarea justă. Dar ce este acum această implicare faţă de lumea spirituală? Când vrem să ne plasăm în faţa lumii fizice, şi în primul rând a omului, trebuie să ne deschidem lui, trebuie să avem un ochi deschis pentru fiinţa lui. Cum putem avea însă un ochi deschis faţă de lumea spirituală? Vom reuşi dacă vom dezvolta un anumit simţământ care s-a ivit atunci când vechea înţelepciune, înţelepciunea instinctivă, a coborât în adâncurile vieţii sufleteşti. Este vorba de acel sentiment pe care grecii l-au descris deseori astfel: «Orice gândire filosofică începe cu mirarea, cu uimirea». În adevăr, mirarea şi uimirea, luate ca punct de plecare a atitudinii noastre faţă de lumea spirituală, sunt acte morale, pline de însemnătate. Omul sălbatic, incult, se miră puţin în faţa marilor fenomene ale lumii. Tocmai printr-o treptată spiritualizare, omul ajunge să descopere enigme în fenomenele zilnice şi să presimtă în spatele lor ceva spiritual. Uimirea este cea care conduce sufletul nostru în sferele spirituale, pentru a ajunge la cunoaşterea acestora; şi putem pătrunde în această cunoaştere doar dacă sufletul nostru este atras de lucrurile pe care vrem să le cunoaştem. Această atracţie este cea care declanşează mirarea, uimirea, credinţa. De fapt, această mirare, această uimire, în acelaşi timp şi ceea ce numim obişnuit credinţă, sunt cele care ne înalţă spre suprasensibil. Credinţă, mirare şi uimire sunt cele trei forţe ale sufletului care ne înalţă deasupra lumii obişnuite. Când, aflându-ne în faţa unui om, ne mirăm, căutăm să-l înţelegem; prin înţelegerea fiintei

sale ajungem la virtutea fraternităţii, iar cel mai bun mijloc de a o realiza este acela de a trata omul cu veneraţie. Vom vedea astfel că veneraţia devine ceva ce trebuie să nutrim faţă de fiecare om. Dacă o vom face, vom deveni din ce în ce mai veridici. Adevărul devine atunci pentru noi ceva faţă de care ne simţim obligaţi".

Vedem aici că însuşirile sufletului raţiunii (înţelegere şi interes) influenţează sufletul senzaţiei şi acest lucru se exteriorizează în mirare, uimire, credintă, veneraţie şi veracitate. S-ar putea arăta că şi în sufletul înţelegerii şi al afectivităţii, precum şi în sufletul conştienţei, acţionează împreună diferite forţe. Dacă vrem însă să aflăm de care domenii ale sufletului leagă Rudolf Steiner credinţa, iubirea şi speranţa, vom descoperi că, după el, credinţa, care este legată de uimire, corespunde în special sufletului senzaţiei, iubirea acţionează îndeosebi în sufletul înţelegerii şi afectivităţii, iar speranţa, care prevede ţelurile viitorului, apartine cu precădere sufletului conştienţei. După ce a explicat că virtutea platoniciană a înţelepciunii devine în prezent veracitate, iar curajul devine iubire, Rudolf Steiner arată că virtutea platoniciană a moderaţiei, a cumpătării trebuie să se transforme într-o înţelepciune de viaţă condusă de conştiinţa morală. Dintre cele trei virtuţi, pe prima o pune în legătură cu sufletul senzaţiei, pe a doua cu sufletul înţelegerii şi afectivităţii, iar pe a treia cu sufletul conştienţei. Dat fiind că veracitatea este pătrunsă de uimire, iar înţelepciunea de viaţă este pătrunsă de conştiinţa morală, în colaborarea a ceea ce, din spirit, trăieşte creator în cele trei domenii sufleteşti putem recunoaşte o împreună-urzire a uimirii, iubirii şi conştiinţei morale. Rudolf Steiner a arătat în diferite moduri că învelişurile pentru impulsul lui Hristos sunt formate din uimire, iubire şi conştiinţă morală. Astfel,

potirul pe care îl plăsmuiesc cele trei făpturi feminine ale basmului poate fi înţeles ca potir pentru impulsul lui Hristos, modelat în suflet din uimire, iubire şi conştiinţă morală. Acest potir corespunde Graalului, care primeşte în el sângele lui Hristos sau viaţa lui Hristos.

Rudolf Steiner pune înţelepciunea despre care vorbeşte Platon în legătură cu sufletul senzaţiei; în schimb, înţelepciunea de viaţă, care constituie fundamentul artei de a trăi, o prezintă ca pe virtutea proprie sufletului conştienţei din ziua de azi. Dacă el numeşte credinţa – care ca francheţe spirituală este înrudită cu uimirea – drept o însuşire a sufletului senzaţiei, prin aceasta nu s-a spus că tăria credinţei de viaţă, făurită cu ciocanul magic, despre care vorbeşte una din făpturile basmului, aparţine aceluiaşi domeniu sufletesc. Făptura din basm care făureşte tăria credinţei de viaţă poartă de fapt trăsăturile Lunii, iar cea care atrage privirea spre depărtările eterice şi în tării stelare şi întinde băutura speranţei de viaţă poartă trăsăturile Philiei. Urzirea şi ţeserea razelor iubirii de viaţă se desfăşoară cu precădere în sfera Astridei, care se revelează în sufletul înţelegerii şi afectivităţii. Cu ajutorul impulsului lui Hristos, ea transformă bravura sufletului afectivităţii în forţă activă de iubire, iar înţelegerea din sufletul înţelegerii în interes din iubire. Datorită revărsării impulsului lui Hristos în toate domeniile vieţii sufleteşti, puterea balaurului este învinsă.

Basmul acţionează vindecător în sufletul lui Capesius şi redă gândirii lui forţa pierdută. El este acum în stare să aibă mai multă simpatie pentru ceilalţi oameni. Îşi dă seama de acest lucru atunci când Johannes se apropie de el, venind pe poteca pădurii, purtând o discuţie cu el însuşi, în care apare grija izvorâtă din comunicarea Mariei, aceea de a se despărţi de el. Capesius resimte în sine spaima lui

Johannes, o resimte ca pe un coşmar; această puternică împreună-vieţuire se intensifică într-atât încât el ajunge la contemplarea experienţelor unei vieţi pământeşti proprii anterioare prin care este legat karmic de Johannes. Între timp, acesta resimte prezenţa Dublului său, în legătură cu care Rudolf Steiner spune, în conferinţa a VII-a din ciclul 29, ***Tainele Pragului***:

„Omul are întotdeauna în sufletul său câte ceva ce nu stăpâneşte pe deplin şi faţă de care se simte ataşat. Ataşamentul lui cu totul aparte faţă de aceste lucruri îl face pe Ahriman să dezvolte o activitate deosebită. Există în sufletul omenesc părţi care oarecum se pot desprinde de întregul acestui suflet omenesc. Şi pentru că omul nu exercită o stăpânire deplină asupra acestor părţi, Ahriman se năpusteşte asupra lor; şi atunci, prin acţiunea lui Ahriman – care este neîndreptăţită, prin faptul că el îşi depăşeşte atribuţiile – apare tendinţa ca astfel de părţi din fiinţialitatea eterică omenească şi chiar din cea astrală, care au tendinta să se desprindă de restul vieţii sufleteşti şi să devină autonome, să se lase modelate de Ahriman, astfel încât el le dă forma umană. În fond, orice gând ce se află în noi poate primi forma omenească. Dacă omul se află în faţa acestor gânduri ca gânduri-fiinţe, dacă apoi Ahriman are prilejul să facă autonomă o astfel de parte a sufletului uman, să-i dea formă omenească, şi dacă te afli în lumea elementară, atunci, în faţa acestei părţi autonome din fiinţa sa, omul se află în faţa Dublului său. Întotdeauna Ahriman a dat unei părţi din sufletul uman formă umană. Trebuie doar să ştii că atunci când intri în lumea elementară şi eşti în afara corpului tău fizic totalitatea raporturilor se schimbă mereu. Când eşti închis în corpul fizic, nu te poţi afla în faţa ta însăţi. Când intri în lumea elementară în corp eteric, poţi să fii în el şi cu toate astea să te vezi din afară;

aşa vezi Dublul. Asta se înţelege prin Dublul. În fond, referindu-ne la substanţă, el este o mare parte din însuşi corpul eteric. În timp ce o mare parte din el este reţinută, o altă parte se separă, devine obiectivă; o putem contempla, ea este o parte din propria noastră entitate, căreia Ahriman i-a dat forma pe care o avem noi înşine; căci Ahriman încearcă, aşa-zicând, să îngrămădească totul în legile lumii fizice. În lumea fizică domnesc Spiritele formei; ele îşi împart domnia cu Ahriman, astfel încât Ahriman poate face cu o parte a entităţii umane ceea ce poate fi desemnat ca plăsmuirea unei părţi a entităţii umane în „Dublul”... Şi este strânns legat de dezvoltarea aparte a lui Johannes faptul că el are întâlnirea cu Dublul în locurile arătate, fiindcă, prin trăirile particulare pe care le-a avut, Ahriman a plăsmuit o parte a sufletului lui într-o astfel de formă încât aceasta – ca substanţă, parte a corpului eteric – este umplută cu elemente sufleteşti egoiste. Acest lucru apare tocmai atunci când s-au creat condiţiile prealabile, cum este cazul cu Thomasius”.

TABLOUL ŞASE

Pentru a înţelege tablourile următoare, care reprezintă o privire retrospectivă în vieţi pământeşti anterioare, este bine să ne îndreptăm privirea spre situaţia istorică din epoca în care se petrec evenimentele descrise aici. Acestea sunt strâns legate de Ordinul Templierilor, în timpul dizolvării lui. În legătură cu Ordinul Templierilor, cărţile de istorie ne dau date cu totul insuficiente. K. Ploetz scrie: „Cavalerii Templului sau templierii (numiţi astfel după sediul Ordinului la Ierusalim, în apropiere de locul unde se află Templul lui Solomon) au apărut dintr-o alianţă încheiată în 1118 între nouă cavaleri francezi (Hugues de

Payen). Veşmântul lor: haină albă, cruce roşie. Ordinul a fost transferat în Cipru în 1291, iar în 1312, la Conciliul de la Viena, a fost dizolvat de către papa Clement al V-lea".

În opera istorică a lui G. Weber, dizolvarea Ordinului este arătată mai explicit. Citim: „Clement al V-lea s-a folosit de aviditatea şi de ambitia regelui Franţei, Filip al IV-lea cel Frumos, ca de un instrument împotriva Ordinului Templierilor. Printr-un proces judecătoresc ce a durat şase ani, sub conducerea lui Guillaume de Nogaret, şi prin oribile suplicii şi torturi, templierii întemniţaţi au fost împinşi la mărturisiri ce păreau să dovedească vinovăţia şi să îndreptăţească dizolvarea Ordinului; cu toate că 54 dintre ei au retractat totul, afirmând că torturile le smulseseră mărturii false, şi au respins prin protestele cele mai solemne acuzaţiile formulate împotriva lor, ei au fost totuşi condamnaţi, ca eretici, să moară cu încetul în flăcări. Astfel Clement al V-lea a putut dizolva Ordinul. Marele Maestru, Jaques de Molay, pe care papa l-a atras mai înainte în Franţa din Cipru, a protestat zadarnic împotriva unui astfel de procedeu şi a stat la dispoziţie pentru dezminţirea oricăror învinovăţiri. A murit şi el tot pe rug, după ce a chemat pe papă şi pe regele Franţei la un tribunal superior (1314). Poporul l-a venerat ca pe un martir şi a văzut în moartea rapidă a celor doi judecători pământeşti judecata lui Dumnezeu".

În cartea ***Conducerea spirituală a omului şi a omenirii***, Rudolf Steiner arată că la mijlocul secolului care a precedat aceste evenimente omenirea ajunsese la un punct important al evoluţiei sale, pe care el îl descrie astfel:

„Tocmai în jurul anului 1250 oamenii s-au simţit cel mai mult izolaţi de lumea spirituală. Iată ce putea vedea privirea clarvăzătoare; spiritele cele mai eminente ale timpului, care făceau efortul să ajungă la o anumită

cunoaştere superioară, îşi puteau spune: «Ceea ce raţiunea noastră, intelectul nostru, ştiinţa noastră spirituală pot descoperi este limitat la lumea fizică, la lumea care ne înconjoară. Prin cercetările noastre omeneşti şi prin capacitatea noastră de cunoaştere, noi nu putem atinge o lume spirituală; ştim ceva despre această lume spirituală numai dacă primim în noi învăţăturile pe care ni le-au lăsat despre ea oamenii care ne-au precedat». Aceasta a fost epoca de întunecare a privirii spirituale directe în lumile superioare. Faptul că aşa ceva se spunea în epoca în care înflorea scolastica îşi are temeiurile sale. – În jurul anului 1250, oamenii trebuiau să ajungă să tragă o linie între ceea ce se poate crede, pornind de la impresia pe care o făceau tradiţiile moştenite, şi ceea ce se poate cunoaşte. Ceea ce se poate cunoaşte rămâne limitat la lumea senzorială fizică. A venit apoi timpul în care a apărut posibilitatea de a redobândi vederea lumii spirituale. Dar această nouă clarvedere este diferită de cea veche care, în principal, s-a stins o dată cu anul 1250... Se vede deci că, începând din acea epocă, a devenit necesar ca un nou element să apară în conducerea spirituală a omenirii. A fost elementul adevăratului esoterism modern. Prin aceasta trebuie să înţelegem într-un sens real că în conducerea întregii omeniri şi a fiecărui om în parte, pentru orice activitate, poate să intervină ceea ce numim impulsul lui Hristos. Începând cu Misteriul de pe Golgota şi până la apariţia esoterismului modern, avem prima perioadă a prelucrării principiului lui Hristos în sufletele umane. În acea perioadă, oamenii – în ce priveşte forţele spirituale superioare – l-au primit pe Hristos într-un mod oarecum inconştient, în aşa fel încât, mai târziu, când au fost obligaţi să-l primească în mod conştient, au făcut toate erorile posibile, căzând într-un adevărat labirint legat de

înţelegerea lui Hristos. Se poate urmări cum, în prima perioadă a creştinismului, principiul lui Hristos s-a adaptat forţelor sufleteşti. A urmat apoi o altă epocă, cea în care trăiesc oamenii de astăzi. Da, dintr-un anumit punct de vedere, ei nu sunt decât la începutul înţelegerii principiului lui Hristos pentru capacităţile sufleteşti... Esoterismul modern poate deci să fie înţeles ca o înălţare a impulsului lui Hristos, care devine elementul activ în conducerea acelor suflete care, potrivit condiţiilor de dezvoltare ale epocii noi, vor să răzbată la cunoaşterea lumilor superioare".

În tablourile dramei, care prezintă retrospectiva vieţilor anterioare, se vede că această treaptă a evoluţiei omenirii, caracterizată acum, se răsfrânge asupra fiinţelor particulare. Scolastica stabilise o graniţă fermă între ceea ce trebuie să crezi pe baza tradiţiei şi ceea ce se putea cunoaşte. Această cunoaştere era limitată la lumea simţurilor. În dramă, evreul Simon (mai târziu Strader) apare ca un om interesat de cunoaşterea lumii senzoriale, aşa cum a fost ea posibilă prin separarea strictă dintre credinţă şi cunoaştere. El spune:

„Constrâns să m-aplec doar asupra propriului suflet,
Domeniului ştiinţei m-am consacrat.
Şi am putut să recunosc din învăţăturile ei
Că timpul nostru-nclină spre noi ţeluri.
Trebuie dezvăluite omului legi naturale
Ce pân-acum i-au fost străine;
Va fi cucerită astfel lumea simţurilor
Şi forţe noi vor apărea din ea,
Pe care omul le va pune-n slujba sa".

Strădania spre esoterismul modern este evidenţiată în dramă prin Ordinul Cavalerilor. Marele Maestru caracterizează misiunea Ordinului ca pe o cercetare a

ţelurilor viitoare ale omenirii, pentru a le introduce din domeniul spiritual în activitatea pământească. Poziţia lui Simon (Strader) faţă de Cavaleri arată că ştiinţa modernă şi esoterismul modern pot coopera rodnic.

În trabloul şase, în discuţia dintre cei şase ţărani şi cele şase ţărănci, vedem cum arată opinia curentă faţă de reprezentanţii curentului viitorului. Faptul că există douăsprezece păreri diferite se bazează pe dispoziţia fiinţei umane de a privi un obiect în douăsprezece moduri diferite. Acest lucru a fost prezentat de Rudolf Steiner în ciclul 33, ***Gând uman, gând cosmic***. Fiindcă fiecare om nu reprezintă decât unul din modurile posibile de a privi lumea, se poate obţine o privire relativ completă şi atunci când douăsprezece persoane se exprimă pe rând. Astfel, cei care prefigurează viitorul sunt prezentaţi în diverse moduri, înainte ca ei înşişi să apară. Nu este vorba aici de aspecte precise, care ar da în totalitatea lor o vedere cuprinzătoare; este vorba de nişte imagini particulare, tulburate de simpatie sau de antipatie.

Mai întâi iese la iveală *micimea sufletească* faţă de oameni de altă rasă şi din alt popor – atunci când se vorbeşte despre „evreul cel rău" –, ca şi faptul de a nu suporta pe străini într-o patrie cumsecade. Această micime sufletească ia apoi un caracter pur personal, sub forma de *invidie*, pentru că nu putem suporta la un altul ceea ce nouă ne este refuzat. *Simpatia* celui de-al treilea ţăran se bazează pe faptul că ei, Cavalerii, îi facilitează foloase personale, iar simpatia celei de-a doua ţărănci pe faptul că evreul Simon a ajutat-o. Îndărătul *antipatiei* celei de-a treia ţărănci se ascunde *teama superstiţioasă*. Cel de-al patrulea ţăran constată numai ce fac şi ce spun Cavalerii despre evreul Simon. El manifestă o anumită *nehotărâre*. Pe al cincilea ţăran, *pre-vederea* vremurilor viitoare îl determină

să se îndrepte către Cavaleri pentru că ei urmăresc să creeze timpurile bune pe care el le întrevede. Ţăranca a patra, dimpotrivă, *priveşte înapoi*, simţindu-se legată de Biserică. Ceea ce exprimă cea de-a cincea ţărancă este influenţat de *visul* ei. Cea de-a şasea ţărancă exprimă o teamă a conştiinţei morale. În cele spuse de al şaselea ţăran vorbeşte *impulsul* naiv de *independenţă*, care îl face să creadă că ar putea trăi după propria minte, îndată ce va scăpa de conducerea Cavalerilor.

După ce am aflat din discuţiile ţăranilor şi ţărăncilor care sunt părerile răspândite cu privire la evreul Simon, apare el însuşi şi dezvăluie printr-un monolog fiinţa sa intimă. El suferă din pricina urii şi batjocurii oamenilor şi nu poate înţelege de ce este astfel tratat. Cum gândirea lui îi spune că toate au un sens, nu poate face altceva decât să presupună că suferinţa oamenilor din rasa sa are o cauză. El vede în Cavaleri nişte oameni care au ales liber o cale de suferinţă asemănătoare cu cea pe care i-o impune lui natura. Se simte condus prin destin la o singurătate asemănătoare cu cea pe care Cavalerii o caută de bună voie, „făcând efortul de a dezvolta, în şi prin singurătate, fortele care îi pot conduce spre ţelurile lor". În singurătatea sa, el s-a consacrat ştiinţei, care îl face pe om în stare să cucerească lumea simţurilor; în acest sens, el încearcă să dezvolte arta vindecării. Efortul lui este sprijinit de Cavaleri, el lucrând în acord cu ei şi cu ţelurile lor. Presimţim prin aceasta că ştiinţa modernă îşi poate primi sensul şi ţelul din esoterismul modern. Dezvoltarea unei fructuoase colaborări a ştiinţei cu esoterismul aparţine celor mai importante sarcini actuale ale omenirii.

Monologul evreului Simon aruncă o lumină asupra karmei individuale a lui Strader, şi anume că raporturile sale cu oamenii de care este legat în prezent – ca Strader –

nu pot fi cunoscute încă. Altfel apar lucrurile din discuţia ce urmează între Thomas şi călugăr, întrupările anterioare ale lui Johannes şi Mariei. Vedem cum, chiar în întruparea anterioară, între aceste două individualităţi a luat naştere o strânsă legătură, care a căpătat caracterul relaţiei discipol-maestru. Pentru că această dependenţă nu a putut fi învinsă în acea epocă, ea a trebuit să apară mai târziu, între Johannes şi Maria, într-o formă diferită. Pentru a o învinge era necesară o altă stare de spirit decât cea a călugărului şi a discipolului său.

Deosebit de important pentru Capesius, care îşi contemplă viaţa anterioară, este ceea ce spune Thomas despre el. El află astfel greşelile cu care s-a încărcat într-o viaţă anterioară, atunci când şi-a părăsit soţia şi copiii pentru a urma calea propriei evoluţii în cercul Cavalerilor. Trebuie astfel să afle că soţia sa a murit curând de supărare, copiii săi au fost crescuţi despărţiţi unul de altul, neştiind nimic unul de celălalt, fiul său a căzut sub influenta adversarului său spiritual, înstrăinându-se total de el sub raport spiritual. Vieţuirea greşelii ţine de evoluţia superioară a omului. În prima-dramă am văzut că Johannes, datorită viziunii sale spirituale, ajunge să vieţuiască greşeala cu care s-a încărcat în aceeaşi viaţă. Capesius, la rândul său, vieţuieşte o greşeală comisă într-o întrupare anterioară.

COMENTARII ALE LUI HUGO REIMANN PE BAZA NOTELOR MATHILDEI SCHOLL (TABLOURILE VII, VIII, IX)

TABLOUL ŞAPTE

Opoziţia dintre Ordinul Cavalerilor şi Biserică este caracterizată mai îndeaproape în tabloul şapte. Vedem la început pe Marele Maestru al Ordinului Cavalerilor discutând cu patru fraţi din Ordin. El vorbeşte despre regulamentul alianţei care îi uneşte şi conform căruia Cavalerii caută să descopere ţelurile viitoare ale omenirii pentru ca, din domeniul spiritului, să le introducă în activitatea pământească. Apoi el le arată că orice nouă strădanie pământească a Ordinului a ajuns fără de speranţă. Capul Ordinului a căzut jertfă puterilor întunecate şi un mare număr de cetăţi ale Alianţei au căzut deja în mâna duşmanului. În legătură cu aceasta, este arătată misiunea răului, a răului care, prin opoziţia sa, slujeşte în cele din urmă planurile înţelepciunii care face binele şi pornind de la rău. Cu cât este mai mare opoziţia faţă de bine, cu atât mai mult se poate desfăşura forţa iubirii care învinge răul. La o privire exterioară, s-ar părea că acest apus al Ordinului, care este înfăţişat aici, ar fi o distrugere a binelui de către rău. Dar Marele Maestru explică faptul că germenii viitorului care au fost implantaţi în sufletele oamenilor de către Ordinul Cavalerilor vor ajunge la maturitate atunci când aceste suflete vor reapărea pe Pământ, într-o întrupare viitoare.

Aici, prin primul maestru de ceremonii este pusă această întrebare importantă, şi anume: În ce fel este legat destinul unui om individual de cel al unei comunităţi umane? În a doua conferinţă a ciclului 19, ***De la Iisus la***

Hristos, Rudolf Steiner spune că budistul înţelege karma numai în legătură cu omul luat ca individualitate, în timp ce occidentalul, când vrea să înţeleagă karma omului individual, îşi îndreaptă privirea spre interesele întregii omeniri, tocmai pentru că impulsul de fraternitate care emană de la Hristos acţionează în acest sens. Imaginile vieţilor anterioare sunt un exemplu al modului cum karma individuală poate fi înţeleasă în raport cu interesele întregii omeniri. Ordinul Cavalerilor, ştiinţa modernă şi Biserica apar aici în arierplanul unei anumite situaţii din evoluţia omenirii, iar karma individului se întreţese în evenimentele ce se nasc din această situaţie.

Primului maestru de ceremonii îi apare ca o nedreptate în faţa legilor lumii ca oameni care s-au unit într-o anumită comunitate să fie antrenaţi în ruina pe care destinul o rezervă acestei comunităţi. Marele Maestru îi răspunde că aceşti oameni sau îşi ispăşesc greşelile lor personale prin suferinţele îndurate în slujba întregii comunităţi sau obţin, prin durerea care le este impusă, forţa de a se ridica la o viaţă şi mai înaltă.

Aici primul maestru de ceremonii pune o întrebare care priveşte karma individuală a lui Capesius, care vieţuieşte retrospectiv toate acestea şi se regăseşte în cercul Cavalerilor sub trăsăturile primului preceptor. El întreabă:

„Aşadar, Confreria poate admite-n rândurile sale
Şi oameni care
Nu cu sufletul cel mai pur
Se consacră telurilor sale 'nalte?”
Iar Marele Maestru răspunde:
„La cel ce se dedică unei opere înalte,
Cântăreşte numai binele din suflet,

Și lasă ca partea rea să-și găsească ispășire
În mersul justiției universale”.

Cuvintele pe care le înlănțuie apoi de acest răspuns dau impresia că discuția alunecă spre o altă temă și, dintr-un anumit punct de vedere, pare justificat. Dar în asta este ceva ca o completare a răspunsului citat mai sus. El spune acolo că lipsa vinei nu este o condiție a Confreriei și arată condiția fundamentală a Confreriei, spunând:

„Îmi sunteți Frați în sensul drept
Dacă-n sufletul vostru, plin de curaj,
Răsună preceptul sacru-al Confreriei noastre:
«Trebuie să-și jertfească viața și existența personală,
Cel ce prin revelațiile simțurilor
Vrea să vadă țelurile spiritului,
Cel care vrea să se încumete,
Să toarne-n voința proprie
Voința spiritului»”.

Pericolul care amenință Alianța conferă acestor cuvinte o semnificație deosebită. Dar ele au și o valoare generală pentru continuarea evoluției membrilor săi. Ființa personală și viața personală trebuie să fie sacrificate, dar asta nu înseamnă că individualitatea ar trebui să se șteargă. Ea trebuie să se umple cu lumină spirituală și cu voință spirituală, să fie îndreptată din cel mai intim imbold spre țelurile spiritului. Cel care a parcurs această evoluție nu se cramponează de existența sa pământească, ci o părăsește de îndată ce țelurile spiritului îi arată că asta ar fi corect. A formula cuvintele sacre în această situație critică poate constitui o încercare pentru Cavaleri, pentru a ști dacă și-au jertfit deja în acest sens ființa și viața lor personală. Dacă au făcut-o, ei își vor accepta fără teamă destinul.

Acum ia cuvântul, pentru prima oară, acea individualitate care se va încarna mai târziu în Capesius şi care apare aici sub trăsăturile primului preceptor. Întreaga fiinţă a lui Capesius fiind percepută în această retrospectivă, el se aude aici pentru prima dată pe sine vorbind în această încarnare anterioară; ar dori să ştie cum poate fi înţeles faptul că duşmanii au răpit Cavalerilor nu numai bunurile şi viaţa, ci şi sufletele pe care ei le-au crescut cu iubire; aceşti duşmani au încercat să aprindă în ele ura faţă de Cavaleri. Marele Maestru răspunde că oamenii care au respirat în lumina spiritului Cavalerilor o vor mărturisi într-o viaţă viitoare. Oricât de liniştitor poate fi acest răspuns pentru înţelegerea generală, el nu-l poate consola pe primul preceptor în situaţia sa personală. Ura împotriva Alianţei a fost aprinsă în propriul său fiu mai înainte ca acesta să fi putut respira lumina spirituală a acesteia.

Când Marele Maestru se îndepărtează cu doi fraţi ai Ordinului, primul preceptor (Capesius) îi mărturiseşte celui de-al doilea maestru de ceremonii că el nu este în stare să înţeleagă ceea ce le comunică Marele Maestru cu atâta certitudine cu privire la spirit şi la lumile spiritului, ca şi cum ar vorbi despre oraşe şi sate. Al doilea maestru de ceremonii îi dă un răspuns care poate deveni cheia unei adevărate cunoaşteri de sine. El îi arată primului preceptor că situaţia s-ar putea datora nu incapacităţii sale de a înţelege revelaţia spiritului, ci mai curând faptului că pentru un motiv oarecare el nu s-ar simţi demn de a fi un membru al lumilor superioare. Şi încheie astfel:

„Sufletul trebuie să aibă pete-ascunse
Când nu vrea să se-ncline-n faţa ştiinţei spiritului,
Şi de aceea vrea să se-amăgească”.

Aceste cuvinte ne pot face să înţelegem de ce Capesius, în primul tablou din prima dramă, după conferinţa lui Benedictus, trebuie să spună:

„Atât de ciudat îmi vorbesc toate astea;
E ca şi cum n-ar depinde de mine
Să resping cele vieţuite.
Îmi pare-aproape că acest «ceva»
Nu poate tolera în sine
Felul meu de-a fi".

Petele ascunse ale sufletului sunt cele care, chiar în această întrupare, îl împiedică la început să se apropie de cunoaşterea spirituală. Viziunea vieţii sale precedente îl face să cunoască adevăratele cauze.

Mai înainte ca el să ajungă, prin privirea retrospectivă, la conştienţa deplină a vinei sale, aceste raporturi umane în care se află îi sunt explicate mai pe larg prin apariţia, în casa Cavalerilor, a călugărului. Acesta începe printr-o aluzie la regula severă a Ordinului monastic, spunând că trebuie să considere drept prieteni ai săi pe toţi cei care poartă chip omenesc; reiese de aici că Ordinul monastic vrea să acţioneze după principii adevătat creştine. Şi totuşi, între acest Ordin monastic şi cel al Cavalerilor, care au acelaşi ţel de realizare a adevăratului creştinism, s-a dezvoltat o animozitate. Adevăratul motiv al duşmăniei trebuie văzut în faptul că Ordinul monastic se prevalează în apărarea creştinismului de tradiţii şi instituţii creştine ce provin din trecut, în timp ce Ordinul Cavalerilor, dimpotrivă, încearcă să cunoască şi să împlinească noile ţeluri arătate de spiritul viu al creştinismului. Diferenţa dintre cele două poziţii este marcată prin discuţia dintre călugăr şi al doilea preceptor. Călugărul se prevalează de un drept rezultând dintr-un vechi înscris; cel de al doilea preceptor, dimpotrivă,

vorbeşte despre un drept superior, care provine dintr-o înţelegere sănătoasă a dreptului. În timpul discuţiei lor îţi dai seama că nu există nici o posibilitate de înţelegere.

Totuşi, călugărul ar vrea să vorbească şi cu căpetenia Ordinului. În timp ce îl aşteaptă, îi apare spiritul lui Benedictus, al Marelui instructor, podoaba Ordinului său monastic atunci când trăia într-un corp pământesc, şi pe care călugărul îl recunoaşte drept Maestrul său. Acesta îi apăruse deseori când implora limpezire în lucrurile importante. Aşadar, el ascultă plin de încredere ceea ce vrea să-i reveleze acest spirit; deseori, într-adevăr, graţie lui, a primit lumină şi forţă. Revelaţia pe care i-o face acum este totuşi extrem de greu de înţeles. Ea este foarte departe de tot ceea ce i se păruse just până în această zi. În combaterea Ordinului Cavalerilor, el s-a crezut în total acord cu Benedictus, pentru că se putea baza chiar pe cuvintele acestuia. Dar spiritul lui Benedictus îi spune că acum el vede Ordinul Cavalerilor într-o altă lumină şi că recunoaşte ţelurile înalte ale viitorului către care acest Ordin tinde, ţeluri justificate în timpurile mai noi. Se face aici aluzie la situaţia evoluţiei omenirii, caracterizată mai sus, care necesită dezvoltarea unei noi cunoaşteri a spiritului, cea veche fiind depăşită. Ceea ce elaborează Cavalerii a fost pregătit deja cu mult timp înainte; pentru ca omenirea să poată evolua într-un sens corect, este nevoie acum de dezvoltarea acestui curent spiritual. Acestei individualităţi – al cărui spirit i-a apărut călugărului – îi era încă ascuns acest lucru când, cu aproximativ 50 de ani în urmă, trecuse pragul morţii. În acea epocă muriseră două personalităţi care fuseseră podoaba Ordinului căruia îi aparţinea călugărul, şi anume: Toma d'Aquino (1274) şi Albertus Magnus (1280). În

legătură cu nivelul lor de cunoaștere, Rudolf Steiner spune în conferințele despre ***Filosofia lui Toma d'Aquino***:

„Și întrebările pe care scolastica nu le poate rezolva: Cum pătrunde Hristos în gândirea umană? Cum va fi hristificată această gândire? Cum conduce Hristos gândirea umană proprie spre înălțimi, în sferele în care ea se poate dezvolta împreună cu ceea ce este doar conținutul spiritual de credință? Aceste întrebări frământau încă sufletul scolasticilor. De aceea, în pofida perfectei tehnici a logicii scolastice, cel mai important lucru este să nu ne mulțumim numai cu rezultatele scolasticii, ci să ne întoarcem de la răspuns înapoi, la întrebările pe care ea şi le-a pus: să întoarcem privirea de la luptele impuse omului din secolele XII şi XIII şi să înţelegem marile probleme puse în acea epocă. Nu se ajunsese încă atât de departe în hristologie încât să se poată urmări până în gândirea umană ideea mântuirii omului de păcatul originar. De aceea Toma d'Aquino şi Albertus Magnus au fost obligaţi să refuze raţiunii dreptul de a sări peste treptele pe care, păşind, ar fi putut ei înşişi să intre în lumea spirituală. Şi din înalta scolastică a rămas această întrebare: Cum se poate ridica gândirea omului la o viziune a lumii spirituale? Cel mai importaut rezultat al înaltei scolastici nu este ceea ce constituie conţinutul gândirii scolastice, ci este de fapt o întrebare. Este întrebarea: Cum va putea deveni creştină gândirea? Această întrebare a rămas pusă istoric în faţa lumii în momentul în care Toma d'Aquino murea, în 1274. Până atunci nu s-a putut decât să se lupte împotriva acestei idei, aşa încât ea a rămas adâncită în intimitatea inimii, în cultura spirituală europeană”.

După moartea lor, Toma d'Aquino şi Albertus Magnus au trebuit să recunoască unde anume pe Pământ s-a continuat să se lucreze într-un sens just la rezolvarea

problemei pe care ei nu au putut să o rezolve; şi, prin aceasta, Ordinul Cavalerilor le-a apărut într-o nouă lumină.

De îndată ce călugărul a auzit comunicarea parvenită de la spiritul lui Benedictus, apar Lucifer şi Ahriman, pentru a trezi în el îndoiala faţă de ce auzise. Ahriman face apel la ceea ce ne învaţă raţiunea şi simţurile, vrând să acţioneze asupra călugărului în aşa fel încât această revelaţie a spiritului să nu îi influenţeze lucrarea, ci să ia această revelaţie ca pe o încurajare. Lucifer face apel la pietatea sa, pentru a aprinde în el fanatismul religios. Ceea ce spune Lucifer despre Alianţa spirituală a Cavalerilor se referă, de fapt, la el însuşi; el este cel care dă aici adevărului acea deviere prin care acesta devine atunci şi mai periculos decât eroarea. Ceea ce spune el despre Alianţa spirituală a Cavalerilor se poate într-adevăr întâlni şi se întâlneşte deseori în viaţa umană. Cuvintele sale sunt false numai pentru că ele nu se potrivesc Ordinului Cavalerilor. În tulburarea în care l-au aruncat Ahriman şi Lucifer, călugărul se întoarce din nou spre Benedictus şi primeşte de la el sfatul să lase să pătrundă până în adâncul sufletului său cuvintele pe care le rostise odinioară pe Pământ. Cuvintele unor personalităţi ca Toma d'Aquino cuprind în ele germenii necesari continuării evoluţiei omeneşti. Cel care le primeşte în mod dogmatic nedreptăţeşte individualitatea care le-a rostit. Un thomism viu poate conduce la ştiinţa spiritului.

TABLOUL OPT

În tabloul opt al dramei, Capesius ajunge, datorită privirii sale retrospective, la trăirea deplină a datoriei cu care s-a încărcat într-o viaţă anterioară. Ea i-a apătut deja în discuţia dintre Thomas şi călugăr.

Apoi cel de-al doilea maestru de ceremonii l-a făcut atent că ar putea să aibă în suflet pete ascunse. Acum, datorită celor dezvăluite de Joseph Kühne, el devine deplin conştient de aceste pete. Recunoaşte că vanitatea l-a împins să-şi lase pe drumuri soţia şi copiii, pentru ca el să-şi poată urma nestânjenit ţeluri înalte. Angajamentul de a se dedica operei de iubire faţă de oameni, el l-a asociat cu o faptă care contrazice cu totul această iubire de oameni. Disciplina Alianţei îl condusese deja spre cunoaşterea de sine; până acum crezuse că îşi va putea plăti datoria în viaţa prezentă. Acum vede că nu este nici o şansă să ajungă la acest lucru. Cei doi copii ai săi au devenit atât de străini datorită duşmanilor Alianţei, încât nu se mai întrevede nici o perspectivă de a-i recuceri în această viaţă. Dat fiind că el nu şi-a început cercetarea spirituală într-un mod corect, această cercetare a devenit dăunătoare pentru el şi pentru familia sa; mai mult, el creează neplăceri Alianţei spirituale, întrucât prin viaţa sa oferă duşmanilor subiecte care aprind ura împotriva Alianţei. Conştienţa vinei şi cunoaşterea spirituală mijlocită de Ordinul Cavalerilor il ajută totuşi, chiar din această viaţă, să îşi suporte destinul cu umilinţă şi resemnare. Este ceea ce reiese din cuvintele:

„Nu-mi mai rămâne deci nimic de făcut
Decât să mă-ngrijesc ca ei, copiii mei,
Să afle-adevărata stare de fapt
Şi-apoi, în resemnare,

Să-astept ispășirea de la acele puteri care
Ţin registrul datoriilor vieţii noastre”.

În conferinţa a IV-a din ciclul 23, Rudolf Steiner arată că recunoaşterea unei greşeli personale ca cea pe care o constată primul preceptor influenţează evoluţia spirituală. El spune:

„Trebuie exersată cugetarea asupra ta însuţi, trebuie să cauţi fără menajamente, fără părtinire, marile greşeli pe care ştii că le-ai comis, să ţi le reprezinţi în aşa măsură încât sufletul să-şi dea seama cât de departe este de marele ideal al omenirii; şi, cufundându-te în această mare discrepanţă faţă de marele ideal al omenirii, să evoci în faţa sufletului tău, cu adevărat meditativ, printr-o gândire puternică, să evoci slăbiciunea ta morală sau de altă natură. Dacă faci acest lucru, sufletul se întăreşte şi ceea ce a început deja să se estompeze, ceea ce părea că dispare într-o neputinţă sufletească, devine din nou mai luminos… Dacă faci ceea ce am arătat, ajungi să cunoşti raţiunea pentru care lumea elementară dispare ca într-un leşin – ceea ce s-ar putea exprima sec astfel: «Ea nu te place, găseşte că nu îi eşti pe măsură». Şi această dispariţie, această stingere este pur şi simplu semnul că nu te lasă să intri în ea. Prin faptul însă că îţi reproşezi greşelile, te întăreşti şi tot ceea ce dispăruse la început acum se luminează din nou. – Şi trăieşti cu precizie acest sentiment: în jurul tău există o lume suprasensibilă elementară, tu nu poţi pătrunde în ea decât până la un punct; în măsura în care, moral, intelectual, devii din ce în ce mai puternic, ea te lasă să pătrunzi. Altfel, nu te lasă. Şi o arată prin aceea că dispare din faţa ta”.

Recunoscându-şi greşeala, Capesius a început, chiar din această existenţă anterioară, să învingă dificultăţile aflate în calea evoluţiei sale. Discuţia care urmează apoi

între Marele Maestru şi evreul Simon revelează arierplanurile destinului lui Strader. Simon îşi mărturiseşte durerea de a vedea cum oamenii se ridică împotriva ajutorului care le este totuşi atât de necesar. Cele spuse îi dau Marelui Maestru prilejul de a arăta că originea oricărei animozităţi exterioare şi a oricărui război se află în inima omului. Aceste cuvinte îl impresionează adânc pe Simon, fiindcă el însuşi a resimţit adesea şi foarte puternic o luptă interioară. Chiar această comportare a oamenilor, pe care el a resimţit-o atât de dureros, această respingere duşmănoasă a ajutorului, el a vieţuit-o în sine însuşi cu cea mai mare intensitate.

Aşa cum Capesius descoperă în sufletul lui pete întunecate, care îi frânează evoluţia, tot astfel vedem la Strader o rezistenţă interioară ca motiv de frânare. El are vieţuirea lăuntrică în care o fiinţă umană, care se manifestă ca fiind Hristos, vrea, plină de iubire, să-i întindă mâna, dar acest lucru este împiedicat prin faptul că din impulsul irezistibil se aprinde înlăuntrul său o mânie care-l sileşte să respingă această mână. El se simte atras de învăţătura Cavalerilor, care vorbesc despre fiinţa lui Hristos şi poate recunoaşte în ea imaginea originară a fiinţei umane; cu toate acestea, fiinţa sa proprie îl ţine, orgolioasă, la distanţă, îl împiedică să se dăruie cu credinţă acestei fiinţe a lui Hristos. Când trebuie să se recunoască astfel pe sine, atunci îndoiala acoperă credinţa de a putea găsi vreodată adevărata sa fiinţă şi deseori se simte stăpânit de teama şi de îngrijorarea că resturile acestei îndoieli se vor putea găsi până în vieţile viitoare. Faptul că această îngrijorare nu este lipsită de fond o vedem în întruparea ulterioară a lui Strader, în care el are încă mult de luptat cu îndoiala. În timp ce Simon îi descrie Marelui Maestru imaginea fiinţei lui Hristos, care îi apare adesea, Marele Maestru este în

stare chiar să o contemple spiritual în plină lumină; această viziune se lărgeşte pentru el, în sensul că, prin ea el poate cunoaşte ceea ce leagă ţelul lumilor cu destinul oamenilor. În comentariile asupra primei drame s-a arătat adesea că viziunea formei de lumină a lui Hristos este în legătură cu conştiinţa morală. Deja în conştienţa obişnuită, conştiinţa morală poate să conducă la chipul idealului omenirii, care luminează drumul înainte al evoluţiei omenirii, ca ţel cosmic.

În convorbirea ce urmează apoi între cei doi maeştri de ceremonii este caracterizată poziţia Cavalerilor faţă de duşmanii lor. Blândeţea, bunătatea Marelui Maestru faţă de duşmanii Alianţei îi sunt de neînţeles primului maestru de ceremonii. Al doilea maestru de ceremonii arată că această atitudine rezultă din însăşi învăţăturile Alianţei. El aminteşte dificultăţile căii de evoluţie ce corespunde acestor învăţături şi arată că Fraţii ar trebui să fie foarte fericiţi dacă întâlnesc suflete ce pot primi inconştient germenele pentru dezvoltarea ţelurilor lor în vieţi viitoare. Acest germene poate fi implantat chiar în sufletele ostile, dacă urii lor i se răspunde cu iubire. Am ajuns aici la o misiune centrală a Alianţei: transformarea răului în bine. Numai o iubire cu totul dezinteresată este în stare să întâmpine astfel ura duşmanilor. Primul maestru de ceremonii arată că această misiune este foarte grea; el primeşte răspunsul: Nu îi este dat întregii omeniri să trăiască de mai înainte viitorul Pământului, dar este necesar să existe oameni pregătiţi pentru acest ţel.

Astfel, am văzut în acest tablou cum Confreria spirituală şi-a sădit germenii viitorului în ura duşmanului, în rezistenţa evreului Simon şi în viaţa mincinoasă a primului preceptor. Roadele se arată în încarnarea următoare în care, la Johannes şi Maria, ura este

transformată în forţă de sacrificiu a iubirii, rezistenţa lui Strader în forţă activă a iubirii, iar viaţa mincinoasă a lui Capesius în efort de cunoaştere pornit din iubirea pentru adevăr. Tocmai acele individualităţi care au primit germeni spirituali în unele slăbiciuni ale fiinţei lor dobândesc mai târziu capacitatea de a face ca impulsurile spirituale să fie accesibile altor cercuri de oameni.

TABLOUL NOUĂ

În tabloul nouă al dramei aflăm de un mijloc important pe care îl folosesc Cavalerii pentru a implanta în sufletele oamenilor germenii viitorului. El este conţinut în basme, despre care Joseph Kühne spune aici că ceea ce dau ele spiritului se menţine după moarte şi poartă roadele într-o viaţă pământească viitoare. Dar basmele acţionează chiar şi în aceeaşi viaţă pământească. Joseph Kühne spune astfel:

„Ne fac să presimţim nelămurit adevărul
Şi, din această presimţire, sufletele noastre făuresc
Cunoaşterea de care avem nevoie-n viaţă".

Acest lucru este important în educarea copiilor. În broşura ***Educaţia copilului din punctul de vedere al ştiinţei spiritului***, Rudolf Steiner face deseori aluzie la aceasta. El spune:

„Este necesar ca sufletul tânăr să primească în el tainele naturii şi legile vieţii nu în concepte seci şi abstracte, ci în simboluri. Pildele ce se referă la corelaţiile spirituale trebuie prezentate în aşa fel în faţa sufletului încât legitatea existenţei dindărătul acestor parabole să fie mai mult bănuită şi presimţită decât înţeleasă în noţiuni intelectuale... Printr-o asemenea parabolă nu vorbeşti numai inteligenţei, ci şi sentimentului, sensibilităţii,

întregului suflet. Un tânăr care s-a pătruns de toate acestea se apropie de lucruri într-o stare cu totul diferită decât dacă i se expun mai târziu prin noţiuni intelectuale!"

Aici, în dramă, Berta, fata lui Kühne, o roagă pe mama sa să îi spună una din poveştile auzite de tatăl ei de la Cavaleri. Ea vrea să audă povestea în care este vorba despre bine şi rău. Doamna Kühne îi povesteşte deci despre cele ce s-au petrecut cu un om care a căutat să înţeleagă unde se află obârşia răului. După ce a căutat multă vreme zadarnic, el reuşeşte, datorită unei discuţii dintre un topor şi un arbore, să înţeleagă că acea coadă a toporului care loveşte arborele a fost luată chiar din lemnul acelui arbore. Pe această cale, în om germinează un gând pe care nu-l poate încă exprima, dar care este un răspuns la întrebarea: „Cum poate ieşi răul din bine?"

Aici, în povestea de faţă, ni se ilustrează ceea ce exprimase Rudolf Steiner în citatul de mai sus. Astfel de povestiri pot trezi facultatea de a te ridica de la observarea naturii la cunoaşterea spiritului. Arierplanul spiritual al poveştilor o face pe Berta să resimtă faţă de ele o adâncă pioşenie, legată de o bucurie din inimă.

În acelaşi tablou, urmează o discuţie între ţăranii şi ţărăncile pe care le-am întâlnit în tabloul şase. Din cuvintele lor reiese că cetatea întărită este ameninţată cu asediul şi că un trădător urmează să arate duşmanilor o cale secretă pentru a pătrunde în ea. Culpabilitatea care apare aici faţă de Cavaleri nu va putea fi compensată decât în vieţi pământeşti ulterioare şi ea va sluji atunci înfăptuirii ţelurilor Cavalerilor.

Monologul călugărului, care urmează în acelaşi tablou, ne arată că în Călugăr începe deja o transformare prin faptul că în sediul Cavalerilor i-au apărut spiritul lui Benedictus, şi chiar Lucifer şi Ahriman. El vede ca un semn

al slăbiciunii sale faptul că în faţa sufletului său s-au putut ivi acele făpturi fantomatice. Prin învingerea propriei îngâmfări, el vrea să se pregătească pentru primirea luminii spirituale care, ţâşnind din izvoarele iubirii, vrea să se reveleze în cuvinte de înţelepciune. Speră că pe această cale va găsi forţa care îi va putea limpezi învăţăturile părintilor Bisericii. Înţelegerea profundă a acestor învăţături care stau mărturie despre creştinismul originar poate să îi aducă înţelegere pentru ceea ce cercetează Cavalerii.

După acest monolog, urmează o discuţie între Cecilia şi Thomas. Cecilia vorbeşte de o viziune spirituală pe care a avut-o deseori când ruga sa tăcută se îndrepta, din tot sufletul ei, spre izvorul lumii. Ea vedea atunci o imagine de lumină care lua forma unui chip uman şi o încuraja. Simţim aici cum se pregăteşte ceva care, în încarnarea ei viitoare – în care va apărea ca Theodora –, va conduce la viziunea formei eterice a lui Hristos. Chipul uman pe care îl contemplă Cecilia capătă trăsăturile fratelui său, ceea ce arată că în viziunea sa spirituală se amestecă o anumită subiectivitate. Mai înainte ca privirea spirituală a unui om să poată fi pe deplin obiectivă, deseori se poate întâmpla să-i apară entităţi spirituale sub înfăţişarea unor fiinţe cunoscute. Dorul Ceciliei pentru fratele său acţionează ca o forţă care colorează subiectiv viziunea spirituală.

Thomas exprimă rezerve serioase în privinţa unor bune relaţii faţă de părinţii adoptivi ai Ceciliei, tocmai pentru că ştie cât de legaţi sunt ei de Cavaleri, în timp ce el este total convins de ceea ce îl învaţă călugărul. Cecilia remarcă în cuvintele fratelui ei germenele ostilităţii. În ea se naşte, ca o contraacţiune, o imagine de pace datorită căreia ea învinge în sine însăşi germenele de ostilitate din fratele său, pregătind astfel biruinţa deplină. Imaginea de

pace apare în ea ca o amintire a unei viziuni spirituale pe care a avut-o altădată. Cu ani în urmă, în ziua de Vinerea Mare, ea a contemplat imaginea unui bărbat care avea trăsăturile fratelui său şi care i-a spus:

„Din fiinţa lui Dumnezeu s-a născut sufletul omului;
Murind, el poate să se scufunde-n temeliile fiinţiale;
El va dezlega-ntr-o zi spiritul din legăturile morţii".

Mai târziu, Cecilia a aflat că acesta era preceptul Cavalerilor. Ea prevede deci spiritual că fratele său, care acum nutreşte o duşmănie faţă de Cavaleri, va ajunge mai târziu să ia cunoştinţă de învăţăturile lor.

În comportamentul Ceciliei putem recunoaşte un dar depus în germene în conştienţa umană. Rudolf Steiner, în conferinţa a VII-a din ciclul 17 (* *Der Christus-Impuls und die Entwickelung des Ich-Bewußtseins* (***Impulsul lui Christos şi dezvoltarea conştienţei eului***), GA 116), spune:

„Conştiinţa morală a apărut într-o anumită epocă; în trecut ea a fost cu totul alta şi mereu se va transforma atunci când sufletele omeneşti se vor dezvolta un anumit timp în lumina conştiinţei morale. Am arătat deja ce va ajunge această conştiinţă în viitor. În cursul secolului XX, paralel cu reapariţia Evenimentului de pe drumul Damascului, un mare număr de oameni va învăţa ca, atunci când au înfăptuit ceva, să privească la urmarea acestei fapte; oamenii vor cugeta mai mult la aceasta, vor avea o imagine interioară a faptei lor – la început asta se va petrece cu câţiva oameni, apoi numărul lor va deveni tot mai numeros pe parcursul viitoarelor două-trei milenii. Când oamenii vor fi comis ceva, imaginea va fi prezentă; la început nu vor înţelege despre ce este vorba. Cei care au învăţat însă antroposofie îşi vor spune: «Aici am o imagine! Aceasta nu este un vis, cu siguranţă că nu este un vis; este

imaginea care îmi arată împlinirea karmică a faptei pe care am săvârşit-o. Asta va avea loc într-o bună zi ca o împlinire, ca o compensare karmică a ceea ce am făcut!» Acest lucru va începe în secolul XX. Atunci va începe să se dezvolte în oameni facultatea de a vedea imaginea unei fapte foarte îndepărtate, care încă nu a avut loc. Ea va apărea ca o contraimagine a faptei săvârşite, ca împlinirea karmică ce va avea loc cândva. Atunci omul îşi va spune: «Am făcut acest lucru, acum mi se arată compensarea ce trebuie să o săvârşesc cât şi ceea ce mă va stânjeni în perfecţionarea mea dacă nu voi înfăptui această compensare». Karma nu va mai fi o simplă teorie, ci va căpăta imaginea acestui tablou interior caracterizat. Astfel de facultăţi vor apărea treptat din ce în ce mai mult. Se vor dezvolta facultăţi noi, dar cele vechi constituie germenii celor noi. Cum se va face însă că oamenilor li se va arăta imaginea karmică? Acest lucru va deveni posibil prin faptul că sufletele au poposit un timp în lumina conştiinţei morale".

Dacă Thomas ar fi ajuns la această stare zugrăvită aici, atunci o anumită facultate dezvoltată din conştiinţa lui morală i-ar fi evocat în faţa sufletului, în ce priveşte duşmănia faţă de Cavaleri, un tablou asemănător cu cel de care vorbeşte Cecilia. Ea ilustrează o dezvoltare ulterioară a conştiinţei morale care duce la viziunea formei eterice a lui Hristos şi, în următoarea întrupare, în care ea apare ca Theodora, va deţine într-adevăr această facultate. Thomas află aici, din afară, ce urmează să ajungă vieţuirea sa interioară. Dar el se află încă sub puterea constrângătoare a gândurilor. Eliberarea gândirii individuale este un proces, care, în cursul epocii moderne, este pregătit în special prin curentul rosicrucian, iar prin ***Filosofia libertăţii***, scrisă de Rudolf Steiner, ajunge la o formă clară.

COMENTARII ALE LUI HUGO REIMANN PE BAZA NOTELOR MATHILDEI SCHOLL (TABLOURILE X, XI, XII, XIII)

TABLOUL ZECE

În tabloul zece îl întâlnim pe Capesius în acelaşi decor în care se afla în tabloul cinci, atunci când, datorită discuţiei cu Felix Balde şi în special a basmului spus de doamna Balde, s-a trezit la viziunea spirituală care, după aceea, prin întâlnirea cu Johannes, îl ajută să ajungă la viziunea unei vieţi pământeşti anterioare. Deja, în monologul final al acelui tablou, el exprimase ceva din vieţuirea acelei priviri retrospective. Acel monolog ca şi cel din tabloul zece sunt pentru Capesius foarte apropiate în timp. Viziunea unei vieţi anterioare care are loc între acestea două, expusă în tablourile VI-IX, se poate să se fi desfăşurat pentru Capesius într-un timp foarte scurt. În monologul din tabloul cinci, el vorbeşte despre o lume formată din imagini care i-au apărut ca în vis, iar la sfârşit îşi exprimă dorinţa de a contempla din nou acest vis, pentru că îl atrage foarte puternic. Tablourile următoare arată că această dorintă îi este împlinită, şi anume viaţa pământească trecută nu-i mai apare sub forma visului, ci el se vieţuieşte ca fiind cu totul în ea. Totuşi nu revede numai acea viaţă pământească, ci vieţuieşte şi timpul dintre moartea care a încheiat-o şi existenţa sa actuală. Aceasta reiese din monologul său, în tabloul zece. Despre acestea, Rudolf Steiner spune, în ciclul 18, ***Minunile lumii, încercările sufletului şi revelaţiile spiritului***:

„S-a urmărit să se prezinte puţin concret ce simte o conştientă eliberată de trup, şi care, să spunem aşa, îşi priveşte corpul fizic din exterior, aflându-se însă în lumea

spirituală şi integrându-se în macrocosmos. Acest lucru vrea să-l exprime monologul din *Încercarea sufletului*, după ce Capesius se cufundase în modelarea lumii, în contextul istoriei din încarnarea sa anterioară şi din care acum revine. Aici îl vedem cum trece prin sufletul lui ceea ce a resimţit în timp ce a retrăit această încarnare anterioară. Nu ni se arată că el ar fi văzut o încarnare anterioară sau alta ci, dacă parcurgeţi exact cuvânt cu cuvânt, rând cu rând, acest monolog, veţi găsi zugrăvit conform adevărului ceea ce se trăieşte acolo; veţi găsi zugrăvit asta cu totul realist, iar din acest monolog puteţi obţine o reprezentare a modului în care se desfăşoară în realitate în *Cronica Akasha* privirea retrospectivă asupra epocilor anterioare de dezvoltare a Pământului, în care au fost parcurse încarnările anterioare. Şi vă veţi înşela cumplit dacă, în ceea ce priveşte acest monolog, veţi omite un singur cuvânt şi nu veţi admite că în acest monolog totul este absolut realist, că totul arată aici adevărate experienţe ale sufletului, până în cele mai mici detalii. Dar şi aici găsiţi menţionat că omul trebuie să se întrebe dacă tot ce i-a apărut astfel în spaţiul exterior nu este cumva ţesut din substanţa propriului său suflet. De fapt, Capesius resimte ca şi cum tot ce îi vine în întâmpinare din exterior ar fi plăsmuit din substanţa sa sufletească".

În lucrarea ***Teosofia***, Rudolf Steiner a caracterizat substanţa lumii sufleteşti drept impuls, dorinţă şi poftă. Ceea ce s-a petrecut cu puţin înaintea reîntrupării sale, Capesius retrăieşte acum în amintire. El spune:

„... toate acestea nu-s decât
Imagini ţesute din substanţă sufletească.
Ştiu cum s-au plăsmuit aceste imagini:
Din dorul şi din setea sufletului".

Prin aceasta este indicat ceea ce Rudolf Steiner descrie mai pe larg în ciclul 22 (*Der Mensch im Lichte von Okkultismus, Theosophie und Philosophie* (***Omul în lumina ocultismului. Teosofie şi Filosofie***), GA 137), în care este vorba despre a doua jumătate a vieţii dintre moarte şi o nouă naştere. El spune:

„Şi atunci vine perioada în care sufletul resimte dorul după o forţă creatoare pozitivă, fiindcă, deşi purtăm în noi un infinit ca viaţă interioară, în noi se trezeşte dorul de a avea din nou o lume exterioară. Condiţiile lumii spirituale sunt atât de diferite de cele ale lumii fizice încât, în timp ce în lumea fizică dorul este forţa cea mai pasivă (dacă există ceva către care tindem, acest ceva este cel care ne determină), în lumea spirituală este invers. Dorul devine o forţă creatoare; el se transformă în ceva care, cu un nou fel de lumină sufletască, ne poate oferi o lume exterioară, o lume exterioară care este totuşi o lume interioară prin faptul că privirea se deschide asupra încarnărilor noastre pământeşti precedente. Ele se etalează acum în faţa noastră, luminate de lumina născută din dorul nostru" (Conferinţa X).

Ceea ce este necesar pentru ca toate acestea să fie resimţite corect este descris de Rudolf Steiner în conferinţa următoare astfel:

„În momentul în care dorul nostru după o lume exterioară ajunge la punctul său culminant, pentru că suntem cufundaţi în cea mai mare singurătate, întâlnim ceea ce domneşte, trăieşte şi freamătă numai în lumile spirituale; aici spiritul este cel care se apropie de noi şi transformă dorul nostru într-un fel de lumină a sufletului. Până în acest moment noi trebuie să păstrăm legătura cu Eul nostru. Trebuie oarecum să îi păstrăm o amintire: Pe Pământ tu ai fost acest Eu. Acest Eu trebuie să îţi rămână

sub formă de amintire. Ca acest lucru să se poată petrece în epoca noastră, ţine de faptul că Hristos a adus în aura Pământului forţa pe care, obişnuit, acum nu o poţi lua cu tine din viaţa pământească pentru ca să poţi păstra amintirea până în ceasul Miezului de noapte al lumilor, când întâlnim iar acest Eu".

Ultima vieţuire de care îşi aminteşte Capesius, înainte de a reintra în existenţa pământească prezentă, este o spaimă de dor. Faptul că la el dorul este legat de această spaimă se explică pe de o parte prin aceea că el a recunoscut gravitatea destinului său pământesc viitor şi, pe de altă parte, prin faptul că nu a putut păstra în întregime, în ora Miezului de noapte al lumilor, amintirea Eului din ultima sa întrupare. Aceasta apare din cuvintele sale:

„Şi înainte de-a avea spaima acestui dor,
Aveam în faţă ce-mi crease-această spaimă
Mă simţeam dilatat cosmic
Şi jefuit de toată fiinţa proprie.
Dar nu, nu eu eram cel care simţea astfel,
Ci o altă fiinţă, ieşită din mine".

Dacă totuşi Capesius reuşeşte să-şi amintească atât de clar ce s-a petrecut cu el în lumea spirituală, acest lucru se poate explica prin iniţierea sa în Misteriile egiptene, într-o viaţă anterioară, aşa cum se arată în drama a patra. Rudolf Steiner descrie o astfel de iniţiere în ciclul 26 (***Misteriile orientului şi ale creştinismului***, GA 144), care prezintă unele similitudini cu ceea ce îşi reaminteşte Capesius. Rudolf Steiner spune acolo:

„Cel care se iniţia în Misteriile lui Isis, atunci când se afla la ţărmul existenţei cosmice, după ce contemplase entităţile care, de pildă, construiesc corpul fizic şi eteric, când se afla în faţa tăcutei zeiţe din care se înălţa căldura şi lumina existenţei celei mai intime a sufletului omenesc, îşi

spunea: «Este Isis! Este zeiţa mută, tăcută, a cărei faţă nu poate fi dezvăluită nici unui ochi muritor; numai cei care, prin munca asupra lor înşişi, au ajuns la ţărmurile descrise, o pot vedea cu aceşti ochi care trec dintr-o întrupare în alta şi care nu mai sunt muritori. Un văl de nepătruns acoperă, pentru ochii muritorilor, această făptură a lui Isis!» Dacă cel care urma să fie iniţiat o contemplase astfel pe Isis şi vieţuise sufleteşte sentimentele indicate, el percepea ceea ce am descris, ca o naştere. Ce era această «naştere»? Această naştere, el o percepea ca pe ceea ce s-ar putea desemna ca «răsunetul în toate spaţiile a *muzicii sferelor*» şi ca pe acordul dintre sunetul muzicii sferelor şi ceea ce se numeste *Cuvântul cosmic*. Cuvântul creator cosmic care străbate spaţiile revărsând în entităţi tot ceea ce trebuie revărsat acolo, tot aşa cum trebuie să se reverse în corpul fizic şi corpul eteric sufletul care a traversat viaţa dintre moarte şi o nouă naştere" (Conferinţa III).

În dramă, prin cuvintele lui Capesius, ne este indicat ceva ca o amintire a acestei vieţuiri a Cuvântului cosmic creator:

„Din lumea de imagini răsunau cuvinte
Care mă asaltau, gândindu-se pe ele înseşi.
Din lipsa de viaţă, ele-au creat fiinţe
Şi le-au dat forţa scoasă din fapte bune".

În perioada decadentă a iniţierii egiptene şi a altor iniţieri, nu a mai fost cu putinţă să vieţuieşti Cuvântul cosmic creator în acest mod. Rudolf Steiner spune:

„Tot ceea ce s-a resimţit în trecut în lumile suprasensibile, tot ceea ce dădea sens acestor lumi suprasensibile prin faptul că erau străbătute de sonorităţile Cuvântului cosmic şi ale sunetului cosmic, toate acestea au dispărut... Astfel, aceste lumi suprasensibile, în care omul putuse să pătrundă în timpul

vechii iniţieri, au ajuns pustiite şi părăsite de Cuvântul cosmic... Acum, în epocile târzii egiptene – dar şi în alte ţări, în cursul acestei epoci egiptene târzii –, când omul încerca să se înalţe şi să trăiască în lumile superioare, el simţea acelaşi lucru ca şi omul actual: Te înalţi în lumile superioare, înveţi să cunoşti toate entităţile care au lucrat împreună la corpul fizic şi la corpul eteric şi te simţi părăsit, singur, dacă nu intervine nimic altceva decât ceea ce s-a spus, fiindcă ai în tine ceva care aspiră la Cuvântul cosmic şi la armonia lumilor – şi pentru că Cuvântul cosmic şi armonia cosmică nu mai pot răsuna. Astăzi te simţi părăsit şi singur" (Conferinţa III).

Rudolf Steiner n-a încetat să arate cum prin impulsul lui Hristos omul actual poate să biruie singurătatea în viaţa dintre moarte şi o nouă naştere, fără a-şi pierde individualitatea. În ciclul 32 (*Inneres Wesen des Menschen und Leben zwischen Tod und neuer Geburt* (***Natura interioară a omului şi viaţa dintre moarte şi o nouă naştere***), GA 153), el spune:

„Substanţialitatea lui Hristos, cu care ne pătrundem, este cea care ne dă posibilitatea, prin trecerea actuală de la viaţa fizică la moarte, să păstrăm amintirea Eului nostru până la Miezul de noapte al lumilor, în pofida oricăror expansiuni şi în pofida oricărei retrageri în singurătate. Forţa lui Hristos ajunge până acolo, astfel încât o nouă forţă spirituală – o forţă care nu există decât în spirit – trebuie să incite dorul nostru către o nouă lumină. Această forţă nu este prezentă decât în viaţa spirituală... Şi dacă impulsul lui Hristos ne-a condus până la Miezul de noapte al lumilor, şi dacă Miezul de noapte al lumilor este vieţuit de suflet într-o completă singurătate spirituală – pentru că lumina sufletului nu poate radia din noi acum –, dacă au intervent tenebrele cosmice şi dacă Hristos ne-a condus până acolo,

acum, din Miezul nopţii lumilor şi din dorul nostru irumpe ceva spiritual, creând o nouă lumină cosmică, răspândind asupra propriei noastre entităţi o strălucire datorită căreia ne înţelegem pe noi înşine în existenţa cosmică într-un mod nou, datorită căreia ne trezim în existenţa cosmică într-un mod nou. Cunoaştem spiritul lumii spirituale care ne trezeşte prin faptul că din Miezul de noapte al lumilor luminează o nouă lumină, radiind peste omenirea care a trecut. Am murit în Hristos; prin spirit, prin spiritul fără de trup, numit cu un cuvânt tehnic Spiritul Sfânt, adică Cel ce trăieşte fără de trup – căci prin cuvântul „sfânt" asta se are în vedere –, fără slăbiciunile unui spirit care trăieşte în trup, prin acest spirit noi suntem reînviaţi în fiinţialitatea noastră dinlăuntrul Miezului de noapte al lumilor" (Conferinţa V).

Conform celor spuse, omul actual îl poate vieţui pe Hristos şi Spiritul Sfânt, în timp ce în iniţierea antică egipteană sau în viaţa dintre moarte şi o nouă naştere omul vieţuia pe Isis şi pe Osiris. O comparaţie între aceste două genuri de experienţă arată clar că iniţierea actuală nu este o simplă reînnoire a vechilor Misterii, ci o completă metamorfozare a lor. În Misteriile egiptene, vieţuirea lui Isis conducea la experienţa Cuvântului cosmic creator. În prezent, legătura cu Cuvântul cosmic creator conduce, prin primirea impulsului lui Hristos, la vieţuirea spiritului. Dezvoltarea conştienţei Eului pământesc l-a adus pe om în stare să ajungă, prin propria lui legătură cu impulsul lui Hristos, la Spiritul Sfânt. Rudolf Steiner spune, în acelaşi ciclu 32:

„Atunci când, pe Pământ fiind, devenim tot mai conştienţi de Eul nostru, consumăm forţele de care avem nevoie după moarte pentru ca într-adevăr să nu ne uităm pe noi până la ora Miezului de noapte al existenţei. Pentru

a putea păstra această amintire trebuie să murim în Hristos. De aceea a trebuit ca impulsul lui Hristos să fie acolo. El ne păstrează până în ora Miezului de noapte al existenţei posibilitatea de a nu uita Eul. Atunci, la ora Miezului de noapte al existenţei, spiritul se apropie de noi. Noi am păstrat deci amintirea Eului nostru. Dacă ducem această amintire până în mijlocul Miezului de noapte al existenţei, până în momentul în care Spiritul Sfânt se apropie de noi şi ne acordă privirea retrospectivă şi legătura cu propria noastră lume interioară ca pe o lume exterioară, dacă am păstrat această legătură, spiritul poate acum să ne conducă până la reîncarnarea noastră pe care noi o determinăm prin faptul că ne-am creat arhetipul în lumea spirituală" (Conferinţa VI).

Impulsul lui Hristos nu ne conduce numai la vieţuirea spiritului, ci el o şi întăreşte; şi acest lucru se întâmplă nu numai pentru a doua parte a vieţii dintre moarte şi o nouă naştere, ci şi pentru noua viaţă pământească. În legătură cu aceasta, Rudolf Steiner spune în aceeaşi conferinţă:

„Acum deja se impune necesitatea ca omul, în timpul vieţii sale pământeşti, să afle nu numai ceea ce este cel mai necesar în legătură cu Hristos, ci ca impulsul lui Hristos să se instaureze în sufletul său ca un impuls atât de puternic încât să-i permită să traverseze rapid ora Miezului de noapte al existenţei. Numai aşa se fortifică impulsul spiritului prin impulsul lui Hristos, iar noi ducem cu noi impulsul spiritului în a doua jumătate a vieţii dintre moarte şi o nouă naştere mai puternic decât l-am fi putut duce dacă Hristos n-ar fi existat. Ceea ce ne rămâne fortifică impulsul spiritului. Altfel ar fi doar spirit pentru spirit şi el ar înceta să acţioneze după ce ne-am naşte. Pătrunzându-ne de impulsul lui Hristos, acest impuls fortifică impulsul Spiritului Sfânt. Şi un astfel de impuls al

spiritului poate fi adus şi în sufletul nostru când pătrundem în întruparea pământească; este o forţă pe care în timpul întrupării pământeşti nu o consumăm în acelaşi mod cum consumăm forţele pe care le aducem prin naştere în încarnarea pământească. Am atras deja atenţia asupra faptului că forţele pe care le aducem din lumea spirituală noi le transformăm în organizarea noastră interioară, dar pe cele pe care le primim ca pe un surplus, prin faptul că impulsul lui Hristos fortifică impulsul Spiritului Sfânt, pe acestea le aducem la existenţă fără a fi necesar ca în viaţa pământească să le transformăm. Pe măsură ce înaintăm în viitor, pentru evoluţia Pământului va fi nevoie de tot mai mulţi oameni care să aducă în viaţa pământească, prin naşterea lor într-o nouă încarnare, ceva din această pătrundere cu impulsul lui Hristos şi impulsul spiritual... Dacă, în calitate de oameni, pe măsură ce ne vom dezvolta în viitor, nu vom aduce cu noi acest surplus de spirit care se naşte aşa cum am arătat, omenirea pământească va ajunge să nu mai presimtă că există un Dumnezeu. Căci atunci în această viaţă pământească nu va domni decât spiritul nespiritual, Ahriman, iar oamenii nu vor cunoaşte altceva decât lumea fizică sensibilă, perceptibilă simţurilor şi lumea inteligenţei legată de creier. Toate aceste lucruri vor cunoaşte într-un fel, în evoluţia viitoare a omenirii, o dezvoltare, o extindere, acum când omenirea se află în pericolul de a pierde Spiritul Sfânt – dar ea nu-l va pierde. Ştiinţa spiritului va veghea ca omenirea să nu piardă acest spirit, acest spirit care se apropie de suflet în ora Miezului de noapte al existenţei pentru a reînvia în el dorul de a se privi pe sine însuşi în trecutul său şi în întreaga sa valoare. Nu, ştiinţa spiritului va trebui să vorbească tot mai mult despre impulsul lui Hristos, într-o formă tot mai penetrantă, pentru ca tot mai mult spirit să pătrundă în tot

mai mulţi oameni, prin naştere, şi în existenta fizică, iar în această existentă fizică să apară un număr tot mai mare de oameni care să simtă: Am, desigur, în mine forţele ce trebuie să fie transformate în forţe organizatoare; dar în sufletul meu luminează ceva care nu are nevoie să fie transformat. Am adus cu mine în lumea fizică, cu toate că trăiesc în corpul meu, am adus ceva din spiritul destinat doar lumilor spirituale. Acest spirit îi va ajuta pe oameni să vadă ceea ce spune Theodora în drama-misteriu: oamenii vor vedea forma eterică a lui Hristos. Forţa spiritului care va pătrunde astfel în trupuri le va conferi ochiul spiritual, pentru a vedea şi a înţelege lumile spirituale. La început ele vor trebui înţelese, apoi va începe contemplarea lor cu înţelegerea; această contemplare se va apropia prin faptul că spiritul va pune stăpânire pe suflete în aşa fel încât ele vor coborî acest spirit în trupuri, iar spiritul va lumina şi în încarnările lor pământeşti: la început în câţiva oameni, apoi la un număr din ce în ce mai mare".

Deşi Capesius nu este deplin conştient de toate acestea, din monologul său reiese că îşi aminteşte că a perceput Cuvântul cosmic şi gândurile cosmice, iar această amintire este în strânsă legătură cu acţiunea lui Hristos şi a Spiritului Sfânt în om în ora Miezului de noapte al lumilor.

După ce Capesius şi-a amintit de gândurile cosmice creatoare şi de Cuvântul cosmic creator, amintirea sa coboară până la tabloul pe care îl contemplase, încarnarea sa în Evul Mediu şi apoi în continuare, la situaţia în care se afla cu puţin înaintea viziunii sale spirituale actuale. El îşi aminteşte de pădurea şi de casa în care Felicia şi Felix l-au consolat atât de des în grijile vieţii.

Pomind din acest loc, dacă vom urmări în sens invers tablourile monologului, vom vedea în el adevărata desfăşurare a viziunii spirituale pe care tocmai a avut-o şi

care, în amintirea sa, se desfăşoară în sens invers. Să pornim la această observare de la ceea ce Capesius numeşte „clipa lungă pe care am putut să o trăiesc înainte de a mă afla în faţa acestor imagini de viaţă". Acolo el se simte eliberat de barierele simţurilor şi extins până la marginile Universului. Beatitudinea îi umple fiinţa. El resimte ca şi când substanţa propriului său suflet s-ar transforma într-o imagine, şi anume imaginea încarnării sale din Evul Mediu. La început, această imagine îl lasă rece şi indiferent. De la contemplarea acestei imagini din viaţa sa el a trecut la viziunea forţelor active, care „se îmbulzeau încâlcit de la neant la existenţă şi de la existenţă la neant". În acest moment, el vede o fiinţă şi aude aceste cuvinte:

„Cât timp nu poţi gândi fiinţa asta
Ca-ntreţesută cu totul sferei vieţii tale,
Tu eşti doar un vis, visându-se pe sine".

Din aceste cuvinte reiese cu claritate faptul că el se află în faţa adevăratei sale fiinţe spirituale, care aici apare ca Păzitorul Pragului din faţa lumii spirituale. Urmează apoi cuvintele care au mai fost spuse în dramă: „O, omule, te cunoaşte pe tine în lumea ta." Capesius trebuie să cunoască situaţia sa karmică şi să resimtă forţele care împlinesc compensarea karmică. Sunt forţele Cuvântului creator cosmic în care domneşte armonia lumilor. În dramă, acest fapt este exprimat în rândurile:

„Din lumea de imagini răsunau cuvinte
Care mă asaltau, gândindu-se pe ele înseşi.
Din lipsa de viaţă, ele-au creat fiinţe
Şi le-au dat forţa scoasă din fapte bune".

Capesius se regăseşte aici în experienţa Miezului de noapte al lumilor, în legătură cu care spune:

„Mă simţeam dilatat cosmic
Şi jefuit de toată fiinţa proprie".

Fără impulsul lui Hristos, în acest loc conştienţa de sine ar trebui să se stingă acum şi, în genere, omului de astăzi prin aceasta îi este refuzată conştienţa, aşa încât nu este cu putinţă nici privirea retrospectivă a ceea ce se petrece acum. Capesius îşi păstrează conştienţa, după cum reiese din cuvintele:

„Am văzut omul şi opera oamenilor crescând
Din gândurile cosmice ce străbăteau spaţiul
Şi, fiintând, se îmbulzeau spre revelare.
Ele-arătau ochilor mei, în imagini,
O-ntreagă lume-a vieţii.
Din substanţa sufletului meu luau
Forţa de a crea din gânduri realităţi".

Capesius a vieţuit astfel conştient modul în care karma sa a fost formată din însăşi substanţa sufletului său. Acest lucru îi dă posibilitatea să contemple karma vieţii sale pământeşti viitoare. Cuvintele de mai jos o exprimă:

„O clipă, eternitate mi-a părut,
Vărsă în sufletu-mi furtuni de suferinţă,
Cum doar o viaţă plină e-n stare să aducă".

Ceea ce contemplă astfel de mai înainte îl înspăimântă, dar el resimte totuşi un dor, da, o sete tocmai de această existenţă a cărei previziune îl îngrozeşte:

„Cumplit de-nfiorător se-nalţă
Din temeliile sufletului amintirea acestui dor.
Dar cum ardea setea lui după sferele existenţei!
Dorinta de iluzie, provenită din lipsa ei,
Mi-a mistuit întreaga mea fiinţă.
Trebuia să aspir furtunos după existenţă
Şi toată existenţa voia să fugă de mine".

În cele din urmă, Capesius se regăseşte în această existenţă, a cărei viziune l-a îngrozit; şi aici ajungem la începutul monologului:

„O, acest loc straniu!
În faţa mea o bancă,
O căsuţă şi-adâncul unei păduri...
Oare le cunosc? Ele-mi pretind stăruitor
Să le cunosc. Mă-apasă.
Apasă asupra-mi cu grele poveri.
Par realitate. Dar nu, toate astea nu-s decât
Imagini ţesute din substanţă sufletească".

În această vieţuire din prezent licăreşte amintirea, a cărei descriere ocupă cea mai mare parte a monologului şi care abia spre sfârşit se varsă în descrierea de la începutul vieţuirii actuale. La început, Capesius spune că ceea ce vede în jur îl apasă; această trăire îşi găseşte continuarea către sfârşitul monologului, când spune:

„Iar ce-am putut de curând privi, indiferent,
Tabloul care m-a arătat pe mine mie însumi,
Se-aşază ca plăsmuiri de ceaţă ale sufletului
În faţa a tot ce simţurile mele simt acum.
Tabloul devine coşmar ce mă apasă".

Între aceste două vieţuiri se plasează amintirea viziunii spirituale care îl lasă „rece şi indiferent". Fiindcă această viziune spirituală nu l-a apăsat, Capesius a sperat la început că amintirea ei îl va putea ajuta poate să învingă apăsarea. Acest lucru reiese din cuvintele rostite la începutul monologului, în momentul când începe amintirea sa:

„Apasă asupra-mi ca grele poveri.
Par realitate. Dar nu, toate astea nu-s decât
Imagini ţesute din substanţă sufletească".

Dacă toate acestea ar fi fost doar imagine, ele nu ar fi apăsat atât de mult. De ce acest tablou devine coşmar chinuitor? Capesius vieţuieşte coşmarul ca pe ceva care se agită în adâncurile sufletului său, care se dezlănţuie în temeliile fiinţei sale şi pătrunde în el din depărtările

cosmice, manifestându-se în cele din urmă ca fiind vocea conştiinţei. Porunca neîmplinită a conştiinţei, care este legată de această imagine, provoacă coşmarul apăsător. Vocea conştiinţei spiritului cere ca această viziune spirituală să nu îl lase rece. Ea spune:

„Resimte ce-ai văzut, Trăieşte ce-ai făcut!
Acum renaşti la existenţă. –
Ţi-ai visat viaţa.
Înfăptuieşte-ţi-o
Prin nobila lumină a spiritului;
Recunoaşte opera existenţei,
Cu forţa privirii sufleteşti.
De nu poţi face asta,
Legat pentru vecie eşti
De neantul fără de fiinţă".

TABLOUL UNSPREZECE

Tabloul unsprezece al dramei are o legătură interioară cu tabloul doi. Faptul se vede şi exterior, pentru că ambele scene se petrec în acelaşi loc, camera de meditaţie a Mariei. În tabloul doi, o vedem pe Maria într-o mare nesiguranţă fiindcă vocea inimii ei este în contradicţie cu cunoaşterea ei clară dată de spirit. În tabloul unsprezece, ea află că Ahriman are forţe puternice, şi anume acelea de a „releva contradicţiile vieţii şi, astfel, să-i răpească sufletului siguranţa". În tabloul doi are loc discuţia dintre Benedictus şi Maria, discuţie care devine pentru ea o încercare a sufletului, provocând viziunea retrospectivă a acelei vieţi pământeşti anterioare, prezentată în tablourile opt şi nouă, aşa cum apare şi în viziunea lui Capesius. Aici, în tabloul nouă, aflăm din gura lui Ahriman că, în afară de Capesius, şi Maria şi Johannes

au avut viziunea aceleiaşi vieţi pământeşti şi că toţi trei cred că recunosc datoriile ce le au de împlinit în viaţa actuală, pe baza vieţii pământeşti anterioare.

Rudolf Steiner a indicat adesea, în legătură cu aceasta, cât este de important să recunoşti că datoriile pe care le ai în viaţa actuală sunt fondate pe karmă. Dacă un om are certitudinea interioară că situaţiile de destin în care se află au fost provocate de el însuşi, el nu se va mai plânge de destinul său, va fi recunoscător că acesta îi dă posibilitatea să repare greşelile pe care le-a făcut în trecut. Prin viziunea retrospectivă a vieţilor pământeşti anterioare, acest om trebuie, înainte de toate, să se gândească în ce mod va putea, în cadrul situaţiei sale actuale de destin, să-şi îndeplinească cât mai bine obligaţiile destinului său; el vede în achitarea acestor datorii condiţia prealabilă a libertăţii sale. În ultima conferinţă a ciclului 12, ***Manifestările karmei***, Rudolf Steiner spune:

„În timp ce până acum karma nu era pentru oameni decât un impuls orb, o dorinţă obscură... , încetul cu încetul oamenii vor ajunge în stare să vadă conştient creaţiile lui Lucifer, aşa cum arată ele în efectele lor. Oamenii, în stare normală, vor avea tot mai des în faţa lor tablourile karmice ale acţiunilor lor. Asta îi va face să înainteze, fiindcă prin acestea ei vor şti ce datorii mai au încă faţă de lume, ce mai este înscris în contul datoriilor kannei lor. Pentru că omul nu ştie ce mai datorează încă lumii, el nu poate fi liber. Astfel, în ce priveşte karma, nu poţi vorbi de la bun început despre o «voinţă liberă». Expresia «voinţă liberă» este deja falsă; trebuie să spui: Omul nu devine o fiinţă liberă decât prin cunoaşterea sa tot mai intensă şi prin faptul că el însuşi urcă tot mai sus şi creşte tot mai mult în lumea spirituală. Prin aceasta, el se umple mereu mai mult cu

conţinutul lumii spirituale – devine tot mai mult o fiinţă care determină propria voinţă. Nu voința e cea care poate deveni liberă, ci omul însuşi, atunci când se pătrunde cu ceea ce poate recunoaşte pe tărâmul spiritualizat al existenței cosmice".

Dar Ahriman încearcă să trezească în Maria îndoiala cu privire la autenticitatea celor pe care ea a crezut că le poate recunoaşte drept obligaţiile sale karmice. El o face atent că, în viziunea sa retrospectivă, ea a perceput lucruri care nu concordă cu legităţile reîncarnării. Dacă aceste legi pe care Maria le cunoştea foarte bine n-ar permite nici o excepţie, ei nu i-ar mai rămâne nimic decât să ia privirea retrospectivă drept o iluzie. Dar atunci şi datoriile karmice pe care ea credea să le fi recunoscut nu ar fi fost decât tot iluzii şi, dacă va voi să le împlinească, efectul lor va fi nefast.

Prin faptul că Ahriman îşi fondează aici obiecţiile după un „calcul iscusit", el se dovedeşte în concordanţă cu caracterizarea pe care Rudolf Steiner i-a făcut-o în cartea ***Misteriul lui Mihail***:

„Efortul lui Ahriman tinde să creeze o maşină cosmică din ceea ce el face să curgă din Pământ în spaţiul cosmic. Unicul şi singurul său ideal este «măsură, număr, greutate». El a fost primit în cosmosul care slujeşte evoluţiei omenirii pentru că «măsură, număr, greutate», domeniul său, a trebuit să fie extins".

Această descriere este făcută de Rudolf Steiner într-un context în care arată cum Lucifer, prin natura sa, nu poate aduna la un loc nimic calculabil, iar Mihail asigură echilibrul între incalculabil şi calculabil. El spune despre Mihail:

„Prin fiinţa sa, el aparţine incalculabilului", dar el ţine echilibrul între incalculabil şi calculabilul pe care-l poartă-

n sine ca gând cosmic, primit de la zeii săi. Puterile ahrimanice au o poziţie cu totul diferită în lume. Ele sunt exact opusul fiinţelor spirituale divine, cu care omul este legat de la obârşii. Acestea sunt acum puteri pur spirituale care poartă în ele o inteligenţă perfect liberă şi o voinţă perfect liberă, care însă – în această inteligenţă şi în această voinţă – creează înţeleapta înţelegere a necesităţii calculabilului, a ne-libertăţii, sub forma unui gând cosmic din sânul căruia trebuie să se dezvolte omul ca fiinţă liberă. Şi ele sunt unite în Cosmos *în iubire* cu tot ce este calculabil, cu gândul cosmic. Această iubire se revarsă din ele în tot Universul.

În conferinţa din 1 aprilie 1921, tipărită în „Foaia de ştiri" nr. 18, anul 8 de apariţie, Rudolf Steiner vorbeşte despre o cale pe care omul poate ajunge să colaboreze la opera lui Mihail, zugrăvită aici. El spune:

„Cealaltă cale este faptul că ceea ce se oglindeşte în om ca putere de dorinţă, capacitate de voinţă, toate acestea se ridică treptat la gândirea pură şi se desfăşoară individual în libertate, astfel încât se revarsă apoi în viaţa socială sub formă de iubire. Este felul de vieţuire a voinţei şi a puterii de a dori descris de mine în ***Filosofia libertăţii***. Am arătat acolo că ordinea umană generală trebuie să se nască din fiecare individualitate umană. Am explicat acolo că atunci când ceea ce se naşte din individualitatea umană se înalţă până la gândirea pură, atunci, prin armonizarea faptelor oamenilor, se naşte ordinea socială... Dimpotrivă, ceea ce se petrece în om prin faptul că el nu şi-a dezvoltat voinţa până la individual, nu a ridicat-o la gândirea pură, asta nu are importanţă numai pentru om, ci pentru toate planetele şi, astfel, pentru întregul Cosmos. Ceea ce se petrece, atunci când voinţa omenească nu se poate dezvolta până la nivel individual, tocmai asta este aşteptat

cu aviditate de spiritele ahrimanice. Spiritele ahrimanice îşi însuşesc acest lucru şi folosesc tot ceea ce trăieşte voliţional în om pe baza poftelor desfăşurate fără ţelul iubirii, transferând aceasta entităţilor demonice individuale".

Rudolf Steiner a precizat sub diferite forme că drumul pomenit aici şi descris explicit în ***Filosofia libertăţii*** duce la o gândire pătrunsă de forţele lui Hristos, prin faptul că dorinţa individuală este astfel purificată în activitatea dezinteresată a gândirii pure. O gândire de acest gen are puterea să acţioneze din domeniul incalculabil al forţei creatoare a iubirii spirituale până în domeniul unde domneşte Ahriman, cel al calculabilului. Această gândire poate transforma ştiinţa formată de forţele inteligenţei în înţelepciunea spiritului; fiindcă pe de o parte ea conduce la cunoaşterea arierplanurilor spirituale ale existenţei sensibile şi, pe de altă parte, ea mijloceşte ideile morale care pregătesc, în fantezia morală, o transformare a lumii senzoriale în sens spiritual.

Prin transformarea adecvată spiritului a lumii senzoriale, Ahriman nu numai că este învins, ci şi izbăvit. Rudolf Steiner spune într-o conferinţă din 23 octombrie 1921, referindu-se la acest fapt:

„Vedem cum se dezvoltă ştiinţa materialistă: omul este cel care o plăsmuieşte. Prin faptul că omul o cultivă în el, Ahriman se leagă în el cu ştiinţa sa. Şi aşa cum Lucifer intervine în tot ceea ce este artistic, el participă la crearea a tot ce este mecanic, tehnic, la tot ceea ce ar vrea să ţină raţiunea departe de om şi să-l aservească maşinii, fie ca instrument mecanic sau atras în maşinăria fiinţei statului... Singura posibilitate de salvare este aceea de a introduce concepţia despre Hristos în tot ceea ce s-a dezvoltat începând cu epoca Renaşterii. Ştiinţa materialistă şi

tehnica industrială care s-au dezvoltat în timpurile moderne sunt cu precădere de natură ahrimanică, iar dacă vor fi răspândite fără concepţia despre Hristos, ele îl vor înlănţui pe om de Pământ. Omul nu s-ar mai putea urca până la existenţa jupiteriană. Dar dacă vom aduce adevărul despre Hristos, dacă vom aduce o nouă viaţă spirituală, dacă, de asemenea, vom face să pătrundă iar imaginaţia, inspiraţia, intuiţia în ceea ce este acum cunoaştere a lumii exterioare, atunci izbăvim fiinţa ahrimanică. Cum poate fi reprezentată în imagini această mântuire am prezentat, din cele mai diferite unghiuri, în dramele-misterii. Dar Ahriman îl va învinge pe om dacă adevărul despre Hristos nu s-ar putea dezvolta mai departe ca o concepţie cu adevărat spiritualizată, debarasată de orice teologie".

Totuşi, mai înainte ca Ahriman să poată fi astfel mântuit, este necesar să îl respingem acolo unde încearcă să răspândească eroarea şi minciuna. Aici, în dramă, este arătat cum chiar în studiul ştiinţei spiritului trebuie să fim prevăzători faţă de el. El ar vrea să îl amăgească pe om să folosească legităţile cercetabile după metodele ştiintei spiritului, ca şi când în lumea spiritului totul ar fi calculabil. Chiar după întâlnirea pe care Maria a avut-o în întruparea sa precedentă – pe atunci, călugăr – cu Ahriman, ea a putut să biruie iluzia pe care el voia să o nască în ea. Maria a spus atunci:

„Sufletul poate birui amăgirea
Când se arată demn de harul pe care,
Din izvoarele iubirii, lumina spiritului
Vrea să-i revele în cuvântu-nţelepciunii".

Amintindu-şi de această întâlnire, ea poate să spună acum:

„Gândeşte-te cum ne-am întâlnit noi
În casa acelei Confrerii spirituale.

Vorbeai cu cuvinte care trebuiau, măgulind,
Să-mi stârnească din adâncul sufletului simţul Sinei.
Acum, amintirea acelui timp
Îmi dă forţa să mă opun ţie".

Forţa de a se opune lui Ahriman decurge deci din faptul că „lumina spiritului, ţâşnind din izvoarele iubirii, vrea să se reveleze în cuvântu-nţelepciunii".

În ***Filosofia libertăţii***, Rudolf Steiner a caracterizat forţa gândirii pure ca forţă spirituală a iubirii. El scrie:

„Nu există nici o altă activitate a sufletului uman care să fie atât de uşor subapreciată ca gândirea. Voinţa, sentimentul încălzesc sufletul omenesc chiar şi la o retrăire a stării lor iniţiale. Gândirea ne lasă mult prea uşor reci în cazul acestei retrăiri; pare că usucă viaţa sufletului. Totuşi acest aspect nu este decât umbra foarte pronunţată a realităţii sale întreţesută de lumină, adâncită cald în fenomenele lumii. Această adâncire se face cu o forţă care se scurge în activitatea de gândire însăşi, care este forţă de iubire în sens spiritual".

Această forţă a gândirii poate fi dezvoltată acolo unde „sufletele oamenilor îşi formează cunoştinţele prin forţele înţelegerii", şi această gândire poate conduce la înţelepciunea spiritului dacă ea trece la genurile de cunoaştere superioară, pe care Rudolf Steiner le-a caracterizat ca imaginaţie, inspiraţie şi intuiţie. Calea care trece astfel printr-o gândire clar conştientă până în lumea spirituală asigură cea mai bună pavăză împotriva iluziilor ahrimanice. În conferinţa a VII-a din ciclul 12, ***Manifestările karmei***, Rudolf Steiner spune:

„Nimic nu ne apără mai bine împotriva lui Ahriman decât efortul pe care-l facem în timpul vieţii de a gândi sănătos, aşa cum ne învaţă viaţa dintre naştere şi moarte. Şi tocmai cei care se află pe tărâmul ştiinţei spiritului au

prilejul să insiste cât pot de mult, să accentueze mereu asupra faptului că noi, ca oameni ai Pământului, nu ar trebui să trecem cu vederea ceea ce trebuie să ne fie dat chiar prin această viaţă pământească. Oamenii care refuză să îşi dezvolte o judecată sănătoasă şi un discernământ just, şi care, fără ele, vor să se înalţe cu uşurinţă în lumea spirituală, vor de fapt să se sustragă vieţii Pământului. Ei încearcă să plutească deasupra vieţii pământeşti; găsesc că pentru ei este prea meschin să se ocupe cu tot felul de lucruri care pot duce la înţelegerea vieţii pământeşti. Ei se păstrează pentru ceva mai bun. Dar tocmai un astfel de sentiment este o nouă sursă de trufie. De aceea vedem mereu că tocmai acele personalităţi care tind spre exaltare, care nu vor să fie atinse de lucrurile şi de viaţa pământească..., nu vor să aibă nimic de-a face cu un astfel de curent cum este cel al nostru".

Toate referirile de acest gen, făcute de Rudolf Steiner, pot arunca o lumină asupra modului în care Maria îl face pe Ahriman să cedeze.

TABLOUL DOISPREZECE

După victoria Mariei asupra lui Ahriman, vedem acum victoria lui Lucifer asupra lui Johannes. Situaţia în care se află acum Johannes a fost descrisă de Rudolf Steiner în ciclul ***Minunile lumii, încercările sufletului, revelaţiile spiritului*** astfel:

„Cu tot ce a dobândit sufletul nostru ca reprezentări şi sentimente legate de minunile lumii, avem impresia, în timp ce înaintăm, că nu ne aflăm în faţa unei lumi care se schimbă. Dar prin faptul că privim tot mai mult în această lume, în faţa noastră stă mereu altceva, şi mereu trebuie să ne spunem: Ce am privit până acum este maya. – Atunci,

înainte de toate, putem avea sentimentul: «Tu ai mers prea repede», așa cum trebuie să recunoască Johannes în penultimul tablou al dramei rosicruciene *Încercarea sufletului*. Până acum, în funcţie de evoluţia sufletului său, el şi-a făcut o anumită imagine despre Lucifer. Dar nu este decât o imagine, o schemă... Omul poate să fi ajuns foarte departe în a vedea tablourile lumilor superioare şi totuşi, într-o zi, îşi poate spune că nu a văzut decât imagini, nu realităţi. Sufletul său se află atunci în faţa unei grele încercări, cea în care încă se află Johannes la sfârşitul acestei a doua drame rosicruciene. Apoi el îşi dă seama că era vorba de o imagine şi că el însuşi, pe planul fizic, n-a cunoscut îndeajuns realitatea pentru a umple această imagine a sa cu realitate. Încercări de acest gen pot asalta sufletul până când el ajunge să se întrebe: Cum pot dezvolta în mine forţe puternice pentru a da un conţinut la ceea ce, pentru început, nu este decât imagine?" (Conferinţa IX).

Gradul de dezvoltare în care se află Johannes este de așa natură încât nu este de așteptat din partea lui, din proprie voință spirituală, o respingere a lui Lucifer. Strădania sa spirituală s-a desfăşurat până acum, legat fiind de Maria. De aceea, voința spirituală proprie nu s-a putut dezvolta. În momentul în care Maria s-a despărţit de el, Johannes a rămas fără ajutor în năzuința sa spirituală. Dublul i-a revelat latura pasională a fiinţei sale, iar vocea conștiinței îi spune că în adâncul fiinţei sale ar acționa forța pasiunii. Lucifer a putut deci să îi explice:

„Tu m-ai învins
În înălțimile sufletului tău;
Rămân legat de tine
În adâncurile fiintei tale".

Johannes îşi aminteşte acum de această experienţă pe care o exprimă astfel:

„Fiinţa care-a-mprumutat trăsăturile mele
M-a arătat mie însumi teribil de adevărat.
Visam numai iubirea sufletească pură,
În sângele meu clocotea însă patima".

Johannes a recunoscut că efortul său spiritual de până acum nu a transfonnat în el simţirea şi voinţa. El remarcă în voinţa sa porniri care se ridică din adâncuri inconştiente ale sufletului şi care – cu o forţă supraindividuală – aspiră la viaţă. Aceste porniri îi apar ca expresia voinţei cosmice căreia el vrea să i se consacre. Pentru că el presimte că pornirile izvorâte din inconştient sunt ucise prin strădania sa spirituală, el vrea să renunţe la această strădanie.

Lucifer declară că el acţionează în voinţa cosmică de unde provin pornirile şi că, prin acţiunea sa, el îi eliberează pe oameni de legătura lor cu entităţile superioare, ca ei să se poată integra ca Sine în Univers. Dar Lucifer nu spune de unde a primit omul capacitatea de a se integra Universului ca Sine.

Johannes devine conştient că nu-l va putea birui pe Lucifer decât atunci când îl va cunoaşte nu numai în viziune spirituală, ci şi în simţire şi voire. El are încredere că din cunoaşterea spiritului, înălţată pe temelia sufletului său, va creşte în el forţa de a-l învinge pe Lucifer. Actualmente, el nu se poate opune puterii lui Lucifer. În legătură cu forţele necesare pentru a te împotrivi lui Lucifer şi Ahriman, Rudolf Steiner a spus în ciclul ***Manifestările karmei***:

„Nu există decât o singură forţă în faţa căreia Lucifer să se retragă: este moralitatea. Moralitatea îl arde pe Lucifer ca focul cel mai cumplit. Şi nu este un alt mijloc de a

actiona împotriva lui Ahriman decât forţa de judecată şi capacitatea de discernământ, cultivate prin studiul ştiinţei spiritului" (Conferinţa VII).

TABLOUL TREISPREZECE

Tabloul treisprezece ne arată situaţia spirituală care a rezultat din evenimentele dramei. Este de cea mai mare însemnătate faptul că Lucifer este prezent ca învingător al lui Johannes, iar Ahriman ca învinsul Mariei. Pentru că este învins, Ahriman nu poate ajunge în Templu la o poziţie atât de solidă ca cea a lui Lucifer. El trebuie deja să se retragă din faţa sufletului lui Strader, cu toate că acesta încă nu a dobândit cunoaşterea clară a spiritului. Intrarea lui Strader în Templu poate fi considerată într-un fel ca fiind rezultatul victoriei Mariei asupra lui Ahriman. Din cuvintele lui Rudolf Steiner, citate în legătură cu tabloul unsprezece, reiese că tocmai introducerea cunoaşterii spirituale în ştiinţa al cărei reprezentant este Strader conduce la învingerea completă a lui Ahriman. Benedictus spune despre Strader:

„El este încă de somnul ştiinţei înfăşurat;
Dar strigătele spiritului deja au răsunat
În temeliile inconştiente ale fiinţei.
Ce ele rosteau 'n-adâncurile sufletului lui
Curând va ajunge şi la auzul spiritual".

Aceste chemări ale spiritului sunt prezentate în dramă prin cuvintele pe care Philia, Astrid şi Luna le rostesc în legătură cu Strader.

Theodosius face o caracterizare a sufletului lui Strader prin care privirea este îndreptată spre multe vieţi anterioare. Vedem astfel cum constituţia sufletesc-trupească a lui Strader este determinată prin destin într-un

astfel de mod încât ființa sa personală nu poate găsi un acces spre ființa lumii și a altor oameni. Cel care are o astfel de constituție trebuie să se vieţuiască bazat în întregime pe el însuși, dar poate, de asemenea, în singurătatea sa, să dezvolte puternice forțe-Eu. În izolarea sa de lume și oameni, el se pierde în labirintul propriei sale gândiri și se simte amenințat de forțele morții. Numai atunci când va învăța „să resimtă existența altora ca și cum ar fi a sa proprie", după cum spune Theodosius, numai atunci va putea obține „puterea ce duce-afară din labirintul gândurilor și-arată drumul spre izvoarele vieții."

În timp ce la Strader constituția modelată de destin este decisivă, în ce îl privește pe Capesius suntem orientați mai mult spre situația rezultată prin destin și în care el a ajuns printr-o comportare greșită față de anumiți oameni în vieți pământești anterioare. El și-a asumat obligații față de acești oameni pe care îi reîntâlnește în viața actuală. Conștienței obișnuite a oamenilor actuali îi sunt ascunse legăturile mai profunde din care se plăsmuiesc relațiile lor de destin cu alți oameni. Ansamblul obligațiilor de destin cu care fiecare om s-a încărcat prin greșelile anterioare poate fi atât de mare încât achitarea acestor obligații de destin i-ar părea omului imposibilă dacă el le-ar putea contempla în totalitate. Capesius a recunoscut vinovățiile dintr-o viață pământească anterioară și obligațiile ce rezultă din ele îi par atât de mari încât nu crede că va avea puterea să le achite. El va trebui să recunoască astfel că nu va putea împlini toate obligațiile într-o singură viață pământească și că are nevoie de multe vieți pentru asta. Este o constatare dureroasă; totuși, numai curajul de a lua asupra lui consecințele dureroase ale greșelilor sale îl poate duce mai departe. Ceea ce se spune aici despre Capesius este, desigur, valabil pentru toți oamenii, dacă ne

referim la situaţia lor de destin. În esenţă, se poate recunoaşte că „această cunoaştere de sine trebuie să nască dureri, pentru care ea însăşi nu cunoaşte cuvânt de consolare", şi că „omul, într-o viaţă pământească, se-ncarcă cu multe datorii, pe care doar în multe peregrinări pe Pământ le poate împlini până la capăt".

Lucifer caută să împiedice recunoaşterea acestor fapte de către oameni, iar în cazul lui Johannes şi Capesius, el a reuşit. Consecinţele pot fi deosebit de grave, prin faptul că Johannes a primit deja consacrarea Templului şi astfel, datorită lui, Lucifer a putut pătrunde acolo. El stă pe locul pe care, în prima dramă, se aflase Retardus. Acesta se arătase atunci ca fiind fiinţa spirituală care stăpâneşte destinul inconştient al omului cu ajutorul influenţelor luciferice şi ahrimanice. Retardus a trebuit să-şi părăsească funcţia atunci când Johannes şi Maria au căpătat, prin dezvoltarea lor spirituală, facultatea de a-şi conduce singuri destinul. Acum însă Johannes a subordonat din nou puterea care determină destinul influenţelor luciferice.

Benedictus prevede că Lucifer nu va putea domni mult timp în locul pe care îl ocupă acum în Templu, fiindcă în Maria se dezvoltă deja forţele care îl vor birui. Lucifer scoate în evidenţă faptul că Benedictus şi Maria l-au ajutat la o dominare asupra lui Johannes prin aceea că Benedictus a despărţit în această viaţă sufletul lui Johannes de cel al Mariei, iar într-o viaţă anterioară Maria a îndepărtat sufletul lui Johannes de cel al tatălui său. Acestea sunt realmente condiţii prealabile pentru victoria de acum a lui Lucifer asupra lui Johannes; dar nu sunt singurele ei cauze. Sunt unele mult mai îndepărtate care se bazează pe „vechi greşeli ale vieţii cu care omul s-a-ncărcat inconştient". Aceasta ne aminteşte ceea ce a spus Rudolf Steiner în conferinţa ***Păcatul originar şi harul***, în care a arătat că

ispitirea luciferică originară a omului a avut loc într-o epocă în care omul nu putea fi încă pe deplin responsabil de ceea ce a făcut. Astfel omenirea a devenit în mod nevinovat vinovată şi a trebuit să suporte urmările greşelilor de care nu e în întregime responsabilă. Prin Hristos, în omenire s-au revărsat iar forţe benefice, care nici ele nu îi pot fi atribuite acesteia, ci i-au fost dăruite prin har. Aceste forţe le aminteşte Maria, când spune:

„Există-n fiinţa omului izvoare de iubire
La care puterea ta nu poate să pătrundă.
Şi ele se deschid când vechi greşeli ale vieţii,
Cu care omul s-a-ncărcat inconştient,
Sunt contemplate-n spirit în alte vieţi pământeşti ulterioare,
Şi când, prin liberă voinţă de jertfă,
Ele sunt transformate-n fapte de viaţă
Ce-aduc ca rod salvarea-adevărat-a omului".

Aceste forţe îi dau Mariei posibilitatea să facă ceea ce Capesius nu poate încă face, adică să ia asupra ei, conştient şi curajos, destinul născător de suferinţe. Ea spune:

„'n-acele dureri ce a trebuit să le port
Când a trebuit să-l despart pe Johannes de mine,
Eu recunosc urmările de destin ale propriilor fapte".

Aceleaşi forţe îi permit Mariei să împlinească misiunea care îi este impusă lui Strader, adică „să resimtă existenţa altora ca pe a sa proprie". Această facultate va face să se nască în viitor acte libere, în timp ce a purta cu curaj destinul dureros îl eliberează pe om de legăturile trecutului.

Ceea ce poate face Maria pentru ca Johannes să poată regăsi calea spre lumina înălţimilor este rostit de Benedictus prin cuvintele:

„Și dacă sufletul tău rămâne credincios luminii
Ce ți-o dăruie puterile lumii spiritului,
Atunci sufletul lui Johannes va-nseta după al tău
Chiar și-n sferele Stăpânului dorințelor
Și, prin iubirea ce-l leagă de tine,
Va regăsi drumul spre lumina înalturilor".

Aici, cultivarea legăturii cu lumea spirituală este prezentată ca principala misiune. Împlinirea ei deschide în om izvoarele iubirii, la care puterile lui Lucifer nu pot ajunge; din aceleași izvoare curg curajul și devotamentul necesare împlinirii misiunilor la care sunt chemați Capesius și Strader. Astfel nodurile de destin ce provin din trecut sunt dezlegate, iar activitatea liberă se poate desfășura ca expresie neîngrădită a ființei spirituale omenești.

COMENTARII ALE LUI HUGO REIMANN PE BAZA NOTELOR MATHILDEI SCHOLL (TABLOURILE VII, VIII, IX)

TABLOUL ȘAPTE

Opoziția dintre Ordinul Cavalerilor și Biserică este caracterizată mai îndeaproape în tabloul șapte. Vedem la început pe Marele Maestru al Ordinului Cavalerilor discutând cu patru frați din Ordin. El vorbește despre regulamentul alianței care îi unește și conform căruia Cavalerii caută să descopere țelurile viitoare ale omenirii pentru ca, din domeniul spiritului, să le introducă în activitatea pământească. Apoi el le arată că orice nouă strădanie pământească a Ordinului a ajuns fără de speranță. Capul Ordinului a căzut jertfă puterilor

întunecate şi un mare număr de cetăţi ale Alianţei au căzut deja în mâna duşmanului. În legătură cu aceasta, este arătată misiunea răului, a răului care, prin opoziţia sa, slujeşte în cele din urmă planurile înţelepciunii care face binele şi pornind de la rău. Cu cât este mai mare opoziţia faţă de bine, cu atât mai mult se poate desfăşura forţa iubirii care învinge răul. La o privire exterioară, s-ar părea că acest apus al Ordinului, care este înfăţişat aici, ar fi o distrugere a binelui de către rău. Dar Marele Maestru explică faptul că germenii viitorului care au fost implantaţi în sufletele oamenilor de către Ordinul Cavalerilor vor ajunge la maturitate atunci când aceste suflete vor reapărea pe Pământ, într-o întrupare viitoare.

Aici, prin primul maestru de ceremonii este pusă această întrebare importantă, şi anume: În ce fel este legat destinul unui om individual de cel al unei comunităţi umane? În a doua conferinţă a ciclului 19, ***De la Iisus la Hristos***, Rudolf Steiner spune că budistul înţelege karma numai în legătură cu omul luat ca individualitate, în timp ce occidentalul, când vrea să înţeleagă karma omului individual, îşi îndreaptă privirea spre interesele întregii omeniri, tocmai pentru că impulsul de fraternitate care emană de la Hristos acţionează în acest sens. Imaginile vieţilor anterioare sunt un exemplu al modului cum karma individuală poate fi înţeleasă în raport cu interesele întregii omeniri. Ordinul Cavalerilor, ştiinţa modernă şi Biserica apar aici în arierplanul unei anumite situaţii din evoluţia omenirii, iar karma individului se întreţese în evenimentele ce se nasc din această situaţie.

Primului maestru de ceremonii îi apare ca o nedreptate în faţa legilor lumii ca oameni care s-au unit într-o anumită comunitate să fie antrenaţi în ruina pe care destinul o rezervă acestei comunităţi. Marele Maestru îi

răspunde că aceşti oameni sau îşi ispăşesc greşelile lor personale prin suferinţele îndurate în slujba întregii comunităţi sau obţin, prin durerea care le este impusă, forţa de a se ridica la o viaţă şi mai înaltă.

Aici primul maestru de ceremonii pune o întrebare care priveşte karma individuală a lui Capesius, care vieţuieşte retrospectiv toate acestea şi se regăseşte în cercul Cavalerilor sub trăsăturile primului preceptor. El întreabă:

„Aşadar, Confreria poate admite-n rândurile sale
Şi oameni care
Nu cu sufletul cel mai pur
Se consacră telurilor sale 'nalte?”
Iar Marele Maestru răspunde:
„La cel ce se dedică unei opere înalte,
Cântăreşte numai binele din suflet,
Şi lasă ca partea rea să-şi găsească ispăşire
În mersul justiţiei universale”.

Cuvintele pe care le înlănţuie apoi de acest răspuns dau impresia că discuţia alunecă spre o altă temă şi, dintr-un anumit punct de vedere, pare justificat. Dar în asta este ceva ca o completare a răspunsului citat mai sus. El spune acolo că lipsa vinei nu este o condiţie a Confreriei şi arată condiţia fundamentală a Confreriei, spunând:

„Îmi sunteţi Fraţi în sensul drept
Dacă-n sufletul vostru, plin de curaj,
Răsună preceptul sacru-al Confreriei noastre:
«Trebuie să-şi jertfească viaţa şi existenţa personală,
Cel ce prin revelaţiile simţurilor
Vrea să vadă ţelurile spiritului,
Cel care vrea să se încumete,
Să toarne-n voinţa proprie
Voinţa spiritului»”.

Pericolul care ameninţă Alianţa conferă acestor cuvinte o semnificaţie deosebită. Dar ele au şi o valoare generală pentru continuarea evoluţiei membrilor săi. Fiinţa personală şi viaţa personală trebuie să fie sacrificate, dar asta nu înseamnă că individualitatea ar trebui să se şteargă. Ea trebuie să se umple cu lumină spirituală şi cu voinţă spirituală, să fie îndreptată din cel mai intim imbold spre ţelurile spiritului. Cel care a parcurs această evoluţie nu se cramponează de existenţa sa pământească, ci o părăseşte de îndată ce ţelurile spiritului îi arată că asta ar fi corect. A formula cuvintele sacre în această situaţie critică poate constitui o încercare pentru Cavaleri, pentru a şti dacă şi-au jertfit deja în acest sens fiinţa şi viaţa lor personală. Dacă au făcut-o, ei îşi vor accepta fără teamă destinul.

Acum ia cuvântul, pentru prima oară, acea individualitate care se va încarna mai târziu în Capesius şi care apare aici sub trăsăturile primului preceptor. Întreaga fiinţă a lui Capesius fiind percepută în această retrospectivă, el se aude aici pentru prima dată pe sine vorbind în această încarnare anterioară; ar dori să ştie cum poate fi înţeles faptul că duşmanii au răpit Cavalerilor nu numai bunurile şi viaţa, ci şi sufletele pe care ei le-au crescut cu iubire; aceşti duşmani au încercat să aprindă în ele ura faţă de Cavaleri. Marele Maestru răspunde că oamenii care au respirat în lumina spiritului Cavalerilor o vor mărturisi într-o viaţă viitoare. Oricât de liniştitor poate fi acest răspuns pentru înţelegerea generală, el nu-l poate consola pe primul preceptor în situaţia sa personală. Ura împotriva Alianţei a fost aprinsă în propriul său fiu mai înainte ca acesta să fi putut respira lumina spirituală a acesteia.

Când Marele Maestru se îndepărtează cu doi fraţi ai Ordinului, primul preceptor (Capesius) îi mărturiseşte celui de-al doilea maestru de ceremonii că el nu este în stare să înţeleagă ceea ce le comunică Marele Maestru cu atâta certitudine cu privire la spirit şi la lumile spiritului, ca şi cum ar vorbi despre oraşe şi sate. Al doilea maestru de ceremonii îi dă un răspuns care poate deveni cheia unei adevărate cunoaşteri de sine. El îi arată primului preceptor că situaţia s-ar putea datora nu incapacităţii sale de a înţelege revelaţia spiritului, ci mai curând faptului că pentru un motiv oarecare el nu s-ar simţi demn de a fi un membru al lumilor superioare. Şi încheie astfel:

„Sufletul trebuie să aibă pete-ascunse
Când nu vrea să se-ncline-n faţa ştiinţei spiritului,
Şi de aceea vrea să se-amăgească".

Aceste cuvinte ne pot face să înţelegem de ce Capesius, în primul tablou din prima dramă, după conferinţa lui Benedictus, trebuie să spună:

„Atât de ciudat îmi vorbesc toate astea;
E ca şi cum n-ar depinde de mine
Să resping cele vieţuite.
Îmi pare-aproape că acest «ceva»
Nu poate tolera în sine
Felul meu de-a fi".

Petele ascunse ale sufletului sunt cele care, chiar în această întrupare, îl împiedică la început să se apropie de cunoaşterea spirituală. Viziunea vieţii sale precedente îl face să cunoască adevăratele cauze.

Mai înainte ca el să ajungă, prin privirea retrospectivă, la conştienţa deplină a vinei sale, aceste raporturi umane în care se află îi sunt explicate mai pe larg prin apariţia, în casa Cavalerilor, a călugărului. Acesta începe printr-o aluzie la regula severă a Ordinului

monastic, spunând că trebuie să considere drept prieteni ai săi pe toţi cei care poartă chip omenesc; reiese de aici că Ordinul monastic vrea să acţioneze după principii adevătat creştine. Şi totuşi, între acest Ordin monastic şi cel al Cavalerilor, care au acelaşi ţel de realizare a adevăratului creştinism, s-a dezvoltat o animozitate. Adevăratul motiv al duşmăniei trebuie văzut în faptul că Ordinul monastic se prevalează în apărarea creştinismului de tradiţii şi instituţii creştine ce provin din trecut, în timp ce Ordinul Cavalerilor, dimpotrivă, încearcă să cunoască şi să împlinească noile ţeluri arătate de spiritul viu al creştinismului. Diferenţa dintre cele două poziţii este marcată prin discuţia dintre călugăr şi al doilea preceptor. Călugărul se prevalează de un drept rezultând dintr-un vechi înscris; cel de al doilea preceptor, dimpotrivă, vorbeşte despre un drept superior, care provine dintr-o înţelegere sănătoasă a dreptului. În timpul discuţiei lor îţi dai seama că nu există nici o posibilitate de înţelegere.

Totuşi, călugărul ar vrea să vorbească şi cu căpetenia Ordinului. În timp ce îl aşteaptă, îi apare spiritul lui Benedictus, al Marelui instructor, podoaba Ordinului său monastic atunci când trăia într-un corp pământesc, şi pe care călugărul îl recunoaşte drept Maestrul său. Acesta îi apăruse deseori când implora limpezire în lucrurile importante. Aşadar, el ascultă plin de încredere ceea ce vrea să-i reveleze acest spirit; deseori, într-adevăr, graţie lui, a primit lumină şi forţă. Revelaţia pe care i-o face acum este totuşi extrem de greu de înţeles. Ea este foarte departe de tot ceea ce i se păruse just până în această zi. În combaterea Ordinului Cavalerilor, el s-a crezut în total acord cu Benedictus, pentru că se putea baza chiar pe cuvintele acestuia. Dar spiritul lui Benedictus îi spune că acum el vede Ordinul Cavalerilor într-o altă lumină şi că

recunoaşte ţelurile înalte ale viitorului către care acest Ordin tinde, ţeluri justificate în timpurile mai noi. Se face aici aluzie la situaţia evoluţiei omenirii, caracterizată mai sus, care necesită dezvoltarea unei noi cunoaşteri a spiritului, cea veche fiind depăşită. Ceea ce elaborează Cavalerii a fost pregătit deja cu mult timp înainte; pentru ca omenirea să poată evolua într-un sens corect, este nevoie acum de dezvoltarea acestui curent spiritual. Acestei individualităţi – al cărui spirit i-a apărut călugărului – îi era încă ascuns acest lucru când, cu aproximativ 50 de ani în urmă, trecuse pragul morţii. În acea epocă muriseră două personalităţi care fuseseră podoaba Ordinului căruia îi aparţinea călugărul, şi anume: Toma d'Aquino (1274) şi Albertus Magnus (1280). În legătură cu nivelul lor de cunoaştere, Rudolf Steiner spune în conferinţele despre ***Filosofia lui Toma d'Aquino***:

„Şi întrebările pe care scolastica nu le poate rezolva: Cum pătrunde Hristos în gândirea umană? Cum va fi hristificată această gândire? Cum conduce Hristos gândirea umană proprie spre înălţimi, în sferele în care ea se poate dezvolta împreună cu ceea ce este doar conţinutul spiritual de credinţă? Aceste întrebări frământau încă sufletul scolasticilor. De aceea, în pofida perfectei tehnici a logicii scolastice, cel mai important lucru este să nu ne mulţumim numai cu rezultatele scolasticii, ci să ne întoarcem de la răspuns înapoi, la întrebările pe care ea şi le-a pus: să întoarcem privirea de la luptele impuse omului din secolele XII şi XIII şi să înţelegem marile probleme puse în acea epocă. Nu se ajunsese încă atât de departe în hristologie încât să se poată urmări până în gândirea umană ideea mântuirii omului de păcatul originar. De aceea Toma d'Aquino şi Albertus Magnus au fost obligaţi să refuze raţiunii dreptul de a sări peste treptele pe care, păşind, ar fi

putut ei înşişi să intre în lumea spirituală. Şi din înalta scolastică a rămas această întrebare: Cum se poate ridica gândirea omului la o viziune a lumii spirituale? Cel mai importaut rezultat al înaltei scolastici nu este ceea ce constituie conţinutul gândirii scolastice, ci este de fapt o întrebare. Este întrebarea: Cum va putea deveni creştină gândirea? Această întrebare a rămas pusă istoric în faţa lumii în momentul în care Toma d'Aquino murea, în 1274. Până atunci nu s-a putut decât să se lupte împotriva acestei idei, aşa încât ea a rămas adâncită în intimitatea inimii, în cultura spirituală europeană".

După moartea lor, Toma d'Aquino şi Albertus Magnus au trebuit să recunoască unde anume pe Pământ s-a continuat să se lucreze într-un sens just la rezolvarea problemei pe care ei nu au putut să o rezolve; şi, prin aceasta, Ordinul Cavalerilor le-a apărut într-o nouă lumină.

De îndată ce călugărul a auzit comunicarea parvenită de la spiritul lui Benedictus, apar Lucifer şi Ahriman, pentru a trezi în el îndoiala faţă de ce auzise. Ahriman face apel la ceea ce ne învaţă raţiunea şi simţurile, vrând să acţioneze asupra călugărului în aşa fel încât această revelaţie a spiritului să nu îi influenţeze lucrarea, ci să ia această revelaţie ca pe o încurajare. Lucifer face apel la pietatea sa, pentru a aprinde în el fanatismul religios. Ceea ce spune Lucifer despre Alianţa spirituală a Cavalerilor se referă, de fapt, la el însuşi; el este cel care dă aici adevărului acea deviere prin care acesta devine atunci şi mai periculos decât eroarea. Ceea ce spune el despre Alianţa spirituală a Cavalerilor se poate într-adevăr întâlni şi se întâlneşte deseori în viaţa umană. Cuvintele sale sunt false numai pentru că ele nu se potrivesc Ordinului Cavalerilor. În tulburarea în care l-au aruncat Ahriman şi Lucifer, călugărul se întoarce din nou spre Benedictus şi

primeşte de la el sfatul să lase să pătrundă până în adâncul sufletului său cuvintele pe care le rostise odinioară pe Pământ. Cuvintele unor personalităţi ca Toma d'Aquino cuprind în ele germenii necesari continuării evoluţiei omeneşti. Cel care le primeşte în mod dogmatic nedreptăţeşte individualitatea care le-a rostit. Un thomism viu poate conduce la ştiinţa spiritului.

TABLOUL OPT

În tabloul opt al dramei, Capesius ajunge, datorită privirii sale retrospective, la trăirea deplină a datoriei cu care s-a încărcat într-o viaţă anterioară. Ea i-a apătut deja în discuţia dintre Thomas şi călugăr.

Apoi cel de-al doilea maestru de ceremonii l-a făcut atent că ar putea să aibă în suflet pete ascunse. Acum, datorită celor dezvăluite de Joseph Kühne, el devine deplin conştient de aceste pete. Recunoaşte că vanitatea l-a împins să-şi lase pe drumuri soţia şi copiii, pentru ca el să-şi poată urma nestânjenit ţeluri înalte. Angajamentul de a se dedica operei de iubire faţă de oameni, el l-a asociat cu o faptă care contrazice cu totul această iubire de oameni. Disciplina Alianţei îl condusese deja spre cunoaşterea de sine; până acum crezuse că îşi va putea plăti datoria în viaţa prezentă. Acum vede că nu este nici o şansă să ajungă la acest lucru. Cei doi copii ai săi au devenit atât de străini datorită duşmanilor Alianţei, încât nu se mai întrevede nici o perspectivă de a-i recuceri în această viaţă. Dat fiind că el nu şi-a început cercetarea spirituală într-un mod corect, această cercetare a devenit dăunătoare pentru el şi pentru familia sa; mai mult, el creează neplăceri Alianţei spirituale, întrucât prin viaţa sa oferă duşmanilor subiecte care aprind ura împotriva Alianţei. Conştienţa vinei şi

cunoașterea spirituală mijlocită de Ordinul Cavalerilor il ajută totuși, chiar din această viață, să își suporte destinul cu umilință și resemnare. Este ceea ce reiese din cuvintele:

„Nu-mi mai rămâne deci nimic de făcut
Decât să mă-ngrijesc ca ei, copiii mei,
Să afle-adevărata stare de fapt
Și-apoi, în resemnare,
Să-astept ispășirea de la acele puteri care
Țin registrul datoriilor vieții noastre".

În conferința a IV-a din ciclul 23, Rudolf Steiner arată că recunoașterea unei greșeli personale ca cea pe care o constată primul preceptor influențează evoluția spirituală. El spune:

„Trebuie exersată cugetarea asupra ta însuți, trebuie să cauți fără menajamente, fără părtinire, marile greșeli pe care știi că le-ai comis, să ți le reprezinți în așa măsură încât sufletul să-și dea seama cât de departe este de marele ideal al omenirii; și, cufundându-te în această mare discrepanță față de marele ideal al omenirii, să evoci în fața sufletului tău, cu adevărat meditativ, printr-o gândire puternică, să evoci slăbiciunea ta morală sau de altă natură. Dacă faci acest lucru, sufletul se întărește și ceea ce a început deja să se estompeze, ceea ce părea că dispare într-o neputință sufletească, devine din nou mai luminos… Dacă faci ceea ce am arătat, ajungi să cunoști rațiunea pentru care lumea elementară dispare ca într-un leșin – ceea ce s-ar putea exprima sec astfel: «Ea nu te place, găsește că nu îi ești pe măsură». Și această dispariție, această stingere este pur și simplu semnul că nu te lasă să intri în ea. Prin faptul însă că îți reproșezi greșelile, te întărești și tot ceea ce dispăruse la început acum se luminează din nou. – Și trăiești cu precizie acest sentiment: în jurul tău există o lume suprasensibilă elementară, tu nu poți pătrunde în ea

decât până la un punct; în măsura în care, moral, intelectual, devii din ce în ce mai puternic, ea te lasă să pătrunzi. Altfel, nu te lasă. Şi o arată prin aceea că dispare din faţa ta".

Recunoscându-şi greşeala, Capesius a început, chiar din această existenţă anterioară, să învingă dificultăţile aflate în calea evoluţiei sale. Discuţia care urmează apoi între Marele Maestru şi evreul Simon revelează arierplanurile destinului lui Strader. Simon îşi mărturiseşte durerea de a vedea cum oamenii se ridică împotriva ajutorului care le este totuşi atât de necesar. Cele spuse îi dau Marelui Maestru prilejul de a arăta că originea oricărei animozităţi exterioare şi a oricărui război se află în inima omului. Aceste cuvinte îl impresionează adânc pe Simon, fiindcă el însuşi a resimţit adesea şi foarte puternic o luptă interioară. Chiar această comportare a oamenilor, pe care el a resimţit-o atât de dureros, această respingere duşmănoasă a ajutorului, el a vieţuit-o în sine însuşi cu cea mai mare intensitate.

Aşa cum Capesius descoperă în sufletul lui pete întunecate, care îi frânează evoluţia, tot astfel vedem la Strader o rezistenţă interioară ca motiv de frânare. El are vieţuirea lăuntrică în care o fiinţă umană, care se manifestă ca fiind Hristos, vrea, plină de iubire, să-i întindă mâna, dar acest lucru este împiedicat prin faptul că din impulsul irezistibil se aprinde înlăuntrul său o mânie care-l sileşte să respingă această mână. El se simte atras de învăţătura Cavalerilor, care vorbesc despre fiinţa lui Hristos şi poate recunoaşte în ea imaginea originară a fiinţei umane; cu toate acestea, fiinţa sa proprie îl ţine, orgolioasă, la distanţă, îl împiedică să se dăruie cu credinţă acestei fiinţe a lui Hristos. Când trebuie să se recunoască astfel pe sine, atunci îndoiala acoperă credinţa de a putea găsi vreodată

adevărata sa fiinţă şi deseori se simte stăpânit de teama şi de îngrijorarea că resturile acestei îndoieli se vor putea găsi până în vieţile viitoare. Faptul că această îngrijorare nu este lipsită de fond o vedem în întruparea ulterioară a lui Strader, în care el are încă mult de luptat cu îndoiala. În timp ce Simon îi descrie Marelui Maestru imaginea fiinţei lui Hristos, care îi apare adesea, Marele Maestru este în stare chiar să o contemple spiritual în plină lumină; această viziune se lărgeşte pentru el, în sensul că, prin ea el poate cunoaşte ceea ce leagă ţelul lumilor cu destinul oamenilor. În comentariile asupra primei drame s-a arătat adesea că viziunea formei de lumină a lui Hristos este în legătură cu conştiinţa morală. Deja în conştienţa obişnuită, conştiinţa morală poate să conducă la chipul idealului omenirii, care luminează drumul înainte al evoluţiei omenirii, ca ţel cosmic.

În convorbirea ce urmează apoi între cei doi maeştri de ceremonii este caracterizată poziţia Cavalerilor faţă de duşmanii lor. Blândeţea, bunătatea Marelui Maestru faţă de duşmanii Alianţei îi sunt de neînţeles primului maestru de ceremonii. Al doilea maestru de ceremonii arată că această atitudine rezultă din însăşi învăţăturile Alianţei. El aminteşte dificultăţile căii de evoluţie ce corespunde acestor învăţături şi arată că Fraţii ar trebui să fie foarte fericiţi dacă întâlnesc suflete ce pot primi inconştient germenele pentru dezvoltarea ţelurilor lor în vieţi viitoare. Acest germene poate fi implantat chiar în sufletele ostile, dacă urii lor i se răspunde cu iubire. Am ajuns aici la o misiune centrală a Alianţei: transformarea răului în bine. Numai o iubire cu totul dezinteresată este în stare să întâmpine astfel ura duşmanilor. Primul maestru de ceremonii arată că această misiune este foarte grea; el primeşte răspunsul: Nu îi este dat întregii omeniri să

trăiască de mai înainte viitorul Pământului, dar este necesar să existe oameni pregătiți pentru acest țel.

Astfel, am văzut în acest tablou cum Confreria spirituală și-a sădit germenii viitorului în ura dușmanului, în rezistența evreului Simon și în viața mincinoasă a primului preceptor. Roadele se arată în încarnarea următoare în care, la Johannes și Maria, ura este transformată în forță de sacrificiu a iubirii, rezistența lui Strader în forță activă a iubirii, iar viața mincinoasă a lui Capesius în efort de cunoaștere pornit din iubirea pentru adevăr. Tocmai acele individualități care au primit germeni spirituali în unele slăbiciuni ale ființei lor dobândesc mai târziu capacitatea de a face ca impulsurile spirituale să fie accesibile altor cercuri de oameni.

TABLOUL NOUĂ

În tabloul nouă al dramei aflăm de un mijloc important pe care îl folosesc Cavalerii pentru a implanta în sufletele oamenilor germenii viitorului. El este conținut în basme, despre care Joseph Kühne spune aici că ceea ce dau ele spiritului se menține după moarte și poartă roadele într-o viață pământească viitoare. Dar basmele acționează chiar și în aceeași viață pământească. Joseph Kühne spune astfel:

„Ne fac să presimțim nelămurit adevărul
Și, din această presimțire, sufletele noastre făuresc
Cunoașterea de care avem nevoie-n viață".

Acest lucru este important în educarea copiilor. În broșura ***Educația copilului din punctul de vedere al științei spiritului***, Rudolf Steiner face deseori aluzie la aceasta. El spune:

„Este necesar ca sufletul tânăr să primească în el tainele naturii şi legile vieţii nu în concepte seci şi abstracte, ci în simboluri. Pildele ce se referă la corelaţiile spirituale trebuie prezentate în aşa fel în faţa sufletului încât legitatea existenţei dindărătul acestor parabole să fie mai mult bănuită şi presimţită decât înţeleasă în noţiuni intelectuale... Printr-o asemenea parabolă nu vorbeşti numai inteligenţei, ci şi sentimentului, sensibilităţii, întregului suflet. Un tânăr care s-a pătruns de toate acestea se apropie de lucruri într-o stare cu totul diferită decât dacă i se expun mai târziu prin noţiuni intelectuale!”

Aici, în dramă, Berta, fata lui Kühne, o roagă pe mama sa să îi spună una din poveştile auzite de tatăl ei de la Cavaleri. Ea vrea să audă povestea în care este vorba despre bine şi rău. Doamna Kühne îi povesteşte deci despre cele ce s-au petrecut cu un om care a căutat să înţeleagă unde se află obârşia răului. După ce a căutat multă vreme zadarnic, el reuşeşte, datorită unei discuţii dintre un topor şi un arbore, să înţeleagă că acea coadă a toporului care loveşte arborele a fost luată chiar din lemnul acelui arbore. Pe această cale, în om germinează un gând pe care nu-l poate încă exprima, dar care este un răspuns la întrebarea: „Cum poate ieşi răul din bine?”

Aici, în povestea de faţă, ni se ilustrează ceea ce exprimase Rudolf Steiner în citatul de mai sus. Astfel de povestiri pot trezi facultatea de a te ridica de la observarea naturii la cunoaşterea spiritului. Arierplanul spiritual al poveştilor o face pe Berta să resimtă faţă de ele o adâncă pioşenie, legată de o bucurie din inimă.

În acelaşi tablou, urmează o discuţie între ţăranii şi ţărăncile pe care le-am întâlnit în tabloul şase. Din cuvintele lor reiese că cetatea întărită este ameninţată cu asediul şi că un trădător urmează să arate duşmanilor o

cale secretă pentru a pătrunde în ea. Culpabilitatea care apare aici faţă de Cavaleri nu va putea fi compensată decât în vieţi pământeşti ulterioare şi ea va sluji atunci înfăptuirii ţelurilor Cavalerilor.

Monologul călugărului, care urmează în acelaşi tablou, ne arată că în Călugăr începe deja o transformare prin faptul că în sediul Cavalerilor i-au apărut spiritul lui Benedictus, şi chiar Lucifer şi Ahriman. El vede ca un semn al slăbiciunii sale faptul că în faţa sufletului său s-au putut ivi acele făpturi fantomatice. Prin învingerea propriei îngâmfări, el vrea să se pregătească pentru primirea luminii spirituale care, ţâşnind din izvoarele iubirii, vrea să se reveleze în cuvinte de înţelepciune. Speră că pe această cale va găsi forţa care îi va putea limpezi învăţăturile părintilor Bisericii. Înţelegerea profundă a acestor învăţături care stau mărturie despre creştinismul originar poate să îi aducă înţelegere pentru ceea ce cercetează Cavalerii.

După acest monolog, urmează o discuţie între Cecilia şi Thomas. Cecilia vorbeşte de o viziune spirituală pe care a avut-o deseori când ruga sa tăcută se îndrepta, din tot sufletul ei, spre izvorul lumii. Ea vedea atunci o imagine de lumină care lua forma unui chip uman şi o încuraja. Simţim aici cum se pregăteşte ceva care, în încarnarea ei viitoare – în care va apărea ca Theodora –, va conduce la viziunea formei eterice a lui Hristos. Chipul uman pe care îl contemplă Cecilia capătă trăsăturile fratelui său, ceea ce arată că în viziunea sa spirituală se amestecă o anumită subiectivitate. Mai înainte ca privirea spirituală a unui om să poată fi pe deplin obiectivă, deseori se poate întâmpla să-i apară entităţi spirituale sub înfăţişarea unor fiinţe cunoscute. Dorul Ceciliei pentru fratele său acţionează ca o forţă care colorează subiectiv viziunea spirituală.

Thomas exprimă rezerve serioase în privinţa unor bune relaţii faţă de părinţii adoptivi ai Ceciliei, tocmai pentru că ştie cât de legaţi sunt ei de Cavaleri, în timp ce el este total convins de ceea ce îl învaţă călugărul. Cecilia remarcă în cuvintele fratelui ei germenele ostilităţii. În ea se naşte, ca o contraacţiune, o imagine de pace datorită căreia ea învinge în sine însăşi germenele de ostilitate din fratele său, pregătind astfel biruinţa deplină. Imaginea de pace apare în ea ca o amintire a unei viziuni spirituale pe care a avut-o altădată. Cu ani în urmă, în ziua de Vinerea Mare, ea a contemplat imaginea unui bărbat care avea trăsăturile fratelui său şi care i-a spus:

„Din fiinţa lui Dumnezeu s-a născut sufletul omului;
Murind, el poate să se scufunde-n temeliile fiinţiale;
El va dezlega-ntr-o zi spiritul din legăturile morţii".

Mai târziu, Cecilia a aflat că acesta era preceptul Cavalerilor. Ea prevede deci spiritual că fratele său, care acum nutreşte o duşmănie faţă de Cavaleri, va ajunge mai târziu să ia cunoştinţă de învăţăturile lor.

În comportamentul Ceciliei putem recunoaşte un dar depus în germene în conştienţa umană. Rudolf Steiner, în conferinţa a VII-a din ciclul 17 (* *Der Christus-Impuls und die Entwickelung des Ich-Bewußtseins* (***Impulsul lui Christos şi dezvoltarea conştienţei eului***), GA 116), spune:

„Conştiinţa morală a apărut într-o anumită epocă; în trecut ea a fost cu totul alta şi mereu se va transforma atunci când sufletele omeneşti se vor dezvolta un anumit timp în lumina conştiinţei morale. Am arătat deja ce va ajunge această conştiinţă în viitor. În cursul secolului XX, paralel cu reapariţia Evenimentului de pe drumul Damascului, un mare număr de oameni va învăţa ca, atunci când au înfăptuit ceva, să privească la urmarea acestei

fapte; oamenii vor cugeta mai mult la aceasta, vor avea o imagine interioară a faptei lor – la început asta se va petrece cu câţiva oameni, apoi numărul lor va deveni tot mai numeros pe parcursul viitoarelor două-trei milenii. Când oamenii vor fi comis ceva, imaginea va fi prezentă; la început nu vor înţelege despre ce este vorba. Cei care au învăţat însă antroposofie îşi vor spune: «Aici am o imagine! Aceasta nu este un vis, cu siguranţă că nu este un vis; este imaginea care îmi arată împlinirea karmică a faptei pe care am săvârşit-o. Asta va avea loc într-o bună zi ca o împlinire, ca o compensare karmică a ceea ce am făcut!» Acest lucru va începe în secolul XX. Atunci va începe să se dezvolte în oameni facultatea de a vedea imaginea unei fapte foarte îndepărtate, care încă nu a avut loc. Ea va apărea ca o contraimagine a faptei săvârşite, ca împlinirea karmică ce va avea loc cândva. Atunci omul îşi va spune: «Am făcut acest lucru, acum mi se arată compensarea ce trebuie să o săvârşesc cât şi ceea ce mă va stânjeni în perfecţionarea mea dacă nu voi înfăptui această compensare». Karma nu va mai fi o simplă teorie, ci va căpăta imaginea acestui tablou interior caracterizat. Astfel de facultăţi vor apărea treptat din ce în ce mai mult. Se vor dezvolta facultăţi noi, dar cele vechi constituie germenii celor noi. Cum se va face însă că oamenilor li se va arăta imaginea karmică? Acest lucru va deveni posibil prin faptul că sufletele au poposit un timp în lumina conştiinţei morale”.

Dacă Thomas ar fi ajuns la această stare zugrăvită aici, atunci o anumită facultate dezvoltată din conştiinţa lui morală i-ar fi evocat în faţa sufletului, în ce priveşte duşmănia faţă de Cavaleri, un tablou asemănător cu cel de care vorbeşte Cecilia. Ea ilustrează o dezvoltare ulterioară a conştiinţei morale care duce la viziunea formei eterice a lui Hristos şi, în următoarea întrupare, în care ea apare ca

Theodora, va deține într-adevăr această facultate. Thomas află aici, din afară, ce urmează să ajungă vieţuirea sa interioară. Dar el se află încă sub puterea constrângătoare a gândurilor. Eliberarea gândirii individuale este un proces, care, în cursul epocii moderne, este pregătit în special prin curentul rosicrucian, iar prin ***Filosofia libertății***, scrisă de Rudolf Steiner, ajunge la o formă clară.

COMENTARII ALE LUI HUGO REIMANN PE BAZA NOTELOR MATHILDEI SCHOLL (TABLOURILE X, XI, XII, XIII)

TABLOUL ZECE

În tabloul zece îl întâlnim pe Capesius în acelaşi decor în care se afla în tabloul cinci, atunci când, datorită discuţiei cu Felix Balde şi în special a basmului spus de doamna Balde, s-a trezit la viziunea spirituală care, după aceea, prin întâlnirea cu Johannes, îl ajută să ajungă la viziunea unei vieţi pământeşti anterioare. Deja, în monologul final al acelui tablou, el exprimase ceva din vieţuirea acelei priviri retrospective. Acel monolog ca şi cel din tabloul zece sunt pentru Capesius foarte apropiate în timp. Viziunea unei vieţi anterioare care are loc între acestea două, expusă în tablourile VI-IX, se poate să se fi desfăşurat pentru Capesius într-un timp foarte scurt. În monologul din tabloul cinci, el vorbeşte despre o lume formată din imagini care i-au apărut ca în vis, iar la sfârşit îşi exprimă dorinţa de a contempla din nou acest vis, pentru că îl atrage foarte puternic. Tablourile următoare arată că această dorintă îi este împlinită, şi anume viaţa pământească trecută nu-i mai apare sub forma visului, ci el se vieţuieşte ca fiind cu totul în ea. Totuşi nu revede numai

acea viaţă pământească, ci vieţuieşte şi timpul dintre moartea care a încheiat-o şi existenţa sa actuală. Aceasta reiese din monologul său, în tabloul zece. Despre acestea, Rudolf Steiner spune, în ciclul 18, ***Minunile lumii, încercările sufletului şi revelaţiile spiritului***:

„S-a urmărit să se prezinte puţin concret ce simte o conştientă eliberată de trup, şi care, să spunem aşa, îşi priveşte corpul fizic din exterior, aflându-se însă în lumea spirituală şi integrându-se în macrocosmos. Acest lucru vrea să-l exprime monologul din *Încercarea sufletului*, după ce Capesius se cufundase în modelarea lumii, în contextul istoriei din încarnarea sa anterioară şi din care acum revine. Aici îl vedem cum trece prin sufletul lui ceea ce a resimţit în timp ce a retrăit această încarnare anterioară. Nu ni se arată că el ar fi văzut o încarnare anterioară sau alta ci, dacă parcurgeţi exact cuvânt cu cuvânt, rând cu rând, acest monolog, veţi găsi zugrăvit conform adevărului ceea ce se trăieşte acolo; veţi găsi zugrăvit asta cu totul realist, iar din acest monolog puteţi obţine o reprezentare a modului în care se desfăşoară în realitate în *Cronica Akasha* privirea retrospectivă asupra epocilor anterioare de dezvoltare a Pământului, în care au fost parcurse încarnările anterioare. Şi vă veţi înşela cumplit dacă, în ceea ce priveşte acest monolog, veţi omite un singur cuvânt şi nu veţi admite că în acest monolog totul este absolut realist, că totul arată aici adevărate experienţe ale sufletului, până în cele mai mici detalii. Dar şi aici găsiţi menţionat că omul trebuie să se întrebe dacă tot ce i-a apărut astfel în spaţiul exterior nu este cumva ţesut din substanţa propriului său suflet. De fapt, Capesius resimte ca şi cum tot ce îi vine în întâmpinare din exterior ar fi plăsmuit din substanţa sa sufletească”.

În lucrarea ***Teosofia***, Rudolf Steiner a caracterizat substanţa lumii sufleteşti drept impuls, dorinţă şi poftă. Ceea ce s-a petrecut cu puţin înaintea reîntrupării sale, Capesius retrăieşte acum în amintire. El spune:

„... toate acestea nu-s decât
Imagini ţesute din substanţă sufletească.
Ştiu cum s-au plăsmuit aceste imagini:
Din dorul şi din setea sufletului".

Prin aceasta este indicat ceea ce Rudolf Steiner descrie mai pe larg în ciclul 22 (*Der Mensch im Lichte von Okkultismus, Theosophie und Philosophie* (***Omul în lumina ocultismului. Teosofie şi Filosofie***), GA 137), în care este vorba despre a doua jumătate a vieţii dintre moarte şi o nouă naştere. El spune:

„Şi atunci vine perioada în care sufletul resimte dorul după o forţă creatoare pozitivă, fiindcă, deşi purtăm în noi un infinit ca viaţă interioară, în noi se trezeşte dorul de a avea din nou o lume exterioară. Condiţiile lumii spirituale sunt atât de diferite de cele ale lumii fizice încât, în timp ce în lumea fizică dorul este forţa cea mai pasivă (dacă există ceva către care tindem, acest ceva este cel care ne determină), în lumea spirituală este invers. Dorul devine o forţă creatoare; el se transformă în ceva care, cu un nou fel de lumină sufletască, ne poate oferi o lume exterioară, o lume exterioară care este totuşi o lume interioară prin faptul că privirea se deschide asupra încarnărilor noastre pământeşti precedente. Ele se etalează acum în faţa noastră, luminate de lumina născută din dorul nostru" (Conferinţa X).

Ceea ce este necesar pentru ca toate acestea să fie resimţite corect este descris de Rudolf Steiner în conferinţa următoare astfel:

„În momentul în care dorul nostru după o lume exterioară ajunge la punctul său culminant, pentru că suntem cufundaţi în cea mai mare singurătate, întâlnim ceea ce domneşte, trăieşte şi freamătă numai în lumile spirituale; aici spiritul este cel care se apropie de noi şi transformă dorul nostru într-un fel de lumină a sufletului. Până în acest moment noi trebuie să păstrăm legătura cu Eul nostru. Trebuie oarecum să îi păstrăm o amintire: Pe Pământ tu ai fost acest Eu. Acest Eu trebuie să îţi rămână sub formă de amintire. Ca acest lucru să se poată petrece în epoca noastră, ţine de faptul că Hristos a adus în aura Pământului forţa pe care, obişnuit, acum nu o poţi lua cu tine din viaţa pământească pentru ca să poţi păstra amintirea până în ceasul Miezului de noapte al lumilor, când întâlnim iar acest Eu".

Ultima vieţuire de care îşi aminteşte Capesius, înainte de a reintra în existenţa pământească prezentă, este o spaimă de dor. Faptul că la el dorul este legat de această spaimă se explică pe de o parte prin aceea că el a recunoscut gravitatea destinului său pământesc viitor şi, pe de altă parte, prin faptul că nu a putut păstra în întregime, în ora Miezului de noapte al lumilor, amintirea Eului din ultima sa întrupare. Aceasta apare din cuvintele sale:

„Şi înainte de-a avea spaima acestui dor,
Aveam în faţă ce-mi crease-această spaimă
Mă simţeam dilatat cosmic
Şi jefuit de toată fiinţa proprie.
Dar nu, nu eu eram cel care simţea astfel,
Ci o altă fiinţă, ieşită din mine".

Dacă totuşi Capesius reuşeşte să-şi amintească atât de clar ce s-a petrecut cu el în lumea spirituală, acest lucru se poate explica prin iniţierea sa în Misteriile egiptene, într-o viaţă anterioară, aşa cum se arată în drama a patra.

Rudolf Steiner descrie o astfel de iniţiere în ciclul 26 (***Misteriile orientului şi ale creştinismului***, GA 144), care prezintă unele similitudini cu ceea ce îşi reaminteşte Capesius. Rudolf Steiner spune acolo:

„Cel care se iniţia în Misteriile lui Isis, atunci când se afla la ţărmul existenţei cosmice, după ce contemplase entităţile care, de pildă, construiesc corpul fizic şi eteric, când se afla în faţa tăcutei zeiţe din care se înălţa căldura şi lumina existenţei celei mai intime a sufletului omenesc, îşi spunea: «Este Isis! Este zeiţa mută, tăcută, a cărei faţă nu poate fi dezvăluită nici unui ochi muritor; numai cei care, prin munca asupra lor înşişi, au ajuns la ţărmurile descrise, o pot vedea cu aceşti ochi care trec dintr-o întrupare în alta şi care nu mai sunt muritori. Un văl de nepătruns acoperă, pentru ochii muritorilor, această făptură a lui Isis!» Dacă cel care urma să fie iniţiat o contemplase astfel pe Isis şi vieţuise sufleteşte sentimentele indicate, el percepea ceea ce am descris, ca o naştere. Ce era această «naştere»? Această naştere, el o percepea ca pe ceea ce s-ar putea desemna ca «răsunetul în toate spaţiile a *muzicii sferelor*» şi ca pe acordul dintre sunetul muzicii sferelor şi ceea ce se numeste *Cuvântul cosmic*. Cuvântul creator cosmic care străbate spaţiile revărsând în entităţi tot ceea ce trebuie revărsat acolo, tot aşa cum trebuie să se reverse în corpul fizic şi corpul eteric sufletul care a traversat viaţa dintre moarte şi o nouă naştere” (Conferinţa III).

În dramă, prin cuvintele lui Capesius, ne este indicat ceva ca o amintire a acestei vieţuiri a Cuvântului cosmic creator:

„Din lumea de imagini răsunau cuvinte
Care mă asaltau, gândindu-se pe ele înseşi.

Din lipsa de viaţă, ele-au creat fiinţe
Şi le-au dat forţa scoasă din fapte bune".

În perioada decadentă a iniţierii egiptene şi a altor iniţieri, nu a mai fost cu putinţă să vieţuieşti Cuvântul cosmic creator în acest mod. Rudolf Steiner spune:

„Tot ceea ce s-a resimţit în trecut în lumile suprasensibile, tot ceea ce dădea sens acestor lumi suprasensibile prin faptul că erau străbătute de sonorităţile Cuvântului cosmic şi ale sunetului cosmic, toate acestea au dispărut... Astfel, aceste lumi suprasensibile, în care omul putuse să pătrundă în timpul vechii iniţieri, au ajuns pustiite şi părăsite de Cuvântul cosmic... Acum, în epocile târzii egiptene – dar şi în alte ţări, în cursul acestei epoci egiptene târzii –, când omul încerca să se înalţe şi să trăiască în lumile superioare, el simţea acelaşi lucru ca şi omul actual: Te înalţi în lumile superioare, înveţi să cunoşti toate entităţile care au lucrat împreună la corpul fizic şi la corpul eteric şi te simţi părăsit, singur, dacă nu intervine nimic altceva decât ceea ce s-a spus, fiindcă ai în tine ceva care aspiră la Cuvântul cosmic şi la armonia lumilor – şi pentru că Cuvântul cosmic şi armonia cosmică nu mai pot răsuna. Astăzi te simţi părăsit şi singur" (Conferinţa III).

Rudolf Steiner n-a încetat să arate cum prin impulsul lui Hristos omul actual poate să biruie singurătatea în viaţa dintre moarte şi o nouă naştere, fără a-şi pierde individualitatea. În ciclul 32 (*Inneres Wesen des Menschen und Leben zwischen Tod und neuer Geburt* (***Natura interioară a omului şi viaţa dintre moarte şi o nouă naştere***, GA 153), el spune:

„Substanţialitatea lui Hristos, cu care ne pătrundem, este cea care ne dă posibilitatea, prin trecerea actuală de la viaţa fizică la moarte, să păstrăm amintirea Eului nostru

până la Miezul de noapte al lumilor, în pofida oricăror expansiuni şi în pofida oricărei retrageri în singurătate. Forţa lui Hristos ajunge până acolo, astfel încât o nouă forţă spirituală – o forţă care nu există decât în spirit – trebuie să incite dorul nostru către o nouă lumină. Această forţă nu este prezentă decât în viaţa spirituală... Şi dacă impulsul lui Hristos ne-a condus până la Miezul de noapte al lumilor, şi dacă Miezul de noapte al lumilor este vieţuit de suflet într-o completă singurătate spirituală – pentru că lumina sufletului nu poate radia din noi acum –, dacă au intervent tenebrele cosmice şi dacă Hristos ne-a condus până acolo, acum, din Miezul nopţii lumilor şi din dorul nostru irumpe ceva spiritual, creând o nouă lumină cosmică, răspândind asupra propriei noastre entităţi o strălucire datorită căreia ne înţelegem pe noi înşine în existenţa cosmică într-un mod nou, datorită căreia ne trezim în existenţa cosmică într-un mod nou. Cunoaştem spiritul lumii spirituale care ne trezeşte prin faptul că din Miezul de noapte al lumilor luminează o nouă lumină, radiind peste omenirea care a trecut. Am murit în Hristos; prin spirit, prin spiritul fără de trup, numit cu un cuvânt tehnic Spiritul Sfânt, adică Cel ce trăieşte fără de trup – căci prin cuvântul „sfânt" asta se are în vedere –, fără slăbiciunile unui spirit care trăieşte în trup, prin acest spirit noi suntem reînviaţi în fiinţialitatea noastră dinlăuntrul Miezului de noapte al lumilor" (Conferinţa V).

Conform celor spuse, omul actual îl poate vieţui pe Hristos şi Spiritul Sfânt, în timp ce în iniţierea antică egipteană sau în viaţa dintre moarte şi o nouă naştere omul vieţuia pe Isis şi pe Osiris. O comparaţie între aceste două genuri de experienţă arată clar că iniţierea actuală nu este o simplă reînnoire a vechilor Misterii, ci o completă metamorfozare a lor. În Misteriile egiptene, vieţuirea lui

Isis conducea la experienţa Cuvântului cosmic creator. În prezent, legătura cu Cuvântul cosmic creator conduce, prin primirea impulsului lui Hristos, la vieţuirea spiritului. Dezvoltarea conştienţei Eului pământesc l-a adus pe om în stare să ajungă, prin propria lui legătură cu impulsul lui Hristos, la Spiritul Sfânt. Rudolf Steiner spune, în acelaşi ciclu 32:

„Atunci când, pe Pământ fiind, devenim tot mai conştienţi de Eul nostru, consumăm forţele de care avem nevoie după moarte pentru ca într-adevăr să nu ne uităm pe noi până la ora Miezului de noapte al existenţei. Pentru a putea păstra această amintire trebuie să murim în Hristos. De aceea a trebuit ca impulsul lui Hristos să fie acolo. El ne păstrează până în ora Miezului de noapte al existenţei posibilitatea de a nu uita Eul. Atunci, la ora Miezului de noapte al existenţei, spiritul se apropie de noi. Noi am păstrat deci amintirea Eului nostru. Dacă ducem această amintire până în mijlocul Miezului de noapte al existenţei, până în momentul în care Spiritul Sfânt se apropie de noi şi ne acordă privirea retrospectivă şi legătura cu propria noastră lume interioară ca pe o lume exterioară, dacă am păstrat această legătură, spiritul poate acum să ne conducă până la reîncarnarea noastră pe care noi o determinăm prin faptul că ne-am creat arhetipul în lumea spirituală" (Conferinţa VI).

Impulsul lui Hristos nu ne conduce numai la vieţuirea spiritului, ci el o şi întăreşte; şi acest lucru se întâmplă nu numai pentru a doua parte a vieţii dintre moarte şi o nouă naştere, ci şi pentru noua viaţă pământească. În legătură cu aceasta, Rudolf Steiner spune în aceeaşi conferinţă:

„Acum deja se impune necesitatea ca omul, în timpul vieţii sale pământeşti, să afle nu numai ceea ce este cel mai necesar în legătură cu Hristos, ci ca impulsul lui Hristos să

se instaureze în sufletul său ca un impuls atât de puternic încât să-i permită să traverseze rapid ora Miezului de noapte al existenţei. Numai aşa se fortifică impulsul spiritului prin impulsul lui Hristos, iar noi ducem cu noi impulsul spiritului în a doua jumătate a vieţii dintre moarte şi o nouă naştere mai puternic decât l-am fi putut duce dacă Hristos n-ar fi existat. Ceea ce ne rămâne fortifică impulsul spiritului. Altfel ar fi doar spirit pentru spirit şi el ar înceta să acţioneze după ce ne-am naşte. Pătrunzându-ne de impulsul lui Hristos, acest impuls fortifică impulsul Spiritului Sfânt. Şi un astfel de impuls al spiritului poate fi adus şi în sufletul nostru când pătrundem în întruparea pământească; este o forţă pe care în timpul întrupării pământeşti nu o consumăm în acelaşi mod cum consumăm forţele pe care le aducem prin naştere în încarnarea pământească. Am atras deja atenţia asupra faptului că forţele pe care le aducem din lumea spirituală noi le transformăm în organizarea noastră interioară, dar pe cele pe care le primim ca pe un surplus, prin faptul că impulsul lui Hristos fortifică impulsul Spiritului Sfânt, pe acestea le aducem la existenţă fără a fi necesar ca în viaţa pământească să le transformăm. Pe măsură ce înaintăm în viitor, pentru evoluţia Pământului va fi nevoie de tot mai mulţi oameni care să aducă în viaţa pământească, prin naşterea lor într-o nouă încarnare, ceva din această pătrundere cu impulsul lui Hristos şi impulsul spiritual... Dacă, în calitate de oameni, pe măsură ce ne vom dezvolta în viitor, nu vom aduce cu noi acest surplus de spirit care se naşte aşa cum am arătat, omenirea pământească va ajunge să nu mai presimtă că există un Dumnezeu. Căci atunci în această viaţă pământească nu va domni decât spiritul nespiritual, Ahriman, iar oamenii nu vor cunoaşte altceva decât lumea fizică sensibilă, perceptibilă simţurilor

şi lumea inteligenţei legată de creier. Toate aceste lucruri vor cunoaşte într-un fel, în evoluţia viitoare a omenirii, o dezvoltare, o extindere, acum când omenirea se află în pericolul de a pierde Spiritul Sfânt – dar ea nu-l va pierde. Ştiinţa spiritului va veghea ca omenirea să nu piardă acest spirit, acest spirit care se apropie de suflet în ora Miezului de noapte al existenţei pentru a reînvia în el dorul de a se privi pe sine însuşi în trecutul său şi în întreaga sa valoare. Nu, ştiinţa spiritului va trebui să vorbească tot mai mult despre impulsul lui Hristos, într-o formă tot mai penetrantă, pentru ca tot mai mult spirit să pătrundă în tot mai mulţi oameni, prin naştere, şi în existenta fizică, iar în această existentă fizică să apară un număr tot mai mare de oameni care să simtă: Am, desigur, în mine forţele ce trebuie să fie transformate în forţe organizatoare; dar în sufletul meu luminează ceva care nu are nevoie să fie transformat. Am adus cu mine în lumea fizică, cu toate că trăiesc în corpul meu, am adus ceva din spiritul destinat doar lumilor spirituale. Acest spirit îi va ajuta pe oameni să vadă ceea ce spune Theodora în drama-misteriu: oamenii vor vedea forma eterică a lui Hristos. Forţa spiritului care va pătrunde astfel în trupuri le va conferi ochiul spiritual, pentru a vedea şi a înţelege lumile spirituale. La început ele vor trebui înţelese, apoi va începe contemplarea lor cu înţelegerea; această contemplare se va apropia prin faptul că spiritul va pune stăpânire pe suflete în aşa fel încât ele vor coborî acest spirit în trupuri, iar spiritul va lumina şi în încarnările lor pământeşti: la început în câţiva oameni, apoi la un număr din ce în ce mai mare".

Deşi Capesius nu este deplin conştient de toate acestea, din monologul său reiese că îşi aminteşte că a perceput Cuvântul cosmic şi gândurile cosmice, iar această

amintire este în strânsă legătură cu acţiunea lui Hristos şi a Spiritului Sfânt în om în ora Miezului de noapte al lumilor.

După ce Capesius şi-a amintit de gândurile cosmice creatoare şi de Cuvântul cosmic creator, amintirea sa coboară până la tabloul pe care îl contemplase, încarnarea sa în Evul Mediu şi apoi în continuare, la situaţia în care se afla cu puţin înaintea viziunii sale spirituale actuale. El îşi aminteşte de pădurea şi de casa în care Felicia şi Felix l-au consolat atât de des în grijile vieţii.

Pomind din acest loc, dacă vom urmări în sens invers tablourile monologului, vom vedea în el adevărata desfăşurare a viziunii spirituale pe care tocmai a avut-o şi care, în amintirea sa, se desfăşoară în sens invers. Să pornim la această observare de la ceea ce Capesius numeşte „clipa lungă pe care am putut să o trăiesc înainte de a mă afla în faţa acestor imagini de viaţă". Acolo el se simte eliberat de barierele simţurilor şi extins până la marginile Universului. Beatitudinea îi umple fiinţa. El resimte ca şi când substanţa propriului său suflet s-ar transforma într-o imagine, şi anume imaginea încarnării sale din Evul Mediu. La început, această imagine îl lasă rece şi indiferent. De la contemplarea acestei imagini din viaţa sa el a trecut la viziunea forţelor active, care „se îmbulzeau încâlcit de la neant la existenţă şi de la existenţă la neant". În acest moment, el vede o fiinţă şi aude aceste cuvinte:

„Cât timp nu poţi gândi fiinţa asta
Ca-ntreţesută cu totul sferei vieţii tale,
Tu eşti doar un vis, visându-se pe sine".

Din aceste cuvinte reiese cu claritate faptul că el se află în faţa adevăratei sale fiinţe spirituale, care aici apare ca Păzitorul Pragului din faţa lumii spirituale. Urmează apoi cuvintele care au mai fost spuse în dramă: „O, omule, te cunoaşte pe tine în lumea ta." Capesius trebuie să

cunoască situaţia sa karmică şi să resimtă forţele care împlinesc compensarea karmică. Sunt forţele Cuvântului creator cosmic în care domneşte armonia lumilor. În dramă, acest fapt este exprimat în rândurile:

„Din lumea de imagini răsunau cuvinte
Care mă asaltau, gândindu-se pe ele înseşi.
Din lipsa de viaţă, ele-au creat fiinţe
Şi le-au dat forţa scoasă din fapte bune".

Capesius se regăseşte aici în experienţa Miezului de noapte al lumilor, în legătură cu care spune:

„Mă simţeam dilatat cosmic
Şi jefuit de toată fiinţa proprie".

Fără impulsul lui Hristos, în acest loc conştienţa de sine ar trebui să se stingă acum şi, în genere, omului de astăzi prin aceasta îi este refuzată conştienţa, aşa încât nu este cu putinţă nici privirea retrospectivă a ceea ce se petrece acum. Capesius îşi păstrează conştienţa, după cum reiese din cuvintele:

„Am văzut omul şi opera oamenilor crescând
Din gândurile cosmice ce străbăteau spaţiul
Şi, fiintând, se îmbulzeau spre revelare.
Ele-arătau ochilor mei, în imagini,
O-ntreagă lume-a vieţii.
Din substanţa sufletului meu luau
Forţa de a crea din gânduri realităţi".

Capesius a vieţuit astfel conştient modul în care karma sa a fost formată din însăşi substanţa sufletului său. Acest lucru îi dă posibilitatea să contemple karma vieţii sale pământeşti viitoare. Cuvintele de mai jos o exprimă:

„O clipă, eternitate mi-a părut,
Vărsă în sufletu-mi furtuni de suferinţă,
Cum doar o viaţă plină e-n stare să aducă".

Ceea ce contemplă astfel de mai înainte îl înspăimântă, dar el resimte totuși un dor, da, o sete tocmai de această existență a cărei previziune îl îngrozește:

„Cumplit de-nfiorător se-nalță
Din temeliile sufletului amintirea acestui dor.
Dar cum ardea setea lui după sferele existenței!
Dorinta de iluzie, provenită din lipsa ei,
Mi-a mistuit întreaga mea ființă.
Trebuia să aspir furtunos după existență
Și toată existența voia să fugă de mine".

În cele din urmă, Capesius se regăsește în această existență, a cărei viziune l-a îngrozit; și aici ajungem la începutul monologului:

„O, acest loc straniu!
În fața mea o bancă,
O căsuță și-adâncul unei păduri...
Oare le cunosc? Ele-mi pretind stăruitor
Să le cunosc. Mă-apasă.
Apasă asupra-mi cu grele poveri.
Par realitate. Dar nu, toate astea nu-s decât
Imagini țesute din substanță sufletească".

În această viețuire din prezent licărește amintirea, a cărei descriere ocupă cea mai mare parte a monologului și care abia spre sfârșit se varsă în descrierea de la începutul viețuirii actuale. La început, Capesius spune că ceea ce vede în jur îl apasă; această trăire își găsește continuarea către sfârșitul monologului, când spune:

„Iar ce-am putut de curând privi, indiferent,
Tabloul care m-a arătat pe mine mie însumi,
Se-așază ca plăsmuiri de ceață ale sufletului
În fața a tot ce simțurile mele simt acum.
Tabloul devine coșmar ce mă apasă".

Între aceste două vieţuiri se plasează amintirea viziunii spirituale care îl lasă „rece şi indiferent”. Fiindcă această viziune spirituală nu l-a apăsat, Capesius a sperat la început că amintirea ei îl va putea ajuta poate să învingă apăsarea. Acest lucru reiese din cuvintele rostite la începutul monologului, în momentul când începe amintirea sa:

„Apasă asupra-mi ca grele poveri.
Par realitate. Dar nu, toate astea nu-s decât
Imagini ţesute din substanţă sufletească”.

Dacă toate acestea ar fi fost doar imagine, ele nu ar fi apăsat atât de mult. De ce acest tablou devine coşmar chinuitor? Capesius vieţuieşte coşmarul ca pe ceva care se agită în adâncurile sufletului său, care se dezlănţuie în temeliile fiinţei sale şi pătrunde în el din depărtările cosmice, manifestându-se în cele din urmă ca fiind vocea conştiinţei. Porunca neîmplinită a conştiinţei, care este legată de această imagine, provoacă coşmarul apăsător. Vocea conştiinţei spiritului cere ca această viziune spirituală să nu îl lase rece. Ea spune:

„Resimte ce-ai văzut, Trăieşte ce-ai făcut!
Acum renaşti la existenţă. –
Ţi-ai visat viaţa.
Înfăptuieşte-ţi-o
Prin nobila lumină a spiritului;
Recunoaşte opera existenţei,
Cu forţa privirii sufleteşti.
De nu poţi face asta,
Legat pentru vecie eşti
De neantul fără de fiinţă”.

TABLOUL UNSPREZECE

Tabloul unsprezece al dramei are o legătură interioară cu tabloul doi. Faptul se vede şi exterior, pentru că ambele scene se petrec în acelaşi loc, camera de meditaţie a Mariei. În tabloul doi, o vedem pe Maria într-o mare nesiguranţă fiindcă vocea inimii ei este în contradicţie cu cunoaşterea ei clară dată de spirit. În tabloul unsprezece, ea află că Ahriman are forţe puternice, şi anume acelea de a „releva contradicţiile vieţii şi, astfel, să-i răpească sufletului siguranţa". În tabloul doi are loc discuţia dintre Benedictus şi Maria, discuţie care devine pentru ea o încercare a sufletului, provocând viziunea retrospectivă a acelei vieţi pământeşti anterioare, prezentată în tablourile opt şi nouă, aşa cum apare şi în viziunea lui Capesius. Aici, în tabloul nouă, aflăm din gura lui Ahriman că, în afară de Capesius, şi Maria şi Johannes au avut viziunea aceleiaşi vieţi pământeşti şi că toţi trei cred că recunosc datoriile ce le au de împlinit în viaţa actuală, pe baza vieţii pământeşti anterioare.

Rudolf Steiner a indicat adesea, în legătură cu aceasta, cât este de important să recunoşti că datoriile pe care le ai în viaţa actuală sunt fondate pe karmă. Dacă un om are certitudinea interioară că situaţiile de destin în care se află au fost provocate de el însuşi, el nu se va mai plânge de destinul său, va fi recunoscător că acesta îi dă posibilitatea să repare greşelile pe care le-a făcut în trecut. Prin viziunea retrospectivă a vieţilor pământeşti anterioare, acest om trebuie, înainte de toate, să se gândească în ce mod va putea, în cadrul situaţiei sale actuale de destin, să-şi îndeplinească cât mai bine obligaţiile destinului său; el vede în achitarea acestor datorii condiţia prealabilă a libertăţii sale. În ultima

conferinţă a ciclului 12, ***Manifestările karmei***, Rudolf Steiner spune:

„În timp ce până acum karma nu era pentru oameni decât un impuls orb, o dorinţă obscură... , încetul cu încetul oamenii vor ajunge în stare să vadă conştient creaţiile lui Lucifer, aşa cum arată ele în efectele lor. Oamenii, în stare normală, vor avea tot mai des în faţa lor tablourile karmice ale acţiunilor lor. Asta îi va face să înainteze, fiindcă prin acestea ei vor şti ce datorii mai au încă faţă de lume, ce mai este înscris în contul datoriilor kannei lor. Pentru că omul nu ştie ce mai datorează încă lumii, el nu poate fi liber. Astfel, în ce priveşte karma, nu poţi vorbi de la bun început despre o «voinţă liberă». Expresia «voinţă liberă» este deja falsă; trebuie să spui: Omul nu devine o fiinţă liberă decât prin cunoaşterea sa tot mai intensă şi prin faptul că el însuşi urcă tot mai sus şi creşte tot mai mult în lumea spirituală. Prin aceasta, el se umple mereu mai mult cu conţinutul lumii spirituale – devine tot mai mult o fiinţă care determină propria voinţă. Nu voinţa e cea care poate deveni liberă, ci omul însuşi, atunci când se pătrunde cu ceea ce poate recunoaşte pe tărâmul spiritualizat al existenţei cosmice”.

Dar Ahriman încearcă să trezească în Maria îndoiala cu privire la autenticitatea celor pe care ea a crezut că le poate recunoaşte drept obligaţiile sale karmice. El o face atent că, în viziunea sa retrospectivă, ea a perceput lucruri care nu concordă cu legităţile reîncarnării. Dacă aceste legi pe care Maria le cunoştea foarte bine n-ar permite nici o excepţie, ei nu i-ar mai rămâne nimic decât să ia privirea retrospectivă drept o iluzie. Dar atunci şi datoriile karmice pe care ea credea să le fi recunoscut nu ar fi fost decât tot iluzii şi, dacă va voi să le împlinească, efectul lor va fi nefast.

Prin faptul că Ahriman îşi fondează aici obiecţiile după un „calcul iscusit”, el se dovedeşte în concordanţă cu caracterizarea pe care Rudolf Steiner i-a făcut-o în cartea ***Misteriul lui Mihail***:

„Efortul lui Ahriman tinde să creeze o maşină cosmică din ceea ce el face să curgă din Pământ în spaţiul cosmic. Unicul şi singurul său ideal este «măsură, număr, greutate». El a fost primit în cosmosul care slujeşte evoluţiei omenirii pentru că «măsură, număr, greutate», domeniul său, a trebuit să fie extins”.

Această descriere este făcută de Rudolf Steiner într-un context în care arată cum Lucifer, prin natura sa, nu poate aduna la un loc nimic calculabil, iar Mihail asigură echilibrul între incalculabil şi calculabil. El spune despre Mihail:

„Prin fiinţa sa, el aparţine incalculabilului”, dar el ţine echilibrul între incalculabil şi calculabilul pe care-l poartă-n sine ca gând cosmic, primit de la zeii săi. Puterile ahrimanice au o poziţie cu totul diferită în lume. Ele sunt exact opusul fiinţelor spirituale divine, cu care omul este legat de la obârşii. Acestea sunt acum puteri pur spirituale care poartă în ele o inteligenţă perfect liberă şi o voinţă perfect liberă, care însă – în această inteligenţă şi în această voinţă – creează înţeleapta înţelegere a necesităţii calculabilului, a ne-libertăţii, sub forma unui gând cosmic din sânul căruia trebuie să se dezvolte omul ca fiinţă liberă. Şi ele sunt unite în Cosmos *în iubire* cu tot ce este calculabil, cu gândul cosmic. Această iubire se revarsă din ele în tot Universul.

În conferinţa din 1 aprilie 1921, tipărită în „Foaia de ştiri” nr. 18, anul 8 de apariţie, Rudolf Steiner vorbeşte despre o cale pe care omul poate ajunge să colaboreze la opera lui Mihail, zugrăvită aici. El spune:

„Cealaltă cale este faptul că ceea ce se oglindeşte în om ca putere de dorinţă, capacitate de voinţă, toate acestea se ridică treptat la gândirea pură şi se desfăşoară individual în libertate, astfel încât se revarsă apoi în viaţa socială sub formă de iubire. Este felul de vieţuire a voinţei şi a puterii de a dori descris de mine în ***Filosofia libertăţii***. Am arătat acolo că ordinea umană generală trebuie să se nască din fiecare individualitate umană. Am explicat acolo că atunci când ceea ce se naşte din individualitatea umană se înalţă până la gândirea pură, atunci, prin armonizarea faptelor oamenilor, se naşte ordinea socială... Dimpotrivă, ceea ce se petrece în om prin faptul că el nu şi-a dezvoltat voinţa până la individual, nu a ridicat-o la gândirea pură, asta nu are importanţă numai pentru om, ci pentru toate planetele şi, astfel, pentru întregul Cosmos. Ceea ce se petrece, atunci când voinţa omenească nu se poate dezvolta până la nivel individual, tocmai asta este aşteptat cu aviditate de spiritele ahrimanice. Spiritele ahrimanice îşi însuşesc acest lucru şi folosesc tot ceea ce trăieşte voliţional în om pe baza poftelor desfăşurate fără ţelul iubirii, transferând aceasta entităţilor demonice individuale”.

Rudolf Steiner a precizat sub diferite forme că drumul pomenit aici şi descris explicit în ***Filosofia libertăţii*** duce la o gândire pătrunsă de forţele lui Hristos, prin faptul că dorinţa individuală este astfel purificată în activitatea dezinteresată a gândirii pure. O gândire de acest gen are puterea să acţioneze din domeniul incalculabil al forţei creatoare a iubirii spirituale până în domeniul unde domneşte Ahriman, cel al calculabilului. Această gândire poate transforma ştiinţa formată de forţele inteligenţei în înţelepciunea spiritului; fiindcă pe de o parte ea conduce la cunoaşterea arierplanurilor spirituale ale existenţei

sensibile şi, pe de altă parte, ea mijloceşte ideile morale care pregătesc, în fantezia morală, o transformare a lumii senzoriale în sens spiritual.

Prin transformarea adecvată spiritului a lumii senzoriale, Ahriman nu numai că este învins, ci şi izbăvit. Rudolf Steiner spune într-o conferinţă din 23 octombrie 1921, referindu-se la acest fapt:

„Vedem cum se dezvoltă ştiinţa materialistă: omul este cel care o plăsmuieşte. Prin faptul că omul o cultivă în el, Ahriman se leagă în el cu ştiinţa sa. Şi aşa cum Lucifer intervine în tot ceea ce este artistic, el participă la crearea a tot ce este mecanic, tehnic, la tot ceea ce ar vrea să ţină raţiunea departe de om şi să-l aservească maşinii, fie ca instrument mecanic sau atras în maşinăria fiinţei statului... Singura posibilitate de salvare este aceea de a introduce concepţia despre Hristos în tot ceea ce s-a dezvoltat începând cu epoca Renaşterii. Ştiinţa materialistă şi tehnica industrială care s-au dezvoltat în timpurile moderne sunt cu precădere de natură ahrimanică, iar dacă vor fi răspândite fără concepţia despre Hristos, ele îl vor înlănţui pe om de Pământ. Omul nu s-ar mai putea urca până la existenţa jupiteriană. Dar dacă vom aduce adevărul despre Hristos, dacă vom aduce o nouă viaţă spirituală, dacă, de asemenea, vom face să pătrundă iar imaginaţia, inspiraţia, intuiţia în ceea ce este acum cunoaştere a lumii exterioare, atunci izbăvim fiinţa ahrimanică. Cum poate fi reprezentată în imagini această mântuire am prezentat, din cele mai diferite unghiuri, în dramele-misterii. Dar Ahriman îl va învinge pe om dacă adevărul despre Hristos nu s-ar putea dezvolta mai departe ca o concepţie cu adevărat spiritualizată, debarasată de orice teologie”.

Totuşi, mai înainte ca Ahriman să poată fi astfel mântuit, este necesar să îl respingem acolo unde încearcă

să răspândească eroarea şi minciuna. Aici, în dramă, este arătat cum chiar în studiul ştiinţei spiritului trebuie să fim prevăzători faţă de el. El ar vrea să îl amăgească pe om să folosească legităţile cercetabile după metodele ştiintei spiritului, ca şi când în lumea spiritului totul ar fi calculabil. Chiar după întâlnirea pe care Maria a avut-o în întruparea sa precedentă – pe atunci, călugăr – cu Ahriman, ea a putut să biruie iluzia pe care el voia să o nască în ea. Maria a spus atunci:

„Sufletul poate birui amăgirea
Când se arată demn de harul pe care,
Din izvoarele iubirii, lumina spiritului
Vrea să-i revele în cuvântu-nţelepciunii".

Amintindu-şi de această întâlnire, ea poate să spună acum:

„Gândeşte-te cum ne-am întâlnit noi
În casa acelei Confrerii spirituale.
Vorbeai cu cuvinte care trebuiau, măgulind,
Să-mi stârnească din adâncul sufletului simţul Sinei.
Acum, amintirea acelui timp
Îmi dă forţa să mă opun ţie".

Forţa de a se opune lui Ahriman decurge deci din faptul că „lumina spiritului, ţâşnind din izvoarele iubirii, vrea să se reveleze în cuvântu-nţelepciunii".

În ***Filosofia libertăţii***, Rudolf Steiner a caracterizat forţa gândirii pure ca forţă spirituală a iubirii. El scrie:

„Nu există nici o altă activitate a sufletului uman care să fie atât de uşor subapreciată ca gândirea. Voinţa, sentimentul încălzesc sufletul omenesc chiar şi la o retrăire a stării lor iniţiale. Gândirea ne lasă mult prea uşor reci în cazul acestei retrăiri; pare că usucă viaţa sufletului. Totuşi acest aspect nu este decât umbra foarte pronunţată a realităţii sale întreţesută de lumină, adâncită cald în

fenomenele lumii. Această adâncire se face cu o forţă care se scurge în activitatea de gândire însăşi, care este forţă de iubire în sens spiritual".

Această forţă a gândirii poate fi dezvoltată acolo unde „sufletele oamenilor îşi formează cunoştinţele prin forţele înţelegerii", şi această gândire poate conduce la înţelepciunea spiritului dacă ea trece la genurile de cunoaştere superioară, pe care Rudolf Steiner le-a caracterizat ca imaginaţie, inspiraţie şi intuiţie. Calea care trece astfel printr-o gândire clar conştientă până în lumea spirituală asigură cea mai bună pavăză împotriva iluziilor ahrimanice. În conferinţa a VII-a din ciclul 12, ***Manifestările karmei***, Rudolf Steiner spune:

„Nimic nu ne apără mai bine împotriva lui Ahriman decât efortul pe care-l facem în timpul vieţii de a gândi sănătos, aşa cum ne învaţă viaţa dintre naştere şi moarte. Şi tocmai cei care se află pe tărâmul ştiinţei spiritului au prilejul să insiste cât pot de mult, să accentueze mereu asupra faptului că noi, ca oameni ai Pământului, nu ar trebui să trecem cu vederea ceea ce trebuie să ne fie dat chiar prin această viaţă pământească. Oamenii care refuză să îşi dezvolte o judecată sănătoasă şi un discernământ just, şi care, fără ele, vor să se înalţe cu uşurinţă în lumea spirituală, vor de fapt să se sustragă vieţii Pământului. Ei încearcă să plutească deasupra vieţii pământeşti; găsesc că pentru ei este prea meschin să se ocupe cu tot felul de lucruri care pot duce la înţelegerea vieţii pământeşti. Ei se păstrează pentru ceva mai bun. Dar tocmai un astfel de sentiment este o nouă sursă de trufie. De aceea vedem mereu că tocmai acele personalităţi care tind spre exaltare, care nu vor să fie atinse de lucrurile şi de viaţa pământească..., nu vor să aibă nimic de-a face cu un astfel de curent cum este cel al nostru".

Toate referirile de acest gen, făcute de Rudolf Steiner, pot arunca o lumină asupra modului în care Maria îl face pe Ahriman să cedeze.

TABLOUL DOISPREZECE

După victoria Mariei asupra lui Ahriman, vedem acum victoria lui Lucifer asupra lui Johannes. Situaţia în care se află acum Johannes a fost descrisă de Rudolf Steiner în ciclul ***Minunile lumii, încercările sufletului, revelaţiile spiritului*** astfel:

„Cu tot ce a dobândit sufletul nostru ca reprezentări şi sentimente legate de minunile lumii, avem impresia, în timp ce înaintăm, că nu ne aflăm în faţa unei lumi care se schimbă. Dar prin faptul că privim tot mai mult în această lume, în faţa noastră stă mereu altceva, şi mereu trebuie să ne spunem: Ce am privit până acum este maya. – Atunci, înainte de toate, putem avea sentimentul: «Tu ai mers prea repede», aşa cum trebuie să recunoască Johannes în penultimul tablou al dramei rosicruciene *Încercarea sufletului*. Până acum, în funcţie de evoluţia sufletului său, el şi-a făcut o anumită imagine despre Lucifer. Dar nu este decât o imagine, o schemă... Omul poate să fi ajuns foarte departe în a vedea tablourile lumilor superioare şi totuşi, într-o zi, îşi poate spune că nu a văzut decât imagini, nu realităţi. Sufletul său se află atunci în faţa unei grele încercări, cea în care încă se află Johannes la sfârşitul acestei a doua drame rosicruciene. Apoi el îşi dă seama că era vorba de o imagine şi că el însuşi, pe planul fizic, n-a cunoscut îndeajuns realitatea pentru a umple această imagine a sa cu realitate. Încercări de acest gen pot asalta sufletul până când el ajunge să se întrebe: Cum pot dezvolta în mine forţe puternice pentru a da un conţinut la

ceea ce, pentru început, nu este decât imagine?" (Conferința IX).

Gradul de dezvoltare în care se află Johannes este de așa natură încât nu este de așteptat din partea lui, din proprie voință spirituală, o respingere a lui Lucifer. Strădania sa spirituală s-a desfășurat până acum, legat fiind de Maria. De aceea, voința spirituală proprie nu s-a putut dezvolta. În momentul în care Maria s-a despărțit de el, Johannes a rămas fără ajutor în năzuința sa spirituală. Dublul i-a revelat latura pasională a ființei sale, iar vocea conștiinței îi spune că în adâncul ființei sale ar acționa forța pasiunii. Lucifer a putut deci să îi explice:

„Tu m-ai învins
În înălțimile sufletului tău;
Rămân legat de tine
În adâncurile fiintei tale".

Johannes își amintește acum de această experiență pe care o exprimă astfel:

„Ființa care-a-mprumutat trăsăturile mele
M-a arătat mie însumi teribil de adevărat.
Visam numai iubirea sufletească pură,
În sângele meu clocotea însă patima".

Johannes a recunoscut că efortul său spiritual de până acum nu a transfonnat în el simțirea și voința. El remarcă în voința sa porniri care se ridică din adâncuri inconștiente ale sufletului și care – cu o forță supraindividuală – aspiră la viață. Aceste porniri îi apar ca expresia voinței cosmice căreia el vrea să i se consacre. Pentru că el presimte că pornirile izvorâte din inconștient sunt ucise prin strădania sa spirituală, el vrea să renunțe la această strădanie.

Lucifer declară că el acționează în voința cosmică de unde provin pornirile și că, prin acțiunea sa, el îi eliberează

pe oameni de legătura lor cu entitățile superioare, ca ei să se poată integra ca Sine în Univers. Dar Lucifer nu spune de unde a primit omul capacitatea de a se integra Universului ca Sine.

Johannes devine conștient că nu-l va putea birui pe Lucifer decât atunci când îl va cunoaște nu numai în viziune spirituală, ci și în simțire și voire. El are încredere că din cunoașterea spiritului, înălțată pe temelia sufletului său, va crește în el forța de a-l învinge pe Lucifer. Actualmente, el nu se poate opune puterii lui Lucifer. În legătură cu forțele necesare pentru a te împotrivi lui Lucifer și Ahriman, Rudolf Steiner a spus în ciclul ***Manifestările karmei***:

„Nu există decât o singură forță în fața căreia Lucifer să se retragă: este moralitatea. Moralitatea îl arde pe Lucifer ca focul cel mai cumplit. Și nu este un alt mijloc de a actiona împotriva lui Ahriman decât forța de judecată și capacitatea de discernământ, cultivate prin studiul științei spiritului" (Conferința VII).

TABLOUL TREISPREZECE

Tabloul treisprezece ne arată situația spirituală care a rezultat din evenimentele dramei. Este de cea mai mare însemnătate faptul că Lucifer este prezent ca învingător al lui Johannes, iar Ahriman ca învinsul Mariei. Pentru că este învins, Ahriman nu poate ajunge în Templu la o poziție atât de solidă ca cea a lui Lucifer. El trebuie deja să se retragă din fața sufletului lui Strader, cu toate că acesta încă nu a dobândit cunoașterea clară a spiritului. Intrarea lui Strader în Templu poate fi considerată într-un fel ca fiind rezultatul victoriei Mariei asupra lui Ahriman. Din cuvintele lui Rudolf Steiner, citate în legătură cu tabloul unsprezece,

reiese că tocmai introducerea cunoașterii spirituale în știința al cărei reprezentant este Strader conduce la învingerea completă a lui Ahriman. Benedictus spune despre Strader:

„El este încă de somnul științei înfășurat;
Dar strigătele spiritului deja au răsunat
În temeliile inconștiente ale ființei.
Ce ele rosteau 'n-adâncurile sufletului lui
Curând va ajunge și la auzul spiritual”.

Aceste chemări ale spiritului sunt prezentate în dramă prin cuvintele pe care Philia, Astrid și Luna le rostesc în legătură cu Strader.

Theodosius face o caracterizare a sufletului lui Strader prin care privirea este îndreptată spre multe vieți anterioare. Vedem astfel cum constituția sufletesc-trupească a lui Strader este determinată prin destin într-un astfel de mod încât ființa sa personală nu poate găsi un acces spre ființa lumii și a altor oameni. Cel care are o astfel de constituție trebuie să se vieţuiască bazat în întregime pe el însuși, dar poate, de asemenea, în singurătatea sa, să dezvolte puternice forțe-Eu. În izolarea sa de lume și oameni, el se pierde în labirintul propriei sale gândiri și se simte amenințat de forțele morții. Numai atunci când va învăța „să resimtă existența altora ca și cum ar fi a sa proprie”, după cum spune Theodosius, numai atunci va putea obține „puterea ce duce-afară din labirintul gândurilor și-arată drumul spre izvoarele vieții.”

În timp ce la Strader constituția modelată de destin este decisivă, în ce îl privește pe Capesius suntem orientați mai mult spre situația rezultată prin destin și în care el a ajuns printr-o comportare greșită față de anumiți oameni în vieți pământești anterioare. El și-a asumat obligații față de acești oameni pe care îi reîntâlnește în viața actuală.

Conştienţei obişnuite a oamenilor actuali îi sunt ascunse legăturile mai profunde din care se plăsmuiesc relaţiile lor de destin cu alţi oameni. Ansamblul obligaţiilor de destin cu care fiecare om s-a încărcat prin greşelile anterioare poate fi atât de mare încât achitarea acestor obligaţii de destin i-ar părea omului imposibilă dacă el le-ar putea contempla în totalitate. Capesius a recunoscut vinovăţiile dintr-o viaţă pământească anterioară şi obligaţiile ce rezultă din ele îi par atât de mari încât nu crede că va avea puterea să le achite. El va trebui să recunoască astfel că nu va putea împlini toate obligaţiile într-o singură viaţă pământească şi că are nevoie de multe vieţi pentru asta. Este o constatare dureroasă; totuşi, numai curajul de a lua asupra lui consecinţele dureroase ale greşelilor sale îl poate duce mai departe. Ceea ce se spune aici despre Capesius este, desigur, valabil pentru toţi oamenii, dacă ne referim la situaţia lor de destin. În esenţă, se poate recunoaşte că „această cunoaştere de sine trebuie să nască dureri, pentru care ea însăşi nu cunoaşte cuvânt de consolare", şi că „omul, într-o viaţă pământească, se-ncarcă cu multe datorii, pe care doar în multe peregrinări pe Pământ le poate împlini până la capăt".

Lucifer caută să împiedice recunoaşterea acestor fapte de către oameni, iar în cazul lui Johannes şi Capesius, el a reuşit. Consecinţele pot fi deosebit de grave, prin faptul că Johannes a primit deja consacrarea Templului şi astfel, datorită lui, Lucifer a putut pătrunde acolo. El stă pe locul pe care, în prima dramă, se aflase Retardus. Acesta se arătase atunci ca fiind fiinţa spirituală care stăpâneşte destinul inconştient al omului cu ajutorul influenţelor luciferice şi ahrimanice. Retardus a trebuit să-şi părăsească funcţia atunci când Johannes şi Maria au căpătat, prin dezvoltarea lor spirituală, facultatea de a-şi conduce

singuri destinul. Acum însă Johannes a subordonat din nou puterea care determină destinul influenţelor luciferice.

Benedictus prevede că Lucifer nu va putea domni mult timp în locul pe care îl ocupă acum în Templu, fiindcă în Maria se dezvoltă deja forţele care îl vor birui. Lucifer scoate în evidenţă faptul că Benedictus şi Maria l-au ajutat la o dominare asupra lui Johannes prin aceea că Benedictus a despărţit în această viaţă sufletul lui Johannes de cel al Mariei, iar într-o viaţă anterioară Maria a îndepărtat sufletul lui Johannes de cel al tatălui său. Acestea sunt realmente condiţii prealabile pentru victoria de acum a lui Lucifer asupra lui Johannes; dar nu sunt singurele ei cauze. Sunt unele mult mai îndepărtate care se bazează pe „vechi greşeli ale vieţii cu care omul s-a-ncărcat inconştient". Aceasta ne aminteşte ceea ce a spus Rudolf Steiner în conferinţa ***Păcatul originar şi harul***, în care a arătat că ispitirea luciferică originară a omului a avut loc într-o epocă în care omul nu putea fi încă pe deplin responsabil de ceea ce a făcut. Astfel omenirea a devenit în mod nevinovat vinovată şi a trebuit să suporte urmările greşelilor de care nu e în întregime responsabilă. Prin Hristos, în omenire s-au revărsat iar forţe benefice, care nici ele nu îi pot fi atribuite acesteia, ci i-au fost dăruite prin har. Aceste forţe le aminteşte Maria, când spune:

„Există-n fiinţa omului izvoare de iubire
La care puterea ta nu poate să pătrundă.
Şi ele se deschid când vechi greşeli ale vieţii,
Cu care omul s-a-ncărcat inconştient,
Sunt contemplate-n spirit în alte vieţi pământeşti ulterioare,
Şi când, prin liberă voinţă de jertfă,
Ele sunt transformate-n fapte de viaţă
Ce-aduc ca rod salvarea-adevărat-a omului".

Aceste forţe îi dau Mariei posibilitatea să facă ceea ce Capesius nu poate încă face, adică să ia asupra ei, conştient şi curajos, destinul născător de suferinţe. Ea spune:

„'n-acele dureri ce a trebuit să le port
Când a trebuit să-l despart pe Johannes de mine,
Eu recunosc urmările de destin ale propriilor fapte".

Aceleaşi forţe îi permit Mariei să împlinească misiunea care îi este impusă lui Strader, adică „să resimtă existenţa altora ca pe a sa proprie". Această facultate va face să se nască în viitor acte libere, în timp ce a purta cu curaj destinul dureros îl eliberează pe om de legăturile trecutului.

Ceea ce poate face Maria pentru ca Johannes să poată regăsi calea spre lumina înălţimilor este rostit de Benedictus prin cuvintele:

„Şi dacă sufletul tău rămâne credincios luminii
Ce ţi-o dăruie puterile lumii spiritului,
Atunci sufletul lui Johannes va-nseta după al tău
Chiar şi-n sferele Stăpânului dorinţelor
Şi, prin iubirea ce-l leagă de tine,
Va regăsi drumul spre lumina înalturilor".

Aici, cultivarea legăturii cu lumea spirituală este prezentată ca principala misiune. Împlinirea ei deschide în om izvoarele iubirii, la care puterile lui Lucifer nu pot ajunge; din aceleaşi izvoare curg curajul şi devotamentul necesare împlinirii misiunilor la care sunt chemaţi Capesius şi Strader. Astfel nodurile de destin ce provin din trecut sunt dezlegate, iar activitatea liberă se poate desfăşura ca expresie neîngrădită a fiinţei spirituale omeneşti.

EPOCI DIN ISTORIA PĂMÂNTULUI ȘI PERIOADE GEOLOGICE

(cf. G. WACHSMUTH – Die Entwicklung der Erde)

REPETAREA FAZELOR MAI VECHI LA UN NIVEL SUPERIOR	ERA	ÎMPĂRȚIREA ÎN EPOCI		FAUNA	FLORA	FORMAREA ȘI STRUCTURA PĂMÂNTULUI
REPETAREA VECHIULUI SATURN	FAZE COSMICE	1. EPOCA POLARĂ		Stadii cosmice preliminare ale formării sistemului solar Formarea sferei și a corpului lui Saturn		Diferențierea prin contracție a sferelor planetare
REPETAREA VECHIULUI SOARE		2. EPOCA HIPERBOREANĂ		Formarea sferei și a corpului lui Jupiter Formarea sferei și a corpului lui Marte Separarea Pământului și a Soarelui Pământul, organism planetar (înglobând și Luna) Începe să evolueze în jurul Soarelui		
REPETAREA VECHII LUNI	PALEOZOIC	3. EPOCA LEMURIANĂ	INCEPUT	Epocă vitalizată Biosfera generatoare Diferențierea învelișurilor și a nucleului Archaic	Procese de schimb în atmosferă. Compuși albuminoizi Coloizi – suspensii Primele forme animale și vegetale în atmosfera vitalizată.	Formarea straturilor periferice. Atmosfera (TABLOU IV)
REPETAREA EPOCII POLARE ÎN EPOCA LEMURIANĂ						Precipitare de substanțe primitive, viitoare roci primare
REPETAREA EPOCII HIPERBOREENE ÎN EPOCA LEMURIANĂ				Diferențierea internă și formarea straturilor Nevertebrate marine Triobiți. Brahiopode. Corali. Cambrian Pești primitivi Silurian Devonian Înmulțirea cochiliilor calcaroase	Forme vegetale primitive între două ape, alge, varec. Primele plante de uscat.	Sedimentare. Tendința de formare a unei suprafețe terestre plastice. Atmosferă apoasă și caldă.
MIJLOCUL EPOCII LEMURIENE			MIJLOC	Carbonifer Amfibii Permian Triasic Reptile	Ferigi Criptogame Lycopode Păduri de conifere	Cutarea suprafeței terestre (climat tropical în emisfera nordică) (Tendință puternică dar trecătoare de durificare)
SFÂRȘITUL EPOCII LEMURIENE	MEZOZOIC		SFÂRȘIT	Jurasic Archeopterix Animale uriașe Saurieni Mamifere inferioare Cretacic Scufundarea Lemuriei Păsări cu dinți Saurieni	Ferigi arborescente Primii arbori foioși și plante cu flori angiosperme	Ieșirea „Lunii Purificarea atmosferei Puternice transgresiuni marine. Mobilitate reînoită a suprafeței terestre. Scufundarea Lemuriei
EPOCA ATLANTEANĂ	NEOZOIC (CENOZOIC)	4. EPOCA ATLANTEANĂ	1. 2. 3. Terțiar: Paleocen, Eocen, Oligocen, Miocen, Pliocen	Primele copitate sălbatice. Mamifere superioare Vite Primate	Continuarea diferențierii plantelor până la flora actuală.	Atmosferă caldă încă, dar în curs de răcire. Deformarea plastică a Pământului până în Cuaternar. (TABLOU VII, VIII, IX)
			4. 5. 6. 7. Cuaternar: Diluviu, Glaciații (TABLOU X)	(Schelete umane) Nici o nouă specie, însă modificări geografice ale florei și ale faunei.		Glaciații Scufundarea Atlantidei
EPOCA POST-ANTLANTEANĂ		5. EPOCA POST-ATLANTEANĂ	1. Vechea Indie 2. Vechea Persie 3. Egipt-Caldeea 4. Grecia-Roma 5. Astăzi 6. 7.	Actuală	Actuală	Creșterea căldurii și micșorarea căldurii pe Pământ (TABLOU XI)

STADII PRELIMINARE ȘI PERIOADE EVOLUTIVE IN ORGANISMUL COSMIC

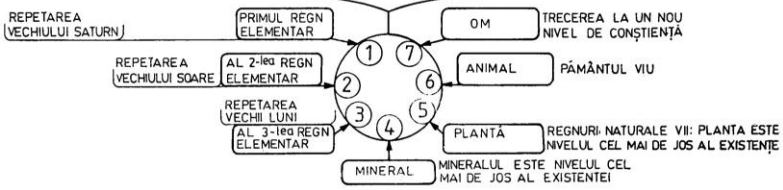
(cf. G. WACHSMUTH – Die Entwicklung der Erde)

7. STĂRI PLANETARE

(NIVELURI DE CONȘTIENȚĂ)

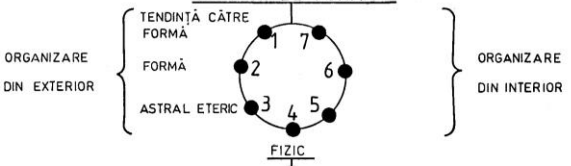
1	2	3	4	5	6	7
VECHIUL SATURN	VECHIUL SOARE	VECHEA LUNĂ	PĂMÂNT	JUPITER	VENUS	VULCAN

7. REGNURI DE VIAȚĂ

ETER DE CALDURĂ	ETER DE LUMINĂ	ETER CHIMIC	ETER DE VIAȚĂ
–CALDURĂ–	–AER–	–APĂ–	–PĂMÂNT–

7. STĂRI DE FORMĂ

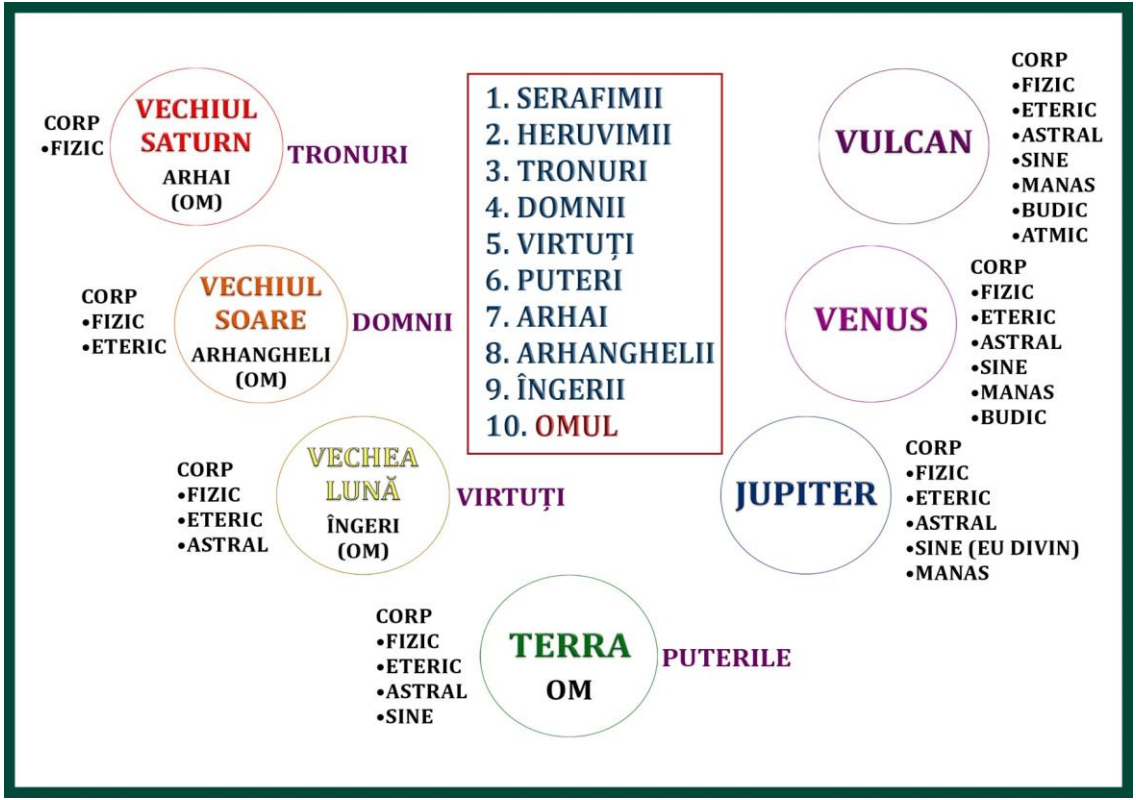

FIZIC

STAREA FORMEI FIZICE

7. EPOCI (TABLOUL III)

1	2	3	4	5	6	7
POLARĂ	HIPER-BOREANĂ	LEMURIANĂ	ATLANTEANĂ	POST-ATLANTEANA		
SEPARAREA LUI SATURN	SEPARAREA LUI JUPITER A LUI MARTE ȘI A SOARELUI	IESIREA LUNII		7 CIVILIZAȚII: 1. VECHEA INDIE 2. VECHEA PERSIE 3. EGIPT-CALDEEA 4. GRECIA-ROMA 5. ASTĂZI 6. 7.		
		SCUFUNDAREA LEMURIEI	SCUFUNDAREA ATLANTIDEI			

CORP
•FIZIC
VECHIUL SATURN
ARHAI (OM)
TRONURI
CORP
•FIZIC
•ETERIC
VECHIUL SOARE
ARHANGHELI (OM)
DOMNII
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
VECHEA LUNĂ
ÎNGERI (OM)
VIRTUȚI
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
•SINE
TERRA
OM
PUTERILE
1. SERAFIMII
2. HERUVIMII
3. TRONURI
4. DOMNII
5. VIRTUȚI
6. PUTERI
7. ARHAI
8. ARHANGHELII
9. ÎNGERII
10. OMUL
VULCAN
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
•SINE
•MANAS
•BUDIC
•ATMIC
VENUS
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
•SINE
•MANAS
•BUDIC
JUPITER
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
•SINE (EU DIVIN)
•MANAS